

Institut za razvoj
obrazovanja

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo rada, mirovinskoga
sustava, obitelji i socijalne politike

Evaluacija procesa vezanih za primjenu Hrvatskog kvalifikacijskog okvira

ZAVRŠNO IZVJEŠĆE

Pripremio: Institut za razvoj obrazovanja

Zagreb, 17. 10. 2024.

Naslov dokumenta:

Evaluacija procesa vezanih za primjenu Hrvatskog kvalifikacijskog okvira: završno izvješće

Naziv i broj ugovora:

Ugovor o pružanju usluge evaluacije procesa vezanih uz primjenu Hrvatskog kvalifikacijskog okvira evidencijski (broj: JDN-2024-64)

Razdoblje provedbe ugovora:

15. 4. 2024. – 15. 11. 2024.

Naručitelj:

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

Izvršitelj:

Institut za razvoj obrazovanja

Pripremili:

Lucia Brajković, ključna stručnjakinja
Thomas Farnell, stručnjak
Ana Skledar Matijević, stručnjakinja
Ninoslav Šćukanec Schmidt, stručnjak

Datum dostave završnog izvješća:

17. 10. 2024.

Izrada ovog izvješća financira se u okviru Programa Učinkoviti ljudski potencijali Europskog socijalnog fonda plus. Stavovi izneseni u ovom izvješću predstavljaju stavove nezavisnih stručnjaka i ne nužno službeno mišljenje Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike.

Svi izrazi koji se koriste u tekstu, a imaju rodno značenje, bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvaćaju na jednak način i muški i ženski rod.

Sadržaj

Izvršni sažetak.....	6
Executive summary	17
Popis kratica.....	28
1. Uvod	29
1.1. Pregled početne faze provedbe Ugovora.....	29
1.2. Evaluacijski okvir.....	29
1.3. Pregled metodologije prema Ugovoru	30
2. Metodologija.....	32
2.1. Pregled literature i dokumentacije – razrada metodologije.....	32
2.2. Analiza mikropodataka – razrada metodologije.....	33
2.3. Analiza evidencija obrazovnih programa – razrada metodologije	35
2.4. Analiza studija slučaja – razrada metodologije.....	35
2.5. Intervjui i fokus-grupa.....	37
2.6. Analiza mrežne platforme Registra HKO-a – razrada metodologije	40
2.7. Sažeti prikaz metodologije i poveznica s evaluacijskim pitanjima	41
3. Stanje primjene HKO-a	42
3.1. O HKO-u: zakonski i javnopolitički okvir	42
Definicija i svrha Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (HKO) te zakonski okvir.....	42
Izmjene zakona i ključnih propisa	44
Usklađenost obrazovnih i studijskih programa s HKO-om	47
HKO u Nacionalnom planu razvoja sustava obrazovanja do 2027. godine	49
Potpora procesima vezanim za HKO iz EU fondova	50
3.2. Pregled stanja primjene HKO-a	51
Broj zahtjeva i upisanih standarda i skupova	51
Standardi zanimanja: razina aktivnosti po sektorima i razini obrazovanja	52
Standardi kvalifikacija: razina aktivnosti po sektorima i razini obrazovanja.....	54
Skupovi kompetencija i skupovi ishoda učenja: razina aktivnosti po sektorima i razini obrazovanja.....	57
Obrazovni programi: razina aktivnosti po razini obrazovanja	59
3.3. Perspektive dionika o stanju primjene HKO-a.....	62
3.4. Zaključci o stanju primjene HKO-a	64
4. Procesi vrednovanja	67

4.1.	Opis procesa vrednovanja	67
	Pravni okvir za vrednovanje zahtjeva za upis u Registar HKO-a	67
	Proces upisa u Registar HKO-a i vrednovanje zahtjeva za upis	67
4.2.	Analize trajanja procesa vrednovanja standarda zanimanja, standarda kvalifikacije, skupova kompetencija i skupova ishoda učenja	75
	Trajanje cjelokupnog procesa vrednovanja.....	75
	Trajanje ključnih procesa vrednovanja: formalna provjera i stručno vrednovanje	80
	Standardi zanimanja: varijacije u trajanju procesa vrednovanja	91
	Standardi kvalifikacija: varijacije u trajanju procesa vrednovanja.....	102
4.3.	Obrazovni programi: analiza evidencija.....	113
4.4.	Vrednovanje u praksi: analiza studija slučaja.....	116
	Ukupno trajanje postupaka vrednovanja prijedloga standarda.....	116
	Trajanje pojedinačnih koraka vrednovanja	118
	Utjecaj broja skupova kompetencija ili skupova ishoda učenja na trajanje vrednovanja.....	118
	Negativna vrednovanja standarda	119
	Obrazovni programi.....	122
	Slijed standard zanimanja – standard kvalifikacije – obrazovni program.....	124
4.5.	Perspektive dionika o učinkovitosti procesa vrednovanja.....	125
4.6.	Zaključci o procesima vrednovanja.....	126
5.	Uloge i kapaciteti aktera	129
5.1.	Opis uloga i zaduženja glavnih aktera.....	129
5.2.	Perspektive dionika o jasnoći uloga i kvaliteti koordinacije aktera	132
5.3.	Kapaciteti aktera u praksi: analiza studija slučaja.....	133
5.4.	Perspektive dionika o kapacitetima aktera	136
5.5.	Zaključci o ulogama i kapacitetima aktera.....	137
6.	Svrishodnost Registra HKO-a.....	139
6.1.	Opis ciljeva Registra HKO-a.....	139
6.2.	Analiza svrishodnosti mrežne platforme Registra HKO-a	140
	Navigacijska struktura i korisničko sučelje.....	140
	Kvaliteta i relevantnost sadržaja	142
	Efikasnost pretraživanja, performanse i stabilnost.....	144
	Podrška i pomoć korisnicima.....	144
	Sigurnost.....	145
6.3.	Perspektive dionika o svrishodnosti mrežne platforme Registra HKO-a	145
6.4.	Zaključci o svrishodnosti Registra HKO-a.....	147
7.	Zaključci i preporuke cjelokupnog istraživanja	148

7.1.	Stanje primjene HKO-a.....	149
	Opći osvrt na stanje primjene i svrsishodnost HKO-a	149
	Razina aktivnosti prema sektorima	150
7.2.	Procesi vrednovanja	152
	Trajanje procesa vrednovanja	152
	Jasnoća i jednostavnost procedura	153
	Poteškoće s procesom vrednovanja prema sektorima i razinama HKO-a.....	154
7.3.	Rad i kapacitet HKO aktera.....	155
	Jasnoća uloga aktera	155
	Kapaciteti novih aktera	157
	Kapaciteti sektorskih vijeća i Nacionalnog vijeća	157
7.4.	Registar HKO-a.....	158
Prilog 1: Vodiči (protokoli) za intervju i fokus-grupu	160	
Prilog 2: Popis literature	162	
Prilog 3: Pregled analize studija slučaja.....	165	
Popis tablica i slika	173	
Financijsko izvješće	175	

Izvršni sažetak

Hrvatska je 2013. godine donijela Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (NN 22/13) kojim su obuhvaćene sve razine obrazovanja i svi sektori. Svrha Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (u daljnjem tekstu: HKO) reforma je cjelokupne obrazovne vertikale kroz uređenje sustava kvalifikacija, odnosno ostvarivanje bolje povezanosti obrazovnog sektora sa stvarnim potrebama tržišta rada te potrebama društva i pojedinaca. U veljači 2021. godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o HKO-u (NN 20/21), a u rujnu iste godine usvojen je i novi Pravilnik o Registru HKO-a (NN 96/21).

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike (u daljnjem tekstu: Naručitelj ili MROSP) i Institut za razvoj obrazovanja (u daljnjem tekstu: Pružatelj usluge, IRO ili autor/autori) sklopili su dana 15. travnja 2024. godine Ugovor o pružanju usluge evaluacije procesa vezanih uz primjenu Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (evidencijski broj: JDN-2024-64; u daljnjem tekstu: Ugovor). Prema Ugovoru, cilj je evaluacije vrednovati procese vezane za primjenu Hrvatskog kvalifikacijskog okvira u svrhu unaprjeđenja istih, kao i priprema budućih operacija/poziva iz Programa Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027. Glavni fokus evaluacije je ocjenjivanje utjecaja novih zakonskih izmjena iz 2021. godine na pojednostavljenje i ubrzanje analiziranih procesa te koordinaciju uključenih aktera.

Evaluacija obuhvaća sve procese bitne za razvoj i primjenu HKO-a, s naglaskom na predlaganje, formalnu provjeru i stručno vrednovanje i upis standarda zanimanja, standarda kvalifikacija, skupova ishoda učenja, skupova kompetencija te obrazovnih programa u Registar HKO-a te reviziju standarda odnosno programa. Kao okvir za evaluaciju, MROSP je definirao niz evaluacijskih pitanja koja je IRO u sklopu Početnog izvješća grupirao prema tematskim cjelinama kako slijedi u nastavku, a koje ujedno čine strukturu poglavlja Završnog izvješća:

Tematske cjeline	Evaluacijska pitanja
1. Stanje primjene HKO-a	<i>Evaluacijsko pitanje 1: Postoje li sektori ili razine HKO-a u kojima je uočena manja aktivnost u primjeni HKO-a?</i>
2. Proces vrednovanja	<i>Evaluacijsko pitanje 2: U kojoj su mjeri postojeći procesi vezani za vrednovanje standarda, skupova i programa (temeljem izmjena Zakona i pravilnika u 2021. godini) jasni, jednostavni i unutar odgovarajućeg vremenskog okvira, posebno u usporedbi s razdobljem prije zakonskih izmjena?</i> <i>Evaluacijsko pitanje 3: Postoje li sektori ili razine HKO-a u kojima su uočene izraženije poteškoće s procesom vrednovanja – i kakve?</i>
3. Uloge i kapaciteti aktera	<i>Evaluacijsko pitanje 4: Jesu li jasne uloge svih aktera koji se vežu za primjenu HKO-a te način njihove koordinacije?</i> <i>Evaluacijsko pitanje 5: Jesu li dostatni kapaciteti novih aktera koji su uvedeni zakonskim izmjenama u 2021. godini za provedbu aktivnosti u njihovoj nadležnosti?</i>

	<i>Evaluacijsko pitanje 6: Jesu li dostatni kapaciteti sektorskih vijeća te Nacionalnog vijeća za provedbu aktivnosti u njihovoj nadležnosti?</i>
4. Svrsishodnost Registra HKO	<i>Evaluacijsko pitanje 7: Odgovara li postojeći Registar HKO-a svim potrebama temeljem zakonskih i podzakonskih akata na snazi i na koji se način može unaprijediti?</i>

Metodologija za evaluaciju definirana je Ugovorom te se temelji na sljedećim metodama za analizu podataka nužnih za odgovore na evaluacijska pitanja:

- **Pregled literature i dokumentacije:** analiza devet zakonskih i podzakonskih akata te 23 druga dokumenta vezana za primjenu HKO-a (uključujući strateške dokumente, izvješća i obrasce).
- **Analiza mikropodataka:** kvantitativna analiza mikropodataka (prema stanju na dan 8. siječnja 2024. godine) o 1.754 jedinstvena zahtjeva za upis standarda zanimanja, skupova kompetencija, standarda kvalifikacija i skupova ishoda učenja u Registar HKO-a, uključujući analizu po sektorima HKO-a i razinama HKO-a (deskriptivna statistika).
- **Analiza studija slučaja:** kvantitativna i kvalitativna analiza potpune dokumentacije o procesu vrednovanja 30 standarda zanimanja, 30 standarda kvalifikacija i 30 obrazovnih programa odabranih u namjerni uzorak koji će obuhvatiti različite sektore HKO-a i razdoblja.
- **Intervjui i fokus-grupa:** kvalitativno istraživanje s dionicima u obliku 15 intervjua s predstavnicima relevantnih dionika te jedne fokus-grupe sa šest sudionika. Intervjui su provedeni u razdoblju od 4. do 18. lipnja 2024., a fokus-grupa provedena je 3. srpnja 2024.
- **Analiza evidencija obrazovnih programa:** analiza dokumentacije o obrazovnim programima koji su usklađeni s HKO-om koju su dostavili MROSP, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih, Agencija za znanost i visoko obrazovanje te Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.
- **Analiza mrežne platforme Registra HKO-a:** analiza zakonskih i podzakonskog akta o Registru HKO-a te analiza mrežne platforme Registra HKO-a, dostupne na <https://hko.srce.hr/registar/>.

U nastavku slijedi prikaz zaključaka i preporuka, prema tematskim cjelinama:

1. Stanje primjene HKO-a

Opći osvrt na svrsishodnost HKO-a

Zaključci	Preporuke
• HKO je ključni instrument za modernizaciju i usklađivanje obrazovnih programa na različitim obrazovnim razinama s potrebama tržišta rada, društva i pojedinaca. • Financiranje iz EU fondova imalo je ključnu ulogu u razvoju HKO-a. • Identificiran je nedostatak jasnog podzakonskog okvira za praćenje usklađenosti obrazovnih programa s HKO-om te za informiranje javnosti o istome.	1.1. Povećati informiranost dionika te implementirati kontinuirane edukativne programe. • Povećati informiranost i razumijevanje HKO-a kroz kampanje usmjerene na dionike. 1.2. Izraditi dugoročni plan održivog financiranja HKO-a. • Razviti dugoročnu strategiju financiranja HKO-a koja ne ovisi isključivo o sredstvima iz EU fondova, već uključuje stabilne izvore financiranja iz nacionalnog proračuna, dok istovremeno planira dugoročno korištenje dostupnih sredstava iz EU fondova. • Diversificirati modele financiranja kroz različite izvore, poput javno-privatnih partnerstava, donacija, poticaja iz gospodarstva i drugih fondova. • Uspostaviti sustav za praćenje i evaluaciju učinka financiranja HKO-a. 1.3. Unaprijediti propise koji će omogućiti vođenje centralne evidencije svih obrazovnih programa na svim obrazovnim razinama usklađenima sa standardima kvalifikacija iz Registra HKO-a. • Razviti i jasno definirati procedure, obrasce i nadležna tijela za vrednovanje i upis obrazovnih programa usklađenih s HKO-om u Registar HKO-a. • Osigurati koordinaciju između Registra HKO-a i drugih informacijskih sustava u obrazovnom sustavu, kako bi se osiguralo da se svi obrazovni programi usklađeni s HKO-om evidentiraju i u Registru HKO-a. • Redizajnirati i unaprijediti funkcionalnost rubrike „Programi” na mrežnoj platformi Registra HKO-a kako bi postala središnja točka za evidenciju svih obrazovnih programa usklađenih s HKO-om.

	• Uspostaviti sustav redovitog praćenja i ažuriranja podataka u Registru HKO-a, uz odgovornost nadležnih tijela.
Evaluacijsko pitanje 1. Postoje li sektori ili razine HKO-a u kojima je uočena manja aktivnost u primjeni HKO-a?	
Zaključci	Preporuke
• Najveća je aktivnost u izradi standarda zanimanja, a najmanja je aktivnost u izradi skupova kompetencija. • U svakom je sektoru izrađen bar jedan standard zanimanja, ali postoje razlike u razini aktivnosti prema sektorima. • Veća je aktivnost u izradi standarda zanimanja i kvalifikacija na predtercijarnoj razini obrazovanja u odnosu na visoko obrazovanje. • Niska je aktivnost u izradi skupova ishoda učenja i skupova kompetencija u većini sektora. • Niska je aktivnost u izradi skupova ishoda učenja na razini visokog obrazovanja.	1.4. Potaknuti veću aktivnost predlagatelja iz određenih sektora i razina HKO-a u izradi standarda i skupova. • Provoditi konzultacije s dionicima iz sektora s manjom razinom aktivnosti o razlozima za manju aktivnost i prilikama za povećanu aktivnost. • Organizirati redovite radionice, <i>webinare</i> i <i>online</i> tečajeve s jasnim i praktičnim uputama za izradu standarda i obrazovnih programa usklađenih s HKO-om, uz lako dostupne edukativne materijale na digitalnim platformama. • Provoditi ciljane kampanje usmjerene na povećanje angažmana visokih učilišta u izradi standarda i skupova na razini visokog obrazovanja. • Uvesti financijske poticaje za izradu novih zahtjeva za upis standarda ili skupova.

2. Procesi vrednovanja

Evaluacijsko pitanje 2: U kojoj su mjeri postojeći procesi vezani za vrednovanje standarda, skupova i programa (temeljem izmjena Zakona i pravilnika u 2021. godini) jasni, jednostavni i unutar odgovarajućeg vremenskog okvira?

Zaključci	Preporuke
<u>A. Trajanje procesa vrednovanja</u> • Cjelokupni postupak vrednovanja standarda zanimanja traje znatno dulje od postupka vrednovanja drugih vrsta zahtjeva. • Poslije zakonske izmjene blago se smanjilo trajanje cjelokupnog postupka vrednovanja standarda zanimanja i standarda kvalifikacija. • Najveće unaprjeđenje postupaka je uočljivo kod formalne provjere i stručnog vrednovanja standarda kvalifikacija. • Kod standarda zanimanja, neki su procesi nakon zakonske izmjene ubrzani, dok su drugi sporiji. • Podaci ukazuju na velike varijacije u trajanju procesa vrednovanja.	<i>(Vidi preporuke pod evaluacijskim pitanjem 3: Postoje li sektori ili razine HKO-a u kojima su uočene izraženije poteškoće s procesom vrednovanja – i kakve?)</i>

<i>Evaluacijsko pitanje 2 (nastavak)</i>	
Zaključci	Preporuke
<u>B. Jasnoća i jednostavnost procedura</u> • Identificirani su izazovi u percepciji jasnoće i jednostavnosti procedura za vrednovanje standarda i skupova. • Identificirani su izazovi u provođenju formalne provjere. • Identificirani su izazovi u bazi podataka informacijskog sustava Registra HKO-a. • Identificirani su izazovi u praćenju obrazovnih programa usklađenih s HKO-om.	2.1. Standardizirati i pojednostaviti proces izrade i vrednovanja zahtjeva za upis novih standarda i skupova, uz kontinuiranu podršku dionicima. • Pojednostaviti i precizirati smjernice za pripremu zahtjeva. • Provesti dodatna usklađivanja i standardizaciju obrazaca potrebnih za pripremu zahtjeva za izradu standarda te ih redovito revidirati. • Uvesti jasne i transparentne kriterije za vrednovanje zahtjeva te osigurati dosljednu primjenu. • Omogućiti transparentnost pri praćenju statusa prijave i davanju povratnih informacija predlagateljima. • Osigurati kontinuiranu edukaciju i podršku dionicima, kako za izradu zahtjeva, tako i za provođenje vrednovanja. • Poticati održavanje dijaloga među dionicima (npr. kroz organizaciju okruglih stolova) s ciljem utvrđivanja razloga i identificiranja rješenja za uočene teškoće pri provedbi procesa pripreme i vrednovanja zahtjeva. 2.2. Uvesti novi sustav za standardizirano praćenje usklađivanja obrazovnih programa s HKO-om. • Izraditi prijedlog evidencije usklađenosti obrazovnih programa s HKO-om za sve razine HKO-a koja bi uključivala podatke o vremenu predaje/odobrenja zahtjeva za usklađivanje programa, kao i podatke o pripadajućem standardu kvalifikacije, sektoru i razini HKO-a. • Popuniti novi sustav evidencija postojećim podacima o odobrenim obrazovnim programima u periodu od 2018. do 2024. godine te nastaviti s popunjavanjem evidencije od 2025. godine. • Osigurati javnu dostupnost ažurnih podataka o usklađenosti obrazovnih programa s HKO-om preko Registra HKO-a.

Evaluacijsko pitanje 3: Postoje li sektori ili razine HKO-a u kojima su uočene izraženije poteškoće s procesom vrednovanja – i kakve?

Zaključci	Preporuke
• Postoji značajna varijabilnost u trajanju postupka vrednovanja zahtjeva za upis novih standarda, ne samo među sektorima, nego i unutar sektora. • Proces vrednovanja standarda brži je na razini predtercijarnog obrazovanja, ali postoje značajne varijacije u trajanju postupka vrednovanja na svim razinama HKO-a.	2.3. Identificirati i otkloniti izazove i prepreke koje rezultiraju duljim trajanjima određenih postupaka vrednovanja standarda prema sektorima i razinama HKO-a. • Provesti konzultacije s povjerenstvima za vrednovanje, stručnjacima i svim relevantnim dionicima za identificiranje faktora koji utječu na dulje trajanje određenih postupaka vrednovanja, s naglaskom na sljedeće slučajeve: 1. dulje trajanje postupka vrednovanja za standarde zanimanja 2. dulje trajanje postupka vrednovanja za zahtjeve na razini visokog obrazovanja 3. varijacije u trajanju prema sektorima i unutar svakog sektora 4. varijacije u trajanju prema razini HKO-a i unutar svake razine HKO-a. • Definirati i donijeti prijedlog mjera za unaprjeđenje učinkovitosti i djelotvornosti postupaka vrednovanja na temelju analize. 2.4. Povećati podršku za predlagatelje standarda i skupova. • Organizirati ciljane edukacije i pružiti tehničku podršku predlagateljima kako bi se olakšao proces izrade i predlaganja novih standarda i skupova.

3. Uloge i kapaciteti aktera

Evaluacijsko pitanje 4: Jesu li jasne uloge svih aktera koji se vežu uz primjenu HKO-a te način njihove koordinacije?

Zaključci	Preporuke
• Zakonske izmjene iz 2021. godine unaprijedile su specijalizaciju i učinkovitost glavnih aktera unutar HKO-a, ali su stvorile izazove u radu sektorskih vijeća. • Nedostatak učinkovite koordinacije među akterima HKO-a ugrožava dosljednost provedbe. • Nedostatak planiranja izgradnje kapaciteta aktera HKO-a usporava implementaciju ciljeva HKO-a.	3.1. Razmotriti osnivanje centraliziranog tijela za provedbu HKO-a. • Pokrenuti raspravu o osnivanju centraliziranog tijela s javnim ovlastima koje bi bilo nadležno za operativnu koordinaciju i provedbu svih segmenata HKO-a. Takvo tijelo imalo bi kapacitet i resurse za učinkovito upravljanje ključnim procesima HKO-a te donošenje operativnih odluka. • Razmotriti mogućnost da ovo tijelo bude javna agencija, ali rasprava treba odlučiti kakva bi struktura bila najprikladnija. • Osigurati da osnivanje ovog tijela omogući dosljednost u primjeni zakonskih okvira, poboljša suradnju među akterima te ubrza prilagodbu obrazovnog sustava promjenama na tržištu rada i u društvu. 3.2. Poboljšati koordinaciju i komunikaciju među akterima HKO-a. • Uspostaviti redovite međuresorne sastanke glavnih aktera HKO-a, posebno između agencija, ministarstava i sektorskih vijeća, kako bi se osigurala dosljednost u provedbi HKO-a i razjasnila trenutna uloga svakog aktera u procesu. Sjednice Nacionalnog vijeća za razvoj ljudskih potencijala mogle bi biti korištene za ovu svrhu. • Razviti platforme za redovitu razmjenu informacija i najboljih praksi među ključnim akterima, potičući vršnjačko učenje i dijeljenje iskustava između nadležnih agencija te ministarstava.

Zaključci	Preporuke
	3.3. Revidirati ulogu sektorskih vijeća unutar HKO-a. • Jasno definirati trenutačnu ulogu sektorskih vijeća u novom zakonodavnom okviru kako bi se otklonilo nerazumijevanje i poboljšala njihova funkcionalnost unutar sustava HKO-a, uključujući suradnju s agencijama i ministarstvima. • <i>(Dodatno vidi i preporuke pod evaluacijskim pitanjem 5: Jesu li dostatni kapaciteti novih aktera koji su uvedeni zakonskim izmjenama u 2021. godini za provedbu aktivnosti u njihovoj nadležnosti? i pod evaluacijskim pitanjem 6: Jesu li dostatni kapaciteti sektorskih vijeća te Nacionalnog vijeća za provedbu aktivnosti u njihovoj nadležnosti?)</i>

<i>Evalucijsko pitanje 5: Jesu li dostatni kapaciteti novih aktera koji su uvedeni zakonskim izmjenama u 2021. godini za provedbu aktivnosti u njihovoj nadležnosti?</i>	
Zaključci	Preporuke
• Identificirana je neravnomjerna opterećenost novih aktera HKO-a, što predstavlja izazov za njihovu učinkovitost. • Identificirana je potreba za jačanjem kapaciteta novih aktera HKO-a kroz ulaganje u ljudske i tehničke resurse.	3.4. Planirati i provoditi sustavnu izgradnju kapaciteta aktera HKO-a. • Razviti sveobuhvatan program izgradnje kapaciteta koji uključuje tehničku obuku, razvoj stručnih kompetencija, poticanje vršnjačkog učenja i razmjenu informacija među akterima, čime bi se povećala njihova učinkovitost u osiguravanju kvalitete i relevantnosti standarda. • Osigurati kontinuiranu edukaciju za zaposlenike u nadležnim tijelima HKO-a, za članove povjerenstava za vrednovanje zahtjeva za upis u Registar HKO-a te svih aktera odgovornih za izradu standarda zanimanja, kvalifikacija, i skupova kompetencija te ishoda učenja, kako bi se povećala njihova stručnost i sposobnost odgovora na promjene u obrazovanju i tržištu rada • Osigurati kontinuirano financiranje za razvoj i održavanje tehničke infrastrukture.
<i>Evalucijsko pitanje 6: Jesu li dostatni kapaciteti sektorskih vijeća te Nacionalnog vijeća za provedbu aktivnosti u njihovoj nadležnosti?</i>	
Zaključci	Preporuke
• Kapaciteti Nacionalnog vijeća za razvoj ljudskih potencijala dostatni su za provedbu aktivnosti u njegovoj nadležnosti. • Sektorska vijeća suočena su s izazovima u učinkovitosti u redefiniranoj ulozi.	3.5. Povećati aktivnost i učinkovitost sektorskih vijeća. • Osigurati redovito održavanje sjednica sektorskih vijeća kako bi se potaknuo kontinuirani rad na razvoju sektora i osigurala dosljednost u njihovim aktivnostima. • Omogućiti dodatne edukacije za članove sektorskih vijeća s ciljem jačanja njihove uloge u savjetodavnom procesu, kako bi mogli učinkovitije doprinosti razvoju standarda i relevantnih sektorskih politika.

4. Svrishodnost Registra HKO

Evaluacijsko pitanje 7: Odgovara li postojeći Registar HKO-a svim potrebama temeljem zakonskih i podzakonskih akata na snazi i na koji način se može unaprijediti?

Zaključci	Preporuke
• Identificirani su izazovi s funkcionalnošću mrežne platforme Registra HKO-a. • Identificirani su izazovi s unosom podataka u informacijski sustav Registra HKO-a. • Identificirani su izazovi s evidencijom obrazovnih programa usklađenih s HKO-om na mrežnoj platformi Registra HKO-a.	4.1. Unaprijediti funkcionalnost mrežne platforme Registra HKO-a. • Provesti cjelovito restrukturiranje i redizajn mrežne platforme Registra HKO-a, uključujući i vizualno rješenje, kako bi se poboljšala preglednost sadržaja, navigacija, korisničko sučelje, efikasnost pretraživanja, stabilnost sustava i prilagodljivost na mobilnim uređajima. • Ažurirati sadržaj i upute na mrežnoj platformi Registra u skladu s pravnim okvirom iz 2021. godine kako bi se osigurala dosljednost i transparentnost informacija. • Integrirati sve postojeće upute i obrasce na mrežnu platformu Registra, s fokusom na intuitivnost i jednostavnost korištenja za krajnje korisnike. 4.2. Unaprijediti prakse unosa i praćenja zahtjeva kako bi se osigurala točnost i pouzdanost informacijskog sustava Registra HKO-a. • Provesti reviziju postojećih unosa u Registru kako bi se uklonili redundantni unosi. • Pojednostaviti i automatizirati unos podataka u mrežnu platformu Registra kako bi se osigurala točnost unosa. • Unaprijediti unos specifičnih zahtjeva u Registar (npr. za regulirane profesije). • Razviti sustav koji će omogućiti praćenje i analizu procesa vezanih za upis obrazovnih programa usklađenih s HKO-om u mrežnu platformu Registra. 4.3. Osigurati edukaciju i podršku korisnicima za upotrebu mrežne platforme Registra HKO-a. • Organizirati redovite edukacije i radionice za korisnike kako bi se povećala njihova sposobnost korištenja mrežne platforme Registra HKO-a. • Pružiti kontinuiranu tehničku podršku korisnicima mrežne platforme Registra kako bi im se pomoglo u rješavanju problema i poboljšanju korisničkog iskustva.

Executive summary

In 2013, Croatia passed the Croatian Qualifications Framework Act (Official Gazette 22/13), which covers all levels of education and all sectors. The purpose of the Croatian Qualifications Framework (hereafter: CroQF) is to reform the entire educational system through the regulation of the qualifications system, thus achieving a better connection of the education sector with the real needs of the labour market and the needs of society and individuals. In February 2021, the Act on Amendments to the CroQF Act was adopted (Official Gazette 20/21), and in September of the same year a new Ordinance on the CroQF Register was also adopted (Official Gazette 96/21).

The Croatian Ministry of Labour, Pension System, Family and Social Policy (hereafter: the Client or MROSP) and the Institute for the Development of Education (hereafter: Service Provider, IDE or author/authors) concluded a Contract for the provision process evaluation services related to the application of the CroQF (registration number: JDN-2024-64; hereinafter: Contract). According to the Agreement, the goal of the evaluation is to evaluate the processes related to the application of the CroQF for the purpose of improving them, as well as the preparation of future operations/calls from the Effective Human Resources Programme 2021-2027. The main focus of the evaluation is evaluating the impact of the new legal changes from 2021 on the simplification and acceleration of the analysed processes and the coordination of the actors involved.

Evaluation includes all processes essential for the development and application of The CroQF, with an emphasis on the proposal, formal verification and professional evaluation and registration of occupational standards, qualification standards, units of learning outcomes, units of competences and educational programmes in the CroQF Register and revision of standards or programme. As a framework for evaluation, MROSP defined a series of evaluation questions that IDE grouped according to thematic units as part of the Initial Report as follows, and which also form the structure of the chapters of the Final Report:

Thematic units	Evaluation questions
1. State of application of the CroQF	<i><u>Evaluation question 1:</u> Are there sectors or CroQF levels in which less activity in the application of the CroQF has been observed?</i>
2. Evaluation process	<i><u>Evaluation question 2:</u> To what extent are the existing processes related to the evaluation of standards, units and programmes (based on changes to the Act and regulations in 2021) clear, simple and within the appropriate time frame, especially compared to the period before the legal changes?</i> <i><u>Evaluation question 3:</u> Are there sectors or CroQF levels facing more pronounced difficulties with the evaluation process – and what kind?</i>
3. Actor roles and capacities	<i><u>Evaluation question 4:</u> Are the roles of all actors involved in the application of the CroQF and the way of their coordination clear?</i>

	<i>Evaluation question 5: Are the capacities of the new actors that were introduced through legal changes in 2021 sufficient for the implementation of activities under their jurisdiction?</i> <i>Evaluation question 6: Are the capacities of the sector councils and the National Council sufficient for the implementation of the activities under their jurisdiction?</i>
4. Effectiveness of the CroQF Register	<i>Evaluation question 7: Does the existing CroQF Register meet all needs based on the laws and by-laws in force, and how can it be improved?</i>

The evaluation methodology is defined by the Agreement and is based on the following methods for analysing the data necessary to answer the evaluation questions:

- **Review of literature and documentation:** analysis of 9 legal and by-laws and 23 other documents related to the application of the CroQF (including strategic documents, reports and forms).
- **Microdata analysis:** quantitative analysis of microdata (as of January 8, 2024) on 1,754 unique proposals for registration of occupational standards, units of competences, qualification standards and units of learning outcomes in the CroQF Register, including analysis by sectors of the CroQF and CroQF levels (descriptive statistics).
- **Case study analysis:** quantitative and qualitative analysis of complete documentation on the evaluation process of 30 occupational standards, 30 qualification standards and 30 educational programmes selected in a purposive sample that covers different CroQF sectors and periods.
- **Interviews and focus group:** qualitative research with stakeholders in the form of 15 interviews with representatives of relevant stakeholders and one focus group with 6 participants. The interviews were conducted in the period from June 4 to 18, 2024, and the focus group was conducted on July 3, 2024.
- **Analysis of records of educational programmes:** analysis of documentation on educational programmes that are harmonised with the CroQF as submitted by MROSP, Ministry of Science, Education and Youth, Agency for Science and Higher Education and Agency for Vocational Education and Adult Education.
- **Analysis of the online platform of the CroQF Register:** analysis of the legal and by-laws on the CroQF Register and analysis of the CroQF Register online platform, available at <https://hko.srce.hr/registar/>.

Below is a summary of conclusions and recommendations, according to thematic units:

1. State of application of the CroQF

Overall reflections on the effectiveness of the CroQF

Findings	Recommendations
• The CroQF is a key instrument for the modernisation and harmonisation of educational programmes at different educational levels with the needs of the labour market, society and individuals. • Financing from EU funds played a key role in the development of the CroQF. • Lack of a clear framework for monitoring compliance of educational programmes with the CroQF and for informing the public about the same.	1.1. Increase stakeholder awareness and implement continuous educational programmes: • Increase information and understanding of the CroQF through campaigns aimed at stakeholders. 1.2. Create a long-term plan for the sustainable financing of the CroQF: • Develop a long-term funding strategy for the CroQF that does not depend exclusively on funds from EU funds, but includes stable sources of funding from the national budget, while at the same time planning the long-term use of available funds from EU funds. • Diversify financing models through different sources, such as public-private partnerships, donations, incentives from the economy and other funds. 1.3. Improve regulations to develop central records of educational programmes at all educational levels aligned with qualifications standards in the CroQF Register: • Develop and clearly define procedures, forms and competent authorities for evaluating, verifying and registering the alignment of educational programmes with the CroQF in the CroQF Register. • Ensure coordination between the CroQF Register and other information systems in the educational system to ensure that all educational programmes aligned with the CroQF are also recorded in the CroQF Register. • Redesign and improve the functionality of the "Programmes" section on the CroQF Register web platform so that it becomes a central point for the record of all educational programmes aligned with the CroQF. • Establish a system of regular monitoring and updating of data in the CroQF Register, under the responsibility of competent authorities.

Evaluation question 1. Are there sectors or CroQF levels in which less activity in the application of the CroQF has been observed?

Conclusions	Recommendations
• The greatest level of activity is in submissions for occupational standards, while the smallest activity is in the submissions for units of competences. • At least one occupational standard has been proposed in each sector, but there are differences in the level of activity by sector. • There is greater activity in proposing occupational standards and qualifications at the pre-tertiary level compared to higher education. • There is low activity in proposing units of learning outcomes and units of competences in most sectors. • There is low activity in proposing units of learning outcomes at the level of higher education.	1.4. Encourage greater activity of submitters from certain sectors and CroQF levels in the development of standards and units: • Conduct consultations with stakeholders from sectors with a lower level of activity on the reasons for lower activity and opportunities for increased activity. • Organise regular workshops, webinars and online courses with clear and practical instructions for proposing standards and educational programmes aligned with CroQF, with easily accessible educational materials on digital platforms. • Implement targeted campaigns aimed at increasing the engagement of higher education institutions in proposing standards and units at the level of higher education. • Introduce financial incentives for proposing new requirements for registration of standards or units.

2. Evaluation process

Evaluation question 2: To what extent are the existing processes related to the evaluation of standards, units and programmes (based on changes to the Act and regulations in 2021) clear, simple and within the appropriate time frame?

Conclusions	Recommendations
<u>A. Duration of the evaluation process</u> • The entire process of evaluating occupational standards takes significantly longer than the process of evaluating other types of requirements. • After the legal change, the duration of the entire process of evaluating occupational standards and qualification standards was slightly reduced. • The biggest improvement in procedures is noticeable in formal verification and professional evaluation of qualification standards. • In terms of occupational standards, some processes have been accelerated after the legislative change, while others are slower. • The data indicate large variations in the duration of the evaluation process.	<i>(See the recommendations under Question 3: Are there sectors or CroQF levels where more pronounced difficulties with the evaluation process have been observed - and what kind?)</i>

<i>Evaluation question 2 (continued)</i>	
Conclusions	Recommendations
<u>B. Clarity and simplicity of procedures</u> • Challenges were identified in the perception of clarity and simplicity of procedures for evaluating standards and units. • Challenges in conducting formal verification have been identified. • Challenges were identified in the database of the information system of the CroQF Register. • Challenges in monitoring educational programmes aligned with the CroQF were identified.	2.1. Standardise and simplify the process of submitting and evaluating proposals for the registration of new standards and units, with continuous support to stakeholders: • Simplify and specify guidelines for the preparation of proposals. • Carry out additional adjustments and standardisation of the forms necessary for the preparation of proposals for the submission of standards and revise them regularly. • Introduce clear and transparent criteria for evaluating proposals and ensure consistent application. • Enable transparency in monitoring the status of the application and providing feedback to the submitters. • Provide continuous education and support to stakeholders, both for submitting proposals and for conducting evaluations. • Encourage the maintenance of dialogue between stakeholders (e.g. through the organisation of round tables) with the aim of determining reasons and identifying solutions for perceived difficulties in implementing the process of preparing and evaluating proposals. 2.2. Introduce a new system for standardised monitoring of the alignment of educational programmes with the CroQF: • Create a framework for recording compliance of educational programmes with the CroQF for all CroQF levels, which would include data on the time of submission/approval of proposals for programme alignment, as well as data on the associated qualification standard, sector and CroQF level. • Fill in the new records system with existing data on approved educational programmes in the period from 2018 to 2024 and continue filling in the records from 2025. • Ensure the public availability of data on the compliance of educational programmes with the CroQF through the CroQF Register.

Evaluation question 3: Are there sectors or CroQF levels in which more pronounced difficulties with the evaluation process have been observed - and what kind?

Conclusions	Recommendations
• There is significant variability in the duration of the evaluation process of proposals for registration of new standards, not only between sectors, but also within sectors. • The process of evaluating standards is faster at the level of pre-tertiary education, but there are significant variations in the duration of the evaluation process at all CroQF levels.	2.3. Identify and eliminate challenges and obstacles that result in longer durations of evaluation procedures for certain standards, according to sector and CroQF levels: • Conduct consultations with evaluation commissions, experts and all relevant stakeholders to identify factors that influence the longer duration of certain evaluation procedures, with an emphasis on the following cases: 1. Longer duration of the evaluation process for occupational standards. 2. Longer duration of the evaluation process for applications at the higher education level. 3. Variations in duration by sector and within each sector. 4. Variation in duration by CroQF level and within each CroQF level. • Define and propose measures to improve the efficiency and effectiveness of evaluation procedures based on the analysis. 2.4. Increase support for submitters of standards and units: • Organise targeted educations and provide technical support to submitters in order to facilitate the process of submitting proposals for new standards and units.

3. Actor roles and capacities

Evaluation question 4: Are the roles of all actors involved in the implementation of the CroQF and the way of their coordination clear?

Conclusions	Recommendations
• Legal changes from 2021 improved the specialisation and efficiency of the main actors within the CroQF, but created challenges in the work of sector councils. • The lack of effective coordination among CroQF actors threatens the consistency of implementation. • The lack of planning to build the capacity of CroQF actors slows down the implementation of CroQF goals.	3.1. Consider the establishment of a centralised body for the implementation of the CroQF: • Initiate a discussion on the establishment of a centralised body with public powers, which would be responsible for the operational coordination and implementation of all segments of the CroQF. Such a body would have the capacity and resources to effectively manage the key processes of the CroQF and make operational decisions. • Consider making this body a public agency, but discussion should decide what structure would be most appropriate. • Ensure that the establishment of this body enables consistency in the application of legal frameworks, improves cooperation between actors and accelerates the adaptation of the education system to changes in the labour market and in society. 3.2. Improve coordination and communication among CroQF actors: • Establish regular interdepartmental meetings of the main actors of the CroQF, especially between agencies, ministries and sector councils, to ensure consistency in the implementation of the CroQF and to clarify the current role of each actor in the process. Sessions of the National Human Resources Development Council could be used for this purpose. • Develop platforms for regular exchange of information and best practices among key actors, encouraging peer learning and sharing of experiences between competent agencies and ministries. 3.3. Revise the role of sectoral councils within the CroQF: • Clearly define the current role of sector councils in the new legislative framework in order to remove misunderstandings and improve their functionality within the CroQF system, including cooperation with agencies and ministries.

	<i>(Additionally, see the recommendations under Question 5: Are the capacities of the new actors introduced by legal changes in 2021 sufficient for the implementation of activities under their jurisdiction? and under Question 6: Are the capacities of the sector councils and the National Council sufficient for the implementation of activities in their jurisdiction)</i>
Evaluation question 5: Are the capacities of the new actors introduced by the legal changes in 2021 sufficient for the implementation of activities within their jurisdiction?	
Conclusions	Recommendations
The uneven workload of the new CroQF actors was identified, which poses a challenge to their efficiency. The need to strengthen the capacity of new CroQF actors through investment in human and technical resources was identified.	3.4. Plan and implement systematic capacity building of CroQF actors: Develop a comprehensive programme of capacity building that includes technical training, development of professional competences, encouragement of peer learning and exchange of information among actors, which would increase their effectiveness in ensuring the quality and relevance of standards. Provide continuous education for employees in the competent bodies of the CroQF, for members of the commissions for evaluating applications for registration in the CroQF Register, and for all actors responsible for proposing occupational standards, qualifications, and units of competencies and learning outcomes, in order to increase their expertise and the ability to respond to changes in education and the labour market Ensure continuous financing for development and maintenance of technical infrastructure.

<i>Evaluation question 6: Are the capacities of the sector councils and the National Council sufficient for the implementation of activities under their jurisdiction?</i>	
Conclusions	Recommendations
• The capacities of the National Council for the Development of Human Resources are sufficient for the implementation of activities within its jurisdiction. • Sector councils faced with efficiency challenges in their redefined role.	3.5. Increase the activity and efficiency of sector councils: • Ensure regular holding of sessions of sector councils in order to encourage continuous work on the development of the sector and ensure consistency in their activities. • Provide additional training for members of sector councils with the aim of strengthening their role in the advisory process, so that they can more effectively contribute to the development of standards and relevant sector policies.

4. Effectiveness of the CroQF Register

Evaluation question 7: Does the existing CroQF Register meet all needs based on the legal and by-laws in force, and how can it be improved?

Conclusions	Recommendations
• Challenges identified with the functionality of the CroQF Register online platform. • Challenges identified with data entry into the information system of the CroQF Register. • Challenges identified with the monitoring of educational programmes aligned with the CroQF was identified.	4.1. Improve the functionality of the CroQF Register online platform: • Implement a complete restructuring and redesign of the CroQF Register online platform, including a visual solution, in order to improve content visibility, navigation, user interface, search efficiency, system stability and adaptability on mobile devices. • Update the content and instructions on the online platform of the Register in accordance with the legal framework from 2021 to ensure consistency and transparency of information. • Integrate all existing instructions and forms on the Register's online platform, with a focus on intuitiveness and ease of use for end users. 4.2 Improve the practices of entering and monitoring proposals in order to ensure the accuracy and reliability of the CroQF Register information system: • Audit existing entries in the Register to remove redundant entries. • Simplify and automate data entry into the Register's online platform to ensure accuracy of entry. • Improve the entry of specific requirements in the Register (e.g. for regulated professions). • Develop a system that will enable monitoring and analysis of processes related to the enrolment of educational programmes aligned with the CroQF in the online platform of the Register. 4.3. Provide training and support to users for using the online platform of the CroQF Register: • Organise regular training and workshops for users to utilise the CroQF Register online platform. • Provide continuous technical support to users of the Register's online platform to help them solve problems and improve the user experience.

Popis kratica

Kratica	Puni naziv
ASOO	Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
AZOO	Agencija za odgoj i obrazovanje
AZVO	Agencija za znanost i visoko obrazovanje
ESF	Europski socijalni fond
HKO	Hrvatski kvalifikacijski okvir
IRO	Institut za razvoj obrazovanja
MRMS	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava (do 22.07.2020.)
MROSP	Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike (od 23. srpnja 2020.)
MRRFEU	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
MZO	Ministarstvo znanosti i obrazovanja (do 16. svibnja 2024. godine)
MZOM	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih (od 17. svibnja 2024.)
NISOO	Nacionalni informacijski sustav obrazovanja odraslih
NKZ	Nacionalna klasifikacija zanimanja
NN	Narodne novine
NVRLJP	Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala
PULJP	Program Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027.
SIU	Skup ishoda učenja
SK	Standard kvalifikacije
SKomp	Skup kompetencija
SOO	Strukovno obrazovanje i osposobljavanje
SRCE	Sveučilišni računski centar Sveučilišta u Zagrebu
SZ	Standard zanimanja

1. Uvod

1.1. Pregled početne faze provedbe Ugovora

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike (u daljnjem tekstu: Naručitelj ili MROSP) i Institut za razvoj obrazovanja (u daljnjem tekstu: Pružatelj usluge, IRO ili autor/autori) sklopili su dana 15. travnja 2024. godine Ugovor o pružanju usluge evaluacije procesa vezanih uz primjenu Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (evidencijski broj: JDN-2024-64; u daljnjem tekstu: Ugovor).

U početnoj fazi provedbe Ugovora, Pružatelj usluge bio je u obvezi proučiti sadržaj dokumentacije i dostupne relevantne podatke važne za razumijevanje procesa Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (u daljnjem tekstu: HKO) navedene u odjeljku 1.3. dokumenta *Tehničke specifikacije-Opis predmeta nabave*, razraditi detaljnu metodologiju za provođenje istraživanja sukladno metodološkom okviru navedenom u odjeljku 1.6. navedenoga dokumenta te izraditi početno izvješće koje sadrži minimalno: uvod (najvažnije informacije potrebne za razumijevanje tijeka procesa HKO-a), plan rada (popis aktivnosti koje će se provesti, isporučevine i jasan vremenski okvir po pojedinoj aktivnosti), razradu metodologije, plan rada stručnjaka i voditelja intervjua te prilog s vodičima (protokolima) za intervjue i fokus-grupu. Nacrt Početnog izvješća Naručitelju je upućen 13. svibnja 2024., a Početno izvješće usuglašeno je 10. lipnja 2024. te su time potvrđeni metodologija i struktura konačnog izvješća.

1.2. Evaluacijski okvir

Prema Ugovoru, cilj je evaluacije „vrednovati procese vezane uz primjenu Hrvatskog kvalifikacijskog okvira u svrhu unaprjeđenja istih, kao i pripreme budućih operacija/poziva iz Programa Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027.“. Ugovor dalje definira kako evaluacija treba obuhvatiti sve procese bitne za razvoj i primjenu HKO-a, s naglaskom na predlaganje, formalno i stručno vrednovanje i upis standarda zanimanja, standarda kvalifikacija, skupova ishoda učenja, skupova kompetencija te obrazovnih programa u Registar HKO-a te reviziju standarda odnosno programa. Fokus evaluacije je na razdoblju nakon zakonskih izmjena 2021. do trenutka provođenja evaluacije. Evaluacija će zahvatiti vrijeme prije navedenih zakonskih izmjena, točnije, razdoblje od 2018. do 2021., samo u dijelu koji se odnosi na pitanje djelotvornosti procesa, kako bi se mogao ocijeniti utjecaj zakonskih izmjena na pojednostavljenje i ubrzanje analiziranih procesa te koordinaciju uključenih aktera.

U Početnom izvješću potvrđen je evaluacijski okvir izvješća u obliku sljedećih evaluacijskih pitanja:

1. U kojoj su mjeri postojeći procesi vezani za vrednovanje standarda, skupova i programa (temeljem izmjena Zakona i pravilnika u 2021. godini) jasni, jednostavni i unutar odgovarajućeg vremenskog okvira, posebno u usporedbi s razdobljem prije zakonskih izmjena?
2. Jesu li jasne uloge svih aktera koji se vežu uz primjenu HKO-a te način njihove koordinacije?
3. Jesu li dostatni kapaciteti novih aktera koji su uvedeni zakonskim izmjenama u 2021. godini za provedbu aktivnosti u njihovoj nadležnosti?
4. Jesu li dostatni kapaciteti sektorskih vijeća te Nacionalnog vijeća za provedbu aktivnosti u njihovoj nadležnosti?

5. Odgovara li postojeći Registar HKO-a svim potrebama temeljem zakonskih i podzakonskih akata na snazi i na koji način se može unaprijediti?
6. Postoje li sektori ili razine HKO-a u kojima su uočene izraženije poteškoće s procesom vrednovanja – i kakve?
7. Postoje li sektori ili razine HKO-a u kojima je uočena manja aktivnost u primjeni HKO-a?

U Početnom izvješću uspostavljena je veza između evaluacijskih pitanja s većim cjelinama, koje ujedno čine strukturu poglavlja Završnog izvješća, prema sljedećem redosljed:

Tematske cjeline	Evaluacijska pitanja
1. Stanje primjene HKO-a	<u>Evaluacijsko pitanje 1:</u> Postoje li sektori ili razine HKO-a u kojima je uočena manja aktivnost u primjeni HKO-a?
2. Proces vrednovanja	<u>Evaluacijsko pitanje 2:</u> U kojoj su mjeri postojeći procesi vezani za vrednovanje standarda, skupova i programa (temeljem izmjena Zakona i pravilnika u 2021. godini) jasni, jednostavni i unutar odgovarajućeg vremenskog okvira, posebno u usporedbi s razdobljem prije zakonskih izmjena? <u>Evaluacijsko pitanje 3:</u> Postoje li sektori ili razine HKO-a u kojima su uočene izraženije poteškoće s procesom vrednovanja – i kakve?
3. Uloge i kapaciteti aktera	<u>Evaluacijsko pitanje 4:</u> Jesu li jasne uloge svih aktera koji se vežu uz primjenu HKO-a te način njihove koordinacije? <u>Evaluacijsko pitanje 5:</u> Jesu li dostatni kapaciteti novih aktera koji su uvedeni zakonskim izmjenama u 2021. godini za provedbu aktivnosti u njihovoj nadležnosti? <u>Evaluacijsko pitanje 6:</u> Jesu li dostatni kapaciteti sektorskih vijeća te Nacionalnog vijeća za provedbu aktivnosti u njihovoj nadležnosti?
4. Svrishodnost Registra HKO	<u>Evaluacijsko pitanje 7:</u> Odgovara li postojeći Registar HKO-a svim potrebama temeljem zakonskih i podzakonskih akata na snazi i na koji način se može unaprijediti?

1.3. Pregled metodologije prema Ugovoru

Metodologija za evaluaciju procesa vezanih uz primjenu HKO-a definirana je Ugovorom te se temelji na sljedećim metodama za prikupljanje i/ili analizu podataka nužnih za odgovore na evaluacijska pitanja:

- pregled literature - analiza zakonskih i podzakonskih akata te druge relevantne literature i dokumentacije vezane za primjenu HKO-a
- kvantitativna analiza mikropodataka o predlaganju, vrednovanju, upisu u Registar te reviziji standarda zanimanja, skupova kompetencija, standarda kvalifikacija i skupova ishoda učenja, uključujući analizu po sektorima HKO-a (deskriptivna statistika)

- kvantitativna i kvalitativna analiza potpune dokumentacije o procesu vrednovanja 30 standarda zanimanja, 30 standarda kvalifikacija i 30 obrazovnih programa odabranih u slučajni uzorak koji će obuhvatiti različite sektore HKO-a i razdoblja (studija slučaja)
- kvalitativno istraživanje s dionicima u obliku okvirno 15 intervjua s predstavnicima relevantnih dionika te jedne fokus-grupe.

Metodologija primijenjena u pripremi ovoga izvješća detaljno je opisana u sljedećem poglavlju.

2. Metodologija

2.1. Pregled literature i dokumentacije – razrada metodologije

Metoda

Pregled literature i dokumentacije.

Izvori podataka

Naručitelj je Pružatelju usluge dostavio inicijalni popis literature i dokumentacije u sklopu Tehničkih specifikacija te se isti nalazi u Prilogu 2 ovog izvješća. Popis literature i dokumentacije je dodatno proširen tijekom procesa izrade konačnog izvješća.

Razrada metodologije i pregled implementiranih analiza

Pregled literature i dokumentacije temeljni je korak u istraživačkom procesu koji je omogućio razumijevanje procesa vezanih za primjenu HKO-a, identifikaciju ključnih prednosti i nedostataka, metoda, trendova i rezultata u odnosu na definirana evaluacijska pitanja u ovom izvješću, te postavljanje temelja za daljnju analizu. Metodologija pregleda literature i dokumentacije za potrebe ovog izvješća sastojala se od nekoliko faza koje su osigurale sustavan i strukturiran pristup evaluaciji procesa vezanih za primjenu HKO-a:

1. Definiranje ciljeva pregleda literature i dokumentacije

Prvi korak uključuje jasno definiranje ciljeva pregleda literature i dokumentacije. Ciljevi trebaju odgovarati na definirana evaluacijska pitanja u ovom izvješću, kao što su: jasnoća, jednostavnost i brzina postojećih procesa vezanih za vrednovanje standarda, skupova i programa; jasnoća uloga i kvaliteta koordinacije aktera; svrsishodnost Registra HKO-a. Definiranje ciljeva pomaže u usmjeravanju pretraživanja i analize literature i dokumentacije.

2. Određivanje strategije pretraživanja

Strategija pretraživanja literature i dokumentacije obuhvatila je ključne teme koje definiraju postavljena evaluacijska pitanja i za koje je potrebna analiza literature i dokumentacije. Za potrebe ovog izvješća ključne su teme: jasnoća, jednostavnost i brzina postojećih procesa vezanih za vrednovanje standarda, skupova i programa; jasnoća uloga i kvaliteta koordinacije aktera; svrsishodnost Registra HKO-a. Za pretraživanje literature koristila se metoda istraživanja za stolom koja je osigurala sustavno i iscrpno pretraživanje svih relevantnih izvora informacija.

3. Analiza i sinteza

Analiza uključuje detaljno čitanje i kritičko vrednovanje odabrane literature i dokumentacije, izvlačenje ključnih informacija i identificiranje uzoraka, trendova te razlika u pristupima i rezultatima. Sinteza podataka omogućava izgradnju koherentnog narativa koji će pružiti odgovor na zadana evaluacijska pitanja. Nalazi pregleda i analize literature i dokumentacije pružili su čvrst temelj za odgovore na postavljena evaluacijska pitanja te zaključke i preporuke vezane za djelotvornost procesa primjene HKO-a. Primjenom ove metodologije, pregled i analiza literature i dokumentacije pružili su dubinsko razumijevanje i kritički osvrt na procese vezane za primjenu HKO-a.

U odnosu na definirana evaluacijska pitanja u ovom izvješću, pregled literature i dokumentacije omogućio je odgovore na sljedeća evaluacijska pitanja:

- Pitanje vezano za jasnoću, jednostavnost i brzinu procesa (evaluacijsko pitanje 2)
Analiza literature i dokumentacije omogućila je izradu dijagrama tijekom vezanih za izradu, predaju i vrednovanje standarda, skupova i programa, s pregledom uloga ključnih aktera. Izradili su se dijagrami tijekom prije zakonskih izmjena u 2021. te nakon tih izmjena. Analiza literature i dokumentacije s dijagramima na početku trećeg poglavlja završnog izvješća o „Stanju primjene HKO-a“ pružila je temelje za daljnje kvantitativne i kvalitativne analize u okviru ovog evaluacijskog pitanja. Analiza literature i dokumentacije vezana za ovo evaluacijsko pitanje nalazi se i na početku četvrtog poglavlja završnog izvješća o „Procesima vrednovanja“.
- Pitanje vezano za jasnoću uloga i kvalitetu koordinacije aktera (evaluacijsko pitanje 4)
Analiza sadržaja literature i dokumentacije o radu aktera popisane u odjeljku 1.3. Tehničkih specifikacija, a prije svega zakonskih i podzakonskih akata koji izravno određuju uloge svih aktera te propisuju aktivnosti prema njihovim nadležnostima, pružila je odgovor na ovo pitanje. Osim analize spomenute literature, analizirala se i dostupna dokumentacija o radu aktera, a posebice poslovnici tijela HKO-a te njihove interne smjernice i upute. Analiza literature i dokumentacije za ovo evaluacijsko pitanje nalazi se na početku petog poglavlja završnog izvješća o „Ulogama i kapacitetima aktera“.
- Pitanje vezano za svrsishodnost Registra HKO-a (evaluacijsko pitanje 7)
Analiza literature i dokumentacije razjasnila je do koje mjere postojeća mrežna platforma Registra HKO-a odgovara svim potrebama temeljem zakonskih i podzakonskih akata i na koji bi se način mogla unaprijediti. Analize literature i dokumentacije za ovo evaluacijsko pitanje nalaze se na početku šestog poglavlja završnog izvješća o „Svrsishodnosti HKO-a“.

2.2. Analiza mikropodataka – razrada metodologije

Metoda

Kvantitativna analiza

Izvori podataka

Naručitelj je Pružatelju usluge dostavio mikropodatke iz Informacijskog sustava Registra HKO-a o postupcima upisa u Registar u sljedećim tablicama:

- Tablica „Standardi“: skup podataka o 1.754 jedinstvenih zahtjeva za upis standarda zanimanja, skupova kompetencija, standarda kvalifikacija i skupova ishoda učenja prema stanju na dan 8. siječnja 2024. godine.
- Tablica „Povijesti vrednovanja“: evidentira svaki korak u vrednovanju 1.754 jedinstvenih zahtjeva iz tablice „Standardi“.

Razrada metodologije i pregled planiranih analiza

Kvantitativna analiza sadrži sljedeće elemente:

- Predmeti analize
Analizirat će se zasebno podaci za:
 - standarde zanimanja
 - standarde kvalifikacija

- skupove kompetencija
- skupove ishoda učenja.

Za svako područje razmatramo različite varijable i njihovu relevantnost za procjenu učinkovitosti procesa. Potrebno je odvojeno sagledati procese za različite vrste vrednovanja kako bismo identificirali postoje li značajne razlike u učinkovitosti procesa između njih.

- Kriterij analize

Za svaki predmet analize primijenit će se tri glavna kriterija analize:

- duljina trajanja cijelog procesa vrednovanja (u danima i/ili mjesecima)
- duljina trajanja pojedinih faza procesa vrednovanja (u danima i/ili mjesecima)
- broj zaprimljenih zahtjeva i odobrenih predmeta.

Cilj je ove analize sagledati učinkovitost procesa u smislu trajanja cijelog procesa vrednovanja, no s posebnim naglaskom na identificiranje određenih faza procesa koje su više ili manje učinkovite. Osim utvrđivanja prosječnog trajanja procesa, analize će uključiti identificiranje najdužih i najkraćih perioda trajanja procesa.

Dodatno, potrebno je sagledati i ishod cjelokupnog procesa HKO-a u obliku odobrenih standarda, skupova ili obrazovnih programa radi identificiranja sektora ili razina HKO-a koji se manje uključuju u primjenu HKO-a.

- Dodatni parametar analize: period vrednovanja

Nakon utvrđivanja vrijednosti kriterija analize za sustav u cjelini, napraviti će se dodatne analize za utvrđivanje razlika u vrijednostima u idućim razdobljima:

- duljina trajanja cijelog procesa za vrednovanja započeta i završena u periodu prije 1. 9. 2021.¹
- duljina trajanja cijelog procesa za vrednovanja započeta prije 1. 9. 2021. i završena poslije 1. 9. 2021.
- duljina trajanja cijelog procesa za vrednovanja započeta i završena u periodu poslije 1. 9. 2021.

Cilj je ove analize donijeti zaključke o tome jesu li zakonske izmjene 2021. učinile proces vrednovanja učinkovitijim u odnosu na ranije razdoblje.

- Dodatni parametar analize: sektor i razina HKO-a

Napraviti će se dodatne analize za utvrđivanje razlika prema sljedećim varijablama:

- razina HKO-a
- sektor HKO-a.

Cilj je ove analize donijeti zaključke o razlikama u učinkovitosti i djelotvornosti: s jedne strane, analiza će utvrditi postoje li sektori ili razine HKO-a koje odstupaju od prosjeka po pitanju učinkovitosti procesa vrednovanja; s druge će strane analiza utvrditi postoje li sektori i razine HKO-a koji su manje aktivni u

¹ U veljači 2021. godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o HKO-u (NN 20/21), ali novi postupak vrednovanja definiran je tek usvajanjem novog Pravilnika o Registru HKO-a (NN 96/21), koji je stupio na snagu 1. rujna 2021. Iz tih razloga se 1. rujna 2021. uzima kao referentni datum za usporedbu trajanja procesa vrednovanja prije i poslije zakonske izmjene.

primjeni HKO-a prema broju zahtjeva ili odobrenih standarda, skupova kompetencija, skupova ishoda i programa.

- Dodatni parametar analize: različiti ishodi po fazama procesa vrednovanja
Uz promatranje prosječnog trajanja procesa vrednovanja standarda, analiza će se također usredotočiti na razlike u ishodima pojedinih faza procesa (npr. vraćanje nakon administrativne provjere, zahtjevi za revizijom, prihvaćanja, odbijanja). Analizirat će se učestalost različitih ishoda kod vrednovanja standarda (npr. prosječan broj radnji u procesu vrednovanja) te će se analizirati i trajanje procesa vrednovanja u kontekstu različitih ishoda pojedinih etapa.

Postupak analize uključio je čišćenje baze mikropodataka, obradu podataka u vidu kodiranja prema gore navedenim dodatnim parametrima, generiranje tabličnih prikaza podataka te analizu i tumačenje generiranih podataka. Za analizu podataka korištene su analitičke funkcije Excela.

2.3. Analiza evidencija obrazovnih programa – razrada metodologije

Metoda

Kvalitativna i kvantitativna analiza

Izvori podataka

Dokumentacija o obrazovnim programima koji su usklađeni s HKO-om koju je dostavio Naručitelj:

- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih: podaci o programima usklađenim s HKO-om
- Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike: zbirno izvješće o vrednovanju i upisu standarda zanimanja i skupova kompetencija u registar po godinama od 2018. do 2023.
- Agencija za znanost i visoko obrazovanje: dokumentacija o postupcima iz nadležnosti AZVO-a
- Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih: izvješća o vrednovanju programa, SK i SIU.

Razrada metodologije i pregled planiranih analiza

Provedena je analiza dostavljene dokumentacije s ciljem utvrđivanja svrsishodnosti evidencija, kao i utvrđivanja eventualnih nedostataka, odnosno neusklađenosti (npr. jesu li u evidencijama dostupni podaci o sektoru, razini HKO-a, povezanom standardu kvalifikacije te o datumu predavanja zahtjeva i odobravanja zahtjeva, odnosno unosa u evidenciju).

2.4. Analiza studija slučaja – razrada metodologije

Metoda

Studija slučaja

Izvori podataka

Dokumentacija o radu aktera koju je dostavio Naručitelj:

- potpuna dokumentacija o procesu formalnog i stručnog vrednovanja 30 standarda zanimanja, 30 standarda kvalifikacija i 30 obrazovnih programa odabranih u slučajni uzorak stratificiran prema razdobljima i sektorima HKO-a koji je izradio Pružatelj usluge
- odluke o osnivanju, poslovnici i zapisnici sa sjednica Povjerenstva za stručno vrednovanje zahtjeva za upis standarda zanimanja i skupova kompetencija

- smjernice vezane za rad povjerenstava za stručno vrednovanje zahtjeva za upis standarda kvalifikacija
- popisi službenika čiji je rad vezan za HKO
- dokumentacija o aktivnostima sektorskih vijeća do izmjene zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru 2021.
- dokumentacija o radu novih sektorskih vijeća
- odluke o imenovanju predsjednika i članova sektorskih vijeća
- Odluka o imenovanju nacionalne koordinatorice sektorskih vijeća.

Uzorak

Analiziran je namjerni uzorak od 34 standarda zanimanja diversificiran po sektorima te 32 standarda kvalifikacija i 30 obrazovnih programa dodatno diversificiran po razinama i vrstama te prema razdoblju (u odnosu na zakonske promjene uvedene 2021. godine). Odabrani su i primjeri procesa započetih prije izmjena Zakona, a završenih nakon promjena Zakona, no promatrani su zasebno.

Uzorkovanje je provedeno prema ključu prikazanom u Tablici 1.

Tablica 1. Uzorkovanje za studije slučaja

Razina HKO-a		Prije promjene zakona			Poslije promjene zakona		
		SZ	SK	Program	SZ	SK	Program
2	Strukovno osposobljavanje	1	0	0	1	2	1
3	Jednogodišnje i dvogodišnje srednjoškolsko strukovno obrazovanje	2	0	0	2	4	1
4.1.	Trogodišnje strukovno obrazovanje	2	0	0	3	4	9
4.2.	Gimnazijsko srednjoškolsko obrazovanje; četverogodišnje i petogodišnje strukovno srednjoškolsko obrazovanje	3	0	0	5	6	
5.	Stručni studiji završetkom kojih se stječe manje od 180 ECTS bodova; strukovno specijalističko usavršavanje i osposobljavanje; programi za majstore uz najmanje dvije godine vrednovanoga radnog iskustva	1	0	0	1	2	2
6.st	Kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih stručnih studija	1	0	N/P	1	2	11
6.sv	Kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih sveučilišnih studija	2	0	N/P	2	4	
7.1.st.	Kvalifikacije stečene završetkom specijalističkih diplomskih stručnih studija	1	0	N/P	2	3	6
7.1.sv.	Kvalifikacije stečene završetkom sveučilišnih diplomskih studija te integriranih preddiplomskih i diplomskih sveučilišnih studija	2	2	N/P	2	3	
7.2.	Kvalifikacije stečene završetkom poslijediplomskih specijalističkih studija	0	0	0	0	0	

Razina HKO-a		Prije promjene zakona			Poslije promjene zakona		
		SZ	SK	Program	SZ	SK	Program
8.1.	Kvalifikacije stečene završetkom poslijediplomskih znanstvenih magistarskih studija	0	0	0	0	0	0
8.2.	Kvalifikacije stečene završetkom poslijediplomskih sveučilišnih (doktorskih) studija	0	0	0	0	0	0
/	Programi za stjecanje mikrokvalifikacija	N/P	N/P	0	N/P	N/P	0
Ukupno		15	2	0	19	30	30

Izvor: IRO

Kriteriji analize

a) Kvantitativni dio analize proveden je prema sljedećim kriterijima:

- Vrijeme od početka do kraja vrednovanja
Osim ukupnog trajanja vrednovanja, analiza je provedena i na razini pojedinih faza vrednovanja, kako bi se detektirala eventualna „uska grla“ koja usporavaju proces.
- Broj skupova kompetencija i skupova ishoda učenja
Kod standarda zanimanja i standarda kvalifikacija analiziran je i broj skupova kompetencija i skupova ishoda učenja te njihova korelacija s trajanjem vrednovanja.
- Broj negativnih vrednovanja
Analiziran je broj negativnih formalnih vrednovanja i broj negativnih stručnih vrednovanja.

Sve navedeno promatrano je u razdoblju prije izmjena Zakona 2021. godine te uspoređeno s razdobljem poslije izmjena Zakona. U nekim slučajevima zahvaćeno je i razdoblje u kojem je implementirana promjena Zakona, a ti su slučajevi promatrani zasebno.

b) Kvalitativni dio analize proveden je metodom analize sadržaja dostavljene dokumentacije, s naglaskom na korake u procesu vrednovanja te na komunikaciju i koordinaciju aktera. Pri tome, posebna pozornost posvećena je komunikaciji nadležnih tijela s predlagateljima, koja uključuje i razloge za negativno vrednovanje i/ili komentare/upute za doradu. Cilj ove analize bio je utvrditi razloge negativnih vrednovanja te njihov mogući utjecaj na trajanje procesa.

2.5. Intervjui i fokus-grupa

Metoda

Kvalitativna analiza: Polustrukturirani intervju i fokus-grupa

Izvori podataka

Sudionici intervjuja i fokus-grupe izabrani su na temelju njihove povezanosti s implementacijom i primjenom HKO-a. Važno je bilo osigurati reprezentativnost različitih dionika i razina odgovornosti. Provedeno je 15 intervjuja i jedna fokus-grupa, prema ključu dogovorenom s Naručiteljem.

Sudionici intervjua:

- MZOM (dva sudionika)
- Uprava za tržište rada i zapošljavanje MROSP-a (dva sudionika)
- Povjerenstvo za stručno vrednovanje zahtjeva za upis standarda zanimanja i skupova kompetencija (jedan sudionik)
- ASOO (dva sudionika)
- AZVO (dva 2 sudionika)
- Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala (dva sudionika)
- predstavnici predlagatelja: visoka učilišta (jedan sudionik), srednje strukovno obrazovanje (jedan sudionik)
- predstavnici poslodavaca, sudionika u izradi standarda (dva sudionika)

Sudionici fokus-grupe:

- Uprava za tržište rada i zapošljavanje MROSP-a (jedan sudionik)
- Povjerenstvo za stručno vrednovanje zahtjeva za upis standarda zanimanja i skupova kompetencija (jedan sudionik)
- Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala (dva sudionika iz MZOM-a)
- ASOO (jedan sudionik)
- predstavnik predlagatelja: visoka učilišta (jedan sudionik)

Intervjui su provedeni u razdoblju od 4. do 18. lipnja 2024., a fokus-grupa provedena je 3. srpnja 2024. godine. U intervjuima je fokus bio na operativnom dijelu procesa implementacije i primjene HKO-a, dok je fokus-grupa obuhvatila i stratešku razinu. Na taj je način osiguran obuhvatniji pristup jer su u fokus-grupi bili uključeni i neki sudionici intervjua koji imaju operativno iskustvo.

Razrada metodologije

1. Priprema

○ **Izrada instrumenata za prikupljanje podataka**

Priprema polustrukturiranih vodiča za intervjue i tema za diskusiju u fokus-grupi, temeljenih na ključnim istraživačkim pitanjima.

2. Prikupljanje podataka

○ **Provedba intervjua**

Intervjui su se proveli individualno *online*, trajali su od 30 do 60 minuta i snimali su se uz prethodnu suglasnost sudionika.

○ **Provedba fokus-grupe**

Fokus-grupa organizirala se *online* u trajanju od 95 minuta, također se snimala, a moderirala ju je ključna stručnjakinja.

3. Obrada podataka

○ **Transkripcija**

Snimljeni se audio materijal intervjua i fokus-grupe transkribirao. Važno je bilo očuvati anonimnost sudionika zamjenjujući imena kodnim oznakama.

○ **Čišćenje podataka**

Provjera transkripata za točnost i uklanjanje svih identifikacijskih informacija.

4. Analiza podataka

○ **Kodiranje**

Inicijalno otvoreno kodiranje koristilo se za identifikaciju glavnih tema, a aksijalno i selektivno kodiranje² koristilo se zatim za povezivanje i sintezu tema.

○ **Tematska analiza**

Identificirale su se ključne teme i podteme, te su se analizirale u kontekstu istraživačkih pitanja.

○ **Triangulacija podataka**

Usporedili su se podaci iz intervjua i fokus-grupe kako bi se provjerila konzistentnost i dopunile perspektive.

Ishodi

1. Detaljni uvidi

○ **Razumijevanje primjene HKO-a**

Analiza je pružila dubinsko razumijevanje procesa primjene HKO-a i nadležnosti pojedinih dionika, uključujući ključne izazove i moguća rješenja.

○ **Evaluacija zakonskih promjena**

Dobio se jasan uvid u utjecaj nedavnih zakonskih izmjena iz 2021. godine na efikasnost i praksu primjene HKO-a.

○ **Svrishodnost registra HKO-a**

Dobio se detaljan uvid u percepcije dionika o ostvarenju ciljeva i svrishodnosti registra HKO-a.

2. Identifikacija izazova i preporuka

○ **Izazovi u primjeni**

Izvešće identificira specifične izazove s kojima se dionici suočavaju u primjeni HKO-a.

○ **Preporuke za poboljšanja**

Na temelju kvalitativne i kvantitativne analize formulirale su se ciljane preporuke za unaprjeđenje HKO-a.

3. Podloga za buduća istraživanja

○ **Identificiranje područja za daljnje istraživanje**

Analiza je ukazala na potrebu za daljnjim istraživanjima određenih aspekata HKO-a.

² Prema Corbin, J., & Strauss, A. (2015). Basics of qualitative research (Vol. 14). Sage:

Otvoreno kodiranje: Proces kojim se podaci dijele na manje dijelove kako bi se identificirale ključne teme i koncepti.

Aksijalno kodiranje: Proces povezivanja kategorija koje su otkrivene tijekom otvorenog kodiranja kako bi se razumjeli odnosi među njima.

Selektivno kodiranje: Proces odabira glavnih kategorija i integracije svih podataka kako bi se izgradila koherentna teorija ili priča.

Intervjui s predstavnicima dionika pružili su odgovore na sva evaluacijska pitanja, doprinoseći time boljem razumijevanju procesa vezanih za primjenu HKO-a, ključnih izazova te mogućnosti za unaprjeđenje. Fokus-grupa potaknula je dubinsku diskusiju o samom konceptu i svrsishodnosti HKO-a, procesima vezanim za njegovu primjenu, dosadašnjem napretku te utjecaju zakonskih izmjena na te procese.

2.6. Analiza mrežne platforme Registra HKO-a – razrada metodologije

Metoda

Pregled literature i dokumentacije te analiza sadržaja mrežne platforme.

Izvori podataka

- Zakonski i podzakonski akti o Registru HKO-a
- Registar HKO-a, dostupan na mrežnoj platformi <https://hko.srce.hr/registar/>

Razrada metodologije i pregled planiranih analiza:

Analiza mrežne platforme Registra HKO-a zahtijeva temeljit pristup kako bi se procijenila njegova dostupnost potrebnih informacija, funkcionalnost i opća korisnost za korisnike. Mrežna stranica Registra HKO-a ključan je resurs za sve dionike u obrazovnom sustavu Hrvatske. Analiza literature i dokumentacije u prethodnom poglavlju ovog izvješća već obuhvaća pregled i analizu literature te dokumentacije vezane za svrsishodnost Registra. Stoga ovdje razrađujemo samo faze metodologije koja se odnosi na sveobuhvatnu analizu mrežne stranice na koju je smješten registar:

1. Definiranje ciljeva analize mrežne platforme Registra HKO-a
Prvi korak uključuje definiranje specifičnih ciljeva analize mrežne platforme Registra HKO-a. Ciljevi analize uključuju ocjenu navigacijske strukture i korisničkog sučelja, kvalitete i relevantnosti sadržaja, efikasnosti pretraživanja, podršku korisnicima i sigurnost platforme. Jasan skup ciljeva omogućio je fokusiranu analizu i relevantne zaključke.
2. Pregled i evaluacija mrežne platforme
U ovoj fazi provodio se temeljit pregled mrežne platforme Registra HKO-a kako bi se ocijenilo pet parametara: (1) navigacijska struktura i korisničko sučelje, (2) kvaliteta i relevantnost sadržaja, (3) efikasnost pretraživanja, performanse i stabilnost, (4) podrška i pomoć korisnicima i (5) sigurnost.
3. Kvantitativno i kvalitativno prikupljanje podataka
Metodologija uključuje prikupljanje kvantitativnih podataka o broju upisanih standarda, skupova i programa u Registar. Kvalitativni podaci prikupljeni su kroz intervjuje i fokus-grupe u kojima su sudjelovali korisnici Registra – detaljna razrada metodologije ovog dijela dostupna je u poglavlju 4.6. Intervjui i fokus-grupa ovog izvješća. Intervjui i fokus-grupa pomažu razumijevanju načina na koji korisnici percipiraju korisnost i efikasnost Registra s obzirom na njihove potrebe.
4. Analiza podataka
Prikupljeni podaci analizirali su se kako bi se odgovorilo na evaluacijsko pitanje o svrsishodnosti Registra. Na temelju analize, izradilo se izvješće koje uključuje nalaze o trenutnom stanju mrežne platforme Registra HKO-a, zajedno s konkretnim preporukama za unaprjeđenje. Preporuke

obuhvaćaju prijedloge za bolju organizaciju sadržaja, tehnička poboljšanja, kao i strategije za povećanje angažmana korisnika.

Ovaj sustavni pristup analizi mrežne platforme Registra HKO-a osigurao je da se svaki aspekt platforme temeljito ispita te da se na temelju toga izrade utemeljene preporuke za unaprjeđenje i prilagodbu potrebama korisnika u dinamičnom obrazovnom okruženju.

2.7. Sažeti prikaz metodologije i poveznica s evaluacijskim pitanjima

Tablica 2 prikazuje na koji će način razne primjene opisane metodologije odgovoriti na evaluacijska pitanja.

Tablica 2. Prikaz poveznica korištene metodologije s evaluacijskim pitanjima

Evaluacijska pitanja (kratki nazivi)	Analiza mikro-podataka	Analiza evidencija	Studije slučaja	Intervjui i fokus-grupe	Analize literature	Analiza Registra HKO-a
1. Jasnoća, jednostavnost i brzina procesa	X	X	X	X	X	
2. Jasnoća uloga i kvaliteta koordinacije aktera			X	X	X	
3. Kapaciteti novih aktera	X		X	X		
4. Kapaciteti drugih aktera	X		X	X		
5. Svrishodnost Registra HKO-a				X	X	X
6. Poteškoće u primjeni prema sektorima ili razinama HKO-a	X	X	X	X		
7. Manja aktivnost prema sektorima ili razinama HKO-a	X			X		X

3. Stanje primjene HKO-a

3.1. O HKO-u: zakonski i javnopolitički okvir

Definicija i svrha Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (HKO) te zakonski okvir

Hrvatska je 2013. godine donijela sveobuhvatni Zakon o HKO-u (NN 22/13) kojim su obuhvaćene sve razine obrazovanja i svi sektori. Prema ovom Zakonu, HKO definiran je kao instrument uređenja sustava kvalifikacija³ u Hrvatskoj koji osigurava jasnoću, pristupanje stjecanju, utemeljeno stjecanje, prohodnost i kvalitetu kvalifikacija, kao i povezivanje razina kvalifikacija u Hrvatskoj s razinama kvalifikacija Europskog kvalifikacijskog okvira (EQF) i Kvalifikacijskog okvira Europskog prostora visokog obrazovanja (QF-EHEA). Time HKO služi kao važan instrument preko kojeg se svi relevantni dionici u jednom sektoru mogu usuglasiti oko toga što je važno za njihov sektor, koja su ključna sektorska zanimanja, koje ključne poslove obavljaju ljudi u tim zanimanjima i koje su im kompetencije za to potrebne, koje su ključne sektorske kvalifikacije, kojim obrazovnim programima se one stječu te koje ishode učenja trebaju pružiti obrazovni programi kako bi osobe stekle kompetencije za obavljanje tih ključnih poslova. Svrha je stoga HKO-a reforma cjelokupne obrazovne vertikale kroz uređenje sustava kvalifikacija, odnosno ostvarivanje bolje povezanosti obrazovnog sektora sa stvarnim potrebama tržišta rada te potrebama društva i pojedinaca.

Do 2021. godine navedeni se Zakon mijenjao tri puta (NN 41/16, 64/18 i 47/20), a osnovni pravni okvir HKO-a obuhvaćao je i Pravilnik o Registru HKO-a iz 2014. godine (NN 62/14). Ovaj pravni okvir omogućio je do 2021. godine izradu i donošenje metodologije, smjernica, uputa, alata i informacijskih sustava na temelju kojih su u Hrvatsku uvedeni standardi zanimanja/skupovi kompetencija te standardi kvalifikacija/skupovi ishoda učenja. Zakon o HKO-u definira standard zanimanja kao popis svih ključnih poslova koje pojedinac obavlja u određenom zanimanju i popis kompetencija potrebnih za njihovo uspješno obavljanje. Skupovi kompetencija su kompetencije grupirane u logičke cjeline, neovisno o vrsti posla i ključnim poslovima. Standard kvalifikacije definiran je kao sadržaj i struktura određene kvalifikacije koji uključuje sve podatke koji su potrebni za određivanje razine, obujma i profila kvalifikacije te podatke koji su potrebni za osiguravanje i unaprjeđenje kvalitete standarda kvalifikacije. Skup ishoda učenja najmanji je cjelovit skup povezanih ishoda učenja određene razine, obujma i profila. Svaki standard svrstan je u jedan od 25 sektora koji su utvrđeni u svrhu provedbe HKO-a.

Slika 1 niže prikazuje nadležna tijela za razvoj i primjenu HKO-a koja su također bila definirana pravnim okvirom HKO-a koji je bio na snazi do 2021. godine. Javnopolitički okvir HKO-a bio je primarno u nadležnosti dvaju ministarstava – ministarstva nadležnog za rad koje je, između ostalog, pružalo potporu za izradu i odobravao standarde zanimanja, dok je ministarstvo nadležno za znanost i obrazovanje, između ostalog, pružalo potporu za izradu i odobravalo standarde kvalifikacija te je koordiniralo sve aktivnosti za razvoj i održavanje informacijskog sustava za vođenje mrežne platforme Registra HKO-a.

³ Kvalifikacija (engl. *Qualification*) naziv je za objedinjene skupove ishoda učenja određenih razina, obujma, profila, vrste i kvalitete. Dokazuje se svjedodžbom, diplomom ili drugom javnom ispravom koju izdaje ovlaštena pravna osoba.

Slika 1. Elementi i tijela HKO-a do 2021. godine

Zakonodavni okvir	- Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (NN 22/13, 41/16, 64/18)- Pravilnik o Registru HKO-a (NN 62/14)
Metodologija/ smjernice/upute (MRMS, MZO)	- Metodologija za izradu i tumačenje profila sektora - MRMS- Smjernice za izradu standarda zanimanja - MRMS- Smjernice za vrednovanje prijedloga standarda zanimanja i skupova kompetencija - MRMS- Upute za izradu standarda kvalifikacija - MZO
Alati	- Profili sektora - MRMS- Anketa o standardu zanimanja - MRMS/HZZ- HKO portal - MRMS- Registar HKO-a - MZO, MRMS
Nadležna tijela	- Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala (NVRLJP)- Sektorska vijeća- MRMS/MZO/MRRFEU
Financiranje	- Državni proračun- ESF

Izvor: MRMS, 2019.

Sukladno Zakonu o HKO-u koji je vrijedio u razdoblju od 2018. do 2021. godine, u HKO-u se uspostavlja 11 razina cjelovitih kvalifikacija: 1., 2., 3., 4.1, 4.2, 5., 6., 7.1, 7.2, 8.1, 8.2.⁴ Uređenje sustava kvalifikacija osnova je za razvoj obrazovnih programa temeljenih na ishodima učenja. Usklađivanje obrazovnih programa sa standardima HKO-a i njihovo integriranje u nacionalni sustav kvalifikacija postavlja temelje za ostvarenje ciljeva reforme obrazovnog sustava. Važne komponente ove reforme su olakšavanje prohodnosti kroz cjelokupni obrazovni sustav, razvoj sustava cjeloživotnog učenja⁵, unaprjeđenje profesionalne mobilnosti, povećanje zapošljivosti i usklađenoga društvenog razvoja. Primjena HKO-a trebala bi pridonijeti i uvođenju

⁴ Detaljnije informacije za svaku razinu cjelovitih kvalifikacija nalaze se u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru iz 2018. godine (NN 64/2018) u članku 6. o vrstama kvalifikacija. Pojašnjenja naziva za svaku razinu cjelovitih kvalifikacija navodimo niže u tekstu u dijelu u kojem opisujemo izmjene Zakona o HKO-u iz 2021. godine.

⁵ **Cjeloživotno učenje** (engl. Lifelong Learning) su svi oblici učenja tijekom života čija je svrha stjecanje i unapređivanje kompetencija za osobne, društvene i profesionalne potrebe.

jasnih kriterija i procedura za vrednovanje i priznavanje ishoda, ne samo formalnog, već i neformalnog te informalnog učenja⁶.

Izmjene zakona i ključnih propisa

U veljači 2021. godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o HKO-u (NN 20/21). U rujnu iste godine usvojen je i novi Pravilnik o Registru HKO-a (NN 96/21) u kojem se uređuju postupci upisa u Registar HKO-a, sadržaj i oblik obrazaca za podnošenje zahtjeva, sadržaj podregistara, nazivi sektora, nazivi i opis poslova sektorskih vijeća, način odabira i imenovanja članova sektorskih vijeća te vrsta i obuhvat podataka koji se razmjenjuju između institucija vezanih za mrežno sučelje tržišta rada. Ove promjene predstavljaju značajnu prekretnicu u organizaciji i upravljanju HKO-om, s ciljem da se unaprijedi učinkovitost, pojednostave i ubrzaju postupci upisa standarda zanimanja i standarda kvalifikacija u Registar HKO-a te da se unaprijedi njihova primjenjivost i kvaliteta. Glavni elementi i tijela HKO-a uvedeni izmjenama i dopunama Zakona prikazani su na Slici 2 niže u tekstu.

Najistaknutije izmjene odnose se na uvođenje novih tijela i promjene nadležnosti postojećih tijela u razvoju i primjeni HKO-a. Skraćeni su rokovi koji nadležna tijela imaju za davanje povratnih informacija, a uvedeni su i rokovi kojih ranije nije bilo, ponajprije oni koji se odnose na dovršavanje postupaka formalne provjere i stručnog vrednovanja pristiglih zahtjeva za upis u Registar HKO-a. Među novim su tijelima Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO), Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (ASOO) te Agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO; nadležna za opće obrazovanje). Od ranijih tijela ostali su Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala (NVRLJP), ministarstvo nadležno za znanost i obrazovanje, ministarstvo nadležno za rad, ministarstvo za regionalni razvoj te sektorska vijeća. Uvođenjem agencija u primjenu i razvoj HKO-a redefinirana je uloga sektorskih vijeća. Prije izmjena, sektorska vijeća provodila su stručno vrednovanje prijedloga standarda zanimanja i kvalifikacija te skupova kompetencija i skupova ishoda učenja što više nije slučaj. S novim zakonskim izmjenama, uloga sektorskih vijeća postala je primarno savjetodavna, s fokusom na razvoj sektora i formuliranje preporuka za promjene u Nacionalnoj klasifikaciji zanimanja.

Obuhvatnijim izmjenama Zakona o HKO-u iz 2021. godine uspostavlja se 13 razina cjelovitih kvalifikacija, što je povećanje s ranijih 11 razina:

- razina 1 – kvalifikacija stečena završetkom osnovnog obrazovanja
- razina 2 – kvalifikacije stečene završetkom strukovnog i umjetničkog osposobljavanja
- razina 3 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju kraćem od tri godine
- razina 4.1 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju od tri ili dužem od tri, a kraćem od četiri godine
- razina 4.2 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju od četiri ili više godina

⁶ **Formalno učenje** (engl. Formal Learning) je organizirana aktivnost ovlaštene pravne ili fizičke osobe koja se izvodi prema odobrenim programima radi stjecanja i unapređivanja kompetencija za osobne, društvene i profesionalne potrebe, a dokazuje se svjedodžbom, diplomom ili drugom javnom ispravom koju izdaje ovlaštena pravna osoba.

Neformalno učenje (engl. Non-formal Learning) je organizirana aktivnost učenja čija je svrha stjecanje i unapređivanje kompetencija za osobne, društvene i profesionalne potrebe, a ne dokazuje se javnom ispravom.

Informalno učenje (engl. Informal Learning) je neorganizirana aktivnost stjecanja kompetencija iz svakodnevnih iskustava te drugih utjecaja i izvora iz okoline za osobne, društvene i profesionalne potrebe.

- razina 5 – kvalifikacije stečene završetkom stručnih studija kojima se stječe manje od 180 ECTS ili CSVET bodova; strukovnoga specijalističkog usavršavanja; programa za majstore uz najmanje dvije godine vrednovanoga radnog iskustva
- razina 6.st – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih stručnih studija
- razina 6.sv – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih sveučilišnih studija
- razina 7.1.st – kvalifikacije stečene završetkom specijalističkih diplomskih stručnih studija
- razina 7.1.sv – kvalifikacije stečene završetkom sveučilišnih diplomskih studija te integriranih preddiplomskih i diplomskih sveučilišnih studija
- razina 7.2 – kvalifikacije stečene završetkom poslijediplomskih specijalističkih studija
- razina 8.1 – kvalifikacije stečene završetkom poslijediplomskih znanstvenih magistarskih studija
- razina 8.2 – kvalifikacije stečene završetkom poslijediplomskih sveučilišnih (doktorskih) studija

Ovdje je važno napomenuti da HKO zadržava osam razina skupova ishoda učenja, a povećanje razina cjelovitih kvalifikacija u novim izmjenama Zakona, čini se, proizlazi iz potrebe za implementacijom odluka Ustavnog suda RH (NN 41/16 i 47/20) koje primarno upućuju na potrebu razlikovanja kvalifikacija stečenih završetkom stručnih i sveučilišnih studija na šestoj i sedmoj razini HKO-a. Praksa tek treba pokazati je li ovo povećanje i usložnjavanje razina cjelovitih kvalifikacija učinkovito i djelotvorno jer je suština koncepta HKO-a da standarde kvalifikacija temelji na ishodima učenja pa temeljna razlika između stručnog i sveučilišnog studija proizlazi iz različitih ishoda učenja koji se stječu na različitim vrstama studija, a ne primarno iz razine na koju su smješteni u HKO-u. Opisnice ishoda učenja definirane HKO-om usmjerene su na kompleksnost, složenost i sadržaj ishoda učenja, a ne na vrstu studija ili institucionalni kontekst u kojem se ti ishodi stječu.

Novi pravni okvir iz 2021. godine omogućio je izradu novih i doradu ranijih metodologija, smjernica, uputa, alata i informacijskih sustava na temelju kojih se izrađuju standardi zanimanja (SZ), skupovi kompetencija te standardi kvalifikacija (SK) i skupovi ishoda učenja (SIU), čiji popis je prikazan na Slici 2 niže u tekstu. Zamjetna je detaljna dorada Metodologije za izradu standarda zanimanja i skupova kompetencija koja predlagateljima pruža sveobuhvatne informacije i uputstva koja su im potrebna za izradu obrazaca zahtjeva za upis SZ-a i skupova kompetencija. Također, Portal za napredno praćenje tržišta rada⁷ koji sadrži digitalne profile HKO sektora koji su potrebni za izradu SZ-a i skupova kompetencija znatno je unaprijeđen u smislu kvalitete, relevantnosti i jasnoće sadržaja, navigacijske strukture i jednostavnijeg korisničkog sučelja te učinkovitosti pretraživanja. Izrađene su po prvi puta Smjernice za razvoj SK-a u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju i Smjernice za razvoj SK-a u visokom obrazovanju.

⁷ Dostupan na poveznici <https://trzisterada.gov.hr/>.

Slika 2. Elementi i tijela HKO-a nakon 2021. godine

Zakonodavni okvir	- Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (22/13, 41/16, 64/18, 47/20, 20/21)- Pravilnik o Registru HKO-a (NN 96/21)
Metodologija/smjernice/ upute (MROSP, MZO)	- Metodologija za izradu standarda zanimanja i skupova kompetencija – MROSP- Smjernice za razvoj standarda kvalifikacija u visoko obrazovanju (MZO, AZVO)- Smjernice za razvoj standarda kvalifikacija u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (MZO, ASOO)- Anketa o standardu zanimanja – dio Metodologija
Alati	- Portal tržišta rada (sadrži profil sektora) – MROSP- Registar HKO-a – MZO, MROSP, ASOO, AZOO i ASVO
Nadležna tijela	- Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala (NVRLJP)- Povjerenstva za vrednovanje- MROSP/MZO- ASOO, AZOO, AZVO i Sektorska vijeća
Financiranje	- Državni proračun- ESF i ESF+- NPOO- Darovnice MZO-a za povezivanje s Europskim kvalifikacijskim okvirom

Izvor: MROSP, 2023.

Ranije smo naveli kako bi primjena HKO-a trebala pridonijeti i uvođenju jasnih kriterija i procedura za vrednovanje i priznavanje ishoda neformalnog i informalnog učenja. U veljači 2024. godine MZO je objavio „Smjernice za priznavanje prethodnog učenja u sustavu visokog obrazovanja“ (MZO, 2023) koje služe kao podrška visokim učilištima u reguliranju priznavanja kompetencija stečenih izvan studija, a koje su uvjet za upis na studij, prema članku 57. stavku 6. novog Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN 119/22). Smjernicama se želi potaknuti visoka učilišta u Hrvatskoj na donošenje općih akata s ciljem uspostave ujednačene i učinkovite primjene priznavanja kompetencija stečenih neformalnim i informalnim učenjem u Hrvatskoj te njihove provjere u skladu s ishodima akreditiranih studijskih programa ili programa stručnog usavršavanja za potrebe cjeloživotnog učenja. Time će se zainteresiranim osobama omogućiti ostvarivanje prava na priznavanje prethodno stečenih kompetencija pri uključivanju ili tijekom uključenosti u formalni sustav visokog obrazovanja. Smjernice navode kako bi to moglo privući starije osobe s radnim iskustvom na uključivanje u visoko obrazovanje te posljedično povećati broj studenata i osoba s kvalifikacijom u visokom obrazovanju.

Na razinama obrazovanja do visokog obrazovanja, važno je istaknuti i Pravilnik o načinu prijave i provođenju vrednovanja prethodnog učenja (NN 79/2024), donesen na temelju članka 16. stavka 8. Zakona o obrazovanju odraslih. Ovaj Pravilnik propisuje postupke prijave i vrednovanja prethodnog učenja, omogućujući priznavanje kompetencija stečenih kroz neformalno i informalno učenje. Pristup vrednovanju otvoren je

hrvatskim državljanima, kao i strancima pod određenim uvjetima, u svrhu stjecanja mikrokvalifikacija, djelomičnih i cjelovitih kvalifikacija na razinama dva (2) do pet (5) HKO-a. Ovlaštene ustanove za provođenje ovog procesa moraju imati registriranu djelatnost obrazovanja odraslih. Nakon uspješno provedenog postupka vrednovanja, pristupnik stječe javnu ispravu ako dokaže usvojenost svih skupova ishoda učenja propisanih programom vrednovanja. Javna isprava dobivena vrednovanjem prethodno stečenih znanja i vještina ima istu vrijednost kao i javna isprava stečena pohađanjem formalnog programa obrazovanja.

Usklađenost obrazovnih i studijskih programa s HKO-om

Potreba za usklađenošću obrazovnih i studijskih programa s HKO-om spominje se u većini zakona koji se odnose na obrazovanje: u Zakonu o strukovnom obrazovanju, Zakonu o obrazovanju odraslih, Zakonu o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti. Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi ne navodi potrebu za usklađenošću obrazovnih programa s HKO-om.

Zakon o strukovnom obrazovanju navodi da se sektorski kurikulumi i strukovni kurikulumi, koji omogućuju stjecanje kvalifikacija na razinama od dva do pet, moraju uskladiti sa standardima kvalifikacija koji su izrađeni na temelju standarda zanimanja upisanih u Registar HKO-a. ASOO zadužen je za izradu metodologija i smjernica „Metodologija izrade sektorskog kurikuluma, strukovnog kurikuluma i kurikuluma ustanove za strukovno obrazovanje – smjernice i upute za izradu“ te provjerava usklađenost sektorskih i strukovnih kurikuluma s HKO-om. Ministar nadležan za obrazovanje i znanost donosi sektorske i strukovne kurikulume na prijedlog ASOO-a. Međutim, Zakon o strukovnom obrazovanju ne navodi potrebu da se doneseni kurikulumi upisuju u Registar HKO-a te za to ne postoji propisana procedura.

Zakon o obrazovanju odraslih navodi da ustanove za obrazovanje odraslih trebaju pribaviti stručno mišljenje i odobrenje ASOO-a o usklađenosti programa obrazovanja ili programa vrednovanja s odgovarajućim standardom kvalifikacije ili skupom ishoda učenja iz Registra HKO-a kako bi mogle dobiti rješenje kojim se odobrava početak izvođenja programa. ASOO je izradio „Metodologiju za izradu programa obrazovanja odraslih za stjecanje mikrokvalifikacija, djelomičnih kvalifikacija i cjelovitih kvalifikacija financiranih putem vaučera i drugih izvora financiranja“ s odgovarajućim obrascima. Dodatno, ASOO je izradio i na svojim mrežnim stranicama objavio primjere programa obrazovanja odraslih u skladu sa Zakonom o HKO-u te Zakonom o obrazovanju odraslih. Ustanove za obrazovanje odraslih mogu preuzimati objavljene programe, slati ih na stručno mišljenje u ASOO te nakon dobivenog pozitivnog stručnog mišljenja pokretati postupak ishoda odobrenja za izvođenje programa obrazovanja odraslih. Opisani pravni okvir za obrazovanje odraslih nigdje ne navodi potrebu da se odobreni programi obrazovanja odraslih koji su usklađeni s HKO-om upišu u Registar HKO-a te za to ne postoji propisana procedura.

Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti u članku 66. navodi da se studijskim programom utvrđuje „usklađenost studijskog programa s pripadajućom kvalifikacijom u Registru HKO-a, ako je ona upisana u Registar HKO-a“. Visoka učilišta su autonomna u odlučivanju hoće li određeni studijski program uskladiti s HKO-om. Ukoliko su odabrali tu opciju, Zakon o osiguravanju kvalitete u visokom obrazovanju i znanosti navodi da se „pri vrednovanju studijskog programa vrednuje i usklađenost studijskog programa sa standardom kvalifikacije koji je upisan u Registar HKO-a.“ No, spomenuti zakoni za visoko obrazovanje ne navode potrebu da se odobreni studijski programi koji su usklađeni s HKO-om upisuju u Registar HKO-a te za to ne propisuju određenu proceduru.⁸ Ovo može kreirati zbnjujuću situaciju za sve one izvan tijela javne

⁸ Drugim riječima, ovi zakoni ukazuju da je intencija predlagača ovih zakona da Registar HKO-a treba sadržavati samo standarde zanimanja, standarde kvalifikacija, skupove kompetencija i skupove ishoda učenja tj. da nije predviđeno da se svi obrazovni i studijski programi upišu u Registar HKO-a budući da je za to oformio zasebne baze i upisnike.

vlasti jer Zakon o HKO-u (NN 20/2021) u članku 13. navodi da se Registar HKO-a uspostavlja, između ostalog, za potrebe sustava vođenja podataka o programima za stjecanje kvalifikacija. Dodatno, Pravilnik o Registru HKO-a (96/2021) navodi u člancima 23. i 32. da standard kvalifikacije sadržava, između ostalog, poveznicu na programe usklađene sa standardom. Naposljetku, sama mrežna platforma Registra HKO-a sadrži rubriku Programi, unutar koje se nalazi rubrika programi za stjecanje kvalifikacije. Dakle, iz pravnih propisa vezanih za HKO bi se moglo zaključiti da se obrazovni programi usklađeni s HKO-om trebaju nalaziti u Registru HKO-a, međutim ne razrađuju procedure za upis obrazovnih programa u Registar. S druge pak strane, ranije navedeni propisi ne navode specifično za područje visokog obrazovanja da se obrazovni studijski programi koji su usklađeni s HKO-om moraju upisati u Registar. Dokument „Smjernice za usklađivanje studijskih programa sa standardima kvalifikacija i izradu novih studijskih programa usklađenih s HKO-om“ iz prosinca 2016. godine bio je dostupan na mrežnim stranicama Kvalifikacije.hr (<http://www.kvalifikacije.hr/>), no više nije pa je za pretpostaviti da više nije na snazi. Na navedenim stranicama trenutačno je dostupan dokument „Uputa za izradu, usklađivanje i odobravanje obrazovnih programa visokih učilišta na razini visokog obrazovanja za potrebe financiranja putem vaučera sredstvima iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026.“ Ova se Uputa odnosi na izradu, usklađivanje i odobravanje obrazovnih programa visokih učilišta na razini visokog obrazovanja koji se temelje na načelima cjeloživotnog učenja te koji su usklađeni sa skupovima ishoda učenja upisanim u Registar HKO-a, a u svrhu financiranja putem vaučera sredstvima iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. Ova Uputa navodi da Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO) utvrđuje je li obrazovni program visokog učilišta za potrebe financiranja putem vaučera usklađen sa skupovima ishoda učenja upisanim u Registar HKO-a. Ista Uputa navodi da AZVO izdaje visokom učilištu Potvrdu o upisu obrazovnog programa u Registar HKO-a ako utvrdi da je obrazovni program izrađen u skladu s ovom Uputom. Pregledom mrežne platforme Registra HKO-a autori zaključuju da je značajan broj obrazovnih programa visokih učilišta na razini visokog obrazovanja koji se temelje na načelima cjeloživotnog učenja za financiranje putem vaučera doista upisan u Registar HKO-a.

Zakon o HKO-u iz 2021. godine navodi u članku 13. da se Registar HKO-a uspostavlja „za potrebe sustava vođenja podataka o skupovima ishoda učenja, standardima zanimanja, standardima kvalifikacija, **programima za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja, programima za vrednovanje skupova ishoda učenja, programima za stjecanje kvalifikacija** te drugih podataka od interesa, radi njihova povezivanja i usklađivanja“. Dodatno, Pravilnik o registru HKO-a iz 2021. godine navodi u članku 23. stavku 5. i članku 32. stavku 6. da standard kvalifikacije sadržava, između ostalog, „poveznicu na programe usklađene sa standardom i popis ovlaštenih pravnih osoba za dodjelu isprave o stečenoj kvalifikaciji“. Mrežna platforma registra HKO-a sadrži rubriku Programi, a unutar te rubrike nalaze se podrubrike Programi za stjecanje kvalifikacije (s 0 upisanih programa na dan 24. 9. 2024.), Programi za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja (s 116 upisanih programa na dan 24. 9. 2024.) te Programi za vrednovanje skupova ishoda učenja (s 0 upisanih programa na dan 24. 9. 2024.). Dodatno, mrežna platforma ne sadrži upute ili obrasce koje bi se odnosile na bilo koju kategoriju programa. Zbunjujuće je stoga za korisnike mrežne platforme Registra HKO-a postojanje rubrike Programi jer nije jasno kako se izrađuju programi za upis u Registar HKO-a te na temelju kojih procedura se ti programi upisuju u Registar HKO-a.

Iz Zakona o HKO-u, Pravilnika o Registru HKO-a te mrežne platforme Registra HKO-a može se zaključiti da Registar HKO-a sadrži određene kategorije programa, no ranije spomenuti zakoni za pojedine razine obrazovanja ne navode potrebu upisivanja obrazovnih programa koji su usklađeni s HKO-om u Registar HKO-a. Jedini izuzetak je spomenuta Uputa za visoka učilišta za obrazovne programe za financiranje putem

vaučera koja navodi potrebu da se odobreni obrazovni programi upišu u Registar HKO-a. Predlažemo stoga da se ova nedorečena situacija vezana za programe uzme u razmatranje kod nadležnih tijela za HKO.

Upisnik studijskih programa službena je evidencija akreditiranih studija u RH. Tijekom izrade predmetnog izvješća, u procesu konzultacija, od predstavnika nadležnog ministarstva za znanost i obrazovanje dobivene su informacije kako je, vezano za postupak upisa studijskih programa u Upisnik studijskih programa, u planu izrada Smjernica za usklađivanje studijskih programa s HKO-om te povezivanje Registra HKO-a i navedenog Upisnika. To bi trebalo omogućiti ujednačavanje evidencije studijskih programa usklađenih s HKO-om u oba registra. Navedeni planovi MZOM-a ukazuju da se radi na doradi procesa koja bi trebala doprinijeti razrješenju izazova opisanog u ovom poglavlju.

HKO u Nacionalnom planu razvoja sustava obrazovanja do 2027. godine

U sklopu „Nacionalnog plana razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine“, HKO igra ključnu ulogu u modernizaciji i usklađivanju obrazovnih programa na različitim obrazovnim razinama s potrebama tržišta rada, društva i pojedinaca:

- *Strukovno obrazovanje i osposobljavanje:* Plan uključuje specifične ciljeve usmjerene na povećanje zapošljivosti osoba s kvalifikacijama strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (SOO). HKO služi kao ključni alat za razvoj modularnih, ishodovno orijentiranih kurikuluma koji se temelje na standardima zanimanja i kvalifikacija. Ovi su programi oblikovani na način da odgovore na specifične potrebe tržišta rada, prihvaćajući individualne potrebe polaznika i omogućujući stjecanje specifičnih stručnih znanja i vještina.

Planirana je uspostava koherentnog sustava osiguravanja kvalitete u SOO-u, te razvoj novih alata i mehanizama za samovrednovanje i vanjsko vrednovanje ustanova SOO-a. Ove mjere usmjerene su na jačanje kulture kvalitete u sustavu SOO-a, povećavajući njegovu relevantnost i efikasnost. Plan navodi da će se u ovom procesu voditi računa o osiguravanju kvalitete razvoja strukovnih kvalifikacija te osiguravanju kvalitete vrednovanja postignutih ishoda učenja uz primjenu instrumenata HKO-a.

- *Obrazovanje odraslih:* HKO će imati ključnu ulogu u izradi suvremenih programa obrazovanja odraslih. Kroz uspostavu sustava priznavanja i vrednovanja prethodnog učenja te provedbu programa vrednovanja neformalno i informalno stečenih ishoda učenja, HKO će omogućiti odraslima da stečene kompetencije budu priznate, potičući time cjeloživotno učenje, profesionalni razvoj te moguće stjecanje kvalifikacija. Također, planirano je korištenje resursa HKO-a u procesu informiranja i profesionalnog usmjeravanja odraslih osoba.
- *Visoko obrazovanje:* Plan naglašava potrebu za modernizacijom studijskih programa i povećanjem njihove relevantnosti za tržište rada i društvo. Visoka učilišta poticat će se na izradu i unaprjeđenje studijskih programa u skladu s načelima HKO-a. S ciljem povećanja zapošljivosti, visoka učilišta poticat će se i na izradu programa cjeloživotnog učenja u skladu s načelima HKO-a, kojima bi se stjecale mikrokvalifikacije.

Kroz navedene mjere iz Nacionalnog plana, HKO se uspostavlja kao temeljni razvojni instrument unaprjeđenja nacionalnog obrazovnog sustava, ne samo u smislu usklađivanja obrazovne ponude s potrebama tržišta rada, već i kao alat za poticanje osobnog razvoja i društvenog napretka.

Potporna procesima vezanim za HKO iz EU fondova

Analiza provedbe HKO-a u okviru operacija financiranih iz Europskog socijalnog fonda (ESF) za period 2014.-2020. godine⁹ otkriva mješovite rezultate i izazove u njegovoj implementaciji. Završno izvješće u sklopu Ugovora o provedbi evaluacije (vrednovanja) u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. (MROSP, 2021)¹⁰ pokazuje da su operacije financirane iz ESF-a koje su bile usmjerene na razvoj HKO-a za period prije 2020. godine imale presudan i općenito pozitivan učinak na daljnji razvoj HKO-a, posebno u pogledu osvještavanja javnosti o ulozi HKO-a, jačanja institucionalnih kapaciteta i partnerstava za provedbu HKO-a, kao i pokretanja ključnih promjena u obrazovnoj politici.

Međutim, spomenuto Završno izvješće za period 2014.-2020. (MROSP, 2021) ukazalo je da je u trenutku provedbe analize broj tada formalno upisanih standarda zanimanja i kvalifikacija, odnosno obrazovnih programa, u Registar HKO-a bio niži od očekivanog¹¹. Dodatno, isto Završno izvješće navelo je da su neki dionici uključeni u razvoj i implementaciju HKO-a ocijenili konsenzus oko koncepta i načina uvođenja HKO-a u Hrvatskoj neiskrenim i površinskim, a neki su izrazili i sumnjičavost spram niza ambicioznih ciljeva HKO-a koji se odnose na povezivanje obrazovanja i tržišta rada. Završno izvješće je zbog toga istaknulo potrebu za povećanjem *policy* dijaloga u Hrvatskoj, jačanjem kapaciteta deliberativnih institucija, kao što su sektorska vijeća i Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala (NVRLLJP) kako bi se osiguralo da njihovi zaključci budu efektivno integrirani u daljnji razvoj reformi te potrebu za jačanjem evaluacijske kulture, posebno provođenjem *ad hoc* tematskih evaluacija za pojedine segmente razvoja HKO-a.

U zaključku, Završno izvješće (MROSP, 2021) naglašava da bi EU financiranje trebalo biti usmjereno na podršku reformama i da bi implementacija operacija financiranih iz ESF-a trebala biti integralni dio tih reformi. Ovime bi se trebalo osigurati ne samo to da se financijska sredstva povlače iz ESF-a, već i da aktivno doprinose postavljenim ciljevima reformi, izbjegavajući supstituciju ciljeva pri čemu povlačenje sredstava postaje važnije od predviđenih reformskih promjena.

Program Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027. (PULJP)¹² nastavit će podržavati daljnji razvoj HKO-a operacijama koje će biti usmjerene na izradu i reviziju standarda zanimanja, daljnju provedbu kurikularne reforme strukovnog obrazovanja uz korištenje HKO-a, osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju uz korištenje HKO-a te daljnju potporu tijelima za unaprjeđenje HKO-a. Usvojenim Planom vrednovanja PULJP-a¹³, osim predmetne evaluacije, predviđene su i druge evaluacije intervencija u području obrazovanja: evaluacija operacija vezanih za kurikularnu reformu strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te, sukladno Uredbi (EU) 2021/1060, Evaluacija doprinosa PULJP-a specifičnim ciljevima s ciljem procjene njegova učinka koja će obuhvatiti PULJP u cjelini.

⁹ Navodi se temelje na sljedećem izvješću: Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike [MROSP]. (2021). Završno izvješće u sklopu Ugovora o provedbi evaluacije (vrednovanja) u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020., Grupa 3: Vrednovanje Prioritetne osi 3 „Obrazovanje i cjeloživotno učenje“. Zagreb: MROSP. Dostupno na <https://www.esf.hr/wordpress/wp-content/uploads/2021/09/Zavr%C5%A1no-izvje%C5%A1%C4%87e%20evaluacija%20PO3%20Obrazovanje-i-cjelo%C5%BEivotno-u%C4%8Denje%202021.pdf>

¹⁰ *Ibidem*

¹¹ Svi ovdje navedeni navodi odnose se na evaluaciju u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali za period 2014.-2020.

¹² Više informacija o ovom programu dostupno je na poveznici <https://esf.hr/esfplus/wp-content/uploads/2024/01/sfc2021-PRG-2021HR05SFPR001-3.0.pdf>

¹³ Više informacija o ovom planu dostupno je na poveznici https://esf.hr/esfplus/wp-content/uploads/2023/10/Plan-vrednovanja-PULJP-a-2021.-2027_v1.0.pdf

3.2. Pregled stanja primjene HKO-a

Broj zahtjeva i upisanih standarda i skupova

U razdoblju od studenog 2016. do prosinca 2023. godine zaprimljeno je 1.754 jedinstvenih zahtjeva za upis standarda zanimanja, standarda kvalifikacija, skupova kompetencija i skupova ishoda učenja u Registar HKO-a. Sve analize prikazane u ovom djelu izvješća su temeljene na analizi mikropodataka odnose na stanje na dan 8. siječnja 2024.

U Tablici 3 prikazan je status navedenih zahtjeva, uključujući broj uspješno upisanih zahtjeva u Registar HKO-a, broj neuspješnih zahtjeva (tj. onih koji su odbijeni ili „neaktivni“, status koji se odnosi na nedovršeni proces vrednovanja zbog nedovršenih radnji predlagatelja) te broj zahtjeva koji su još uvijek u procesu vrednovanja.

Tablica 3. Broj zahtjeva za upis standarda ili skupa te ishodovni status zahtjeva

Vrsta zahtjeva	Ukupno zahtjeva	Upisani u Registar	Neaktivni	Odbijeni	Proces u tijeku
Zahtjev za upis standarda zanimanja	740	549	75	2	114
Zahtjev za upis standarda kvalifikacija	445	327	18	5	95
Zahtjev za upis skupa kompetencija	44	12	2	0	30
Zahtjev za upis skupova ishoda učenja	525	270	29	5	221
Ukupno (broj)	1.754	1.158	124	12	460
Ukupno (udio)	100%	66%	7%	1%	26%

Izvori: IRO-vi izračuni na temelju mikropodataka Registra HKO-a.

Valja najprije istaknuti kako je ukupno 1.158 zahtjeva uspješno predano i odobreno za upis svih vrsta zahtjeva, što čini većinu (66%) svih predanih zahtjeva. Iako je zanemariv broj zahtjeva dobio odbijenicu u obliku odluke ministra ili agencije o odbijanju upisa u Registar (ukupno 12, ili 1%), značajan je broj neaktivnih zahtjeva – njih čak 124. Preostali zahtjevi (njih 460, ili 26% svih predanih zahtjeva) su još uvijek u procesu vrednovanja.

Što se tiče vrste zahtjeva, najviše je predano zahtjeva za upis standarda zanimanja (740), zatim standarda kvalifikacija (445) i skupova ishoda učenja (525). Za razliku od navedenih zahtjeva, puno je manji broj predanih zahtjeva za upis skupova kompetencija (ukupno 44). Treba uzeti u obzir da se standardi zanimanja upisuju u Registar HKO-a od 2018. godine, standardi kvalifikacija od 2020. godine te skupovi ishoda učenja i skupovi kompetencija od 2022. godine. Ovo donekle objašnjava razlike u ukupnom broju zahtjeva prema vrsti zahtjeva, međutim primjetan je znatno manji broj zahtjeva za upis skupova kompetencija u odnosu na broj zahtjeva za upis skupova ishoda učenja predanih u istom razdoblju.

Osim stanja na razini svih vrsta zahtjeva, važno je ustanoviti postoje li razlike u razini predlaganja novih standarda i skupova prema određenim sektorima i razinama obrazovanja. U idućim sekcijama predstavljamo rezultate analize za svaku vrstu zahtjeva.

Standardi zanimanja: razina aktivnosti po sektorima i razini obrazovanja

Postoje dva načina za procjenu zadovoljavajućeg stanja primjene HKO-a na nacionalnoj razini, u smislu predanih zahtjeva za upis u Registar HKO-a: prva je usporedba ukupnog broja predanih zahtjeva s ukupnim brojem zanimanja prema Nacionalnoj klasifikaciji zanimanja; druga je analiza po sektorima – provjera zastupljenosti svih sektora te identifikacija sektora koji su više ili manje aktivni u izradi standarda zanimanja.

Tablica 4 prikazuje ukupan broj zanimanja u sektoru, ukupan broj predanih zahtjeva za upis standarda zanimanja te zaključak o razini aktivnosti na temelju omjera navedenih zahtjeva i zanimanja. Broj zanimanja po sektoru temelji se na podacima iz upisnika Nacionalne klasifikacije zanimanja na Portalu za napredno praćenje tržišta rada (<https://trzisterada.gov.hr/nkzupisnik/VezaNkzViews>), dok se broj zahtjeva temelji na mikropodacima iz Registra HKO-a. Tablica ne prikazuje vrijednosti u postocima jer cilj nije rangiranje sektora prema razini aktivnosti, posebno jer se koristi odnos između standarda zanimanja i samih zanimanja kao pojednostavljeni indikator veličine sektora, koji nije nužno egzaktni (npr. moguće je da se izrađuju samo standardi novih zanimanja koja još nisu u klasifikaciji). Cilj tablice je stoga identificirati opće trendove o razini aktivnosti prema sektorima.

Tablica 4. Razina aktivnosti na izradi standarda zanimanja po sektorima

Sektor	Broj zanimanja u sektoru	Broj zahtjeva za upis SZ	Razina aktivnosti
Svi sektori	1.977	740	Prosjek: 40%
I. Poljoprivreda, prehrana i veterina	136	66	Iznad prosjeka
II. Šumarstvo i drvena tehnologija	55	26	Iznad prosjeka
III. Rudarstvo, geologija i kemijska tehnologija	99	11	Ispod prosjeka
IV. Tekstil i koža	64	29	Iznad prosjeka
V. Grafička tehnologija	47	22	Iznad prosjeka
VI. Strojarstvo, brodogradnja i metalurgija	268	58	Ispod prosjeka
VII. Elektrotehnika i računarstvo	112	101	Iznad prosjeka
VIII. Graditeljstvo i geodezija	113	50	Iznad prosjeka
IX. Ekonomija i trgovina	116	48	Iznad prosjeka
X. Turizam i ugostiteljstvo	41	52	Iznad prosjeka
XI. Promet i logistika	137	63	Iznad prosjeka
XII. Zdravstvo	92	41	Iznad prosjeka
XIII. Osobne i druge usluge	65	28	Iznad prosjeka
XIV. Umjetnost	112	19	Ispod prosjeka
XV. Matematika, fizika, geografija, geofizika, kemija i biologija	90	15	Ispod prosjeka
XVI. Temeljne tehničke znanosti	27	5	Ispod prosjeka
XVII. Zrakoplovstvo, raketna i svemirska tehnika	15	1	Ispod prosjeka
XVIII. Informacije i komunikacije	33	26	Iznad prosjeka
XIX. Pravo, politologija, sociologija, državna uprava i javni poslovi	155	15	Ispod prosjeka
XX. Psihologija, edukacijska-rehabilitacija, logopedija i socijalne djelatnosti	24	11	Iznad prosjeka
XXI. Odgoj, obrazovanje i sport	36	22	Iznad prosjeka
XXII. Filozofija, teologija i religijske znanosti	31	1	Ispod prosjeka
XXIII. Povijest, znanost o umjetnosti, arheologija, etnologija i antropologija	31	4	Ispod prosjeka
XXIV. Sigurnost i obrana	26	16	Iznad prosjeka
XXV. Filologija	52	10	Ispod prosjeka

Izvori: IRO-vi izračuni na temelju sljedećih izvora: Broj zanimanja: upisnik Nacionalne klasifikacije zanimanja - vezna tablica NKZ-98 i NKZ-10; broj zahtjeva: mikropodaci Registra HKO-a.

Iz podataka Tablice 4 vidljivo je da su **svi sektori radili na izradi barem jednog standarda zanimanja**, što je pozitivan pokazatelj angažiranosti. Ukupno je predano 740 zahtjeva za standarde zanimanja, što čini 40% od ukupnog broja zanimanja u profilima tih sektora. Međutim, navedeni udio treba razmatrati sa zadržkom zbog mogućnosti izrade novih zanimanja koja još nisu dio Nacionalne klasifikacije zanimanja. Uspoređujući broj standarda s brojem zanimanja po sektoru omogućuje nam identifikaciju sektora s iznadprosječnom i ispodprosječnom razinom aktivnosti. Više od pola svih sektora je izradilo iznadprosječan broj standarda. Najveći broj standarda zanimanja izradio je sektor VII. Elektrotehnika i računarstvo sa 101 zahtjevom. Sektor

X. Turizam i ugostiteljstvo ima najveću razinu aktivnosti od svih sektora, budući da je predano veći broj zahtjeva za upis standarda zanimanja nego što ima zanimanja u klasifikaciji, čime se može zaključiti da se predlaže uvođenje brojnih novih zanimanja. Sektor XVIII. Informacije i komunikacije je također pokazao visoku razinu aktivnosti. S druge strane, sektori XXII. Filozofija teologija i religijske znanosti, XVII. Zrakoplovstvo raketna i svemirska tehnika, XIX. Pravo, politologija, sociologija, državna uprava i javni poslovi te III. Rudarstvo geologija i kemijska tehnologija pokazali su najmanju aktivnost u izradi standarda zanimanja.

Standardi kvalifikacija: razina aktivnosti po sektorima i razini obrazovanja

Za procjenu stanja aktivnosti po pitanju izrade standarda kvalifikacija, koristimo istu metodologiju kao za standarde zanimanja. Iz „Digitalnih profila sektora” na Portalu za napredno praćenje tržišta rada (MROSP, n.d.) izdvojili smo podatke o broju obrazovnih programa po sektoru, te dodatno podijelili obrazovne programe na programe predtercijarnog obrazovanja, koje odgovaraju srednjoškolskim programima (razine HKO-a od 2 do 4.2), te programe visokog obrazovanja, koje odgovaraju programima od razine HKO-a od 6 do 8.2 (vidi Tablicu 6).¹⁴ Navedene brojke zatim se uspoređuju s brojem izrađenih standarda kvalifikacija prema navedenim sektorima i razinama. Kao i u prethodnoj tablici, nisu navedene vrijednosti u postocima jer cilj nije rangiranje sektora po razini aktivnosti, već identificiranje općih trendova. Prije pregleda podataka važno je naglasiti da se jedan standard kvalifikacije može odnositi na više obrazovnih programa. Stoga, ne smiju se sagledavati usporedne vrijednosti kao da je cilj postići udio „jedan na jedan“ između standarda kvalifikacije i broja programa – iako je na razini predtercijarnog obrazovanja čest slučaj da se jedan standard doista odnosi na samo jedan program. Iz tog razloga, prikaz treba služiti samo za indikativnu usporedbu razine aktivnosti između različitih sektora, ali ne i za donošenje zaključaka o tome je li uočena razina aktivnosti izrade standarda na zadovoljavajućoj razini u odnosu na potrebe.

¹⁴ U ovoj analizi nije bilo moguće uključiti podatke za HKO razinu 5, budući da dostupni podaci o broju programa uključuju samo podatke o broju programa na srednjoškolskoj i visokoškolskoj razini te da mikropodatke za razinu HKO 5 nije moguće razdijeliti na programe koje izvode strukovne škole i one koje izvode visoka učilišta.

Tablica 5. Razina aktivnosti na izradi standarda kvalifikacija na razini predtercijarnog obrazovanja po sektorima

Sektor	Broj obrazovnih programa	Broj zahtjeva za upis SK	Razina aktivnosti
Svi sektori	383	237	Prosjek: 62%
I. Poljoprivreda, prehrana i veterina	20	32	Iznad prosjeka
II. Šumarstvo i drvena tehnologija	10	10	Iznad prosjeka
III. Rudarstvo, geologija i kemijska tehnologija	4	4	Iznad prosjeka
IV. Tekstil i koža	13	12	Iznad prosjeka
V. Grafička tehnologija	19	14	Iznad prosjeka
VI. Strojarstvo, brodogradnja i metalurgija	51	28	Ispod prosjeka
VII. Elektrotehnika i računarstvo	20	44	Iznad prosjeka
VIII. Graditeljstvo i geodezija	20	12	Ispod prosjeka
IX. Ekonomija i trgovina	109	11	Ispod prosjeka
X. Turizam i ugostiteljstvo	12	21	Iznad prosjeka
XI. Promet i logistika	13	15	Iznad prosjeka
XII. Zdravstvo	10	7	Iznad prosjeka
XIII. Osobne i druge usluge	25	11	Ispod prosjeka
XIV. Umjetnost	54	3	Ispod prosjeka
XV. Matematika, fizika, geografija, geofizika, kemija i biologija	0	1	Iznad prosjeka
XVI. Temeljne tehničke znanosti	1	0	Nema aktivnosti
XVII. Zrakoplovstvo, raketna i svemirska tehnika	1	0	Nema aktivnosti
XVIII. Informacije i komunikacije	0	0	Nije primjenjivo
XIX. Pravo, politologija, sociologija, državna uprava i javni poslovi	1	5	Iznad prosjeka
XX. Psihologija, edukacijska-rehabilitacija, logopedija i socijalne djelatnosti	0	2	Iznad prosjeka
XXI. Odgoj, obrazovanje i sport	0	0	Nije primjenjivo
XXII. Filozofija, teologija i religijske znanosti	0	0	Nije primjenjivo
XXIII. Povijest, znanost o umjetnosti, arheologija, etnologija i antropologija	0	0	Nije primjenjivo
XXIV. Sigurnost i obrana	0	5	Iznad prosjeka
XXV. Filologija	0	0	Nije primjenjivo

Izvori: IRO-vi izračuni na temelju sljedećih izvora: Broj obrazovnih programa: MROSP – profili sektora¹⁵; broj zahtjeva: mikropodaci Registra HKO-a.

Općenito, **zabilježena je visoka razina aktivnosti na izradi standarda kvalifikacija za predtercijarno obrazovanje**, sa 62% obrazovnih programa koji imaju izrađen zahtjev za standard kvalifikacije. Velika većina sektora je pokrivena, iako u dva sektora, XVI. Temeljne tehničke znanosti i XVII. Zrakoplovstvo, raketna i svemirska tehnika, nije bilo aktivnosti na izradi standarda kvalifikacija, unatoč tome što već postoje obrazovni programi u tim sektorima - to upućuje na potrebu za izradom standarda u tim sektorima. Najaktivniji sektor bio je VII. Elektrotehnika i računarstvo, dok su sektori IX. Ekonomija i trgovina, XIV. Umjetnost, VIII. Graditeljstvo i geodezija, te XIII. Osobne i druge usluge imali nižu razinu aktivnosti u odnosu na broj

¹⁵ <https://trzisterada.gov.hr/WebProfiliSektora/index.html>

obrazovnih programa. Određeni sektori kod kojih je označeno „nije primjenjivo“ nemaju obrazovne programe na predtercijarnoj razini već samo na tercijarnoj razini. Zanimljivo je kako su u dva sektora u kojima nema predtercijarnih obrazovnih programa prema profilu sektora ipak izrađeni standardi kvalifikacije (sektori XV. Matematika, fizika, geografija, geofizika, kemija i biologija te XX. Psihologija, edukacijska-rehabilitacija, logopedija i socijalne djelatnosti), što ukazuje na kontinuirane promjene u potrebama tržišta rada i/ili obrazovnoj ponudi.

Tablica 6. Razina aktivnosti na izradi standarda kvalifikacija na razini visokog obrazovanja po sektorima

Sektor	Broj studijskih programa	Broj zahtjeva za upis SK	Razina aktivnosti
Ukupno	1.264	116	Prosjek: 16%
I. Poljoprivreda, prehrana i veterina	79	12	Iznad prosjeka
II. Šumarstvo i drvena tehnologija	10	0	Nema aktivnosti
III. Rudarstvo, geologija i kemijska tehnologija	18	1	Ispod prosjeka
IV. Tekstil i koža	5	0	Nema aktivnosti
V. Grafička tehnologija	5	4	Iznad prosjeka
VI. Strojarsvo, brodogradnja i metalurgija	45	4	Ispod prosjeka
VII. Elektrotehnika i računarstvo	67	22	Iznad prosjeka
VIII. Graditeljstvo i geodezija	25	3	Iznad prosjeka
IX. Ekonomija i trgovina	240	9	Ispod prosjeka
X. Turizam i ugostiteljstvo	12	0	Nema aktivnosti
XI. Promet i logistika	37	7	Iznad prosjeka
XII. Zdravstvo	78	3	Ispod prosjeka
XIII. Osobne i druge usluge	0	0	Nije primjenjivo
XIV. Umjetnost	131	10	Ispod prosjeka
XV. Matematika, fizika, geografija, geofizika, kemija i biologija	77	6	Ispod prosjeka
XVI. Temeljne tehničke znanosti	17	1	Ispod prosjeka
XVII. Zrakoplovstvo, raketna i svemirska tehnika	3	0	Nema aktivnosti
XVIII. Informacije i komunikacije	52	6	Ispod prosjeka
XIX. Pravo, politologija, sociologija, državna uprava i javni poslovi	41	3	Ispod prosjeka
XX. Psihologija, edukacijska-rehabilitacija, logopedija i socijalne djelatnosti	24	2	Ispod prosjeka
XXI. Odgoj, obrazovanje i sport	65	9	Iznad prosjeka
XXII. Filozofija, teologija i religijske znanosti	31	1	Ispod prosjeka
XXIII. Povijest, znanost o umjetnosti, arheologija, etnologija i antropologija	56	4	Ispod prosjeka
XXIV. Sigurnost i obrana	10	3	Iznad prosjeka
XXV. Filologija	136	6	Ispod prosjeka

Izvori: IRO-vi izračuni na temelju sljedećih izvora: Broj zanimanja: MROSP – profili sektora; broj zahtjeva: mikropodaci Registra HKO-a.

Tablica 6 prikazuje razinu aktivnosti na izradi standarda kvalifikacija na razini visokog obrazovanja po sektorima. **Razina aktivnosti na izradi standarda kvalifikacija na razini visokog obrazovanja je znatno niža od predtercijarne razine** kada usporedimo prosjek aktivnosti po sektoru (prosjek od 12% na visokoškolskoj razini u odnosu na 62% na srednjoškolskoj razini). Jedan faktor koji donekle može objasniti razliku u razini aktivnosti jest da su studijski programi (isto kao i programi obrazovanja odraslih) u pravilu specifični za instituciju, odnosno da svako visoko učilište donosi svoj program, što znači da je često slučaj da veći broj studijskih programa slijedi isti standard kvalifikacije, dok se kod srednjeg obrazovanja u pravilu svaki standard kvalifikacije prenosi u jedan obrazovni program koji se izvodi na nacionalnoj razini. No ovaj faktor ne može u cijelosti objasniti tako veliku razliku u razini aktivnosti.

U četirima sektorima u kojima postoje visokoškolski programi nije još bilo aktivnosti po pitanju predaje zahtjeva za upis standarda kvalifikacija: II. Šumarstvo i drvena tehnologija, IV. Tekstil i koža, X. Turizam i ugostiteljstvo te XVII. Zrakoplovstvo, raketna i svemirska tehnika. Najaktivniji sektor je isti kao i kod predtercijarnog obrazovanja, gledajući prema broju zahtjeva za upis standarda (sektor VII. Elektrotehnika i računarstvo). Gledajući pak prema udjelu standarda u odnosu na broj programa, najaktivniji sektor je sektor V. Grafička tehnologija, te iznadprosječnu aktivnost su također imali sektori XXIV. Sigurnost i obrana, I. Poljoprivreda, prehrana i veterina, XI. Promet i logistika te XXI. Odgoj, obrazovanje i sport. S druge strane, sektori XXII. Filozofija teologija i religijske znanosti, XXV. Filologija, te XVII. Zrakoplovstvo, raketna i svemirska tehnika te IX. Ekonomija i trgovina pokazali su najmanju aktivnost. Značajno je da u sektoru IX. Ekonomija i trgovina je najveći broj studijskih programa (240), ali bilježi jednu od najnižih razina aktivnosti.

Skupovi kompetencija i skupovi ishoda učenja: razina aktivnosti po sektorima i razini obrazovanja

Za procjenu stanja aktivnosti po pitanju izrade skupova kompetencija i skupova ishoda učenja nije moguće primijeniti sličnu metodologiju kao za prethodne standarde, budući da se na temelju profila sektora ne može procijeniti potreba za tim skupovima. U Tablici 7 stoga predstavljamo podatke o zbirnom broju zahtjeva za navedene skupove po sektorima te označavamo koji su sektori aktivni ili neaktivni u predlaganju takvih skupova.

Tablica 7. Razina aktivnosti na izradi skupova kompetencija i skupova ishoda učenja na razini predtercijarnog i tercijarnog obrazovanja po sektorima

Sektor	Broj zahtjeva za upis SIU		Broj zahtjeva za upis SKomp	Ukupno	Razina aktivnosti
	Ukupno razine 2-4	Ukupno razine 5-7.2	Bez HKO razine		
I. Poljoprivreda, prehrana i veterina	30	0	0	30	Aktivni
II. Šumarstvo i drvena tehnologija	1	0	0	1	Aktivni
III. Rudarstvo, geologija i kemijska tehnologija	0	0	0	0	Neaktivni
IV. Tekstil i koža	0	0	0	0	Neaktivni
V. Grafička tehnologija	10	0	0	10	Aktivni
VI. Strojarstvo, brodogradnja i metalurgija	29	3	0	32	Aktivni
VII. Elektrotehnika i računarstvo	84	25	6	115	Aktivni
VIII. Graditeljstvo i geodezija	6	0	0	6	Aktivni
IX. Ekonomija i trgovina	35	0	1	36	Aktivni
X. Turizam i ugostiteljstvo	9	7	33	49	Aktivni
XI. Promet i logistika	3	0	0	3	Aktivni
XII. Zdravstvo	0	0	0	0	Neaktivni
XIII. Osobne i druge usluge	5	0	3	8	Aktivni
XIV. Umjetnost	0	0	0	0	Neaktivni
XV. Matematika, fizika, geografija, geofizika, kemija i biologija	0	0	0	0	Neaktivni
XVI. Temeljne tehničke znanosti	0	0	0	0	Neaktivni
XVII. Zrakoplovstvo, raketna i svemirska tehnika	0	0	0	0	Neaktivni
XVIII. Informacije i komunikacije	0	0	0	0	Neaktivni
XIX. Pravo, politologija, sociologija, državna uprava i javni poslovi	0	0	0	0	Neaktivni
XX. Psihologija, edukacijska-rehabilitacija, logopedija i socijalne djelatnosti	0	0	0	0	Neaktivni
XXI. Odgoj, obrazovanje i sport	274	1	1	276	Aktivni
XXII. Filozofija, teologija i religijske znanosti	0	0	0	0	Neaktivni
XXIII. Povijest, znanost o umjetnosti, arheologija, etnologija i antropologija	0	0	0	0	Neaktivni
XXIV. Sigurnost i obrana	3	0	0	3	Aktivni
XXV. Filologija	0	0	0	0	Neaktivni
Ukupno	489	36	44	569	

Izvor: IRO-vi izračuni na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Tablica 7 prikazuje razinu aktivnosti na izradi skupova kompetencija i skupova ishoda učenja. Više od polovice sektora (njih 13) nije izrađivalo skupove kompetencija ili skupove ishoda učenja. Najaktivniji sektor je XXI. Odgoj, obrazovanje i sport, s čak 274 skupa ishoda učenja za predtercijarnu razinu te po jednim skupom ishoda učenja za tercijarnu razinu i jednim skupom kompetencija. Sektor VII. Elektrotehnika i

računarstvo izradio je ukupno 115 skupova, dok je sektor X. Turizam i ugostiteljstvo izradio ukupno 49 skupova. Samo je pet sektora izradilo skupove kompetencija bez specifične oznake razine HKO-a.

Obrazovni programi: razina aktivnosti po razini obrazovanja

U kontekstu HKO-a, postoje sljedeće vrste obrazovnih programa: programi za stjecanje kvalifikacije / djelomične kvalifikacije / mikrokvalifikacije; programi za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja; programi za vrednovanje skupova ishoda učenja¹⁶. No, dok za prethodno analizirane standarde i skupove postoje pouzdani i detaljni podaci o broju predanih i upisanih zahtjeva u Registru HKO-a, situacija je složenija kad se radi o obrazovnim programima te postoje samo ograničeni podaci za procjenu trenutnog stanja.

Javni izvor podataka o broju upisanih programa je sam Registar HKO-a, prema kojemu je ukupno **115 upisanih programa za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja (što uključuje programe za stjecanje djelomičnih kvalifikacija i mikrokvalifikacija)**. Međutim, **nije još upisan ni jedan program za stjecanje kvalifikacije, niti program za vrednovanje skupova ishoda učenja**. U Tablici 8 predstavljamo podatke iz Registra HKO-a o programima za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja prema razini HKO-a. Treba napomenuti da je ukupan broj od 159 veći od prethodno spomenutog broja od 115 zato što mnogi programi imaju skupove ishoda učenja na više od jedne razine obrazovanja.

¹⁶ Članak 13. Zakona o HKO-u navodi postojanje triju vrsta obrazovnih programa u kontekstu HKO-a:

- Programima za stjecanje kvalifikacija polaznik stječe uvjete za pristupanje tržištu rada i/ili nastavku obrazovanja, a radi se o programima na razini srednjoškolskog ili visokog obrazovanja.
- Programi za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja najčešće su kraći obrazovni programi u kontekstu cjeloživotnog učenja koji mogu rezultirati stjecanjem mikrokvalifikacije
- Programi za vrednovanje skupova ishoda učenja najčešće se odnose se na priznavanje prethodnog učenja.

Tablica 8. Razina aktivnosti na izradi programa za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja prema razini HKO-a¹⁷

Razina HKO-a	Broj programa
Predtercijarno obrazovanje	88
Razina 2 – kvalifikacije stečene završetkom strukovnog i umjetničkog osposobljavanja	2
Razina 3 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju kraćem od tri godine	9
Razina 4 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja (samo djelomične kvalifikacije)	70
Razina 4.1 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju od tri ili dužem od tri, a kraćem od četiri godine	5
Razina 4.2 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju od četiri ili više godina	2
Tercijarno obrazovanje	71
<i>Kvalifikacije na HKO razini 5</i>	<i>16</i>
Razina 5 – kvalifikacije stečene završetkom stručnih studija (manje od 180 ECTS ili CSVET bodova); strukovnoga specijalističkog usavršavanja; programa za majstore uz najmanje dvije godine vrednovanoga radnog iskustva	16
<i>Visoko obrazovanje (razine 6-7.2)</i>	<i>55</i>
<i>Razina 6 – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih studija</i>	<i>37</i>
Razina 6.st – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih stručnih studija	0
Razina 6.sv – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih sveučilišnih studija	0
<i>Razina 7 - sveučilišni diplomski studiji; specijalistički diplomski stručni studiji; poslijediplomski specijalistički studiji</i>	<i>18</i>
<i>Razina 7.1 – kvalifikacije stečene završetkom diplomskih studija</i>	<i>0</i>
<i>Razina 7.2 – kvalifikacije stečene završetkom poslijediplomskih specijalističkih studija</i>	<i>0</i>
Razina 7.1.sv – kvalifikacije stečene završetkom sveučilišnih diplomskih studija te integriranih preddiplomskih i diplomskih sveučilišnih studija	0
Razina 7.1.st – kvalifikacije stečene završetkom specijalističkih diplomskih stručnih studija	0
Ukupno	159

Izvor: IRO-vi izračuni na temelju javno dostupnih podataka na mrežnoj stranici Registra HKO-a

Podaci u tablici ukazuju na to da je najveća aktivnost na razini 4 (sa 70 programa), što je u skladu s očekivanjima, budući da se programi za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja odnose na kraće programe cjeloživotnog učenja. Postoji također dosta velika razina aktivnosti u visokom obrazovanju (na razinama 6 i 7 – s ukupno 55 programa). Jedan od faktora koji je sigurno pridonio povećanoj aktivnosti na

¹⁷ U tablici su navedeni svi službeni nazivi razina HKO-a od 2 do 7.2. Nazivi razina 4, 6 i 7 izmijenjeni su zbog zakonskih izmjena. Redak u kojem je naznačena samo „Razina 4“, „Razina 6“ i „Razina 7“ ne predstavlja zbroj drugih podrazina, nego broj zahtjeva koji imaju naznačenu tu specifičnu razinu.

upisu gore navedenih programa na predtercijarnoj i tercijarnoj razini je financiranje obrazovnih programa putem vaučera sredstvima iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026.

Osim podataka o broju upisanih programa ili standarda, Registar HKO-a ima zasebnu sekciju pod nazivom „Prijedlozi standarda u postupku predlaganja i vrednovanja“, koja bi trebala uključiti i popis zahtjeva za upis programa kod kojih je postupak upisa još u tijeku. Međutim, Registar trenutno nema javno dostupnih podataka o broju ili vrsti postupaka za upis programa koji su u tijeku.

Iako bi Registar HKO-a trebao pružati uvid u sve programe usklađene s HKO-om te omogućiti analizu za cijeli sustav kao u Tablici 8, prilikom provedbe ovog istraživanja utvrđeno kako postoje različite evidencije o navedenim programima te različita tumačenja dionika o svrsi rubrike „Programi“ u sklopu Registra HKO-a. Naručitelj je Pružatelju usluge dostavio interne evidencije i dokumentaciju o procesu provjere usklađenosti obrazovnih programa s HKO-om. Podaci iz navedenih evidencija (koje se odnose na stanje na dan 8. 1. 2024.) nisu usklađene s podacima iz Registra HKO-a, dok za razinu visokog obrazovanja uopće nije bilo moguće doći do podatka o broju usklađenih programa. Podatke iz navedenih evidencija prikazujemo u Tablici 9.

Tablica 9. Broj obrazovnih programa usklađenih s HKO-om, prema razini obrazovanja

Razina obrazovanja / vrste programa	Broj usklađenih programa
Strukovno obrazovanje i osposobljavanje (HKO razine 2 do 5)	30 strukovnih kurikuluma
Obrazovanje odraslih (HKO razine 1 do 5)	1.219 pozitivnih mišljenja na zahtjeve ustanova za obrazovanje odraslih za usklađivanje programa Ukupno 4.040 programa
Programi za cjeloživotno učenje na razini visokog obrazovanja (razine 5 do 8.2)	35 programa cjeloživotnog učenja
Visoko obrazovanje (razine 6 do 8.2)	Nema podataka

Izvor: IRO, na temelju analize internih evidencija nadležnih institucija

Podaci ukazuju da se na razini obrazovanja odraslih sustavno radilo na usklađivanju programa s HKO-om, s čak 1.219 odobrenih zahtjeva, s ukupno 4.040 usklađenih programa. Prema informacijama dostavljenim od strane Naručitelja, u postupku je unos navedenih programa (usklađenih s HKO-om) u Nacionalni informacijski sustav obrazovanja odraslih (NISOO). Ostaje nejasno zbog čega navedeni programi još nisu upisani u Registar HKO-a te planiraju li se upisati u Registar. Ako ti programi neće biti upisani u Registar HKO-a, ostaje nejasno koja je funkcija rubrike „Programi“ u Registru HKO-a – o čemu će biti detaljnije riječ u šestom poglavlju izvješća.

Dodatno, zabrinjava činjenica da na razini visokog obrazovanja nije moguće doći do podataka o broju studijskih programa usklađenih s HKO-om. Iako Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO) pri vrednovanju studijskog programa vrednuje i usklađenost studijskog programa sa standardom kvalifikacije koji je upisan u Registar HKO-a (ako je upisan u Registar HKO-a), ne vodi se zasebna evidencija o usklađenosti s HKO-om. Upisnik studijskih programa¹⁸ (koji služi kao centralna nacionalna baza studijskih

¹⁸ <https://hko.srce.hr/usp/index>

programa) također ne sadrži podatak o usklađenosti studijskih programa s HKO-om. Stoga, ostaje nejasno na koji način se provedba HKO-a na razini visokog obrazovanja može pratiti i vrednovati u sadašnjem sustavu.

Ova inicijalna analiza o broju programa usklađenih s HKO-om **upućuje na moguće značajan izazov u ovom važnom dijelu provedbe HKO-a**. U nastavku izvješća kroz analizu dokumentacije i kroz studije slučaja će se pokušati ustanoviti može li se doći do dodatnih uvida o trendovima i eventualnim izazovima.

3.3. Perspektive dionika o stanju primjene HKO-a

Razumijevanje HKO-a i njegova primjena. HKO je, prema navodima sudionika 15 intervjuja i jedne fokus-grupe provedenih zbog potrebe izrade ovog izvješća, zamišljen kao reformski instrument za unaprjeđenje kvalitete i relevantnosti kvalifikacija na svim razinama obrazovanja. Iako je postigao određene ciljeve u smislu transparentnosti kvalifikacija, sudionici su istaknuli da njegova primjena kao reformskog alata nije bila jednako uspješna na svim razinama obrazovanja. U visokom obrazovanju HKO nije u potpunosti integriran u reakreditacijske postupke postojećih studijskih programa, s obzirom na ograničen broj standarda kvalifikacija u registru, što je ograničilo njegov utjecaj. Također, priznavanje i vrednovanje neformalnog i informalnog učenja poboljšano je, ali potrebni su dodatni napor kako bi se HKO u potpunosti integrirao u sve razine obrazovanja.

Citat sudionika: „*Mi smo htjeli iskoristiti tu priliku i implementirati ga u hrvatskom sustavu obrazovanja kao reformski instrument.*“

Iako je HKO u visokom obrazovanju trebao biti opcionalan alat, u praksi se pokazalo da nije bio dovoljno integriran u propise i postupke, što je ograničilo njegovu učinkovitost.

Citat sudionika: „*Neke smo ciljeve evidentno ostvarili, ali da li smo mi proveli reformu na svim razinama obrazovanja uz primjenu HKO-a, rekla bih da nismo.*“

Svrishodnost HKO-a. Svrishodnost HKO-a ocijenjena je kroz njegovu sposobnost da poveže obrazovni sustav s potrebama tržišta rada, društva i pojedinaca te da osigura relevantnost kvalifikacija. Sudionici intervjuja i fokus-grupe su općenito pozitivno ocijenili ovu ulogu HKO-a, ističući da je sustav postao fleksibilniji i bolje prilagođen promjenama na tržištu rada.

Citat sudionika: „*HKO je postao fleksibilniji i bolje prilagođen potrebama tržišta rada, što pomaže u osiguravanju relevantnosti kvalifikacija.*“

Međutim, identificirane su i određene slabosti, posebno u područjima koja zahtijevaju brzu prilagodbu novim tehnologijama i promjenama u industriji.

Citat sudionika: „*HKO mora biti brži u prilagodbi novim tehnologijama i promjenama u industriji kako bi osigurao da kvalifikacije ostanu relevantne.*“

Nedostatak motivacije predlagatelja za izradu standarda zanimanja i kvalifikacija za upis u Registar HKO-a. Unatoč značajnom povećanju broja standarda zanimanja i standarda kvalifikacija u Registru, tijekom provođenja intervjuja i fokus-grupe kao bitna tema pojavila se nedostatna motivacija predlagatelja za kontinuiranu izradu standarda zanimanja i kvalifikacija. Glavni problemi koje su sudionici istaknuli uključuju

nedostatak dosljednih financijskih poticaja, kompleksnost i netransparentnost procesa, te nedovoljnu podršku i edukaciju predlagatelja:

- **Nedostatak financijskih poticaja**

Nedostatak redovitih natječajaja: Sudionici intervjua i fokus-grupe istaknuli su nedostatak kontinuiranih natječajaja za dodjelu sredstava, što je značajno smanjilo motivaciju za predlaganje novih standarda. Bez redovitih EU natječajaja, predlagatelji nemaju dovoljno financijskih sredstava za pokretanje novih projekata.

Citat sudionika: „*Nedostatak novih natječajaja iz ESF-a smanjio je motivaciju za predlaganje novih standarda zanimanja i kvalifikacija. Posljednji natječaj bio je 2016.¹⁹ godine, što je smanjilo interes i angažman predlagatelja. Potrebni su redoviti natječajaji kako bi se osigurao kontinuirani priljev prijedloga.*“

Ovisnost o projektima: Financiranje iz EU projekata često je vezano za specifične projekte, što dovodi do hiperprodukcije standarda kako bi se iskoristila dostupna sredstva, bez dugoročnog planiranja i održivosti.

Citat sudionika: „*Postojeći sustav previše se oslanja na financiranje iz EU projekata, što često dovodi do hiperprodukcije standarda bez dovoljno pažnje na kvalitetu i dugoročnu održivost.*“

- **Kompleksnost i netransparentnost procesa**

Složena metodologija: Predlagatelji često nailaze na složene i nejasne metodologije za izradu standarda, što otežava proces predlaganja. Nedostatak standardiziranih obrazaca jednostavnih za upotrebu i jasnih smjernica proces čini kompleksnijim.

Citat sudionika: „*Metodologija unosa podataka je previše složena i nejasna, što stvara dodatne poteškoće za predlagatelje. Treba pojednostaviti proces i uvesti standardizirane obrasce.*“

Netransparentnost procesa odobravanja: Pojedini sudionici navode da je proces odobravanja standarda (stručno vrednovanje) ponekad netransparentan, a predlagatelji ne dobivaju dovoljno povratnih informacija o tome zašto su njihovi prijedlozi prihvaćeni ili odbijeni.

Citat sudionika: „*Mislim u svakom policy makingu je ključni i najteži zadatak pronaći dobar balans između učinkovitosti i kvalitete. I to se ovdje pokazalo da je u prethodnoj strukturi patila je učinkovitost a naglašena je iznimno bila uključivost i transparentnost. A u ovom novom dijelu se otišlo u drugu krajnost. [...] Bez ikakvog osiguranja standardiziranosti, bez ikakve transparentnosti i javne odgovornosti donose odluke o tome što standard je, a što nije.*“

¹⁹ Natječajaji su postojali i nakon 2016. godine, koju je spomenuo jedan od sugovornika (op.a.)

- **Nedovoljna podrška i edukacija**

Nedostatak edukacije: Predlagatelji često nemaju pristup adekvatnim edukativnim materijalima i podršci koja bi im pomogla u procesu predlaganja. Radionice, *webinari* i *online* tečajevi rijetki su i često ne pokrivaju sve aspekte predlaganja standarda.

Citat sudionika: „*Postoji potreba za boljom edukacijom i podrškom za predlagatelje kako bi se olakšao proces predlaganja i povećala motivacija. Radionice i informativne sesije mogu pomoći predlagateljima da razumiju proces i osiguraju kvalitetne prijedloge.*“

Nedostatak tehničke podrške: Nema dovoljno sustavne tehničke podrške, što dodatno otežava korištenje Registra HKO-a i predlaganje novih standarda.

Citat sudionika: „*Tehnička podrška nije dovoljno dostupna, što stvara dodatne poteškoće za predlagatelje. Potrebna je kontinuirana tehnička podrška kako bi se korisnicima pomoglo u rješavanju problema i poboljšanju korisničkog iskustva.*“

Preporuke dionika za poboljšanje razumijevanja, učinkovitosti i svrsishodnosti HKO-a. U intervjuima i fokus-grupi dionici su iznijeli sljedeće preporuke:

- Nastaviti s razvojem i distribucijom jasnih i pristupačnih informacija o HKO-u kroz različite kanale, uključujući *online* platforme, seminare i radionice. Organiziranjem redovitih edukativnih kampanja i događaja može se povećati svijest i razumijevanje HKO-a među dionicima.
- Nastaviti provoditi revizije birokratskih procedura kako bi se identificirale i eliminirale nepotrebne prepreke koje usporavaju procese. Razvijanjem automatiziranih alata i digitalnih platformi, administrativni procesi mogu se olakšati i ubrzati.
- Osigurati da HKO ostane fleksibilan i sposoban za brzu prilagodbu promjenama na tržištu rada, posebno u području novih tehnologija i industrijskih trendova. Uspostavljanjem sustava za praćenje tržišnih trendova i tehnologija te redovitim ažuriranjem standarda zanimanja i kvalifikacija, HKO može ostati relevantan i koristan.

3.4. Zaključci o stanju primjene HKO-a

Zaključak analize zakonskog i javnopolitičkog okvira HKO-a potvrđuje da je HKO ključan instrument za usklađivanje obrazovnih programa s potrebama tržišta rada, društva i pojedinaca. Donošenjem i izmjenama zakonskih propisa od 2013. do 2021. godine, HKO je postavio temelje za reformu obrazovnog sustava kroz uređenje sustava kvalifikacija. Time HKO služi kao važan instrument putem kojeg se svi relevantni dionici u jednom sektoru mogu usuglasiti oko toga koja su ključna sektorska zanimanja, koje ključne poslove obavljaju ljudi u tim zanimanjima i koje su im kompetencije za to potrebne, koje su ključne sektorske kvalifikacije, kojim obrazovnim programima se one stječu te koje ishode učenja trebaju pružiti obrazovni programi kako bi osobe stekle kompetencije za obavljanje ključnih poslova. Ovaj okvir omogućio je uvođenje metodologija i smjernica koje su pridonijele razvoju standarda zanimanja i kvalifikacija, skupova kompetencija i skupova ishoda učenja te obrazovnih programa, povećavajući njihovu relevantnost i kvalitetu.

Analiza mikropodataka (prema stanju na dan 8. siječnja 2024.) ukazuje da je od pokretanja HKO-a 2013. godine predan značajan broj zahtjeva za upis novih standarda zanimanja, standarda kvalifikacija, skupova kompetencija i skupova ishoda učenja u Registar HKO-a. Od ukupno predanih 1.754 zahtjeva, većina (66%

ili njih 1.158) uspješno je odobrena i upisana u Registar HKO-a. U odnosu na ukupan broj predanih zahtjeva za upis u Registar HKO-a, predano je najviše zahtjeva za upis standarda zanimanja (740). Važno je naglasiti da je svaki sektor izradio barem po jedan standard zanimanja.

Što se tiče izrade standarda kvalifikacija, analiza je pokazala da je najviše aktivnosti na razini predtercijarnog obrazovanja. Kad se uspoređuje ukupan broj obrazovnih programa u svim sektorima na toj razini obrazovanja s ukupnim brojem zahtjeva za upis standarda kvalifikacija, ukupan broj izrađenih standarda kvalifikacija iznosi 62% od ukupnog broja obrazovnih programa, što je značajno. Pritom je važno naglasiti da jedan standard kvalifikacije može pokrivati nekoliko obrazovnih programa. Također, velika većina sektora bila je aktivna u predlaganju standarda kvalifikacija na predtercijarnoj razini. Na razini tercijarnog obrazovanja situacija je drukčija: iako je broj predloženih zahtjeva za upisom standarda kvalifikacija na toj razini (208) blizak broju zahtjeva za upisom standarda na predtercijarnoj razini (237), udio zahtjeva u odnosu na ukupan broj obrazovnih programa za sve sektore na toj razini je znatno manji (16% u odnosu na 62% za predtercijarnu razinu).

Za skupove ishoda učenja i skupove kompetencija teže je donijeti zaključak o razini aktivnosti prema sektorima zbog nedostatka usporednih referentnih vrijednosti po sektorima koje bi ukazale na potrebu za takvim skupovima. No, analiza pokazuje da je većina sektora neaktivna u području predlaganja skupova ishoda učenja te da većina predloženih skupova ishoda učenja dolazi iz dva sektora (XXI. Odgoj, obrazovanje i sport te VII. Elektrotehnika i računarstvo). Što se tiče skupova kompetencija, tek se pet od 25 sektora odlučilo predložiti takve skupove.

Na temelju analize dostupnih podataka i postojećih obrazovnih programa usklađenih s HKO-om, zaključujemo da postoje značajni izazovi u praćenju i vrednovanju usklađenosti obrazovnih programa s HKO-om, posebno na razini visokog obrazovanja. Iako su dostupni podaci o programima za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja, situacija je mnogo složenija kada je riječ o drugim vrstama obrazovnih programa, za koje postoje samo ograničeni podaci. Registar HKO-a trenutačno sadrži 115 programa za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja, no zabrinjavajuće je da još nije upisan nijedan program za stjecanje kvalifikacije ili vrednovanje skupova ishoda učenja. Poseban izazov predstavlja nedostatak javno dostupnih podataka o broju ili vrsti postupaka za upis programa koji su u tijeku, što otežava cjelovitu procjenu stanja.

Najveća aktivnost zabilježena je na razini 4 HKO-a, sa 70 programa, što je u skladu s očekivanjima, s obzirom na to da se radi o kraćim programima cjeloživotnog učenja. Visoko obrazovanje također pokazuje značajnu razinu aktivnosti s 55 programa. U oba slučaja je razina aktivnosti vjerojatno bila potaknuta financiranjem putem vaučera sredstvima Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. Međutim, nedostatak transparentnih i ažuriranih podataka, osobito na razini visokog obrazovanja (osim za programe cjeloživotnog učenja) te mali broj programa upisanih u Registar HKO-a, ukazuju na potrebu za daljnjim unaprjeđenjem sustava praćenja i vrednovanja obrazovnih programa.

Prema sudionicima intervjua i fokus-grupe, trenutna motivacija predlagatelja standarda zanimanja i kvalifikacija za upis u Registar HKO-a suočava se s nekoliko značajnih izazova, uključujući nedostatak financijskih poticaja, kompleksnost i nedovoljnu transparentnost procesa te nedovoljnu podršku i edukaciju. Implementacija preporučenih strategija, uključujući redovite natječaje i financijsku podršku, edukaciju i podršku za predlagatelje te razvoj jasnih smjernica i kriterija za predlaganje standarda, može značajno poboljšati motivaciju predlagatelja i cjelokupnu učinkovitost sustava HKO-a.

Institut za razvoj
obrazovanja

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo rada, mirovinskoga
sustava, obitelji i socijalne politike

Iako su zakonske promjene iz 2021. godine omogućile značajna unaprjeđenja, daljnji uspjeh HKO-a ovisit će o dosljednoj primjeni postojećih propisa te jačanju kapaciteta svih aktera za njegovu provedbu. Kroz kontinuirani razvoj i prilagodbu, HKO može ostvariti svoje ciljeve i pridonijeti razvoju obrazovanja i tržišta rada u Hrvatskoj. Strateško korištenje sredstava iz EU fondova može dodatno podržati ove procese, osiguravajući da HKO ostane relevantan i učinkovit alat u povezivanju obrazovanja s potrebama gospodarstva, društva i pojedinaca.

4. Procesi vrednovanja

4.1. Opis procesa vrednovanja

Pravni okvir za vrednovanje zahtjeva za upis u Registar HKO-a

Zakon o HKO-u daje osnovni normativni okvir za vrednovanje i upis standarda zanimanja i skupova kompetencija te standarda kvalifikacija i skupova ishoda učenja u Registar HKO-a. Pravilnik o Registru HKO-a detaljno pak propisuje i razrađuje postupke vrednovanja i upisa u Registar HKO-a s popisom nadležnosti i obveza odgovornih tijela, sadržaj podregistara te sadržaj i oblik obrazaca za podnošenje zahtjeva za upis. Trenutačno je na snazi Pravilnik o Registru HKO-a iz 2021. godine (NN 96/21), koji je zamijenio raniji Pravilnik iz 2014. godine (NN 62/14).

Registar HKO-a uspostavljen je 2014. godine te služi kao javno dostupan mrežni repozitorij za vođenje podataka o standardima zanimanja i skupovima kompetencija te standardima kvalifikacija i skupovima ishoda učenja. Ovi podaci služe kao podloga za izradu obrazovnih i studijskih programa usklađenih s HKO-om. Registar HKO-a sastoji se od tri ključna podregistra:

- *Podregistar standarda zanimanja:* Sadrži detaljne opise ključnih poslova i kompetencija potrebnih za određena zanimanja, pružajući osnovu za razvoj relevantnih obrazovnih programa.
- *Podregistar standarda kvalifikacija:* Fokusira se na definiranje strukture i sadržaja kvalifikacija, temeljenih na potrebama tržišta rada, na potrebama za nastavak obrazovanja ili općenito potrebama društva i pojedinaca. Sadrži popis ishoda učenja, odnosno opis onoga što će polaznici obrazovanja znati na kraju obrazovnog procesa.
- *Podregistar skupova ishoda učenja:* Skup ishoda učenja najmanji je cjeloviti skup povezanih ishoda učenja određene razine, obujma i profila, pri čemu ishodi učenja podrazumijevaju kompetencije koje je osoba stekla učenjem i dokazala nakon postupka učenja. Podregistar sadrži skupove ishoda učenja, poveznice na programe za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja, programe za vrednovanje skupova ishoda učenja i popis ovlaštenih pravnih i fizičkih osoba za dodjelu potvrde o stečenim skupovima ishoda učenja.

Proces upisa u Registar HKO-a i vrednovanje zahtjeva za upis

Postupak vrednovanja zahtjeva za upis u Registar HKO sastoji se od provjere ispunjenosti formalnih i stručnih uvjeta zahtjeva²⁰. Postupak započinje kad pravna ili fizička osoba, ili tijelo državne uprave s opravdanim interesom, podnese zahtjev za upis standarda zanimanja, skupova kompetencija, standarda kvalifikacija ili skupova ishoda učenja. Zahtjevi moraju biti predani u mrežni sustav Registra HKO-a na propisanim obrascima. Predlagatelji standarda zanimanja i skupova kompetencija trebaju u obrascima opisati stratešku, sektorsku i analitičku utemeljenost zahtjeva, uključujući relevantne strateške dokumente i podatke o stanju na tržištu rada. Dodatno, predlagatelji standarda kvalifikacije trebaju priložiti mišljenja drugih zainteresiranih pravnih osoba koje su potencijalni izvođači obrazovnih programa.

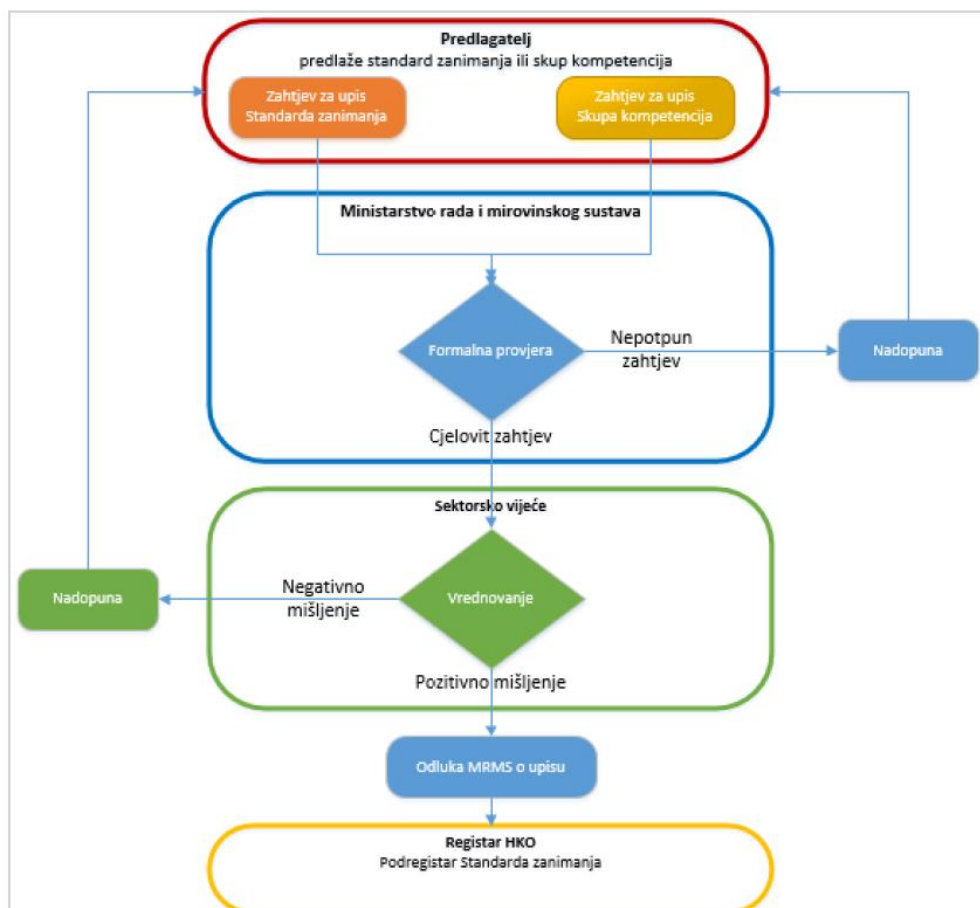
²⁰ U daljnjem tekstu koristimo termine *formalna provjera* i *formalno vrednovanje* kao istoznačne termine. Termin *stručno vrednovanje* koristimo za procjenu ispunjenosti stručnih uvjeta zahtjeva za upis u Registar.

Zbog promjena u pravnom okviru, sam proces vrednovanja i upisa u Registar različit je u periodu do 2021. te za period nakon 2021. godine. Analiza i usporedba pravnog okvira za navedena razdoblja pokazuje da su izmjene pravnog okvira u 2021. godini imale za cilj pojednostaviti, jasnije strukturirati, izbjeći ponavljanja, uspostaviti poveznice među podacima te vremenski skratiti procese vrednovanja i upisa u Registar HKO-a. Time bi proces upisa u Registar nakon 2021. godine trebao biti učinkovitiji za predlagatelje koji podnose zahtjeve. Sam proces predaje zahtjeva i upisa u Registar sastoji se od sljedećih osnovnih koraka: pokretanja zahtjeva kroz predaju odgovarajućih obrazaca u mrežni Registar HKO-a, formalne provjere pristiglih zahtjeva, stručnog vrednovanja pristiglih zahtjeva te donošenja odluke o predanim zahtjevima.

Vrednovanje za upis u Podregistar standarda zanimanja i skupova kompetencija

Slika 3 niže u tekstu pokazuje proces vrednovanja za upis u Podregistar standarda zanimanja i skupova kompetencija po propisima do 2021. godine, koje propisuje i vodi ministarstvo nadležno za rad. Iz nje je vidljivo da su ključnu ulogu u tom procesu imali sektorska vijeća i ministarstvo nadležno za rad koje je vršilo provjeru formalnih uvjeta zahtjeva za upis standarda zanimanja i skupova kompetencija. Ako se formalnom provjerom utvrdilo da je zahtjev zadovoljio propisane uvjete, ministarstvo je prosljedilo zahtjev odgovarajućem sektorskom vijeću koje je provodilo stručnu analizu i ocjenjivalo je ispunjenost stručnih uvjeta. Nakon toga, ministar nadležan za rad je na temelju pozitivnog mišljenja sektorskog vijeća donio odluku o upisu u podregistar standarda zanimanja ili je na temelju negativnog mišljenja donio odluku kojom se odbija upis u Registar.

Slika 3. Vrednovanje za upis u Podregistar standarda zanimanja i skupova kompetencija do 2021. godine

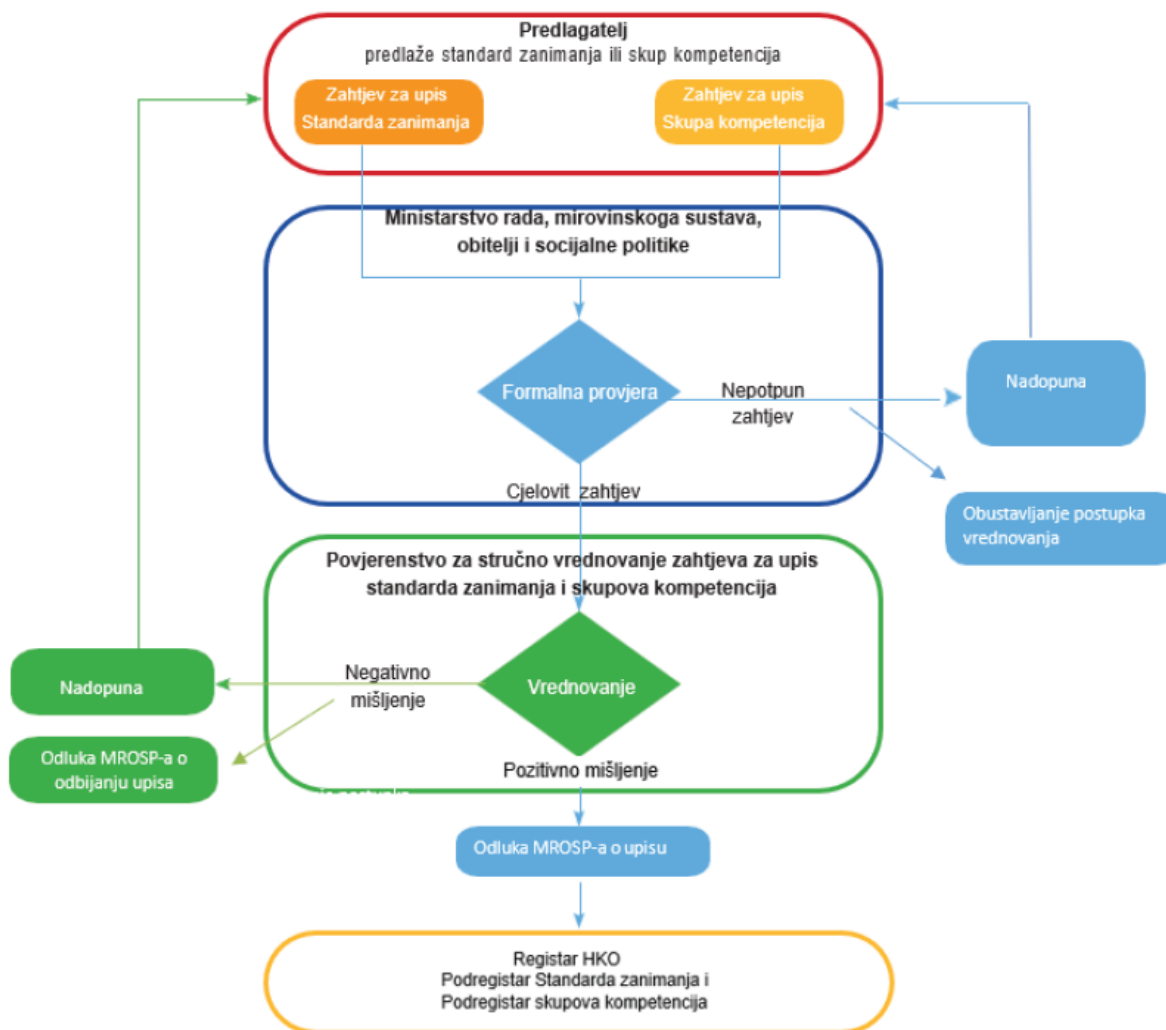
Izvor: MRMS, 2019.

Nakon 2021. ministarstvo nadležno za rad i dalje je ostalo nadležno za vođenje Podregistra standarda zanimanja i skupova kompetencija te za razvoj analitičkih podloga i metodologije za izradu standarda zanimanja. Ovo ministarstvo ostalo je nadležno i za formalnu provjeru zahtjeva. Međutim, izmjenama pravnog okvira u 2021. godini uveden je novi sistem Povjerenstva za vrednovanje, zaduženog za ocjenu stručnih uvjeta zahtjeva za upis u Registar HKO-a. Ministarstvo nadležno za rad sada imenuje stalno Povjerenstvo za vrednovanje standarda zanimanja i skupova kompetencija te na temelju njegovog stručnog mišljenja donosi odluku o upisu standarda zanimanja ili skupa kompetencija u odgovarajući podregistar, ili na temelju negativnog mišljenja Povjerenstva donosi odluku kojom se odbija upis u Registar. Sektorska vijeća novim su propisima izgubila nadležnost za stručna vrednovanja zahtjeva. Slika 4 niže u tekstu pokazuje proces vrednovanja za upis u Podregistar standarda zanimanja i skupova kompetencija po propisima nakon 2021. godine.

Novina od 2021. godine je i da podnositelj zahtjeva prije izrade prijedloga standarda zanimanja ili skupova kompetencija, mora podnijeti ministarstvu nadležnom za rad (MROSP) prijedlog za pokretanje postupka za izradu standarda zanimanja ili skupova kompetencija. Ovo ministarstvo nakon toga provjerava postoje li aktivni standardi zanimanja ili skupovi kompetencija istovjetnog naziva i/ili sadržaja te jesu li prijedlozi usklađeni s potrebama tržišta rada. U slučaju reguliranih profesija, MROSP mora zatražiti mišljenje tijela državne uprave nadležnog za reguliranu profesiju o prijedlogu pokretanja postupka za izradu standarda zanimanja. Potom ministarstvo nadležno za rad donosi pozitivno ili negativno mišljenje o prijedlogu za pokretanje postupka, a u slučaju negativnog mišljenja ministarstvo neće provesti vrednovanje zahtjeva za upis u odgovarajući podregistar. Ovaj korak imao je za cilj podići učinkovitost upisa i vrednovanja zahtjeva za upis standarda zanimanja i skupova kompetencija, izbjeći moguća dupliciranja podataka te uštedjeti tj. optimalno trošiti resurse za izradu zahtjeva, kao i za njihovo vrednovanje.

Nakon 2021. godine skraćeni su rokovi koji nadležna tijela imaju za davanje povratnih informacija, a uvedeni su i rokovi kojih ranije nije bilo, ponajprije oni koji se odnose na dovršavanje postupaka formalne provjere i stručnog vrednovanja pristiglih zahtjeva za upis u Registar HKO-a. Izuzetak su zahtjevi za upis standarda zanimanja za regulirane profesije jer MROSP mora nakon primitka potpunog zahtjeva zatražiti mišljenje tijela državne uprave nadležnog za reguliranu profesiju. Rokovi u postupku formalne provjere zahtjeva za upis standarda zanimanja za regulirane profesije ne teku od dana kada MROSP zatraži mišljenje tijela državne uprave nadležnog za reguliranu profesiju do dana zaprimanja mišljenja. Zbog toga za zahtjeve koji se odnose na regulirane profesije ne vrijedi rok od 30 dana od dana zaprimanja potpunog zahtjeva u kojem se mora završiti postupak formalne provjere. Dodatno, činjenica da je uvedeno jedno Povjerenstvo za stručno vrednovanje zahtjeva za upis standarda zanimanja ili skupa kompetencija, umjesto ranijih 25 sektorskih vijeća, trebala bi imati pozitivan efekt na podizanje učinkovitosti procesa vrednovanja.

Slika 4. Vrednovanje za upis u Podregistar standarda zanimanja i Podregistar skupova kompetencija nakon 2021. godine

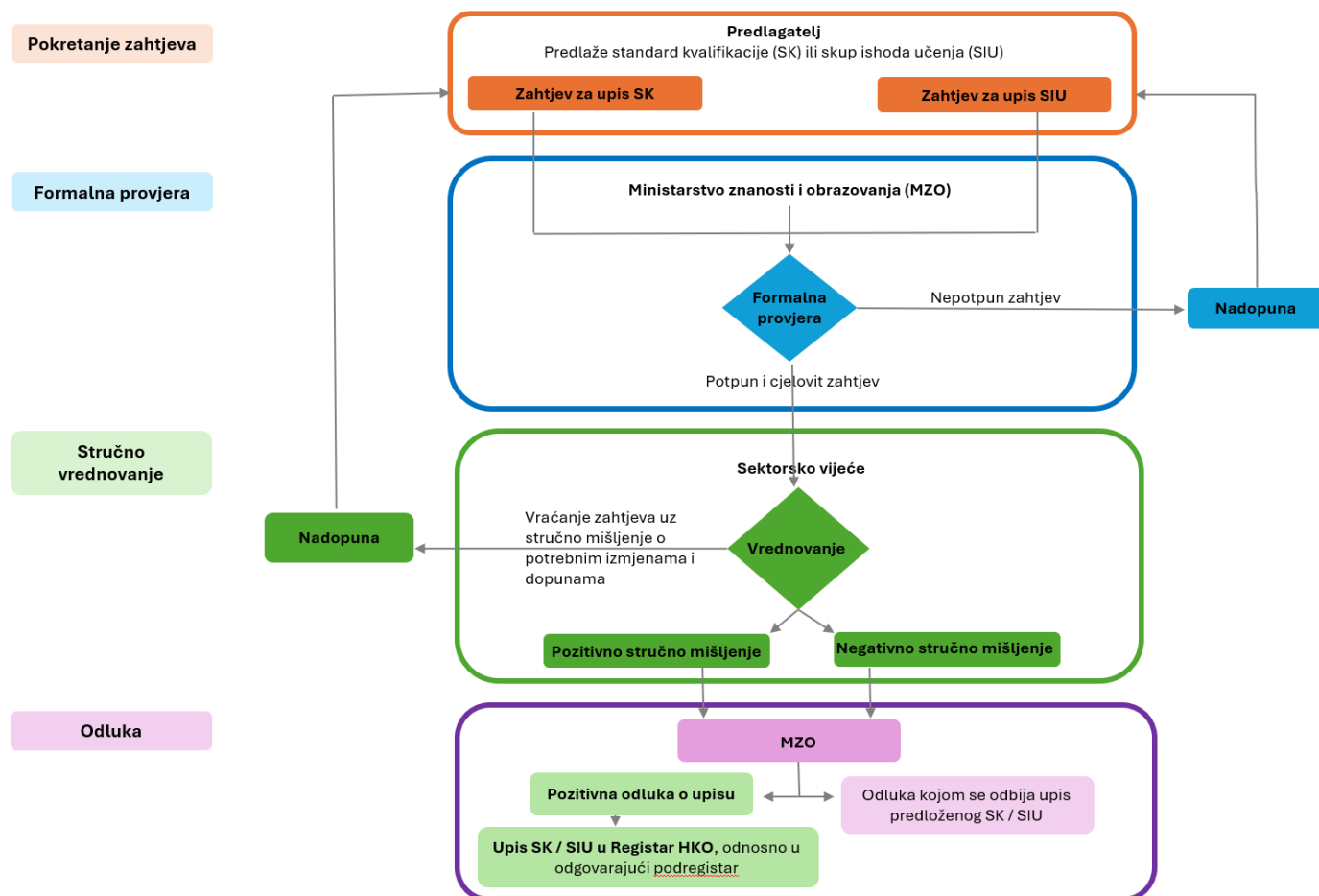

Izvor: MROSP, 2023.

Vrednovanje za upis u Podregistar standarda kvalifikacija te Podregistar skupova ishoda učenja

Slika 5 niže u tekstu pokazuje proces vrednovanja za upis u Podregistar standarda kvalifikacija te Podregistar skupova ishoda učenja do 2021. godine koje je vodilo ministarstvo nadležno za obrazovanje i znanost. Ministarstvo nadležno za znanost i obrazovanje vršilo je provjeru formalnih uvjeta zahtjeva za upis standarda kvalifikacija i skupova ishoda učenja. Ako se utvrdilo da je zahtjev zadovoljio propisane formalne uvjete, ministarstvo je prosljedilo zahtjev odgovarajućem sektorskom vijeću koje je provodilo stručnu analizu i ocjenjivalo je ispunjenost stručnih uvjeta. Nakon toga, ministar nadležan za obrazovanje i znanost je na temelju pozitivnog mišljenja sektorskog vijeća donio odluku o upisu u odgovarajući podregistar, ili je na temelju negativnog mišljenja donio odluku kojom se odbija upis u podregistar.

Slika 5. Vrednovanje za upis u Podregistar standarda kvalifikacija te Podregistar skupova ishoda učenja do 2021. godine

Izvor: IRO

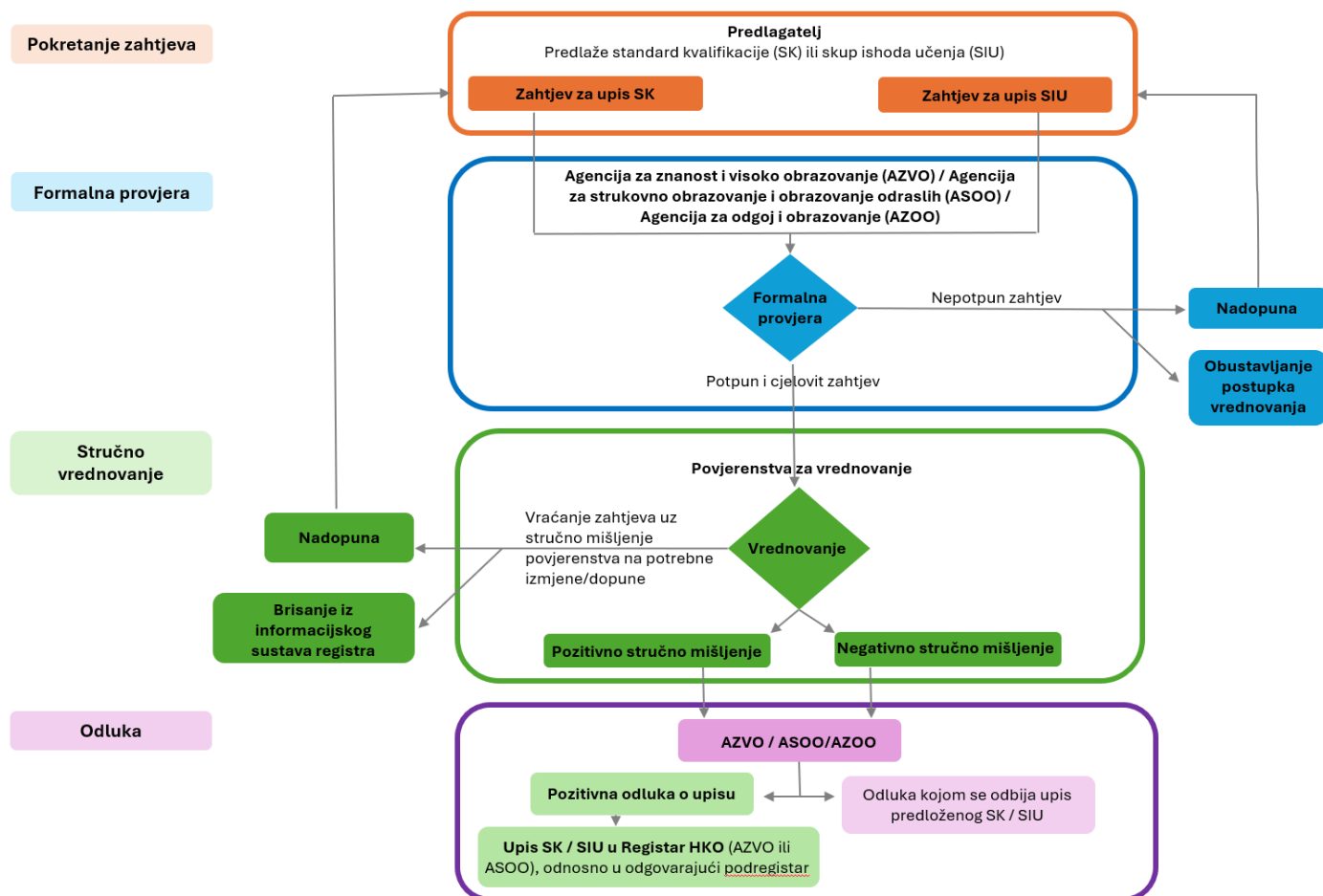
Nakon 2021. godine, zahtjevi za upis standarda kvalifikacija i skupova ishoda učenja ne podnose se više ministarstvu nadležnom za znanost i obrazovanje, već se podnose direktno nadležnim agencijama u sustavu obrazovanja, Agenciji za znanost i visoko obrazovanje, Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje

odraslih te Agenciji za odgoj i obrazovanje, koje su specijalizirane za različite oblasti obrazovanja. Na početku vrednovanja nadležna agencija provodi formalnu provjeru zahtjeva. Ako zahtjev zadovolji formalne uvjete, odgovarajuća agencija imenuje *ad hoc* povjerenstvo koje vrednuje zahtjeve i donosi mišljenje o ispunjenosti stručnih uvjeta za upis u odgovarajući podregistar. Sektorska vijeća novim su propisima izgubila nadležnost za stručna vrednovanja zahtjeva. Na temelju pozitivnog stručnog mišljenja povjerenstva za vrednovanje odgovarajuća agencija sada donosi odluku o upisu te upisuje standard kvalifikacije odnosno skup ishoda učenja u odgovarajući podregistar, ili na temelju negativnog mišljenja donosi odluku kojom se odbija upis u podregistar. Slika 6 detaljnije prikazuje postupke vrednovanja za upis u Podregistar standarda kvalifikacija te Podregistar skupova ishoda učenja nakon 2021. godine.

Ovim promjenama u pravnom okviru u 2021. godini, zamjetna je namjera nositelja politike da podigne učinkovitost i djelotvornost u procesu upisa i vrednovanja zahtjeva za upis standarda kvalifikacija i skupova ishoda učenja kroz prebacivanje nadležnosti stručnim agencijama u obrazovanju koje posjeduju stručnost, raspoložu relevantnim informacijama i imaju pristup mrežama relevantnih dionika za one razine HKO-a za koje vrednuju zahtjeve. Svaka agencija je naime prema novom pravnom okviru iz 2021. godine zadužena za određene razine HKO-a kao što je prikazano i objašnjeno u poglavlju 5.1. s opisom uloga i zaduženja glavnih aktera.

Nakon 2021. godine skraćeni su rokovi koje nadležna tijela imaju za davanje povratnih informacija, a uvedeni su i rokovi kojih ranije nije bilo, ponajprije oni koji se odnose na dovršavanje postupaka formalne provjere i stručnog vrednovanja pristiglih zahtjeva za upis u Registar HKO-a. Izuzetak su zahtjevi za upis standarda kvalifikacije ili skupa ishoda učenja za regulirane profesije jer nadležna agencija mora nakon primitka potpunog zahtjeva zatražiti mišljenje tijela državne uprave nadležnog za reguliranu profesiju. Rokovi u postupku formalne provjere zahtjeva za upis standarda kvalifikacije ili skupa ishoda učenja za regulirane profesije ne teku od dana kada nadležna agencija zatraži mišljenje tijela državne uprave nadležnog za reguliranu profesiju do dana zaprimanja mišljenja. Zbog toga za zahtjeve koji se odnose na regulirane profesije ne vrijedi rok od 30 dana od dana zaprimanja potpunog zahtjeva u kojem se mora završiti postupak formalne provjere. Dodatno, činjenica da od 2021. svaka agencija imenuje *ad hoc* povjerenstva za vrednovanje koja se sastoje najmanje od triju članova za stručno vrednovanje zahtjeva, umjesto ranijih stalnih 25 sektorskih vijeća od kojih se svako sastojalo od 11 članova, trebala bi imati pozitivan efekt na podizanje učinkovitosti procesa vrednovanja.

Slika 6. Vrednovanje za upis u Podregistar standarda kvalifikacije te Podregistar skupova ishoda učenja nakon 2021. godine

Izvor: IRO

4.2. Analize trajanja procesa vrednovanja standarda zanimanja, standarda kvalifikacije, skupova kompetencija i skupova ishoda učenja

U periodu od 2016. do kraja 2023. godine zaprimljeno je **1.754 jedinstvenih zahtjeva** za upis standarda zanimanja, standarda kvalifikacija, skupova kompetencija i skupova ishoda učenja u Registar HKO-a (prema stanju na dan 8. siječnja 2024. godine). Informacijski sustav Registra HKO-a prikuplja podatke o svim fazama vrednovanja zahtjeva, uključujući podatke o datumima zaprimanja zahtjeva, provjere formalnih uvjeta, obavljanja stručnog vrednovanja te završnog odobravanja i upisivanja standarda u Registar HKO-a. Informacijski sustav stoga omogućuje izračun trajanja raznih postupaka tijekom procesa vrednovanja.

Glavni cilj analize mikropodataka koja se nalazi u ovom dijelu izvješća je utvrditi do koje su mjere izmjene Zakona o HKO-u te Pravilnika o Registru HKO-a iz 2021. godine pozitivno utjecale na povećanje učinkovitosti procesa vrednovanja zaprimljenih zahtjeva za upis u Registar HKO-a. Analiza će sagledati ne samo trajanje cijelog procesa vrednovanja, već trajanje određenih ključnih faza procesa, te će utvrditi razlike u trajanju u prema sljedećim parametrima:

- **Razlike prema vrsti zahtjeva**
Analiza će pokazati razlike u trajanju postupaka za četiri različite vrste zahtjeva: zahtjevi za upis standarda zanimanja, standarda kvalifikacija, skupova kompetencija te skupova ishoda učenja.
- **Razlike prema sektoru**
Svaki zahtjev povezan je s jednim od odgovarajućih 25 sektora HKO-a. Analiza će pokazati razlike u trajanju postupaka s obzirom na sve zahtjeve u određenom sektoru.
- **Razlike prema razini HKO-a**
Svaki zahtjev povezan je s jednom od odgovarajućih razina HKO-a od razine 2 do razine 7.2.²¹ Analiza će pokazati razlike u trajanju postupaka s obzirom na sve zahtjeve na određenoj razini HKO-a, kao i zbirno na razini predtercijarnog i tercijarnog obrazovanja.

Uz promatranje prosječnog trajanja procesa vrednovanja standarda, analiza će se također usredotočiti na razlike u ishodima pojedinih faza procesa (npr. vraćanje nakon formalne provjere ili nakon stručnog vrednovanja). Analizirat će se učestalost različitih ishoda kod vrednovanja standarda te će se analizirati trajanje procesa vrednovanja u kontekstu različitih ishoda pojedinih etapa.

Trajanje cjelokupnog procesa vrednovanja

U prvom je analizi izračunano vrijeme trajanja cijelog procesa vrednovanja zahtjeva za uspješan upis standarda zanimanja, standarda kvalifikacija, skupova kompetencija, i skupova ishoda učenja u Registar HKO-a. Izdvojeni su mikropodaci o trajanju cijelog postupka samo za zahtjeve koji su rezultirali odobrenjem zahtjeva i upisom u Registar HKO-a. Izračunano je vrijeme od dana prvog predavanja zahtjeva do dana upisa, tj. objave određenog standarda i skupa u Registru HKO-a. Kako bi se usporedile razlike u trajanju procesa prije i poslije zakonske izmjene, autori izvješća su podijelili zahtjeve u tri podskupine ovisno u vremenskom razdoblju vrednovanja:

²¹ Važno je napomenuti da je tijekom promatranog perioda došlo do više izmjena Zakona o HKO-u, što je utjecalo i na izmjene u razinama HKO-a (opisano u Poglavlju 3.1.). Ova analiza usmjerena je na ukupno 12 različitih razina HKO-a (od razine 2 do razine 7.2). Ni jedan zahtjev za upis u Registar HKO-a nije se odnosio na razinu 1 ili razinu 8.1 i 8.2.

- **Skupina 1 „Prije zakonske izmjene“:** zahtjevi koji su zaprimljeni, vrednovani i upisani u Registar HKO-a u periodu prije 1. 9. 2021.
- **Skupina 2 „Tijekom razdoblja zakonske izmjene“:** zahtjevi koji su zaprimljeni prije 1. 9. 2021., ali koji su vrednovani i upisani u Registar HKO-a u periodu nakon 1. 9. 2021.
- **Skupina 3 „Poslije zakonske izmjene“:** zahtjevi koji su zaprimljeni, vrednovani i upisani u Registar HKO-a u periodu poslije 1. 9. 2021.

Tablica 10 niže prikazuje broj zahtjeva prema navedenim kriterijima i razdobljima.

Tablica 10. Broj predanih zahtjeva koji su nakon postupka vrednovanja odobreni i upisani u Registar HKO-a, prema razdoblju predavanja zahtjeva

Vrsta zahtjeva	Prije zakonske izmjene	Tijekom perioda zakonske izmjene	Poslije zakonske izmjene	Ukupno	Ukupno (%)
Zahtjev za upis standarda zanimanja	132	288	129	549	47%
Zahtjev za upis standarda kvalifikacija	12	4	311	327	28%
Zahtjev za upis skupova kompetencija	0	0	12	12	1%
Zahtjev za upis skupova ishoda učenja	0	0	270	270	23%
Ukupno	144	292	722	1.158	100%

Izvor: IRO, na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Promatrajući podatke o ukupnom broju zahtjeva, valja najprije izdvojiti kako je ukupno 1.157 uspješno predanih i odobrenih zahtjeva za upis standarda ili skupova, što čini većinu (66%) svih predanih zahtjeva (1.754). Među uspješno predanim i upisanim zahtjevima (njih 1.158), najviše je standarda zanimanja (549, odnosno 47%), zatim standarda kvalifikacija (327, odnosno 28%) i skupova ishoda učenja (270, odnosno 23%). Iznimno je mali broj upisanih skupova kompetencija, ukupno 12 (odnosno 1%).

Promatrajući razlike prema razdobljima prije, tijekom i poslije zakonske izmjene u 2021. godini, iz Tablice 10 vidljivo je da u razdoblju prije i tijekom zakonske izmjene uopće nije bilo zahtjeva za izradu skupova kompetencija ili skupova ishoda učenja te samo mali broj zahtjeva za upis standarda kvalifikacija (ukupno 16: 12 prije i 4 tijekom perioda zakonske izmjene), dok je bilo čak 420 zahtjeva za upis standarda zanimanja (132 prije i 288 tijekom perioda zakonske izmjene). Najviše je zahtjeva predano i odobreno nakon zakonske izmjene (ukupno 721 zahtjev). Iz ovih razloga, u idućim će se analizama o trajanju postupaka vrednovanja moći usporediti samo podaci za standarde zanimanja i standarde kvalifikacija, ali ne i za skupove kompetencija i skupove ishoda učenja.

Sljedeće tablice (Tablice 11, 12 i 13) prikazuju trajanje cijelog procesa vrednovanja u svakom promatranom razdoblju: prije, tijekom i poslije zakonske izmjene u 2021. godini. Uz vrijednosti prosječnog trajanja cjelokupnog procesa vrednovanja prikazuju se i medijalne vrijednosti,²² budući da postojanje znatnih razlika

²² Prosjeci i medijani trajanja cjelokupnog procesa vrednovanja su izračunani na način da su uzeti datumi prvog predavanja zahtjeva te datum upisa u Registar HKO-a za svaki zahtjev, a trajanje procesa je izračunano kao razlika tih dvaju vremena u broju

između tih vrijednosti ukazuje na vjerojatnost postojanja manjine zahtjeva čije je vrednovanje trajalo vrlo dugo (navedene razlike u trajanju će biti predmet posebne analize kasnije u izvješću). Svaka tablica prikazuje zaseban period te uključuje usporedbu s trajanjem procesa u razdoblju prije zakonske izmjene u 2021. godini.

Tablica 11. Prije zakonske izmjene: trajanje cijelog procesa vrednovanja

Vrsta zahtjeva	Broj zahtjeva	Prosječni broj dana	Medijalni broj dana
Zahtjev za upis standarda zanimanja	132	378	270
Zahtjev za upis standarda kvalifikacija	12	223	120

Izvor: IRO, na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Iz Tablice 11 najprije je vidljivo kako postoji znatna razlika između prosječnog i medijalnog trajanja cjelokupnog procesa vrednovanja, što upućuje na tezu da je vrednovanje određenog broja zahtjeva trajalo vrlo dugo, zbog čega zaključujemo da je medijalna vrijednost pouzdanija mjera za utvrđivanje uobičajenog trajanja procesa. Prema ovim podacima, prije zakonske izmjene vrednovanje standarda zanimanja obično je trajalo **oko 9 mjeseci** (270 dana), što je više nego dvostruko duže od vrednovanja standarda kvalifikacija (**oko 4 mjeseca**, odnosno 120 dana).

Tablica 12. Tijekom perioda zakonske izmjene: trajanje cijelog procesa vrednovanja

Vrsta zahtjeva	Broj zahtjeva	Prosječni broj dana	Medijalni broj dana	Razlika s razdobljem zakonske izmjene (medijalni broj dana)
Zahtjev za upis standarda zanimanja	288	723	660	+ 396 dana (duže)
Zahtjev za upis standarda kvalifikacija	4	545	567	+ 447 dana (duže)

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Podaci iz Tablice 12 pokazuju kako se trajanje postupaka vrednovanja zahtjeva višestruko povećalo tijekom perioda zakonskih izmjena u 2021. godini – s 264 na 660 dana za standarde zanimanja (odnosno **s 9 na 22 mjeseca**) i sa 120 na 567 dana za standarde kvalifikacija (odnosno sa **6 na 19 mjeseci**). Ovo ukazuje da je navedeni period bio svojevrsni „međuprostor“ u kojem je očigledno došlo do odgoda u pokretanju ili završavanju određenih postupaka vrednovanja dok nije donesen novi zakonski i podzakonski okvir. Osim podataka o samom trajanju, iz Tablice 12 je i dalje vidljiva znatna razlika između prosječnih i medijalnih vrijednosti kod standarda zanimanja, što sugerira da je vrednovanje određenog dijela zahtjeva trajalo vrlo dugo. Podaci za standarde kvalifikacija ne omogućuju donošenje zaključaka zbog premalog broja zahtjeva (ukupno 4).

Tablica 13. Poslije zakonske izmjene: trajanje cijelog procesa vrednovanja

Vrsta zahtjeva	Broj zahtjeva	Prosječni broj dana	Medijalni broj dana	Razlika razdobljem zakonske (medijalni dana)	s prije izmjene broj
Zahtjev za upis standarda zanimanja	129	268	234	- 30 dana (kraće)	
Zahtjev za upis standarda kvalifikacija	311	116	91	- 29 dana (kraće)	
Zahtjev za upis skupa kompetencija	12	102	23	N/p	
Zahtjev za upis skupova ishoda učenja	270	65	69	N/p	

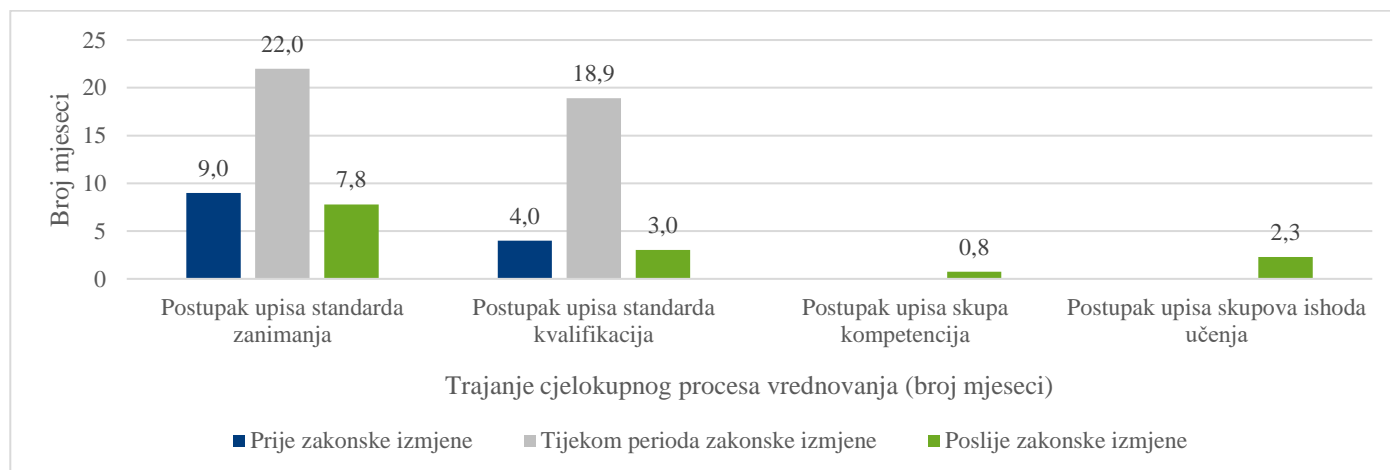
Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Ako najprije tumačimo podatke samo za standarde zanimanja i standarde kvalifikacija, podaci iz Tablice 13 ukazuju na **blago smanjenje trajanja cjelokupnog postupka vrednovanja nakon zakonske izmjene u 2021. godini u odnosu na period prije zakonske izmjene**. Medijalne vrijednosti trajanja postupaka pokazuju smanjenje trajanja postupka vrednovanja standarda zanimanja i standarda kvalifikacije za oko mjesec dana: s 264 na 234 dana za standarde zanimanja (odnosno **s 9 na 8 mjeseci**) te sa 120 na 91 dan za standarde kvalifikacija (odnosno **s 4 na 3 mjeseca**). Drugi zanimljiv nalaz je da su se razlike između prosječnih i medijalnih vrijednosti znatno smanjile, što sugerira da je došlo do manjeg broja slučajeva iznimno dugotrajnih postupaka vrednovanja te da su se procesi vrednovanja ujednačili.

Novost u razdoblju poslije zakonske izmjene je da su po prvi puta predani i odobreni zahtjevi za upis skupova kompetencija i skupova ishoda učenja. Međutim, kao što podaci pokazuju, iznimno je malo skupova kompetencija (12 zahtjeva ukupno), posebno u odnosu na vrlo velik broj skupova ishoda učenja (270 zahtjeva ukupno). Prema medijalnim vrijednostima trajanja postupaka, obično treba 69 dana za vrednovanje skupova ishoda učenja (**nešto više od 2 mjeseca**), dok vrednovanje skupova kompetencija obično traje 23 dana (**ili manje od mjesec dana**). Međutim, za skupove kompetencija je teže utvrditi koliko je taj podatak pouzdan, s obzirom na mali broj zahtjeva i na veliku razliku između medijalne vrijednosti (23 dana) i prosječne vrijednosti (čak 102 dana).

Zaključno, Slika 7 prikazuje graf sa sumarnim nalazima analize trajanja cijelog postupka vrednovanja.

Slika 7. Sumarni prikaz: usporedba trajanja cijelog procesa vrednovanja, od datuma predavanja zahtjeva do datuma upisa odobrenog zahtjeva u Registar HKO-a

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a. Napomena: Izračunano na temelju medijalnih vrijednosti trajanja procesa vrednovanja, te na temelju izračuna jednog mjeseca kao 30 dana.

Na temelju ove analize, moguće je donijeti dvije vrste inicijalnih zaključaka:

- **Metodološki zaključci**

Znatne razlike između vrijednosti prosječnog i medijalnog trajanja procesa vrednovanja upućuju na zaključak da je vrednovanje određenog broja zahtjeva trajalo vrlo dugo. Medijalne vrijednosti stoga daju pouzdaniji uvid u trajanje postupaka te će se u nastavku izvješća interpretacija rezultata analize u vidu uobičajenog trajanja određenog postupka referirati samo na medijalne vrijednosti, odnosno na medijalni broj dana, dok će prosjeci biti prikazani samo informativno. Također, u nastavku izvješća će se izraditi dublje analize varijacija u trajanju postupaka, u obliku analize frekvencija različitih trajanja, od najkraćeg do najdužeg.

Dodatni zaključak je da su zahtjevi za upis skupova kompetencija i skupova ishoda učenja po prvi puta predani poslije zakonske izmjene u 2021. godini. Iako podaci omogućuju uvid u trenutno stanje trajanja postupaka za ove zahtjeve, ti zahtjevi morat će biti izostavljeni iz usporednih analiza o trajanju postupaka budući da za njih nema podataka za period prije zakonske izmjene.

- **Sadržajni zaključci**

Analiza je potvrdila da je došlo do blagog smanjenja trajanja postupaka vrednovanja standarda zanimanja i standarda kvalifikacija nakon zakonske izmjene u 2021. godini (za oko mjesec dana). Također, analiza je potvrdila da je vrednovanje standarda zanimanja dulji proces od vrednovanja standarda kvalifikacija (prije, tijekom i poslije zakonske izmjene) te da je vrednovanje skupova ishoda učenja dulji proces od vrednovanja skupova kompetencija. Sažeti prikaz trajanja cijelog procesa vrednovanja u broju mjeseci (koristeći medijalne vrijednosti) prikazan je u Tablici 14.

S obzirom da se u ovom izvješću analizira *učinkovitost* procesa, važno je naglasiti da prethodna analiza trajanja cjelokupnog postupka vrednovanja ne uključuje samo vrijeme djelovanja nadležnih tijela, već i vrijeme rada predlagatelja na dopunama ili revizijama zahtjeva, u slučajevima kada dobiju takav zahtjev od strane nadležnih tijela tijekom postupka vrednovanja. Stoga, sljedeće se analize usredotočuju samo na trajanje

djelovanja nadležnih tijela u vidu izračuna trajanja ključnih procesa u njihovoj nadležnosti. Također, utvrdit će se je li se njihova učinkovitost unaprijedila nakon donošenja zakonske izmjene.

Trajanje ključnih procesa vrednovanja: formalna provjera i stručno vrednovanje

Kao što je prikazano u prethodnoj sekciji, proces vrednovanja uključuje niz koraka koji se odnose na formalnu provjeru i stručno vrednovanje. Koraci koje prolazi svaki zahtjev su različiti te ovise o tome dobije li zahtjev pozitivan ili negativan odgovor pri formalnoj provjeri i stručnom vrednovanju. U slučaju da zahtjev dobije negativan odgovor, predlagatelji su dužni dostaviti nove inačice zahtjeva s izmjenama i dopunama. Zbog tih različitih ishoda, baza mikropodataka iz Registra HKO-a uključuje popis od čak 18 mogućih koraka i/ili statusa zahtjeva tijekom procesa vrednovanja.²³ Za dobivanje uvida u učinkovitost procesa koje vode nadležna tijela, kreirane su dvije podskupine koraka/statusa za koje su autori zaključili da najbolje odražavaju ključne postupke u procesu:

- **„Prva formalna provjera“:** uključuje vrijeme od predavanja zahtjeva (korak 1 u Registru HKO-a, pod nazivom „Novi zahtjev“) do završetka prve provjere ispunjenosti formalnih uvjeta, koja može rezultirati negativnim odgovorom (korak 4: „Neispunjeni formalni uvjeti, slijedi novi postupak vrednovanja“, na temelju dorade zahtjeva) ili pozitivnim odgovorom (korak 8 u procesu: „Ispunjeni formalni uvjeti, slijedi mišljenje sektorskog vijeća/ povjerenstva za vrednovanje“). Ovaj period je značajan u vidu učinkovitosti jer prikazuje „vrijeme reakcije“ nadležnih tijela od dana predavanja zahtjeva do dana prvog odgovora predlagateljima. S druge strane, vrijeme između prve i eventualno druge provjere ispunjenosti formalnih uvjeta više nije relevantan pokazatelj učinkovitosti, jer uključuje vrijeme koje su predlagatelji morali uložiti u rad na doradama zahtjeva. Važno je naglasiti da zahtjevi mogu više puta proći formalnu provjeru, odnosno da ne postoji ograničenje koliko puta zahtjev može biti vraćen na doradu u ovoj fazi procesa.
- **„Prvo stručno vrednovanje“:** uključuje vrijeme od pozitivnog odgovora o ispunjenosti formalnih uvjeta (korak 8: „Ispunjeni formalni uvjeti, slijedi mišljenje sektorskog vijeća/ povjerenstva za vrednovanje“) do završetka prvog stručnog vrednovanja, koje može rezultirati negativnim odgovorom (korak 12 u procesu: „Negativno vrednovanje sektorskog vijeća/povjerenstva za vrednovanje“, nakon čega slijedi novi postupak vrednovanja na temelju dorade zahtjeva), ili pozitivnim mišljenjem (korak 11: „Pozitivno vrednovanje sektorskog vijeća/povjerenstva za vrednovanje). Sektorsko vijeće/povjerenstvo za vrednovanje moglo je donijeti i negativno mišljenje (različito u odnosu na ranije navedeni „negativni odgovor“) na temelju kojeg nadležno tijelo donosi odluku o odbijanju upisa zahtjeva u Registar HKO-a. No, to neće biti predmet ove analize zbog iznimno malog broja ovakvih slučajeva. Kao i kod analize provjere formalnih uvjeta, za procjenu učinkovitosti rada nadležnih tijela je relevantno analizirati samo prvi odgovor nadležnog tijela, budući da razdoblje između prvog i eventualno drugog kruga stručnog vrednovanja uključuje vrijeme koje su predlagatelji uložili u eventualni rad na doradama zahtjeva.

²³ U bazi podataka postoji ukupno 21 kod za razne statuse zahtjeva, međutim tri koda nemaju odgovarajući opis statusa te se u stvarnosti ne koriste, zato je ukupno 18 mogućih statusa.

Prva formalna provjera

Prije analize vremenskog trajanja procesa prve formalne provjere, važno je ustanoviti trendove u vidu broja i udjela pozitivnih i negativnih ishoda prije zakonske izmjene u 2021. godini, tijekom perioda zakonske izmjene i poslije zakonske izmjene.

Tablica 14. Provjera ispunjavanja formalnih uvjeta zahtjeva: udio negativnih ili pozitivnih prvih odgovora nadležnih tijela (za sve vrste zahtjeva), prema vremenskom razdoblju

Vrsta odgovora	Prije zakonske izmjene	Tijekom perioda zakonske izmjene	Poslije zakonske izmjene	Ukupno
Broj negativnih prvih odgovora (za sve vrste zahtjeva)	200	365	838	1.403
<i>Udio negativnih odgovora (%)</i>	89%	96%	76%	82%
Broj pozitivnih prvih odgovora (za sve vrste zahtjeva)	25	14	270	309
<i>Udio pozitivnih odgovora (%)</i>	11%	4%	24%	18%
Ukupno	225	379	1.108	1.712
<i>Ukupno (%)</i>	100%	100%	100%	100%

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a²⁴

Podaci iz Tablice 14 pokazuju da **velika većina zahtjeva (82% svih zahtjeva) ne prolazi prvu formalnu provjeru te dobiva negativan odgovor**. S druge strane, isti podaci ipak ukazuju na određeno poboljšanje nakon zakonske izmjene – broj pozitivnih prvih odgovora se povećao s 11% na 24%. Svejedno, činjenica da je nakon zakonske izmjene velika većina zahtjeva vraćena na doradu prilikom formalne provjere ukazuje na problem koji zahtijeva dublju kvalitativnu analizu kako bi se ustanovili mogući razlozi te kako bi se ustanovilo je li riječ o problemu ili o razumnom ishodu ovakvog postupka (vidi poglavlje 4.3. sa studijama slučaja).

U nastavku analize će se prikazati trajanje postupka prve formalne provjere. Kod tumačenja tih podataka treba se obratiti pozornost na zadane rokove prema Pravilniku o Registru HKO-a, kako bi se ustanovilo koliko su se poštivali. U slučaju formalne provjere, taj korak provodi nadležno ministarstvo rada ili znanosti i obrazovanja (ovisno o vrsti zahtjeva). Rokovi prije i poslije zakonske izmjene prikazani su u Tablici 15.

Tablica 15. Rokovi za pozitivne i negativne odgovore o ispunjavanja formalnih uvjeta zahtjeva

Vrsta roka	Prije zakonske izmjene	Poslije zakonske izmjene
Rok za negativan odgovor o formalnoj provjeri	21 dan	14 dana
Rok za pozitivan odgovor o formalnoj provjeri	Nije definiran	30 dana

Izvor: IRO, na temelju podatka iz Pravilnika o Registru HKO-a (NN 62/14, NN 96/21)

U Pravilniku o Registru HKO-a iz 2021. godine, donesenom nakon zakonske izmjene u istoj godini, definirana je dodatna iznimka za regulirane profesije, za čije se standarde zanimanja mora najprije tražiti mišljenje tijela

²⁴ U ovaj uzorak su uključeni svi zahtjevi koji su prošli prvu formalnu provjeru, uključujući zahtjeve koji nisu još upisani u Registar HKO-a. Zbog toga je ukupan broj (1.712) već od prethodne tablice s brojem ukupno odobrenih zahtjeva (1.158).

državne uprave nadležnog za navedeno zanimanje. U tom slučaju, gore navedeni rokovi odnose se na razdoblje nakon dobivanja mišljenja tijela državne uprave nadležnog za reguliranu profesiju.

Sljedeće tablice (Tablice 16, 17 i 18) prikazuju trajanje procesa prve formalne provjere za zahtjeve koji su pozitivno ili negativno vrednovani u toj fazi procesa, i to prije, tijekom i poslije zakonske izmjene. Trajanje je prikazano u broju dana od datuma predavanja zahtjeva do datuma dobivanja prvog odgovora nadležnog tijela. Kao što je objašnjeno u prethodnoj sekciji, medijalne vrijednosti daju pouzdaniji uvid u trajanje postupaka, dok su prosjeci prikazani samo informativno. Tablice također prikazuju nalazi li se medijalno trajanje unutar zadanog zakonskog roka te koliko se razlikuje trajanje procesa u odnosu na period prije zakonske izmjene u 2021. godini.

Tablica 16. Prije zakonske izmjene: trajanje procesa prve formalne provjere

Vrsta zahtjeva i vrsta odgovora	Broj zahtjeva	Prosječni broj dana	Medijalni broj dana	Unutar zakonskog roka (da/ne)
Negativni prvi odgovori				
Postupak upisa standarda zanimanja	190	45	28	Ne
Postupak upisa standarda kvalifikacija	10	43	28	Ne
Pozitivni prvi odgovori				
Postupak upisa standarda zanimanja	23	92	95	N/p
Postupak upisa standarda kvalifikacija	2	5	5	N/p

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Prije zakonske izmjene u 2021. godini predlagatelji čiji su zahtjevi dobili negativan odgovor prilikom prve formalne provjere najčešće su dobili odgovor za 28 dana, što vrijedi i za zahtjeve za upis standarda zanimanja i za zahtjeve za upis standarda kvalifikacije. U oba slučaja trajanje je duže od zakonskog roka koji iznosi 21 dan. Što se tiče pozitivnih odgovora, prije zakonske izmjene nije bio zadan rok, ali su u praksi pozitivni odgovori o ispunjenosti formalnih uvjeta za standarde zanimanja dobiveni za 95 dana, odnosno za nešto više od tri mjeseca. Za standarde kvalifikacija premalo je zahtjeva predano prije zakonske izmjene (ukupno 2) za donošenje zaključka o trajanju tog procesa.

Značajan nalaz je da je u slučaju standarda zanimanja trajanje procesa dobivanja pozitivnih odgovora više od tri puta duže nego kod negativnih odgovora. Budući da je zanemariva razlika između prosječne i medijalne vrijednosti, ovo upućuje da je nalaz validan. Jedno moguće objašnjenje ove razlike je da je u slučaju negativnih odgovora bio veći broj slučajeva tehničkih ili administrativnih propusta koji su relativno brzo uočeni od strane nadležnih tijela i nakon čega su relativno brzo izdani zahtjevi za dopune. Pregled mikropodataka potvrđuje ovu tezu, jer je u 35 slučajeva negativan odgovor poslan u istom danu ili nakon jednog dana od zaprimanja zahtjeva. No davanje pozitivnih odgovora trajalo je znatno dulje (najkraće trajanje za davanje pozitivnih odgovora bilo je 52 dana) i za pretpostaviti je da nadležnom tijelu treba puno vremena da pozitivno ocijeni zahtjev.

Tablica 17. Tijekom perioda zakonske izmjene: trajanje procesa prve formalne provjere

Vrsta zahtjeva i vrsta odgovora	Broj zahtjeva	Prosječni broj dana	Medijalni broj dana	Razlika s razdobljem prije zakonske izmjene (medijalni broj dana)	Unutar zakonskog roka (da/ne)
Negativni prvi odgovori					
Postupak upisa standarda zanimanja	348	83	28	0 dana (identično)	Ne
Postupak upisa standarda kvalifikacija	17	198	61	+33 dana (duže)	Ne
Pozitivni prvi odgovori					
Postupak upisa standarda zanimanja	14	152	111	+16 dana (duže)	N/p
Postupak upisa standarda kvalifikacija	0	-	-	N/p	N/p

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Tijekom razdoblja zakonske izmjene, prvi zanimljiv nalaz je da je vrednovan vrlo velik broj zahtjeva za upis standarda zanimanja (i znatno manji broj zahtjeva za standarde kvalifikacije) te da je medijalno trajanje bilo identično kao u prethodnom periodu (28 dana). Iako je ovo trajanje 7 dana dulje od zakonskog roka, zanimljivo je da je razina učinkovitosti ostala identična kao u prethodnom periodu, usprkos puno većem broju zahtjeva te usprkos neizvjesnosti zbog nadolazećih zakonskih izmjena. Vjerojatno objašnjenje je da su navedeni zahtjevi uglavnom predani i formalno vrednovani dok je još uvijek bio na snazi stari zakon. Što se tiče pozitivnih odgovora, kojih je bilo samo kod zahtjeva za standarde zanimanja, uočljiv je sličan trend: trajanje od 111 dana (odnosno malo više od 3 i pol mjeseca) samo je malo dulje u odnosu na prethodno razdoblje (16 dana više).

Znatno drukčije od prethodnog razdoblja je trajanje postupka za standarde kvalifikacija u slučaju dobivanja negativnih odgovora. Naime, u ovom razdoblju su predlagatelji obično dobili odgovor za 61 dan (odnosno 2 mjeseca), za razliku od 28 dana u prethodnom razdoblju – što je skoro tri puta dulje od propisanog roka od 21 dan. Ova razlika se može objasniti pregledom pojedinačnih zahtjeva: od ukupno 17 zahtjeva, 6 zahtjeva je predano tijekom 2021. godine, a trajanje ovog postupka za njih je variralo od 308 do čak 708 dana. Vrlo je vjerojatno da je u razdoblju tijekom kojeg se pripremala i donosila zakonska izmjena došlo do odgoda u pokretanju ili završavanju određenih postupaka vrednovanja do donošenja novog zakonskog i podzakonskog okvira.

Tablica 18. Poslije zakonske izmjene: trajanje procesa prve formalne provjere

Vrsta zahtjeva i vrsta odgovora	Broj zahtjeva	Prosječni broj dana	Medijalni broj dana	Razlika s razdobljem prije zakonske izmjene (medijalni broj dana)	Unutar zakonskog roka (da/ne)
Negativni prvi odgovori					
Postupak upisa standarda zanimanja	103	86	45	+17 dana (duže)	N/p *
Postupak upisa standarda kvalifikacija	326	46	14	-14 dana (kraće)	Da
Postupak upisa skupa kompetencija	27	40	19	N/p	Ne
Postupak upisa skupova ishoda učenja	382	17	16	N/p	Ne
Pozitivni prvi odgovori					
Postupak upisa standarda zanimanja	43	109	47	-48 dana (kraće)	N/p *
Postupak upisa standarda kvalifikacija	79	16	13	N/p**	Da
Postupak upisa skupa kompetencija	16	51	49	N/p	Ne
Postupak upisa skupova ishoda učenja	132	21	15	N/p	Da

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Napomene:

* Nije moguće procijeniti poštivanje zakonskog roka za standarde zanimanja. Naime, na temelju mikropodataka nije moguće identificirati i izdvojiti zahtjeve koji se odnose na regulirane profesije, a takvi zahtjevi moraju čekati suglasnost tijela državne uprave nadležnog za reguliranu profesiju prije pokretanja formalne provjere vrednovanja, čime se zakonski rok stavlja u mirovanje.

** Usporedba prije i poslije zakonske izmjene za pozitivnu formalnu provjeru standarda kvalifikacija nije primjenjiva zbog premalog broja zahtjeva prije zakonske izmjene (2 zahtjeva).

Novost poslije zakonske izmjene u 2021. godini je da su po prvi puta predani i zahtjevi za upis skupova kompetencija (njih 43) kao i vrlo velik broj zahtjeva za upis skupova ishoda učenja (njih čak 514). S obzirom na brojne podatke u tablici, vrijedi ih analizirati u sljedećim skupinama:

- **Standardi kvalifikacija i skupovi ishoda učenja**

Ono što je odmah uočljivo u tablici je znatno smanjenje trajanja postupka prve formalne provjere standarda kvalifikacija. Negativni odgovori se poslije zakonske izmjene najčešće dobiju za 14 dana (što točno odgovara zakonskom roku i što je dvostruko brže nego prije zakonske izmjene), a pozitivni odgovori za 13 dana (što je više od dvostruko kraće od zakonskog roka od 30 dana). Pozitivni odgovori na zahtjeve za skupove ishoda učenja se također dobiju brzo – za 16 dana, dok se negativni odgovori obično dobiju za 16 dana, što je neznatno duže od zadanog roka. Zaključno, vidljivo je znatno unaprjeđenje učinkovitosti za prvu formalnu provjeru standarda kvalifikacija nakon zakonske izmjene, a proces za formalnu provjeru skupova ishoda učenja također djeluje učinkovit. Svejedno, u sljedećim analizama ovog izvješća bit će važno ustanoviti koje su varijacije u trajanju, budući da je ovdje riječ o medijalnim vrijednostima te da su prosječne vrijednosti znatno više od medijalne. Bit će također važno ustanoviti postoji li problem duljeg trajanja procesa u određenim sektorima ili obrazovnim razinama.

- **Standardi zanimanja**

Ono što je uočljivo u tablici jest da je trajanje postupka za standarde zanimanja znatno duže u odnosu na razdoblje prije zakonske izmjene, kada je riječ o negativnim odgovorima (45 dana u odnosu na 28 dana prije zakonske izmjene), što je ujedno duže od novog zadanog roka. Međutim, ovdje je važno istaknuti jednu pojavu koja bi mogla objasniti opisani problem: od svih vrsta zahtjeva za upis novog standarda ili skupa, najviše je predano zahtjeva za upis standarda zanimanja. Od 2018. do rujna 2021. godine predano je 538 zahtjeva za upis standarda zanimanja, dok je u istom periodu predano 27 zahtjeva za upis standarda kvalifikacije. Od 538 zahtjeva za upis standarda zanimanja, njih 348 spada u period „tijekom razdoblja zakonske izmjene“, što znači da su predani prije zakonske izmjene, ali odobreni tek nakon zakonske izmjene. Izgledno je da su sektorska vijeća/povjerenstva za vrednovanja morala vrednovati velik broj prethodno pristiglih zahtjeva za upis standarda zanimanja, paralelno s novo pristiglim zahtjevima nakon donošenja zakonske izmjene, zbog čega je moglo doći do zaostataka u dinamici procesa vrednovanja u nekim dijelovima sustava.

Postoji još jedno moguće objašnjenje: za standarde zanimanja koji se odnose na regulirane profesije propisani rokovi miruju dok se ne dobije mišljenje tijela državne uprave nadležnog za navedenu reguliranu profesiju. Ovo isto objašnjenje može se odnositi na nalaz za pozitivne odgovore: pozitivni odgovori kod prve formalne provjere zahtjeva za upis standarda zanimanja obično se dobiju za 47 dana (odnosno oko mjesec i pol) - iako je ovo trajanje čak dvostruko kraće u odnosu na period prije zakonske izmjene, i dalje je to više od propisanog roka od 30 dana. Ako uzmemo u obzir mogući utjecaj reguliranih profesija, izgledno je da su nalazi povoljniji.

Nažalost, baza mikropodataka iz Registra HKO-a ne uključuje informaciju o reguliranim profesijama, što znači da nije moguće izračunati razlike u trajanju postupaka vrednovanja između reguliranih i nereguliranih profesija. Kako bi ipak testirali gore navedenu tezu, autori izvješća su na temelju Baze reguliranih profesija u RH²⁵ napravili probno povezivanje naziva reguliranih profesija i naziva standarda zanimanja te izračunali razlike u trajanju postupaka vrednovanja. Prema inicijalnim izračunima utvrđeno je da je poslije zakonske izmjene predano 7 zahtjeva za upisivanje standarda zanimanja za regulirane profesije (u odnosu na 122 zahtjeva za ostala zanimanja) te da je medijalno trajanje postupka bilo 68,5 dana duže za regulirane profesije (301 dan) nego za zahtjeve za ostala zanimanja (232,5 dana). Rezultate ove inicijalne analize ipak treba uzeti sa značajnom zadržkom, ne samo zbog malog broja zahtjeva, nego i zbog toga što je bilo moguće samo kategorizirati nazive standarda zanimanja kao regulirane profesije ako su imali identičan naziv kao regulirane profesije u Bazi reguliranih profesija. Međutim, u praksi se vjerojatno radi o znatno većem broju zahtjeva (ilustrativni primjer: naziv standarda zanimanja „Ljekarnik“ odnosi se na reguliranu profesiju „Magistar farmacije“, što nije moguće utvrditi putem spajanja baza). Drugim riječima, važno je pouzdano utvrditi postoje li značajne razlike u trajanju postupaka vrednovanja za regulirane profesije u odnosu na ostala zanimanja, a preduvjet za to je osiguravanje praćenja statusa zahtjeva za upis standarda koji se odnosi na reguliranu profesiju u sklopu Registra HKO-a i/ili putem detaljnijih istraživanja.

- **Skupovi kompetencija**

Podaci o formalnom vrednovanju skupova kompetencija ukazuju na dva različita trenda - relativna učinkovitost kod negativnih odgovora (19 dana, što je ipak nešto duže od zadanog roka od 14 dana)

²⁵ <https://trzisterada.gov.hr/reguliraneprofesije/RegProfIndex?sortOrder=RegProfNazivHrSortParm>

te znatno manja učinkovitost kod pozitivnih odgovora (49 dana, što je znatno dulje od zakonskog roka od 30 dana).

Zaključno, rezultat analize prve formalne provjere je kompleksna slika, što zbog različitih ishoda tog procesa (pozitivnih ili negativnih, koji imaju različito trajanje), što zbog razlika prije i poslije zakonske izmjene, kao i zbog razmatranja razlika prema vrsti zahtjeva. Najvažniji zaključci analize su sljedeći:

- Poslije zakonske izmjene u 2021. godini poboljšala se „prolaznost“ zahtjeva kod formalne provjere: udio pozitivnih prvih odgovora se povećao s 11% na 24%. Ipak, činjenica da je i nakon zakonske izmjene velika većina zahtjeva vraćena na doradu kod formalne provjere ukazuje na potencijalni problem koji zahtijeva dublju kvalitativnu analizu u studijama slučaja ovog izvješća kako bi se ustanovili mogući razlozi takvog omjera.
- Zakonske izmjene su sigurno dovele do znatnog unaprjeđenja učinkovitosti prve formalne provjere zahtjeva za upis standarda kvalifikacija (bez obzira je li ishod formalnog vrednovanja pozitivan ili negativan) kao i unaprjeđenja učinkovitosti u slučaju pozitivnih vrednovanja standarda zanimanja.
- Postoji otvoreno pitanje oko mogućih razloga duljeg trajanja procesa formalne provjere za standarde zanimanja (iako samo u slučaju negativnih odgovora), što bi se moglo objasniti duljim trajanjem postupka za regulirane profesije i/ili zbog velikog volumena pristiglih zahtjeva. U idućem poglavlju sa studijama slučaja će se ustanoviti mogući razlozi.

Iako je došlo do unaprjeđenja učinkovitosti u procesu formalne provjere HKO-a, prema ovim nalazima formalno se vrednovanje ipak često ne završava unutar zakonskog roka. Odstupanja u slučaju standarda kvalifikacija i skupova ishod učenja su možda neznatna (2 do 5 dana dulje), ali izazov ipak postoji: analize u ovoj sekciji prikazuju samo medijalne vrijednosti, što znači da polovica svih zahtjeva imaju trajanje dulje od navedene medijalne vrijednosti. Stoga, potrebne su dodatne analize (koje će slijediti u nastavku izvješća) kako bi se utvrdilo do koje se mjere prekoračuju novi zakonski rokovi, te postoji li izazov u određenim sektorima ili razinama obrazovanja što se tiče trajanja ove faze procesa vrednovanja.

Prvo stručno vrednovanje

Prije analize vremenskog trajanja samog procesa stručnog vrednovanja, važno je ustanoviti trendove u vidu broja udjela pozitivnih mišljenja te negativnih odgovora prije zakonske izmjene, tijekom razdoblja zakonske izmjene i poslije zakonske izmjene u 2021. godini.

Tablica 19. Stručno vrednovanje: udio negativnih odgovora ili pozitivnih mišljenja nadležnih tijela (za sve vrste zahtjeva) kod prvog stručnog vrednovanja, prema vremenskom razdoblju

Vrsta odgovora	Prije zakonske izmjene	Tijekom razdoblja zakonske izmjene	Poslije zakonske izmjene	Ukupno
Broj negativnih prvih odgovora (za sve vrste zahtjeva)	101	226	593	920
<i>Udio negativnih odgovora (%)</i>	<i>69%</i>	<i>68%</i>	<i>74%</i>	<i>72%</i>
Broj pozitivnih prvih mišljenja (za sve vrste zahtjeva)	46	105	213	364
<i>Udio pozitivnih odgovora (%)</i>	<i>31%</i>	<i>32%</i>	<i>26%</i>	<i>28%</i>
Ukupno	147	331	806	1.284
<i>Ukupno (%)</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a²⁶

Podaci pokazuju da, kao i kod prve formalne provjere, **velika većina zahtjeva (72% svih zahtjeva) ne prolazi prvo stručno vrednovanje** te da se udio negativnih vrednovanja čak i povećao poslije zakonske izmjene. No, važno je ne dovesti ove podatke o ishodu stručnog vrednovanja izravno u vezu s učinkovitošću nadležnih tijela, budući da ishod stručnog vrednovanja ovisi primarno o kvaliteti predanih zahtjeva. Također, kad je riječ o stručnom vrednovanju, razumno je očekivati da će većina povjerenstava imati određene komentare ili zahtjeve za pojašnjenja ili dorade. Naposljetku, kao što će biti obrazloženo u idućem poglavlju s rezultatima kvalitativne analize, zahtjevi se uglavnom vraćaju na doradu zbog propusta predlagatelja, odnosno zato što određeni dijelovi zahtjeva nisu u skladu s propisanim uputama.

U nastavku analize će se prikazati trajanje prvog stručnog vrednovanja. Kod tumačenja tih podataka obratit će se pozornost na zadane rokove prema Pravilniku o Registru HKO-a, kako bi se ustanovilo jesu li se poštivali. U slučaju stručnog vrednovanja, taj korak provode sektorska vijeća i/ili povjerenstva za vrednovanje, ovisno o razdoblju i razini obrazovanja. Rokovi su sljedeći:

²⁶ U ovaj uzorak su uključeni svi zahtjevi koji su prošli prvo stručno vrednovanje, uključujući zahtjeve koji nisu još upisani u Registar HKO-a. Zbog toga je ukupan broj (1.284) različit u odnosu na prethodne tablice s brojem ukupno odobrenih zahtjeva (1.158) ili zahtjeva koji su prošli prvu formalnu provjeru (1.712).

Tablica 20. Rokovi za pozitivna mišljenja i negativne odgovore o stručnom vrednovanju zahtjeva

Vrsta roka	Prije zakonske izmjene	Poslije zakonske izmjene
Imenovanje sektorskih vijeća/ povjerenstva za vrednovanje	Nije definirano	30 dana nakon formalne provjere ²⁷
Stručno mišljenje	30 dana	30 dana
Vraćanje predlagatelju na doradu (negativni prvi odgovor)	21 dan	Nije definirano

Izvor: IRO, na temelju podataka iz Pravilnika o Registru HKO-a (NN 62/14, NN 96/21)

Iz ovih rokova je vidljivo kako je prema novom zakonskom okviru rok za davanje stručnog mišljenja ostao nepromijenjen (30 dana), ali da više ne postoji rok za davanje negativnih odgovora, odnosno za vraćanje zahtjeva predlagateljima na doradu.

Sljedeće tablice (Tablice 21, 22 i 23) prikazuju trajanje procesa prvog stručnog vrednovanja (s pozitivnim ili negativnim ishodom) prije, tijekom i poslije zakonske izmjene. Tablice također prikazuju nalazi li se medijalno trajanje unutar zadanog zakonskog roka te koliko se razlikuje trajanje procesa u odnosu na period prije zakonske izmjene.

Tablica 21. Prije zakonske izmjene: trajanje procesa prvog stručnog vrednovanja

Vrsta zahtjeva i vrsta odgovora	Broj zahtjeva	Prosječni broj dana	Medijalni broj dana	Unutar zakonskog roka (da/ne)
Negativni prvi odgovori				
Postupak upisa standarda zanimanja	93	55	44	Ne
Postupak upisa standarda kvalifikacija	8	68	37	Ne
Pozitivna prva mišljenja				
Postupak upisa standarda zanimanja	42	44	36	Ne
Postupak upisa standarda kvalifikacija	4	21	21	Da

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Prije zakonske izmjene stručno vrednovanje uglavnom je trajalo duže od propisanog zakonskog roka. Rok za vraćanje zahtjeva na doradu je znatno probijen (s 37 i 44 dana umjesto propisanog 21 dana) - s obzirom da je riječ o medijalnim vrijednostima, za više od polovice zahtjeva proces prvog stručnog vrednovanja trajao je i dulje. Rok za pozitivno stručno mišljenje je probijen u slučaju standarda zanimanja, iako neznatno (36 umjesto 30 dana). Jedina iznimka je slučaj pozitivnog stručnog vrednovanja standarda kvalifikacija, koje je trajalo kraće od zakonskog roka (21 umjesto 30 dana), iako je u ovom slučaju riječ o malom broju od samo 4 zahtjeva, što onemogućuje donošenje čvrstih zaključaka.

²⁷ Ovaj rok se ne odnosi na Povjerenstvo za vrednovanje standarda zanimanja pri MROSP-u.

Tablica 22. Tijekom perioda zakonske izmjene: trajanje procesa prvog stručnog vrednovanja

Vrsta zahtjeva i vrsta odgovora	Broj zahtjeva	Prosječni broj dana	Medijalni broj dana	Razlika s razdobljem prije zakonske izmjene (medijalni broj dana)	Unutar zakonskog roka (da/ne)
Negativni prvi odgovori					
Postupak upisa standarda zanimanja	217	160	107	+63 dana (duže)	Ne
Postupak upisa standarda kvalifikacija	9	79	88	+51 dana (duže)	Ne
Pozitivna prva mišljenja					
Postupak upisa standarda zanimanja	105	160	123	+88 dana (duže)	Ne
Postupak upisa standarda kvalifikacija	0	-	-	N/p	N/p

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Prethodno uočeni trendovi o problematičnom i neizvjesnom razdoblju kada su se planirale i donosile izmjene zakonskog okvira reflektiraju se i u gore navedenim podacima: stručna vrednovanja su tijekom ovog razdoblja trajala znatno duže u odnosu na prethodno razdoblje, bez obzira na vrstu standarda ili na pozitivan ili negativan ishod vrednovanja.

Tablica 23. Poslije zakonske izmjene: trajanje procesa prvog stručnog vrednovanja

Vrsta zahtjeva i vrsta odgovora	Broj zahtjeva	Prosječni broj dana	Medijalni broj dana	Razlika s razdobljem prije zakonske izmjene (medijalni broj dana)	Unutar zakonskog roka (da/ne)
Negativni prvi odgovori					
Postupak upisa standarda zanimanja	89	96	85	+41 dana (duže)	N/p
Postupak upisa standarda kvalifikacija	267	26	21	-16 dana (kraće)	N/p
Postupak upisa skupa kompetencija	30	82	104	N/p	N/p
Postupak upisa skupova ishoda učenja	207	22	27	N/p	N/p
Pozitivna prva mišljenja					
Postupak upisa standarda zanimanja	49	31	18	-17 dana (kraće)	Da
Postupak upisa standarda kvalifikacija	71	4	0*	-21 dan (kraće)	Da
Postupak upisa skupa kompetencija	8	11	5	N/p	Da
Postupak upisa skupova ishoda učenja	85	13	12	N/p	Da

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

* Vidi komentar u nastavku analize za objašnjenje ovog nalaza

U prethodnoj sekciji o prvoj formalnoj provjeri stanje poslije zakonske pokazalo je kompleksnu sliku, s određenim poboljšanjima, ali i s određenim izazovima po pitanju trajanja procesa i/ili poštivanja novih

zakonskih rokova. Slično je stanje kod prvog stručnog vrednovanja, prikazano u Tablici 23. S pozitivne strane, odmah je uočljivo da se kod pozitivnih mišljenja poštuje zakonski rok u svim slučajevima te da je trajanje stručnog vrednovanja znatno kraće za standarde zanimanja i standarde kvalifikacija. S druge strane, podaci ukazuju na nekoliko otvorenih pitanja:

- **Standardi kvalifikacija**

Prema mikropodacima, medijalno trajanje prvog stručnog vrednovanja koje rezultira pozitivnim ishodom je 0 dana. Točnost ovog podatka je potvrđena putem pregleda svih 71 zahtjeva koja su rezultirala pozitivnim mišljenjem u bazi mikropodataka iz Registra HKO-a. Naknadnom provjerom s Naručiteljem istraživanja ustanovljeno je da je ovo rezultat načina unosa podataka u Registar HKO-a od strane nadležnih institucija - naime u mnogim slučajevima podaci se unose u jednom danu na način da zapis trajanja prvog pozitivnog odgovora za formalnu provjeru u sebi objedinjuje trajanje pozitivnog formalnog i pozitivnog stručnog vrednovanja. Iako ovo djeluje kao ozbiljan izazov za osiguravanje vjerodostojnosti mikropodataka u bazi, problem ipak nije kritičan: naime, u ovom slučaju riječ je o tome da je povjerenstvo odjednom upisalo i pozitivan ishod formalne provjere i pozitivan ishod stručnog vrednovanja. To znači da, u slučajevima kad je trajanje „0 dana“, treba računati da su oba procesa trajala broj dana koji piše kod „formalnog vrednovanja“ - u ovom slučaju riječ je o ukupno 13 dana (vidi Tablicu 23 u prethodnoj sekciji), što je i dalje unutar zakonskog roka. No, ovo ipak ukazuje na potencijalno značajan izazov u načinu unošenja podataka u informacijski sustav Registra HKO-a. Naime, ovakav način unosa podataka može dovesti do pogrešnih zaključaka pri interpretaciji podataka prilikom analiza koje će se provoditi u budućnosti.

- **Standardi zanimanja**

Tablica prikazuje dva suprotna trenda – vrijeme za pozitivna stručna vrednovanja se skoro prepolovilo (na 18 umjesto 35 dana), dok se trajanje postupka kada je riječ o negativnim odgovorima znatno povećao (85 dana u odnosu na 44 dana prije zakonske izmjene). Međutim, kao i u prethodnoj sekciji o formalnoj provjeri, moguće je objašnjenje razlike kod negativnih vrednovanja da su sektorska vijeća/Povjerenstvo za vrednovanja morala vrednovati velik broj „neriješenih“ zahtjeva pristiglih tijekom razdoblja zakonske izmjene paralelno s novopristiglim zahtjevima nakon donošenja zakonske izmjene, zbog čega je moglo doći do zaostataka u dinamici procesa vrednovanja u nekim sektorima. Također, moguće je da su se među zahtjevima nalazili i prijedlozi standarda zanimanja za regulirane profesije, a za takva se zanimanja smije produljiti proces vrednovanja dok se ne dobije mišljenje tijela državne uprave nadležnog za navedenu reguliranu profesiju. Iako baza mikropodataka ne uključuje informaciju o reguliranim profesijama, što onemogućuje pouzdanu analizu, autori izvješća su putem inicijalne analize manjeg broja zahtjeva koji sigurno spadaju u kategoriju reguliranih profesija utvrdili da je vrednovanje takvih zahtjeva u razdoblju poslije zakonske izmjene trajalo 68,5 dana duže u odnosu na ostala zanimanja. Bilo bi važno kroz daljnje praćenje procesa i/ili kroz dodatna istraživanja potvrditi je li to i dalje slučaj kada se razmotri veći broj zahtjeva u dužem vremenskom periodu.

- **Skupovi kompetencija**

Podaci o stručnom vrednovanju skupova kompetencija ukazuju na dva različita trenda: brzina procesa kod pozitivnih odgovora (u samo 5 dana); i iznenađujuće dugo trajanje postupka u slučaju negativnog stručnog vrednovanja (čak 104 dana).

Zaključci analize prvog stručnog vrednovanja stoga su sljedeći:

- Zakonske izmjene su sigurno dovele do unaprjeđenja učinkovitosti stručnog vrednovanja budući da je odmah uočljivo da se kod pozitivnih odgovora poštuje zakonski rok u svim slučajevima te da je trajanje pozitivnog stručnog vrednovanja znatno kraće za standarde zanimanja i standarde kvalifikacija.
- Kao i kod formalne provjere, ostaje otvoreno pitanje oko mogućih razloga duljeg trajanja stručnog vrednovanja za standarde zanimanja u slučaju negativnih odgovora. Razlika bi se mogla objasniti duljim trajanjem postupka za regulirane profesije i/ili zbog zaostatka zbog velikog volumena zahtjeva.
- Iako se poslije zakonske izmjene nije povećao udio zahtjeva koji dobiju pozitivno mišljenje nakon prvog stručnog vrednovanja, to ne treba smatrati pokazateljem neučinkovitosti, budući da je razumno očekivati da će većina stručnih povjerenstava imati određene komentare ili zahtjeve za dorade.

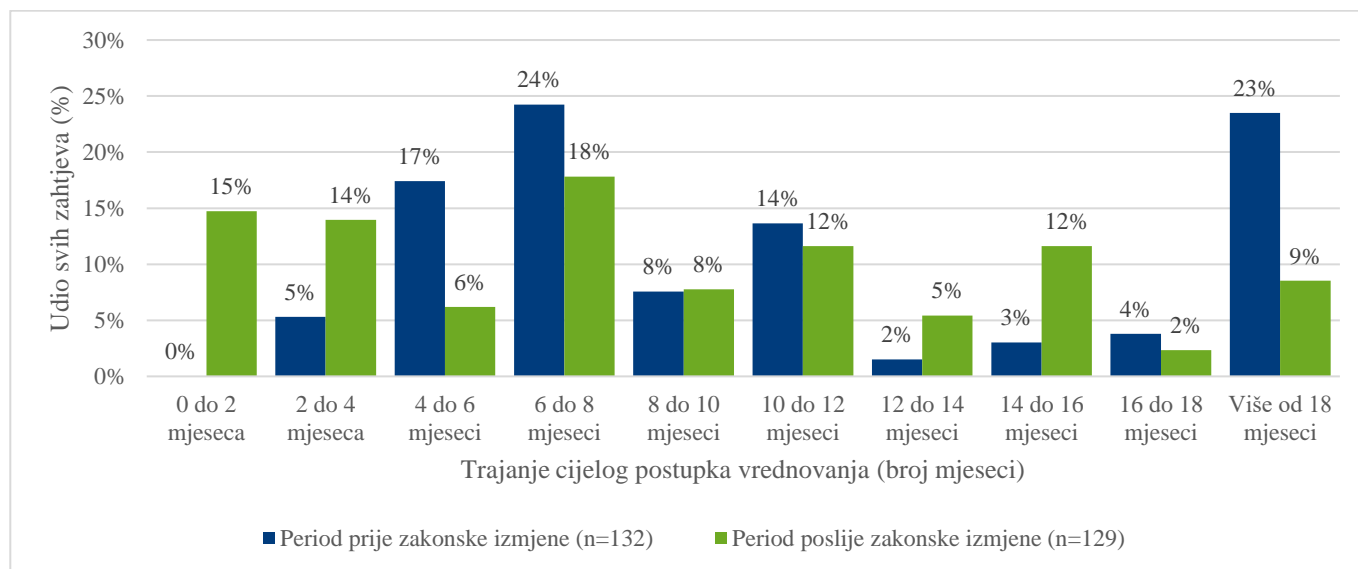
Nakon pregleda prosječnih i medijalnih vrijednosti u ovom dijelu izvješća, važno je detaljnije analizirati varijacije u trajanju. U idućim sekcijama izvješća ćemo analizirati varijacije u trajanju postupaka vrednovanja, i to posebno za standarde zanimanja te posebno za standarde kvalifikacija. Cilj je dubljom analizom ustanoviti koja su najčešća trajanja određenih postupaka (kroz analizu frekvencije određenih trajanja), provjeriti do koje mjere i koliko često se novi zakonski rokovi prekoračuju te ustanoviti postoje li određeni sektori ili razine HKO-a koji imaju bolje ili lošije ishode po pitanju trajanja procesa.

Standardi zanimanja: varijacije u trajanju procesa vrednovanja

Trajanje cjelokupnog procesa vrednovanja

Prema podacima prikazanim u prethodnoj sekciji, medijalno trajanje cjelokupnog postupka vrednovanja za standarde zanimanja bilo je 264 dana prije zakonske izmjene (odnosno nešto manje od 9 mjeseci) te 234 poslije zakonske izmjene (odnosno mjesec dana kraće – oko 8 mjeseci). Važno je naglasiti da navedeni period osim formalnog i stručnog vrednovanja uključuje i vrijeme rada predlagatelja na izmjenama i dopunama zahtjeva nakon povratnih informacija nadležnih tijela. Promatranje varijacija u trajanju postupaka vrednovanja vodi do boljeg razumijevanja trendova opisanih u prethodnoj sekciji. Na slici 8 prikazane su frekvencije trajanja cjelokupnog postupka vrednovanja od predavanja zahtjeva do upisa u Registar HKO-a, za standarde zanimanja prije i poslije zakonske izmjene u 2021. godini.

Slika 8. Standardi zanimanja: distribucija frekvencija trajanja cjelokupnog postupka vrednovanja prije i poslije zakonske izmjene, u mjesecima

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Napomena: pojednostavljeni izračun mjeseca kao 30 dana

Tri su važna nalaza pregleda distribucije trajanja cjelokupnog postupka vrednovanja:

- **Velika varijabilnost trajanja**

I prije, i poslije zakonske izmjene vidljiv je vrlo širok i neujednačen raspon različitih trajanja postupka vrednovanja, s nekim zahtjevima za upis standarda zanimanja koji su u cijelosti završeni unutar dva mjeseca, do drugih zahtjeva koji su završeni tek nakon više od 18 mjeseci.

- **Blago unaprjeđenje učinkovitosti poslije zakonske izmjene**

Prethodna sekcija je već ustanovila unaprjeđenje u vidu skraćivanja vremena trajanja vrednovanja s 9 na 8 mjeseci. U ovoj tablici vidimo kako se to unaprjeđenje vidi i u većem udjelu zahtjeva koji su riješeni u vrlo kratkom roku: 35% zahtjeva poslije zakonske izmjene su riješeni u manje od 6 mjeseci, u odnosu na 23% prije zakonske izmjene.

- **Ostaju izazovi i otvorena pitanja**

Iako je poslije zakonske izmjene znatno smanjen udio zahtjeva čije vrednovanje traje jako dugo (9% umjesto 23% zahtjeva čije vrednovanje traje više od 18 mjeseci), još uvijek za više od četvrtine zahtjeva vrednovanje traje više od godinu dana (ukupno 28%). Iako vrednovanje nijednog zahtjeva poslije zakonske izmjene nije trajalo više od 24 mjeseca, i dalje je značajno da vrednovanje za 9% zahtjeva traje više od 18 mjeseci.

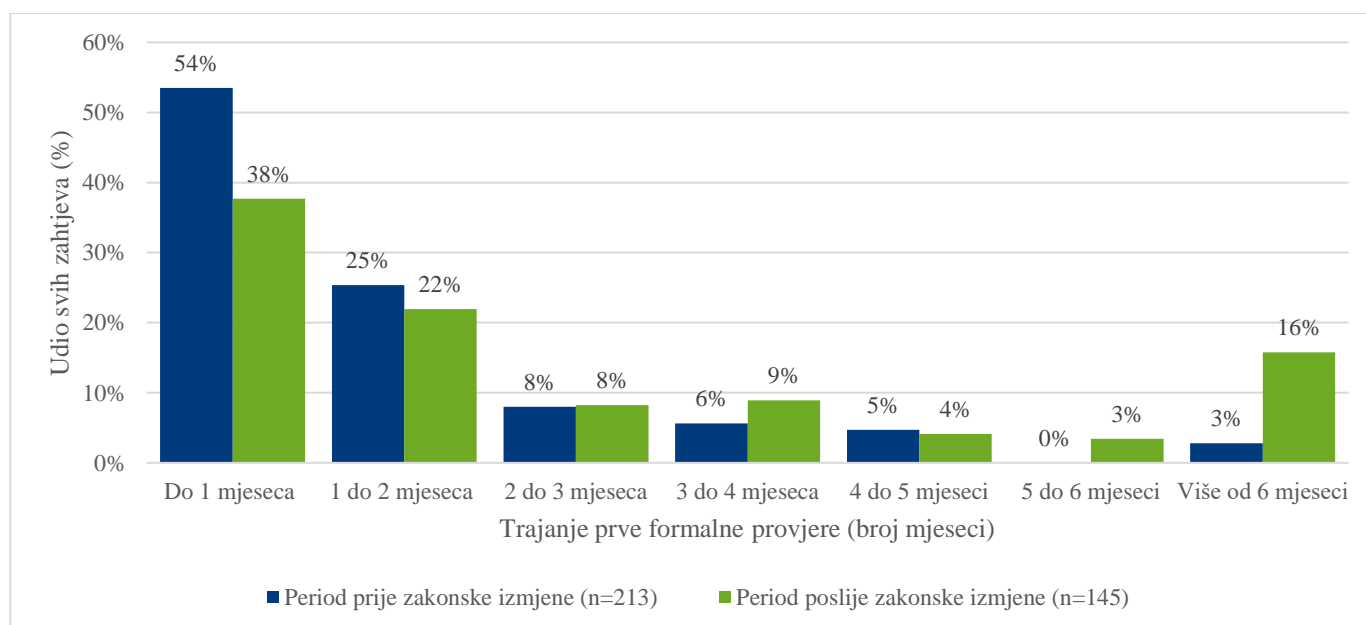
Daljnje analize u nastavku ove sekcije pokušat će identificirati faktore koji su mogli utjecati na varijabilnost trajanja i na znatno dulje trajanje postupka za određene zahtjeve. S jedne strane, analiza će ustanoviti jesu li te razlike također reflektirane u razini učinkovitosti nadležnih tijela, ili su primarno rezultat utjecaja rada predlagatelja na izmjenama i dopunama svojih zahtjeva nakon dobivenih povratnih informacija u postupku

vrednovanja. S druge strane, analiza će ustanoviti postoje li određene razine ili sektori HKO-a koji imaju znatnijih izazova s duljim trajanjem postupka vrednovanja, što rezultira gore navedenim varijacijama.

Trajanje ključnih procesa vrednovanja: formalna provjera i stručno vrednovanje

Kad je riječ o formalnoj provjeri, analiza u prethodnoj sekciji je već ustanovila da je došlo do produljenja trajanja formalnog vrednovanja u slučaju standarda zanimanja. Prije zakonske izmjene, trajanje formalne provjere znatno je variralo između dobivanja pozitivnog (95 dana) ili negativnog odgovora (28 dana), dok se poslije zakonske izmjene smanjila varijacija, iako se malo povećalo trajanje procesa (na 45 i 47 dana za pozitivan, odnosno negativan odgovor).

Slika 9. Standardi zanimanja: distribucija frekvencija trajanja formalne provjere (prvi odgovor) prije i poslije zakonske izmjene, u mjesecima

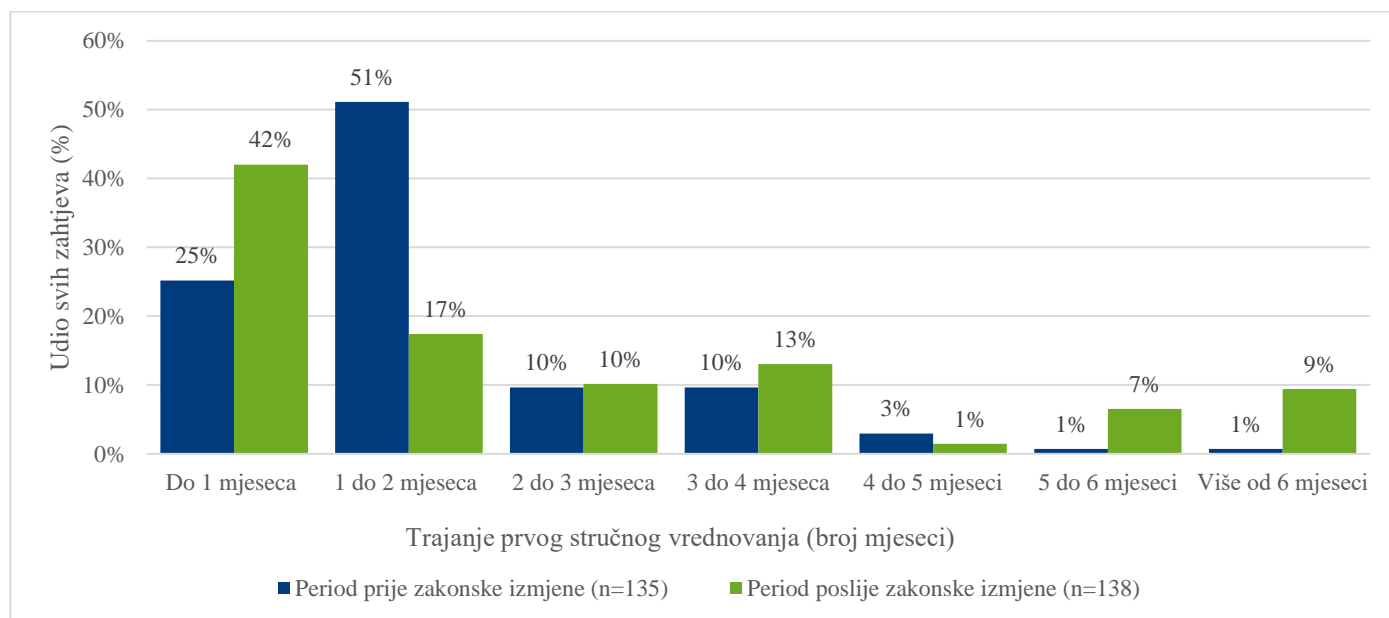

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Slika 9 potvrđuje već ranije uočeni trend: i prije, i poslije zakonske izmjene **većina zahtjeva za upis standarda zanimanja (60% ili više) dobije prvi odgovor u vezi formalne provjere unutar dva mjeseca od predavanja zahtjeva**. Ipak, važno je istaknuti da je prije zakonske izmjene još veći udio zahtjeva dobio prvi odgovor unutar tog roka. Zabrinjavajući nalaz je da se znatno povećao udio zahtjeva za upis standarda zanimanja (s 3% na 16%) koji dobiju prvi odgovor u vezi formalne provjere tek nakon šest mjeseci od predavanja zahtjeva.

Jedno od mogućih objašnjenja za manju učinkovitost nadležnih tijela poslije zakonske izmjene je utjecaj izazovnog perioda tijekom donošenja zakonskih izmjena. U tom periodu (koji ovdje nije predmet analize zbog prevelikog utjecaja neizvjesnosti u tom periodu na dulje trajanje postupaka vrednovanja) u postupku je bilo 288 zahtjeva za upis standarda zanimanja, za razliku od samo 4 zahtjeva za upis standarda kvalifikacije. Nakon donošenja zakonske izmjene, nadležna tijela morala su paralelno završiti brojne zahtjeve pristigle prije zakonske izmjene i 145 novih zahtjeva. Moguće je da je zbog ovoga došlo do kašnjenja u radu određenih nadležnih tijela.

Slika 10. Standardi zanimanja: distribucija frekvencija trajanja stručnog vrednovanja (prvi odgovor) prije i poslije zakonske izmjene, u mjesecima

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Kad je riječ o stručnom vrednovanju, analiza u prethodnoj sekciji već je ustanovila da je došlo do dva različita razvoja događanja: poslije zakonske izmjene došlo je do kraćeg trajanja u slučaju pozitivnih odgovora (u 18 umjesto 35 dana) ali do duljeg trajanja za negativne odgovore (85 dana umjesto 44 dana). Slika 10 potvrđuje navedenu „dvosmjernost“ razvoja događanja: poslije zakonske izmjene **veći udio zahtjeva, te ujedno i relativna većina svih zahtjeva (42%), dobije mišljenje u vezi stručnog vrednovanja unutar mjesec dana od predavanja zahtjeva**, što je veći udio nego prije zakonske izmjene u 2021. godini. S druge strane, **udio zahtjeva koji dobije odgovor tek nakon 5 mjeseci je znatno veći poslije zakonske izmjene (17%, u odnosu na 2% prije zakonske izmjene).**

Ključno pitanje koje se postavlja jest zbog čega poslije zakonske izmjene i dalje ostaju znatne varijacije u trajanju postupaka vrednovanja te postoji li objašnjenje zašto nije došlo do znatnog skraćivanja trajanja istih. U nastavku ove sekcije analizirat će se do koje se mjere uočene varijacije u trajanju poslije zakonske izmjene mogu objasniti na temelju razlika u razini HKO-a ili prema sektorima.

Varijacije prema razini HKO-a

U Tablicama 24 i 25 prikazano je trajanje formalne provjere i stručnog vrednovanja poslije zakonske izmjene prema razini HKO-a. Kako bi se lakše identificirali glavni trendovi, podaci su organizirani i izračunani na sljedeći način:

- Gleda se samo vrijeme do prvog odgovora pri formalnoj provjeri i stručnom vrednovanju za slučaj negativnih odgovora, ali ne i pozitivnih. Razlog je da je većina prvih odgovora negativna (76%) te da bi spajanje s vremenom za pozitivne odgovore ili mišljenja znatno utjecalo na rezultate (budući da je vrijeme za pozitivne odgovore ili mišljenja znatno kraće).
- S obzirom na brojne razine HKO-a, te na ograničen broj zahtjeva, izračunana je i zbirna vrijednost za razine HKO-a koje se odnose na predtercijarno obrazovanje (od razine 2 do 4.2.) i one koje se odnose na tercijarno obrazovanje (od razine 5 do 7.2.).

Zadnji stupac svake tablice prikazuje medijalnu vrijednost trajanja, što je i dalje najpouzdaniji pokazatelj trajanja postupka dok je prosječna vrijednost uključena samo informativno. Uz ove vrijednosti tablice uključuju i podatke o minimalnom i maksimalnom trajanju postupka, što daje uvid o razini varijacije unutar svake razine HKO-a te može u nekim slučajevima objasniti veće razlike između prosječnih i medijalnih vrijednosti trajanja. S obzirom na veliku količinu podataka u tablici, autori su označili razine HKO-a s najvećim brojem vrednovanih zahtjeva te one koje ujedno imaju najkraće ili najdulje trajanje procesa vrednovanja. Razine s najkraćim trajanjem označene su zelenom bojom, a one s najduljim trajanjem označene su crvenom bojom. Za ostale podatke prikazane u tablici nije moguće donijeti čvrste zaključke zbog premalog broja zahtjeva u tim podskupinama.

Tablica 24. Standardi zanimanja: trajanje formalne provjere prema razini HKO-a, poslije zakonske izmjene (samo negativni odgovori) ²⁸

Razina HKO-a	Broj zahtjeva	Trajanje proces (broj dana)			
		Prosjek	Min.	Max.	Medijan
Predtercijarno obrazovanje	38	52	6	225	30
Razina 2 – kvalifikacije stečene završetkom strukovnog i umjetničkog osposobljavanja	4	43	16	74	41
Razina 3 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju kraćem od tri godine	4	51	10	128	32
Razina 4 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja (samo djelomične kvalifikacije)	4	54	14	73	65
Razina 4.1 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju od tri ili dužem od tri, a kraćem od četiri godine	3	11	6	15	12
Razina 4.2 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju od četiri ili više godina	23	59	7	225	30
Tercijarno obrazovanje	64	107	6	334	55
<i>Kvalifikacije na HKO razini 5</i>	<i>20</i>	<i>105</i>	<i>10</i>	<i>281</i>	<i>32</i>
Razina 5 – kvalifikacije stečene završetkom stručnih studija (manje od 180 ECTS ili CSVET bodova); strukovnoga specijalističkog usavršavanja; programa za majstore uz najmanje dvije godine vrednovanoga radnog iskustva	20	105	10	281	32
<i>Visoko obrazovanje (razine 6-7.2)</i>	<i>44</i>	<i>108</i>	<i>6</i>	<i>334</i>	<i>78</i>
Razina 6 – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih studija	6	100	14	249	69
Razina 6.st – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih stručnih studija	4	253	16	334	330
Razina 6.sv – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih sveučilišnih studija	6	128	6	323	99
Razina 7 - sveučilišni diplomski studiji; specijalistički diplomski stručni studiji; poslijediplomski specijalistički studiji;	1	9	9	9	9
Razina 7.1 – kvalifikacije stečene završetkom diplomskih studija	6	83	54	105	93
Razina 7.2 – kvalifikacije stečene završetkom poslijediplomskih specijalističkih studija	1	9	9	9	9
Razina 7.1.sv – kvalifikacije stečene završetkom sveučilišnih diplomskih studija te integriranih preddiplomskih i diplomskih sveučilišnih studija	19	92	6	320	51
Razina 7.1.st – kvalifikacije stečene završetkom specijalističkih diplomskih stručnih studija	1	113	113	113	113
Ukupno	102	87	6	334	47

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

²⁸ U tablicama u ovom poglavlju koje se odnose na razine HKO-a su navedeni svi službeni nazivi razina HKO-a od 2 do 7.2. Nazivi razina 4, 6 i 7 razina izmijenjeni su zbog zakonskih izmjena. Redak u kojem je naznačena samo „Razina 4“, „Razina 6“ i „Razina 7“ ne predstavlja zbroj drugih podrazina, nego broj zahtjeva koji imaju naznačenu tu specifičnu razinu.

Uspoređujući medijalne vrijednosti iz tablice između tercijarnog i predtercijarnog obrazovanja, inicijalni zaključak je da formalna provjera zahtjeva vezanih uz tercijarno obrazovanje obično traje nešto duže (55 dana umjesto 30 dana). No, podaci ukazuju na to da je važno razlikovati trendove na razini 5 od trendova na razinama 6 do 7.2. (odnosno na razinama visokog obrazovanja). **Zahtjevi na razini visokog obrazovanja traju znatno duže (obično 78 dana), dok je trajanje na razini 5 (32 dana) slično trajanju na predtercijarnoj razini.**

Drugi zaključak je da **istovremeno postoji znatna varijabilnost trajanja između razina HKO-a unutar predtercijarne i tercijarne skupine razina HKO-a.** Na predtercijarnoj razini, medijalno trajanje postupka varira od 12 do 65 dana, dok na razini visokog obrazovanja, medijalno trajanje postupka varira od 9 do čak 330 dana.

Treći zaključak, gledajući vrijednosti minimalnog i maksimalnog trajanja formalne provjere, jest da **postoji znatna varijabilnost čak i unutar svake razine obrazovanja, mjestimice s ekstremnim vrijednostima trajanja.** Na razini tercijarnog obrazovanja postoje primjeri zahtjeva koji su riješeni za čak 6 ili 9 dana, a i nekoliko primjera maksimalnog trajanja od više od 300 dana. Slično je stanje kod predtercijarnog obrazovanja, gdje postoje zahtjevi koji se uspješno rješavaju u 6 ili 7 dana, a postoje zahtjevi kod kojih postupci mogu trajati 128 ili 225 dana.

Tablica 25. Standardi zanimanja: trajanje stručnog vrednovanja prema razini HKO-a, poslije zakonske izmjene (samo negativni odgovori)

Razina HKO-a	Broj zahtjeva	Trajanje procesa (broj dana)			
		Prosjek	Min.	Max.	Medijan
Predtercijarno obrazovanje	32	74	0	281	53
Razina 2 – kvalifikacije stečene završetkom strukovnog i umjetničkog osposobljavanja	5	146	66	281	103
Razina 3 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju kraćem od tri godine	3	48	22	93	28
Razina 4 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja (samo djelomične kvalifikacije)	1	207	207	207	207
Razina 4.1 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju od tri ili dužem od tri, a kraćem od četiri godine	5	47	16	119	36
Razina 4.2 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju od četiri ili više godina	18	59	0	111	47
Tercijarno obrazovanje	57	108	0	378	85
<i>Kvalifikacije na HKO razini 5</i>	<i>15</i>	<i>56</i>	<i>0</i>	<i>242</i>	<i>19</i>
Razina 5 – kvalifikacije stečene završetkom stručnih studija (manje od 180 ECTS ili CSVET bodova); strukovnoga specijalističkog usavršavanja; programa za majstore uz najmanje dvije godine vrednovanoga radnog iskustva	15	56	0	242	19
<i>Visoko obrazovanje (razine 6-7.2)</i>	<i>42</i>	<i>126</i>	<i>0</i>	<i>378</i>	<i>98</i>
<i>Razina 6 – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih studija</i>	<i>6</i>	<i>98</i>	<i>0</i>	<i>168</i>	<i>98</i>
Razina 6.st – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih stručnih studija	4	77	52	85	85
Razina 6.sv – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih sveučilišnih studija	5	128	50	174	165
<i>Razina 7 - sveučilišni diplomski studiji; specijalistički diplomski stručni studiji; poslijediplomski specijalistički studiji;</i>	<i>1</i>	<i>111</i>	<i>111</i>	<i>111</i>	<i>111</i>
<i>Razina 7.1 – kvalifikacije stečene završetkom diplomskih studija</i>	<i>5</i>	<i>177</i>	<i>23</i>	<i>327</i>	<i>242</i>
<i>Razina 7.2 – kvalifikacije stečene završetkom poslijediplomskih specijalističkih studija</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Razina 7.1.sv – kvalifikacije stečene završetkom sveučilišnih diplomskih studija te integriranih preddiplomskih i diplomskih sveučilišnih studija	19	137	0	378	111
Razina 7.1.st – kvalifikacije stečene završetkom specijalističkih diplomskih stručnih studija	2	87	0	174	87
Ukupno	89	96	0	378	85

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Podaci za stručno vrednovanje zahtjeva za upis standarda zanimanja potvrđuju nalaze utvrđene kod formalne provjere: zahtjevi vezani za visoko obrazovanje obično traju duže od zahtjeva vezanih za predtercijarno obrazovanje. Zahtjevi vezani za razinu 5 su pak najkraći. Postoji znatna varijabilnost trajanja između razina HKO-a unutar predtercijarne i tercijarne skupine razina HKO-a te postoji znatna varijabilnost čak i unutar

svake razine obrazovanja, s pojedinim primjerima s ekstremnim vrijednostima trajanja. Isto tako, identični su odnosi po pitanju razina HKO-a s najduljim trajanjem (7.1.sv) i najkraćim trajanjem (razine 4.2. i 5).

Zaključak ove analize je da razina obrazovanja može samo djelomično objasniti razlike o trajanju ključnih procesa vrednovanja poslije zakonske izmjene. Svakako je koristan nalaz da zahtjevi vezani za razine HKO-a u predtercijarnom obrazovanju obično traju kraće od zahtjeva vezanih za tercijarno obrazovanje, što znači da treba oprezno tumačiti i koristiti podatak o medijalnom trajanju procesa vrednovanja za zahtjeve svih razina HKO-a. Međutim, činjenica da unutar svake razine i dalje postoji velika varijacija u trajanju govori nam da i drugi faktori utječu na navedene razlike. Drugim riječima, postoje određeni izazovi na gotovo svakoj razini HKO-a po pitanju pojave dugotrajnih postupaka vrednovanja, a pripadnost određenoj razini HKO-a ne podrazumijeva uvijek brži ili sporiji ishod vrednovanja. U idućoj sekciji analiziramo može li pripadnost zahtjeva određenom sektoru HKO-a pružiti dodatno objašnjenje ovih razlika.

Varijacije prema sektoru

U Tablici 26 i Tablici 27 prikazano je trajanje formalne provjere i stručnog vrednovanja zahtjeva za upis standarda zanimanja poslije zakonske izmjene prema sektorima HKO-a (samo za negativne odgovore). Kao i kod prethodne sekcije o razini HKO-a, medijalne vrijednosti su glavni pokazatelj stanja, dok minimalne i maksimalne vrijednosti daju uvid o razini varijacije unutar svakog sektora HKO-a. U tablicama su označeni sektori s najvećim brojem vrednovanih zahtjeva te oni koji imaju najkraće ili najdulje trajanje procesa vrednovanja. Sektori s najkraćim trajanjem su označeni zelenom bojom, a oni s najduljim trajanjem označeni su crvenom bojom.

Tablica 26. Standardi zanimanja: trajanje formalne provjere prema sektoru HKO-a (samo negativni odgovori), poslije zakonske izmjene

Sektor HKO-a	Broj zahtjeva	Trajanje procesa (broj dana)			
		Prosjek	Min.	Max.	Medijan
I. Poljoprivreda, prehrana i veterina	6	29	7	74	24
II. Šumarstvo i drvna tehnologija	5	67	60	73	70
III. Rudarstvo, geologija i kemijska tehnologija	-	-	-	-	-
IV. Tekstil i koža	-	-	-	-	-
V. Grafička tehnologija	8	285	11	334	322
VI. Strojarsvo, brodogradnja i metalurgija	4	33	0	96	17
VII. Elektrotehnika i računarstvo	25	124	6	281	107
VIII. Graditeljstvo i geodezija	2	18	6	30	18
IX. Ekonomija i trgovina	3	27	21	30	30
X. Turizam i ugostiteljstvo	16	54	10	266	25
XI. Promet i logistika	6	32	16	48	31
XII. Zdravstvo	5	91	6	225	52
XIII. Osobne i druge usluge	1	128	128	128	128
XIV. Umjetnost	3	26	26	26	26
XV. Matematika, fizika, geografija, geofizika, kemija i biologija	3	111	41	249	42
XVI. Temeljne tehničke znanosti	1	15	15	15	15
XVII. Zrakoplovstvo, raketna i svemirska tehnika	-	-	-	-	-
XVIII. Informacije i komunikacije	5	72	54	91	72
XIX. Pravo, politologija, sociologija, državna uprava i javni poslovi	-	-	-	-	-
XX. Psihologija, edukacijska-rehabilitacija, logopedija i socijalne djelatnosti	4	36	16	52	38
XXI. Odgoj, obrazovanje i sport	5	23	9	79	9
XXII. Filozofija, teologija i religijske znanosti	-	-	-	-	-
XXIII. Povijest, znanost o umjetnosti, arheologija, etnologija i antropologija	-	-	-	-	-
XXIV. Sigurnost i obrana	1	14	14	14	14
XXV. Filologija	-	-	-	-	-
Ukupno	103	86	0	334	45

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Napomena: Prazni reci odnose se na sektore u kojima nije vrednovan ni jedan zahtjev za upis standarda zanimanja u navedenom razdoblju

Vrijednosti u tablici za sektore s manje od 5 zahtjeva su premale za značajnije zaključke. Gledajući najprije označene medijalne vrijednosti iz tablice, sektor s najvećim brojem vrednovanih zahtjeva je sektor VII. Elektrotehnika i računarstvo (25 zahtjeva) koji ujedno ima najdulje trajanje procesa formalne provjere (107 dana), kao i najvišu maksimalnu vrijednost (281 dana) – što sugerira moguće kašnjenje zbog paralelnog rješavanja brojnih pristiglih zahtjeva prije i poslije zakonske izmjene u 2021. godini. Također, ovaj sektor pokazuje znatnu varijabilnost - zahtjev koji je najbrže vrednovan je završen u samo 6 dana. S druge strane, sektor X. Turizam i ugostiteljstvo koji ima također visok broj zahtjeva (16 zahtjeva) ima medijalnu vrijednost od 25 dana, što je znatno ispod prosjeka od 54 dana. Ovaj sektor također pokazuje znatnu varijabilnost (s maksimumom od 266 dana). Drugi sektori poput I. Poljoprivreda, prehrana i veterina te XI. Promet i logistika

imaju kraće trajanje postupka od drugih sektora (24 i 31 dana), dok sektori poput XVIII. Informacije i komunikacije i V. Grafička tehnologija imaju iznadprosječno trajanje procesa formalne provjere zahtjeva (sa 72 i čak 322 dana). Drugi sektori kao što su sektor XII. Zdravstvo i XV. Matematika, fizika, geografija, geofizika, kemija i biologija također pokazuju velike maksimalne vrijednosti (od 225 do 334 dana).

Tablica 27: Standardi zanimanja: trajanje stručnog vrednovanja prema sektoru HKO-a (samo negativni odgovori), poslije zakonske izmjene

Sektor HKO-a	Broj zahtjeva	Trajanje procesa (broj dana)			
		Prosjek	Min.	Max.	Medijan
I. Poljoprivreda, prehrana i veterina	11	74	16	281	37
II. Šumarstvo i drvna tehnologija	1	207	207	207	207
III. Rudarstvo, geologija i kemijska tehnologija					
IV. Tekstil i koža					
V. Grafička tehnologija	8	85	85	85	85
VI. Strojarstvo, brodogradnja i metalurgija	3	165	50	327	119
VII. Elektrotehnika i računarstvo	24	109	0	378	82
VIII. Graditeljstvo i geodezija	2	8	0	16	8
IX. Ekonomija i trgovina	1	71	71	71	71
X. Turizam i ugostiteljstvo	10	55	0	93	71
XI. Promet i logistika	4	92	60	111	98
XII. Zdravstvo	3	156	98	273	98
XIII. Osobne i druge usluge	2	63	28	97	63
XIV. Umjetnost	3	34	34	34	34
XV. Matematika, fizika, geografija, geofizika, kemija i biologija	3	152	0	228	228
XVI. Temeljne tehničke znanosti	1	28	28	28	28
XVII. Zrakoplovstvo, raketna i svemirska tehnika	-	-	-	-	-
XVIII. Informacije i komunikacije	4	204	165	242	205
XIX. Pravo, politologija, sociologija, državna uprava i javni poslovi	2	37,5	37	38	38
XX. Psihologija, edukacijska-rehabilitacija, logopedija i socijalne djelatnosti	3	121	52	156	156
XXI. Odgoj, obrazovanje i sport	4	67	0	111	79
XXII. Filozofija, teologija i religijske znanosti	-	-	-	-	-
XXIII. Povijest, znanost o umjetnosti, arheologija, etnologija i antropologija	-	-	-	-	-
XXIV. Sigurnost i obrana	-	-	-	-	-
XXV. Filologija	-	-	-	-	-
Ukupno	89	96	0	378	85

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Napomena: Prazni reci odnose se na sektore u kojima nije vrednovan ni jedan zahtjev za upis standarda zanimanja u navedenom razdoblju

Zaključci na temelju podataka o trajanju stručnog vrednovanja prema sektorima su sljedeći:

- Nijedan sektor s više od pet vrednovanih zahtjeva ne prelazi medijalnu vrijednost od 85 dana za prvi (negativan) odgovor u vezi stručnog vrednovanja.
- Sektori koji imaju najdulja trajanja (između 119 i 228 dana) imaju četiri ili manje vrednovanih zahtjeva, zbog čega nije moguće donijeti značajnije zaključke o mogućim izazovima u navedenim sektorima.
- Sektor VII. "Elektrotehnika i računarstvo" ima opet najviše zahtjeva (24 zahtjeva), ali za razliku od podataka za formalnu provjeru, trajanje postupka stručnog vrednovanja ne prolazi medijalnu vrijednost od 85 dana.
- I dalje postoji znatna varijabilnost unutar svakog sektora između minimalnih i maksimalnih vrijednosti prve faze stručnog vrednovanja - naprimjer od 16 do 281 dana za sektor I. Poljoprivreda, prehrana i veterina ili od 98 do 273 za sektor XII. Zdravstvo. U osam od 18 sektora prikazanih u ovoj tablici postoji maksimalno trajanje od više od 150 dana.
- Dva sektora imaju minimalnu vrijednost nula za trajanje stručnog vrednovanja, što sugerira da postoji pogreška u unosu podataka, odnosno, da je unesen jedan zajednički datum nakon završetka formalne provjere i stručnog vrednovanja.

Zaključak ove analize je da pripadnost zahtjeva određenom sektoru HKO-a ne može, samo po sebi, objasniti uočene razlike o trajanju ključnih procesa vrednovanja poslije zakonske izmjene. Iako je moguće na temelju analiziranih podataka identificirati određene sektore čiji rad na vrednovanju standarda zanimanja traje duže ili kraće od medijalne vrijednosti za sve sektore, treba oprezno izvući zaključke o razlikama u učinkovitosti među istima. Kod gotovo svih sektora koji imaju više od pet vrednovanih zahtjeva postoji velika varijacija u trajanju procesa vrednovanja. Drugim riječima, postoje određeni izazovi s duljim trajanjem postupaka vrednovanja u većini sektora HKO-a.

U idućoj sekciji analiziramo postoje li drukčiji zaključci po pitanju varijacija u trajanju vrednovanja za standarde kvalifikacija.

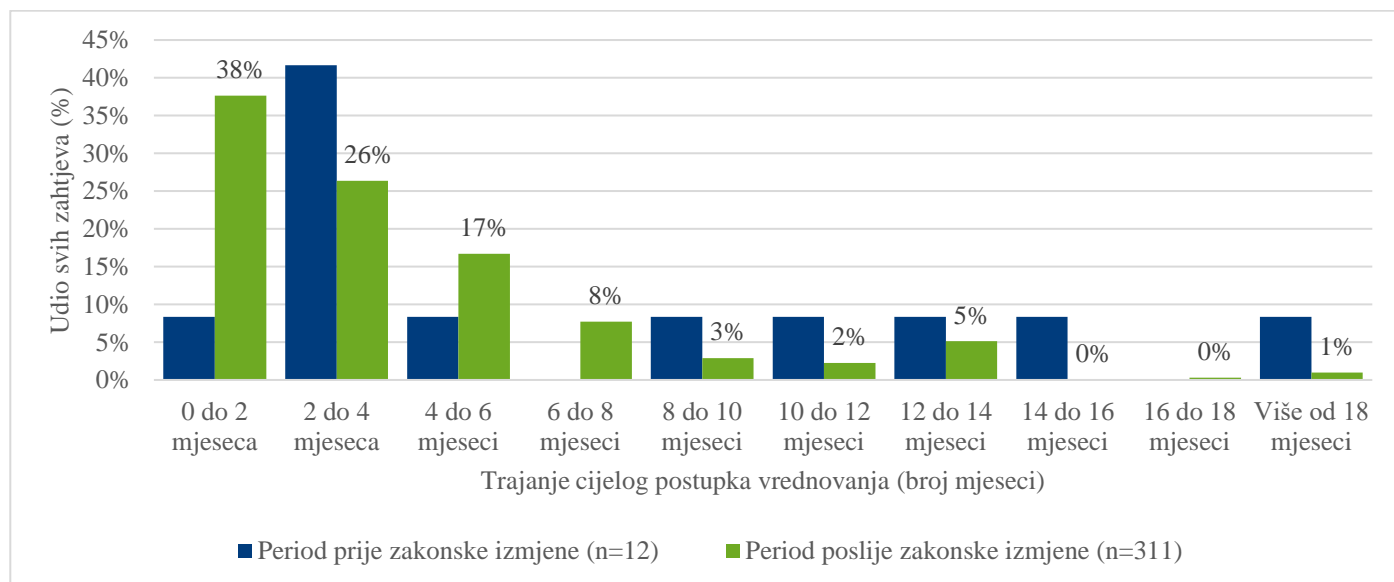
Standardi kvalifikacija: varijacije u trajanju procesa vrednovanja

Trajanje cjelokupnog procesa vrednovanja

Prema podacima prikazanim u prethodnim sekcijama, medijalno trajanje cjelokupnog postupka vrednovanja za standarde kvalifikacija prije zakonske izmjene bilo je 120 dana (odnosno oko 4 mjeseca) te 91 dana poslije zakonske izmjene (odnosno mjesec dana kraće – oko 3 mjeseca). Važno je naglasiti da navedeni period osim formalne provjere i stručnog vrednovanja uključuje i vrijeme rada predlagatelja na izmjenama i dopunama zahtjeva nakon povratnih informacija nadležnih tijela.

Na Slici 11 prikazane su frekvencije trajanja cjelokupnog postupka vrednovanja od predavanja zahtjeva do upisa u Registar HKO-a, za standarde kvalifikacija prije i poslije zakonske izmjene. No, s obzirom na mali broj zahtjeva predanih i upisanih prije zakonske izmjene u 2021. godini (ukupno 12), graf ne prikazuje vrijednosti u postocima za navedeno razdoblje.

Slika 11. Standardi kvalifikacije: distribucija frekvencija trajanja cjelokupnog postupka vrednovanja prije i poslije zakonske izmjene, u mjesecima

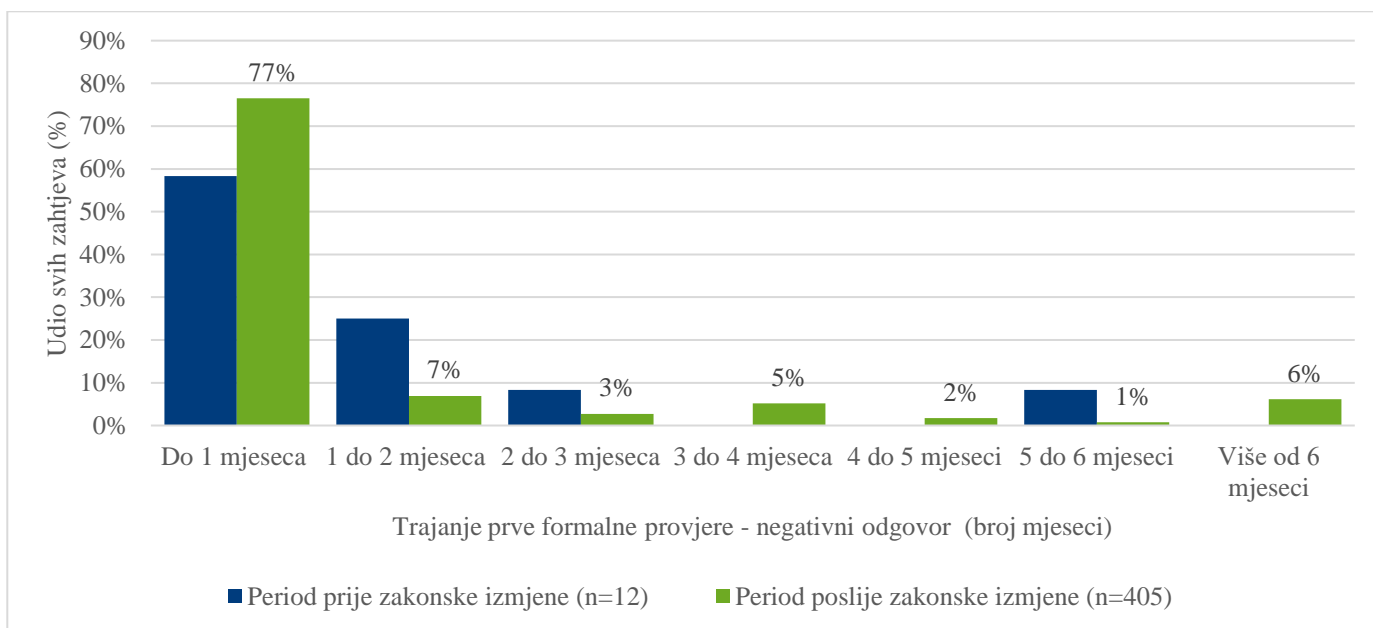
Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Bez obzira na mali broj zahtjeva predanih i upisanih prije zakonske izmjene 2021. godine, podaci pokazuju da je relativna većina zahtjeva za upis standarda kvalifikacije (38%) u razdoblju poslije zakonske izmjene učinkovito riješena unutar 2 mjeseca te da je većina svih zahtjeva u razdoblju poslije zakonske izmjene riješena unutar 6 mjeseci (njih 81%). Usprkos ovom povoljnom nalazu, značajno je da određeni udio zahtjeva i dalje ima izazova s duljim trajanjem postupka vrednovanja – vrednovanje traje između 6 i 14 mjeseci za 18% zahtjeva. Zanimljiv udio zahtjeva traje više od 18 mjeseci (1%). Daljnje analize u nastavku ove sekcije pokušat će ustanoviti faktore koji su mogli utjecati na dulje trajanje vrednovanja za neke zahtjeve.

Trajanje ključnih procesa vrednovanja: formalna provjera i stručno vrednovanje

Kad je riječ o formalnoj provjeri, analiza u prethodnoj sekciji ustanovila je da je došlo do znatnog unaprjeđenja učinkovitosti ovog postupka – odgovori u vezi formalne provjere se obično dobiju za 13 dana za pozitivne i 14 dana za negativne odgovore, što je ujedno kraće od zakonskog roka (od 14 i 30 dana).

Slika 12. Standardi kvalifikacija: distribucija frekvencija trajanja formalne provjere (prvi odgovor) prije i poslije zakonske izmjene

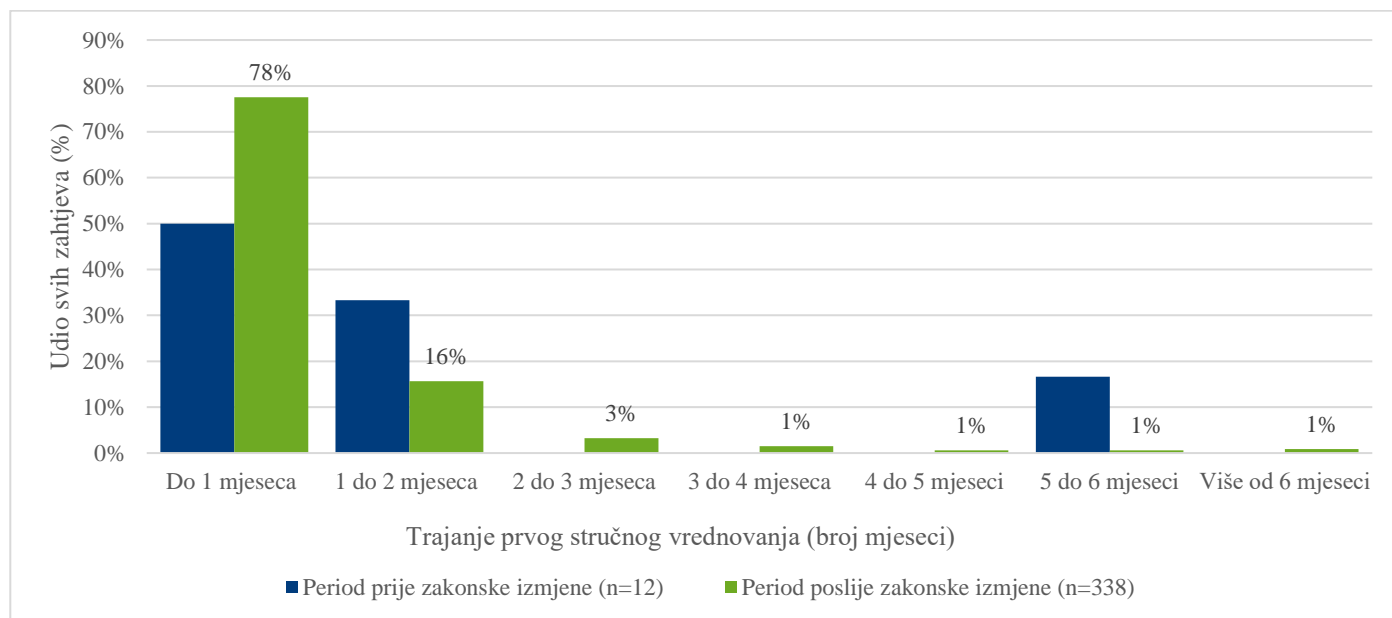

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Slika 12 potvrđuje već navedeni trend: **velika većina zahtjeva (77%) dobije prvi odgovor (pozitivan ili negativan) u vezi formalne provjere unutar mjesec dana od predavanja zahtjeva.** U vrlo rijetkim slučajevima (6%) odgovor se čeka više od 6 mjeseci. U usporedbi s nalazima o frekvencijama za prvu formalnu provjeru za standarde zanimanja, značajno je da postoji puno manje varijacija po pitanju trajanja formalne provjere kod standarda kvalifikacija.

Kad je riječ o stručnom vrednovanju, analiza u prethodnoj sekciji je također ustanovila da je došlo do unaprjeđenja učinkovitosti za vrednovanje zahtjeva za upis standarda kvalifikacija: medijalno trajanje (za negativan prvi odgovor) je 18 dana, što je 16 dana kraće u odnosu na razdoblje prije zakonske izmjene.

Slika 13. Standardi kvalifikacije: distribucija frekvencija trajanja stručnog vrednovanja (prvi odgovor) prije i poslije zakonske izmjene

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Slika 13 potvrđuje sličan trend kao kod formalnog vrednovanja: osim što velika većina zahtjeva dobije prvi odgovor za stručno vrednovanje unutar mjesec dana, gotovo svi zahtjevi (94%) dobiju prvi odgovor unutar dva mjeseca.

Iz podataka o formalnom i stručnom vrednovanju standarda kvalifikacija može se zaključiti da su postupci učinkoviti u velikoj većini slučajeva. Eventualni razlozi za dulje trajanje određenog udjela zahtjeva (onih 18% koji traju više od 6 mjeseci) nije moguće utvrditi, osim ako je riječ o kašnjenjima zbog prevelikog broja pristiglih zahtjeva. U nastavku teksta uključujemo podatke o razlikama o trajanju procesa vrednovanja prema razini HKO-a ili sektorima kako bi se ustanovilo imaju li ti faktori utjecaj na eventualne razlike u duljini trajanja.

Varijacije prema razini HKO-a

U tablicama 28 i 29 prikazano je trajanje ključnih procesa vrednovanja (tj. formalna provjera pa zatim stručno vrednovanje) poslije zakonske izmjene prema razini HKO-a. Kao i u analizi standarda zanimanja, prikazani su podaci za trajanje postupaka u slučaju negativnih odgovora, ne i pozitivnih (budući da je velika većina prvih odgovora negativna – 74%). S obzirom na veliku količinu podataka u tablici, označene su razine HKO-a s najvećim brojem vrednovanih zahtjeva te one koje ujedno imaju najkraće ili najdulje trajanje procesa vrednovanja. Razine s najkraćim trajanjem označene su zelenom bojom, a one s najduljim trajanjem crvenom bojom.

Tablica 28. Standardi kvalifikacije: trajanje formalne provjere prema razini HKO-a, poslije zakonske izmjene (samo negativni odgovori)

Razina HKO-a	Broj zahtjeva	Trajanje proces (broj dana)			
		Prosjek	Min.	Max.	Medijan
Predtercijarno obrazovanje	162	12	0	85	10
Razina 2 – kvalifikacije stečene završetkom strukovnog i umjetničkog osposobljavanja	10	9	0	25	6
Razina 3 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju kraćem od tri godine	11	13	1	37	12
Razina 4 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja (samo djelomične kvalifikacije)	31	12	3	36	10
Razina 4.1 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju od tri ili dužem od tri, a kraćem od četiri godine	38	14	0	85	9
Razina 4.2 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju od četiri ili više godina	72	11	0	59	10
Tercijarno obrazovanje	164	93	0	559	25
<i>Kvalifikacije na HKO razini 5</i>	<i>72</i>	<i>18</i>	<i>0</i>	<i>145</i>	<i>13</i>
Razina 5 – kvalifikacije stečene završetkom stručnih studija (manje od 180 ECTS ili CSVET bodova); strukovnoga specijalističkog usavršavanja; programa za majstore uz najmanje dvije godine vrednovanoga radnog iskustva	72	18	0	145	13
<i>Visoko obrazovanje (razine 6-7.2)</i>	<i>92</i>	<i>152</i>	<i>3</i>	<i>559</i>	<i>109</i>
Razina 6 – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih studija	10	326	7	559	295
Razina 6.st – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih stručnih studija	6	95	43	147	109
Razina 6.sv – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih sveučilišnih studija	17	161	13	427	92
Razina 7 - sveučilišni diplomski studiji; specijalistički diplomski stručni studiji; poslijediplomski specijalistički studiji;	1	14	14	14	14
Razina 7.1 – kvalifikacije stečene završetkom diplomskih studija	2	291	85	497	291
Razina 7.2 – kvalifikacije stečene završetkom poslijediplomskih specijalističkih studija	-	-	-	-	-
Razina 7.1.sv – kvalifikacije stečene završetkom sveučilišnih diplomskih studija te integriranih preddiplomskih i diplomskih sveučilišnih studija	48	124	3	428	79
Razina 7.1.st – kvalifikacije stečene završetkom specijalističkih diplomskih stručnih studija	8	107	43	156	110
Ukupno	326	53	0	559	14

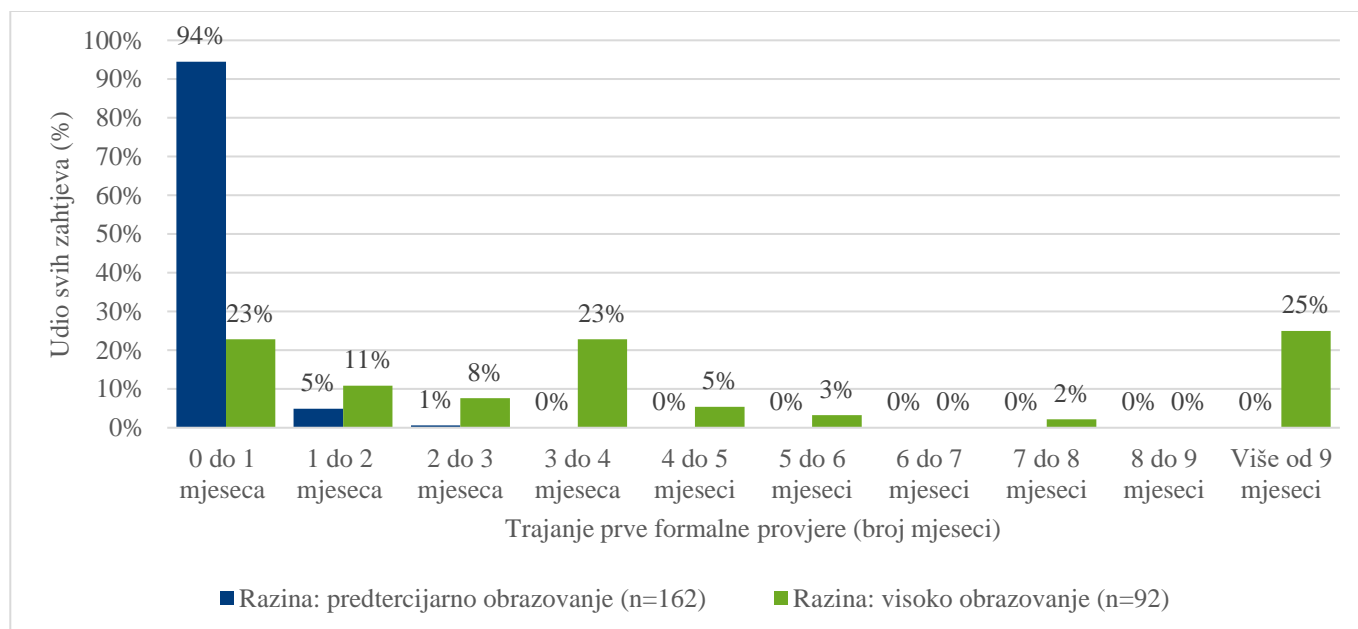
Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a. Napomena: Prazni reci odnose se na razine HKO-a u kojima nije vrednovan ni jedan zahtjev za upis standarda kvalifikacije u navedenom razdoblju

Ranija analiza o trendovima trajanja formalne provjere ukazala je da je velika većina zahtjeva (77%) dobila prvi odgovor unutar 30 dana od predavanja zahtjeva. Podaci u Tablici 28 potpuno mijenjaju navedenu sliku jer ukazuju da postoje **ekstremne razlike u trajanju između dvije skupine: s jedne strane su zahtjevi na predtercijarnoj razini te na razini 5 (koji obično traju 10 do 13 dana), dok su s druge strane zahtjevi**

na razini visokog obrazovanja, koji obično traju 109 dana, što je više nego deset puta duže. Tablica 28 također ukazuje i na puno veću varijabilnost trajanja ovog postupka unutar skupine visokog obrazovanja nego što je to slučaj za predtercijarno obrazovanje. U visokom obrazovanju su maksimalne vrijednosti za prvi odgovor pri formalnoj provjeri često 400 dana, što je iznimno dug period za formalnu provjeru.

Kako bismo bolje ilustrirali razlike u trajanju po razini obrazovanja, Slika 14 prikazuje frekvencije trajanja prve formalne provjere (u slučaju negativnih odgovora), uspoređujući predtercijarno obrazovanje i visoko obrazovanje.

Slika 14. Standardi kvalifikacije: razlike u trajanju prve formalne provjere između razina predtercijarnog i visokog obrazovanja, poslije zakonske izmjene (samo negativni odgovori)

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

Graf slikovito prikazuje drastičnu razliku u trendovima između navedenih razina obrazovanja, s 94% zahtjeva na razini predtercijarnog obrazovanja riješenih unutar mjesec dana. Navedenu razliku je teško objasniti, budući da nije riječ ni o prevelikom broju zahtjeva (veći je broj na predtercijarnoj razini), niti je riječ o razdoblju tijekom kojeg je bilo neizvjesnosti oko procedura: svi su zahtjevi procesuirani i vrednovani poslije zakonske izmjene.

Iako su procesi izrade standarda kvalifikacija na razini visokog obrazovanja kompleksniji budući da visoka učilišta samostalno predlažu standarde bez koordinacije s nadležnom agencijom (te se standardi često izrađuju unutar radnih skupina ili projektnih konzorcija s više visokih učilišta) to ne utječe na postupak prve formalne provjere koji se odvija u nadležnoj agenciji bez uključivanja predlagatelja. Na predtercijarnoj razini, proces se odvija drugačije, gdje su predlagatelji radne skupine koje okuplja i koordinira nadležna agencija. Unatoč tome, podaci ukazuju na činjenicu da je proces prve formalne provjere na razini predtercijarnog obrazovanja jednako kompleksan kao i na razini visokog obrazovanja s obzirom da su poslije zakonske izmjene svi zahtjevi na razini predtercijarnog obrazovanja vraćeni na doradu slijedom nedostataka uočenih prilikom prve formalne provjere. Dodatno, uočeni trend neujednačenosti trajanja postupka prve formalne provjere unutar skupine visokog obrazovanja ukazuje na izazove koje je potrebno adresirati u budućim analizama.

Tablica 29. Standardi kvalifikacije: trajanje stručnog vrednovanja prema razini HKO-a, poslije zakonske izmjene (samo negativni odgovori)

Razina HKO-a	Broj zahtjeva	Trajanje procesa (broj dana)			
		Prosjek	Min.	Max.	Medijan
Predtercijarno obrazovanje	151	15	0	60	15
Razina 2 – kvalifikacije stečene završetkom strukovnog i umjetničkog osposobljavanja	6	11	0	35	0
Razina 3 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju kraćem od tri godine	13	12	0	48	8
Razina 4 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja (samo djelomične kvalifikacije)	35	16	0	37	20
Razina 4.1 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju od tri ili dužem od tri, a kraćem od četiri godine	32	16	0	60	16
Razina 4.2 – kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju od četiri ili više godina	65	15	0	51	15
Tercijarno obrazovanje	116	40	0	259	27
<i>Kvalifikacije na HKO razini 5</i>	<i>79</i>	<i>24</i>	<i>0</i>	<i>133</i>	<i>24</i>
Razina 5 – kvalifikacije stečene završetkom stručnih studija (manje od 180 ECTS ili CSVET bodova); strukovnoga specijalističkog usavršavanja; programa za majstore uz najmanje dvije godine vrednovanoga radnog iskustva	79	24	0	133	24
<i>Visoko obrazovanje (razine 6-7.2)</i>	<i>37</i>	<i>73</i>	<i>0</i>	<i>259</i>	<i>62</i>
Razina 6 – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih studija	1	114	114	114	114
Razina 6.st – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih stručnih studija	4	54	36	106	36
Razina 6.sv – kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih sveučilišnih studija	5	92	0	238	84
Razina 7 - sveučilišni diplomski studiji; specijalistički diplomski stručni studiji; poslijediplomski specijalistički studiji;	1	109	109	109	109
Razina 7.1 – kvalifikacije stečene završetkom diplomskih studija	-	-	-	-	-
Razina 7.2 – kvalifikacije stečene završetkom poslijediplomskih specijalističkih studija	-	-	-	-	-
Razina 7.1.sv – kvalifikacije stečene završetkom sveučilišnih diplomskih studija te integriranih preddiplomskih i diplomskih sveučilišnih studija	18	73	0	259	62
Razina 7.1.st – kvalifikacije stečene završetkom specijalističkih diplomskih stručnih studija	8	63	24	106	62
Ukupno	267	26	0	259	21

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a. Napomena: Prazni reci odnose se na razine HKO-a u kojima nije vrednovan ni jedan zahtjev za upis standarda kvalifikacije u navedenom razdoblju

Podaci za stručno vrednovanje zahtjeva za upis standarda kvalifikacije pokazuju da su **zahtjevi vezani za predtercijarno obrazovanje najučinkovitiji – obično se rješavaju za 15 dana**. Zahtjevi vezani za razinu 5 HKO-a također se brzo rješavaju – u manje od mjesec dana (24 dana), dok se **zahtjevi vezani za visoko**

obrazovanje traju najduže (62 dana). Ipak, vidljiva je znatno manja razlika u trajanju stručnog vrednovanja u usporedbi s trajanjem formalne provjere.

Međutim, slično kao i kod formalne provjere, postoji veća varijabilnost trajanja između razina HKO-a unutar skupine visokog obrazovanja nego kod predtercijarnog obrazovanja te također postoji veća varijabilnost unutar svake razine visokog obrazovanja nego što je to slučaj za predtercijarno obrazovanje. U visokom obrazovanju se nalaze maksimalne vrijednosti od 100 ili čak više od 200 dana, dok u predtercijarnom ne prelaze 60 dana. Kod stručnog vrednovanja moguće objašnjenje razlike između predtercijarnog i visokog obrazovanja je da se u visokom obrazovanju radi o standardima za složenije kvalifikacije, što zahtijeva više vremena te da izrada standarda kvalifikacije na razini visokog obrazovanja obično zahtijeva zajednički rad i/ili usuglašavanja prijedloga standarda s raznim visokoškolskim ustanovama koje izvode ili planiraju izvoditi studijske programe koji vode do navedene kvalifikacije, što proces čini kompleksnijim. No treba također naglasiti da, za razliku od predtercijarnog obrazovanja, na razini visokog obrazovanja Pravilnik o Registru HKO-a daje dodatnih 30 dana nakon formalne provjere za imenovanje povjerenstva za vrednovanje. Drugim riječima, prikazane vrijednosti o trajanju stručnog vrednovanja ne reflektiraju samo razinu učinkovitosti nadležnih tijela, i nisu direktno usporedive s podacima iz predtercijarnog obrazovanja.

Još jedan trend koji se može uočiti u tablici je učestalost medijalnog trajanja prvog stručnog vrednovanja od 0 dana. Kako je prethodno objašnjeno u analizi, ustanovljeno je da je ovo rezultat načina unosa podataka u Registar HKO-a od strane nadležnih institucija koje istovremeno unose u informacijski sustav Registra HKO-a rezultat formalne provjere i stručnog vrednovanja. Prema ovoj tablici je vidljivo da je to češće slučaj u predtercijarnom obrazovanju, a rijetko slučaj u visokom obrazovanju. **Ovi nalazi sugeriraju da je stručno vrednovanje u predtercijarnom obrazovanju često proces koji se može obaviti iznimno brzo. Međutim, bit će važno ustanoviti kroz daljnje konzultacije s nadležnim institucijama koji su razlozi za ovakav nalaz te utvrditi radi li se o unosima podataka koji ne odgovaraju stvarnim datumima realizacije određenih faza postupka, ili se pak radi o iznimno učinkovitim primjerima vrednovanja.**

Zaključak ove analize o vrednovanju zahtjeva za upis standarda kvalifikacija je da razina obrazovanja znatno utječe na trajanje postupaka vrednovanja te da se zahtjevi za standarde kvalifikacija na predtercijarnoj razini, kao i zahtjevi na HKO razini 5, znatno brže vrednuju od zahtjeva na razini visokog obrazovanja. Ostaje otvoreno pitanje zašto na razini visokog obrazovanja proces formalne provjere traje toliko dugo (čak i preko 400 dana, odnosno, više od 13 mjeseci za prvi odgovor u vezi formalne provjere zahtjeva) te zašto postoje toliko znatne razlike unutar svake razine HKO-a. U idućoj sekciji analizirat će se postojanje određenih obrazaca po sektoru HKO-a koji mogu dodatno pomoći u razumijevanju ovih trendova.

Varijacije prema sektoru

U tablicama 30 i 31 prikazano je trajanje formalne provjere i stručnog vrednovanja zahtjeva za upis standarda kvalifikacije poslije zakonske izmjene prema sektorima HKO-a (samo za negativne odgovore). U tablicama su označeni sektori s najvećim brojem vrednovanih zahtjeva te oni koji ujedno imaju najkraće ili najdulje trajanje procesa vrednovanja. Sektori s najkraćim trajanjem označeni su zelenom bojom, a oni s najduljim trajanjem označeni su crvenom bojom.

Tablica 30. Standardi kvalifikacija: trajanje formalne provjere prema sektoru HKO-a (samo negativni odgovori), poslije zakonske izmjene

Sektor	Broj zahtjeva	Trajanje procesa (broj dana)			
		Prosjek	Min.	Max.	Medijan
I. Poljoprivreda, prehrana i veterina	41	54	0	314	14
II. Šumarstvo i drvena tehnologija	3	20	8	41	10
III. Rudarstvo, geologija i kemijska tehnologija	4	6	0	14	4
IV. Tekstil i koža	7	6	1	14	3
V. Grafička tehnologija	25	24	2	92	12
VI. Strojarstvo, brodogradnja i metalurgija	27	22	0	145	8
VII. Elektrotehnika i računarstvo	56	33	1	110	13
VIII. Graditeljstvo i geodezija	12	31	0	91	14
IX. Ekonomija i trgovina	20	16	1	67	13
X. Turizam i ugostiteljstvo	45	16	6	55	15
XI. Promet i logistika	13	25	2	55	21
XII. Zdravstvo	9	40	6	147	12
XIII. Osobne i druge usluge	13	9	0	24	7
XIV. Umjetnost	10	176	79	295	133
XV. Matematika, fizika, geografija, geofizika, kemija i biologija	6	78	13	157	65
XVI. Temeljne tehničke znanosti	1	14	14	14	14
XVII. Zrakoplovstvo, raketna i svemirska tehnika	-	-	-	-	-
XVIII. Informacije i komunikacije	4	120	120	120	120
XIX. Pravo, politologija, sociologija, državna uprava i javni poslovi	7	102	0	497	15
XX. Psihologija, edukacijska-rehabilitacija, logopedija i socijalne djelatnosti	4	88	14	302	19
XXI. Odgoj, obrazovanje i sport	6	329	13	428	402
XXII. Filozofija, teologija i religijske znanosti	1	390	390	390	390
XXIII. Povijest, znanost o umjetnosti, arheologija, etnologija i antropologija	3	344	237	559	237
XXIV. Sigurnost i obrana	4	25	4	43	27
XXV. Filologija	5	451	378	559	379
Ukupno	326	53	0	559	14

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a. Napomena: Prazni reci odnose se na sektore u kojima nije vrednovan ni jedan zahtjev za upis standarda kvalifikacije u navedenom razdoblju

Vrijednosti u tablici za sektore s manje od 5 zahtjeva su premale za značajnije zaključke. Gledajući najprije označene medijalne vrijednosti iz tablice, vidljivo je da ova tablica pokazuje sličan trend kao i Tablica 27 o formalnoj provjeri standarda zanimanja po sektoru: sektor s najvećim brojem vrednovanih zahtjeva je sektor VII. „Elektrotehnika i računarstvo“ (56 zahtjeva). Zanimljiva razlika u odnosu na trend kod vrednovanja standarda zanimanja, gdje je sektor VII. Elektrotehnika i računarstvo imao najdulje trajanje procesa formalne provjere, jest da je u ovom slučaju taj sektor među najučinkovitijima (zahtjevi se obično rješavaju u 13 dana).

Sličnu razinu učinkovitosti pokazuju sektori X. „Turizam i ugostiteljstvo“ (45 zahtjeva; medijan: 15 dana) i VI. „Strojarstvo, brodogradnja i metalurgija“ (27 zahtjeva; medijan: 8 dana).

Ostali podaci po sektoru prikazuju kompleksnu sliku, iz više razloga: u sektoru XIV. Umjetnost, koji je vrednovao 10 zahtjeva, formalno vrednovanje traje znatno dulje nego primjerice u sektoru VII. Elektrotehnika i računarstvo – 133 dana, u odnosu na 13 dana. Sektori s najviše izazova po pitanju duljine trajanja formalne provjere su sektor XXI. Odgoj, obrazovanje i sport te sektor XXV. Filologija, koji pokazuju varijabilna te znatno dulja trajanja vrednovanja (medijalna vrijednost veća je od godine dana).

Tablica 31. Standardi kvalifikacija: trajanje stručnog vrednovanja prema sektoru HKO-a (samo negativni odgovori), poslije zakonske izmjene

Sektor	Broj zahtjeva	Trajanje procesa (broj dana)			
		Prosjek	Min.	Max.	Medijan
I. Poljoprivreda, prehrana i veterina	37	10	0	45	0
II. Šumarstvo i drvna tehnologija	2	14	0	28	14
III. Rudarstvo, geologija i kemijska tehnologija	1	40	40	40	40
IV. Tekstil i koža	3	20	0	32	29
V. Grafička tehnologija	20	21	0	133	13
VI. Strojarstvo, brodogradnja i metalurgija	27	22	0	156	21
VII. Elektrotehnika i računarstvo	61	33	0	259	20
VIII. Graditeljstvo i geodezija	10	14	0	36	13
IX. Ekonomija i trgovina	19	39	0	116	30
X. Turizam i ugostiteljstvo	48	27	0	60	27
XI. Promet i logistika	10	29	0	156	21
XII. Zdravstvo	2	4	0	8	4
XIII. Osobne i druge usluge	7	14	0	24	24
XIV. Umjetnost	6	28	0	84	0
XV. Matematika, fizika, geografija, geofizika, kemija i biologija	2	47	16	78	47
XVI. Temeljne tehničke znanosti	-	-	-	-	-
XVII. Zrakoplovstvo, raketna i svemirska tehnika	-	-	-	-	-
XVIII. Informacije i komunikacije	-	-	-	-	-
XIX. Pravo, politologija, sociologija, državna uprava i javni poslovi	6	21	0	35	23
XX. Psihologija, edukacijska-rehabilitacija, logopedija i socijalne djelatnosti	2	29	28	30	29
XXI. Odgoj, obrazovanje i sport	2	58	7	109	58
XXII. Filozofija, teologija i religijske znanosti	-	-	-	-	-
XXIII. Povijest, znanost o umjetnosti, arheologija, etnologija i antropologija	-	-	-	-	-
XXIV. Sigurnost i obrana	2	106	106	106	106
XXV. Filologija	-	-	-	-	-
Ukupno	267	26	0	259	21

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a. Napomena: Prazni reci odnose se na sektore u kojima nije vrednovan ni jedan zahtjev za upis standarda kvalifikacije u navedenom razdoblju

Ono što je odmah uočljivo u Tablici 31, u usporedbi s prethodnom, jesu znatno manje varijacije u trajanju postupaka između sektora. U sektorima koji najviše odstupaju od prosjeka (ali koji ujedno imaju i veći broj vrednovanih zahtjeva) se i dalje šalju odgovori unutar mjeseca dana. Prema podacima iz tablice nije moguće identificirati sektore koji imaju znatne izazove s ovim postupkom vrednovanja, s obzirom na premali broj slučajeva (tj. u svim slučajevima kada je imaju trajanje dulje od 30 dana je riječ o samo jednom ili dva zahtjeva).

Podaci opet ukazuju na učestalost minimalnog trajanja stručnog vrednovanja od nula dana. No ovaj pregled potvrđuje da nije riječ o praksi koja je koncentrirana u određenim sektorima, već da je ta praksa vidljiva u većini sektora (u 16 od 25 sektora).

Zaključak ove analize je da sektori HKO-a ne mogu, sami po sebi, značajno objasniti uočene razlike o trajanju ključnih procesa vrednovanja zahtjeva za upis standarda kvalifikacija poslije zakonske izmjene, posebice u usporedbi s razinom obrazovanja, koja ima vrlo jasan i konzistentan utjecaj na razlike u trajanju postupaka. Na temelju analiziranih podataka moguće je identificirati određene sektore za koje rad na formalnoj provjeri standarda kvalifikacija traje značajno duže ili kraće od medijalne vrijednosti za sve sektore. Međutim, treba oprezno izvući zaključke o razlikama u učinkovitosti među istima. Kod gotovo svih sektora koji imaju više od pet vrednovanih zahtjeva postoji velika varijacija u trajanju procesa vrednovanja. Drugim riječima, postoje primjeri izazova s trajanjem postupaka vrednovanja standarda kvalifikacija u gotovo svakom sektoru HKO-a. Takvi bi primjeri mogli usmjeravati buduće rasprave o procesu vrednovanja standarda kvalifikacija, a u tom procesu bilo bi vrijedno čuti perspektive sektora koji imaju dulje ili kraće trajanje vrednovanja, kako bi se identificirali čimbenici (i eventualne prepreke) koji utječu na navedene procese.

4.3. Obrazovni programi: analiza evidencija

Analize procesa upisa standarda zanimanja, standarda kvalifikacija, skupova kompetencija i skupova ishoda učenja bile su moguća zbog postojanja sustava za predaju, unos i praćenje svakog zahtjeva u sklopu informacijskog sustava Registra HKO-a. Za obrazovne programe ne postoji sličan centralizirani sustav. Razlog je da su procedure za donošenje obrazovnih programa usklađenih s HKO-om različite na svakoj razini obrazovanja:

- **Strukovno obrazovanje i osposobljavanje (HKO razine 2 do 5)**

Na razinama od 2 do 5 HKO-a, ministar zadužen za obrazovanje i znanost donosi strukovni kurikulum koji je usklađen s HKO-om na prijedlog Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (ASOO). Strukovni kurikulum je dokument kojim se definira proces i uvjeti stjecanja kvalifikacija, a donosi se na temelju jednog ili više standarda kvalifikacija iz Registra HKO-a. Odobreni kurikulumi objavljuju se u Narodnim novinama te ne postoji druga mjerodavna evidencija. Informacije o strukovnim kurikulumima dostupne su i na mrežnim stranicama ASOO-a.

- **Obrazovanje odraslih (HKO razine 1 do 5)**

Programi se upućuju ASOO-u na provjeru usklađenosti s HKO-om. Kao mjerodavna evidencija naveden je Nacionalni informacijski sustav obrazovanja odraslih (NISOO), koji je još u fazi razvoja, u okviru provedbe projekta informatizacija procesa i uspostave cjelovite elektroničke usluge upisa u odgojne i obrazovne ustanove (eUpisi). Trenutno je javno dostupan Andragoški zajednički upisnik podataka, ali navedena baza ne sadrži podatke o usklađenosti programa s HKO-om.

- **Visoko obrazovanje (razine 6 do 8.2)**

Nadležna institucija je Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO), koja pri vrednovanju studijskog programa vrednuje i usklađenost studijskog programa sa standardom kvalifikacije koji je upisan u Registar HKO-a (ako je upisan u Registar HKO-a). Upisnik studijskih programa vodi Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih (MZOM), ali navedena baza ne sadrži podatak o usklađenosti studijskih programa sa standardom kvalifikacije iz Registra HKO-a.

- **Programi za cjeloživotno učenje na razini visokog obrazovanja (razine 5 do 8.2)**

U skladu s Uputom za izradu, usklađivanje i odobravanje obrazovnih programa visokih učilišta na razini visokog obrazovanja za potrebe financiranja putem vaučera sredstvima iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026, po izdavanju potvrde o usklađenosti s HKO-om, obrazovni programi se upisuju u Registar HKO-a, što je ujedno i mjerodavna evidencija.

Naručitelj je Pružatelju usluge dostavio interne evidencije i dokumentaciju o procesu provjere usklađenosti obrazovnih programa s HKO-om. Provedena je analiza dostavljene dokumentacije s ciljem utvrđivanja svrsishodnosti evidencija te mogućnosti provedbe dubljih analiza na temelju dostupnih podataka (npr. prema sektoru, razini HKO-a, povezanom standardu kvalifikacije te o datumu predavanja zahtjeva i odobravanja zahtjeva, odnosno unosa u evidenciju). Nalaze analize predstavljamo u Tablici 32.

Tablica 32. Analiza evidencija nadležnih institucija

Razina obrazovanja	Evidencija usklađenost s HKO-om putem nacionalne baze programa/ ustanova	Interna evidencija o usklađivanju programa	Zbirni podatak o broju usklađenih programa
Strukovno obrazovanje i osposobljavanje (HKO razine 2-5)	Ne	Ne	Da
Obrazovanje odraslih (HKO razine 1-5)	U izradi	Da	Da
Visoko obrazovanje (razine 6 - 8.2)	Ne	Ne	Ne
Programa za cjeloživotno učenje na razini visokog obrazovanja (razine 5 -8.2)	Da	Ne	Da

Izvor: IRO, na temelju analize interne evidencije nadležnih institucija

Temeljem dostavljene dokumentacije može se zaključiti da samo u slučaju obrazovanja odraslih postoji kompletan sustav praćenja procesa usklađivanja programa s HKO-om, te da za programe za cjeloživotno učenje na razini visokog obrazovanja također moguće doći do određenih podataka. Međutim, kao što prikazujemo u sljedećoj Tablici 33, ni evidencija na razini obrazovanja odraslih ne omogućuje detaljniju analizu učinkovitosti procesa usklađivanja obrazovnih programa s HKO-om.

Tablica 33. Obrazovanje odraslih: elementi interne evidencije obrazovnih programa

Elementi praćenja	Da/ne
Propisan obrazac za zahtjev za usklađivanje programa	Nije poznato
Datum zaprimanja zahtjeva	Da
Status zahtjeva (odobren, u tijeku, odbijen)	Da
Datumi raznih postupaka vrednovanja	Ne
Datumi odobrenja zahtjeva	Ne
Podaci o predlagatelju	Da
Podaci o razini HKO-a	Ne
Podaci o sektoru	Ne
Podatak o broju usklađenih programa	Da

Izvor: IRO, na temelju analize interne evidencije nadležnih institucija

Ranije u izvješću utvrđeno je da podaci o programima u Registru HKO-a nisu usklađeni s podacima iz internih evidencija nadležnih institucija te da postoje dvije ključne nejasnoće oko praćenja usklađenosti programa s HKO-om. Prvo, na razini obrazovanja odraslih ostaje nejasno zbog čega 4.040 usklađenih programa još nije upisano u Registar HKO-a te planiraju li se uopće upisati u Registar, budući da se paralelno upisuju u

Nacionalni informacijski sustav obrazovanja odraslih (NISOO). Ako se ne planiraju upisivati, ostaje nejasno koja je funkcija rubrike „Programi“ u Registru HKO-a. Drugo, na razini visokog obrazovanja, ostaje nejasno zbog čega nema ni jednog upisanog studijskog programa u Registru HKO-a te ostaje nejasno kako utvrditi broj usklađenih studijskih programa, budući da se navedeni status ne bilježi u Upisniku studijskih programa. Ako se studijski programi, pak, ne planiraju upisivati u Registar HKO-a, opet ostaje nejasno koja je funkcija rubrike „Programi“ u Registru HKO-a.

Navedeni izazovi otvaraju kompleksna pitanja za sve institucije nadležne za upravljanje i praćenje provedbe HKO-a. Izazovi se mogu sumirati u tri točke:

1. Postoji nedostatak strukturiranih i cjelovitih evidencija koje bi omogućile adekvatno praćenje usklađenosti programa sa standardima kvalifikacija. Za adekvatno praćenje provedbe HKO-a takve bi evidencije trebale uključiti podatke o vremenu predaje/odobrenja zahtjeva za usklađivanje programa, kao i podatke o pripadajućem standardu kvalifikacije, sektoru i razini HKO-a.
2. Iz navedenih razloga, postoji izazov u pouzdanom utvrđivanju ukupnog broja programa usklađenih s HKO-om na svakoj razini HKO-a, što onemogućuje evaluaciju napretka provedbe HKO-a na nacionalnoj razini.
3. Postoji nedostatak javno dostupnih i pouzdanih informacija o programima usklađenim s HKO-om, čime su ključni dionici uskraćeni za podatke o provedbi ove važne nacionalne politike, koja ima za cilj da i obrazovne ustanove i poslodavci i pojedinci mogu biti informirani o relevantnosti obrazovnih programa upravo zbog njihove usklađenosti sa standardima kvalifikacije i standardima zanimanja.

Transparentne i centralizirane informacije o predaji zahtjeva za upis programa, o postupcima provjere usklađenosti programa te o ishodu provjere bit će važne za iduću evaluaciju učinkovitosti i djelotvornosti HKO-a.

4.4. Vrednovanje u praksi: analiza studija slučaja

Cilj analize studija slučaja bio je identificiranje eventualnih „uskih grla“ koja usporavaju proces vrednovanja zahtjeva za upisa standarda zanimanja, standarda kvalifikacija, skupova kompetencija i skupova ishoda učenja u Registar HKO-a. Kroz detaljnu analizu dostupnih podataka i dokumentacije, posebice u ovisnosti o vrsti standarda ili sektoru i razini HKO-a, identificirani su mogući razlozi za odstupanja u učinkovitosti postupaka vrednovanja. Analizirana su 34 postupka upisa standarda zanimanja, 31 postupak upisa standarda kvalifikacije i 30 programa za stjecanje ishoda učenja, mikrokvalifikacije i djelomične kvalifikacije. Tablica 34 prikazuje raspodjelu slučajeva prema razdoblju provođenja postupka (prije, tijekom i poslije zakonske izmjene).

Tablica 34. Pregled uzorka studija slučaja

Vrsta zahtjeva	Prije zakonske izmjene	Tijekom perioda zakonske izmjene	Poslije zakonske izmjene	Ukupno	Ukupno (%)
Postupak upisa standarda zanimanja	12	14	8	34	36%
Postupak upisa standarda kvalifikacija	4	2	25	31	33%
Postupak upisa obrazovnih programa	0	0	30	30	31%
Ukupno	16	14	65	95	100%

Izvor: IRO

Kriteriji prema kojima je proveden kvantitativni dio analize uključuju vrijeme (ukupno trajanje postupka, ali i trajanje pojedinih koraka vrednovanja), broj negativnih vrednovanja (odnosno vraćanja zahtjeva na doradu predlagateljima) te broj skupova kompetencija ili skupova ishoda učenja. Tablice 40 i 41 nalaze se u Prilogu 3 te prikazuju rezultate analize. Iako se temeljem ovih analiza ne mogu donositi generalni zaključci, mogu se izdvojiti uvidi dobiveni analizom sadržaja dostavljene dokumentacije koji ukazuju na moguće razloge zastoja u procesu vrednovanja i odstupanja u učinkovitosti.

Ukupno trajanje postupaka vrednovanja prijedloga standarda

Kada je riječ o postupcima upisa standarda zanimanja, uvidi iz studija slučaja potvrđuju nalaze prethodne analize mikropodataka. Uočeno je da je postupak u više od pola analiziranih slučajeva trajao dulje od godinu dana, dok su najdulje trajali postupci za standard zanimanja Ekološki tehničar/ Ekološka tehničarka (čak 1127 dana, odnosno 3 godine) i za standard zanimanja Odgojitelj djece rane i predškolske dobi/Odgojiteljica djece rane i predškolske dobi (1404 dana, odnosno 3 godine i 8 mjeseci). Najkraći postupci trajali su 45 dana (revidirani standard zanimanja Kozmetičar/Kozmetičarka), 49 dana (revidirani standard zanimanja Modni tehničar/Modna tehničarka) i 53 dana (revidirani standard zanimanja Prodavač/Prodavačica). Većina preostalih postupaka trajala je između 330 i 353 dana, dakle nešto manje od godine. Pri tome nisu uočene razlike u odnosu na razinu ili sektor HKO-a. Međutim, evidentno je da postupci koji su bili u tijeku za vrijeme provedbe zakonskih izmjena traju dulje od postupaka koji su provedeni prije ili poslije primjene zakonskih izmjena.

Kod postupaka upisa standarda kvalifikacija nisu uočeni ekstremno dugi postupci kao kod standarda zanimanja. U nešto manje od trećine analiziranih slučajeva, postupci su trajali dulje od godinu dana, a najdulji postupci trajali su 589 i 630 dana, dok su najkraći postupci trajali svega 3 ili 8 dana. Ističe se jedan standard kvalifikacije kod kojeg je postupak dovršen u istom danu, ali u tom se slučaju radi o unosu svih koraka

vrednovanja u sustav u istom danu te ga treba zanemariti jer temeljem mikropodataka nije moguće utvrditi datum predavanja zahtjeva i datum završetka procesa pa se ne može utvrditi realno trajanje cijelog postupka. Podaci iz studija slučaja potvrđuju nalaze prethodne analize mikropodataka prema kojima postupci vrednovanja standarda kvalifikacija traju duže na razinama tercijarnog obrazovanja, odnosno da su vrednovanja na razinama predtercijarnog obrazovanja (zaključno s razinom 4.2) brža. U analiziranim slučajevima nisu uočene razlike u odnosu na pripadnost sektoru.

Analizom sadržaja dostavljene dokumentacije utvrđeno je da na ukupno vrijeme trajanja postupka upisa obje vrste standarda u Registar utječu tri ključna „vanjska“ čimbenika.

1. Razdoblje vrednovanja

Ukupno vrijeme trajanja postupka upisa dulje je kod onih standarda koji su započeli postupak upisa prije izmjena zakona i koji su bili u tijeku u vrijeme primjene zakonskih izmjena. Zbog zakonskih izmjena došlo je do zastoja u procesu koji je rezultirao duljim ukupnim trajanjem navedenih postupaka. U analiziranim slučajevima, 10 od 12 postupaka za upis standarda zanimanja koji su se odvijali tijekom primjene zakonskih izmjena trajali su dulje od godine dana. Oba postupka upisa standarda kvalifikacije koji su se odvijali u tom razdoblju trajali su dulje od godinu dana.

2. Interdisciplinarnost standarda

Drugi čimbenik koji može utjecati na trajanje jest interdisciplinarnost standarda, odnosno pripadanje standarda u više od jednog sektora, čime se samo vrednovanje usložnjava i produljuje (usp. Metodologija za izradu standarda zanimanja i skupova kompetencija, str. 33: „Predlagatelju je u interesu predložiti jedan ili nekoliko HKO sektora kojima pripada predloženi standard zanimanja/skup kompetencija. Naime, u slučaju podnošenja prijedloga u pogrešan sektor, prijedlog može biti vraćen predlagatelju te će se postupak ponoviti i produljiti“). Među analiziranim slučajevima, neki od najdulgotrajnijih postupaka upisa standarda zanimanja (1127 dana i 923 dana) odnose se na prijedloge standarda koji pripadaju u dva sektora - Ekološki tehničar/Ekološka tehničarka koji pripada u sektore III i XII te Drogerist/Drogeristica koji pripada u sektore IX. i I. Kod upisa standarda kvalifikacija situacija je nešto bolja, ali se i ovdje najdulji postupak (663 dana) odnosi na standard koji pripada u dva sektora (Drogerist/Drogeristica), sektori IX i I), pri čemu se na odgovor sektorskog vijeća IX. kojem je bila pridružena članica sektorskog vijeća I. čekalo 138 dana, odnosno 351 dan.

3. Regulirane profesije

Treći čimbenik odnosi se na regulirane profesije, za koje je potrebno pribaviti mišljenje nadležnog tijela državne uprave, što iako ne ulazi u propisane rokove, može produljiti stvarno trajanje postupka (usp. Pravilnik o Registru Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira čl. 13. i čl. 21). Primjerice, postupak za upis standarda zanimanja za reguliranu profesiju Dentalni asistent/Dentalna asistentica trajao je 343 dana, pri čemu se na mišljenje nadležnoga Ministarstva zdravstva čekalo 247 dana. Postupak za upis standarda strukovnog dijela kvalifikacije Dentalni asistent/Dentalna asistentica koji se odnosi na istu reguliranu profesiju trajao je 272 dana, pri čemu se na mišljenje nadležnoga ministarstva čekalo 120 dana.

Trajanje pojedinačnih koraka vrednovanja

Ako pretpostavimo da veća učinkovitost procesa rezultira njegovim kraćim trajanjem, analiza trajanja pojedinačnih koraka i broj negativnih vrednovanja te komunikacije nadležnih tijela s prijaviteljima može nam dati detaljniji uvid u razloge dugotrajnosti postupka.

Kod postupaka upisa standarda zanimanja koraci koji su najdulje trajali iznosili su od 571 do 716 dana, a zanimljivo je da se u samo jednom slučaju radi o postupku koji se odvija za vrijeme primjene zakonskih izmjena – što znači da se problem iznimno dugog trajanja postupka ne može samo pripisati izazovima u tom razdoblju. Najkraći koraci trajali su 31 do 35 dana, a radi se o postupcima revizije standarda koji su istekli i koji su provedeni poslije zakonskih izmjena.

U postupku upisa standarda kvalifikacije, kroz korake se prolazi brže. Najkraći koraci trajali su 3 i 4 dana (u jednom slučaju prije, a u drugom slučaju poslije zakonskih izmjena), dok su najdulji koraci trajali 243 i 308 dana, a oba slučaja odnose se na razdoblje prije zakonskih izmjena. U većini analiziranih, a bez obzira radi li se o postupku upisa standarda zanimanja ili standarda kvalifikacije, uočeno je da **u velikom broju slučajeva predlagatelji trebaju značajno vrijeme kako bi implementirali tražene dorade i izmjene po primitku negativnog vrednovanja, što produljuje ukupno trajanje postupka**. Primjerice, predlagatelj standarda zanimanja Ekološki tehničar/Ekološka tehničarka je po primitku zahtjeva za doradu nakon negativnog formalnog vrednovanja novi, doradeni zahtjev poslao na vrednovanje čak 716 dana kasnije, dok je predlagatelj standarda zanimanja Tehničar za mehatroniku/Tehničarka za mehatroniku nakon negativnog formalnog vrednovanja trebao 571 dan za pripremu i dostavljanje doradenog zahtjeva, a predlagatelj standarda kvalifikacije Drogerist/Drogeristica novu inačicu zahtjeva poslao je 221 dan po primitku zahtjeva za doradu nakon negativnog formalnog vrednovanja. Stoga, rokovi koje propisuje Pravilnik o Registru Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira od 1. rujna 2021. godine (čl. 12., čl. 15., čl. 20., čl. 25., čl. 29., čl. 34.), a koji se odnose na prijavitelje te ograničavaju vrijeme za dorade prijedloga, mogu imati pozitivan učinak na ukupno trajanje postupka.

Utjecaj broja skupova kompetencija ili skupova ishoda učenja na trajanje vrednovanja

Uočeno je da se **broj skupova kompetencija, odnosno skupova ishoda učenja ne može povezati s trajanjem vrednovanja**. Nisu uočene kauzalne veze između broja skupova kompetencija, odnosno skupova ishoda učenja na trajanje postupka vrednovanja.

Primjerice, jedan prijedlog standarda zanimanja s 11 skupova kompetencija trajao je 637 dana, dok je drugi s istim brojem skupova kompetencija trajao 295 dana, prijedlog standarda s 20 skupova kompetencija trajao je 654 dana, dok je drugi prijedlog s upola manje skupova kompetencija trajao čak 946 dana. Najdugotrajniji postupak koji je trajao 1127 dana imao je samo 7 skupova kompetencija. Broj skupova ishoda učenja u pravilu je veći i (ako izuzmemo djelomične kvalifikacije) kreće se od 14 do 91. No, broj skupova ishoda učenja ne utječe na trajanje postupka. Primjerice, postupak za jedan prijedlog standarda s 91 skupom ishoda učenja trajao je 91 dan, dok je drugi s istim brojem skupova ishoda učenja trajao 532 dana. Postupak za prijedlog sa 69 skupova ishoda učenja trajao je 36 dana, za prijedloga sa 68 skupova ishoda učenja 64 dana, a za prijedlog sa 65 skupova ishoda učenja 381 dan. Kod vrednovanja obrazovnih programa, postupak koji je najdulje trajao imao je samo 3 skupa ishoda učenja, dok je prijedlog obrazovnog programa s najvećim brojem skupova ishoda učenja (10) trajao 15 dana.

Negativna vrednovanja standarda

Termin „negativna vrednovanja“ odnosi se na situacije u kojima nadležna tijela u određenim postupcima vrednovanja vraćaju zahtjeve predlagateljima na doradu. Važno je ne zamijeniti termin „negativno vrednovanje“ s terminom „negativno mišljenje“, koji je definiran u Pravilniku o Registru HKO-a, a koji se odnosi isključivo na preporuku nadležnih tijela da se odbije zahtjev nakon negativnog ishoda stručnog vrednovanja.

U promatranim slučajevima utvrđeno je da **broj negativnih vrednovanja ima izravan utjecaj na trajanje postupka**. Uočeno je da kod postupaka upisa standarda zanimanja ima više negativnih formalnih vrednovanja nego kod postupaka upisa standarda kvalifikacija. Najveći broj negativnih formalnih vrednovanja (5, odnosno 6) dogodio se u slučajevima koji su ukupno najdulje trajali. Kod postupaka upisa standarda kvalifikacija najveći uočen broj negativnih formalnih vrednovanja je 4, a dogodio se u tri slučaja prije zakonskih izmjena.

Broj negativnih stručnih vrednovanja otprilike je isti i kod postupka upisa standarda zanimanja i standarda kvalifikacija. Međutim, temeljem analiziranih slučajeva ne može se donijeti zaključak da je u određenom razdoblju – prije, tijekom ili poslije zakonskih izmjena – broj negativnih vrednovanja (bilo formalnih, bilo stručnih) bio veći.

Dokumentacija vezana za negativna vrednovanja standarda zanimanja i standarda kvalifikacija detaljno je analizirana kako bi se detektirala „uska grla“, a osobita pozornost posvećena je onim postupcima koji su trajali dulje od godine dana.

Razlozi za negativna vrednovanja: standardi zanimanja

Ako se zanemari prekid procesa do kojeg je došlo zbog izmjena zakona, uočeno je da je **pri upisu standarda zanimanja formalno vrednovanje korak koji značajno usporava proces**. Prilikom provođenja postupka upisa standarda zanimanja tj. formalnog vrednovanja zahtjeva u najvećem broju slučajeva dorade su tražene dva puta. Izdvajaju se tri glavna razloga.

1. U najvećem broju slučajeva predlagatelji ne primjenjuju Metodologiju za izradu standarda zanimanja te ih je potrebno na to uputiti, čak i više puta. Primjeri iz dopisa nadležnih tijela prijaviteljima koji ilustriraju navedeno nalaze se u nastavku:

Primjer br. 1

U dijelu koji se odnosi na sektorsku utemeljenost, potrebno je istu izraditi sukladno Metodologiji za izradu standarda zanimanja (str. 32 - 40) te koristiti najnovije podatke sa portala <http://hko.mrms.hr/> za informacije o svih deset koraka – zadnji dostupni podaci su za prosinac 2019., kako bi sektorska utemeljenost standarda zanimanja bila adekvatno potkrijepljena novijim podacima obzirom na učestale promjene na tržištu rada, kao i promjene u udjelu podsektora u sektoru. U koraku 8 je potrebno analizirati mjesečne promjene stope nezaposlenih u podsektoru, bez filtriranja roda zanimanja pa vas molimo da ispravite Graf 8. i...

Primjer br. 2

Uz sam Zahtjev potrebno je u registar priložiti i Primjerak prilagođene i optimizirane Ankete za zanimanje.

Primjer br. 3

Sukladno navedenom, u A dijelu obrasca potrebno je navesti sve tražene podatke. Nedostaju Vam sljedeći podaci: općina/županija, ime i prezime odgovorne osobe, matični broj, opis glavne djelatnosti predlagatelja, godina i prosječan broj zaposlenih po godinama, ukupan prihod i oblik vlasništva. Predlažemo da u rubrici „Naziv ili ime predlagatelja“ stavite naziv institucije koja šalje prijedlog [...] Izmjene u prvom dijelu obrasca možete napraviti u početnom (registracijskom dijelu) informacijskog sustava Registra...

2. Primjena metodologije u nekim je slučajevima otežana zbog nepotpunog razumijevanja uputa iz Metodologije od strane predlagatelja, a zatim i pogrešnog unosa u *online* obrazac. Naime, Word obrazac za izradu standarda zanimanja (Obrazac HKO_SZ) ne odgovara u potpunosti *online* obrascu u koji se prijedlog standarda unosi prilikom predavanja na vrednovanje te zbog toga predlagatelji ponekad griješe kod unosa. Takve greške mogu rezultirati negativnim formalnim vrednovanjem i, posljedično, produljenjem trajanja cjelokupnog postupka. Primjeri koji se odnose na preporuke nadležnih tijela koje upućuju na ispravljanje česte greške pri unosu slika nalaze se u nastavku.

Primjer br. 4

Prilikom izrade sektorske i analitičke utemeljenosti niste priložili slike/grafove uz Zahtjev. Naime, standardi zanimanja se i nadalje vrednuju sa slikama koje dokazuju sektorsku i analitičku utemeljenost te ih je potrebno priložiti zahtjevu. Razlika je u tome što se slike više ne podnose (kreiraju) zajedno sa obrascem zahtjeva za upis standarda zanimanja, već ih je potrebno zasebno odabrati i učitati kroz Registar nakon kreiranja zahtjeva za upis.

Primjer br. 5

Također, slike/grafove koje koristite prilikom prikaza sektorske i analitičke utemeljenosti možete učitati u dijelu Slike koje su priložene Zahtjevu.

Primjer br. 6

Vezano uz sektorsku utemeljenost, nedostaje vam broj zanimanja u sektoru, broj zaposlenih i nezaposlenih u sektoru, podjela radne snage po spolu i obrazovni obuhvat. Za navedene podatke potrebno je priložiti sliku/graf u dijelu Slike koje su priložene zahtjevu.

3. Važno je napomenuti kako formalno vrednovanje kod standarda zanimanja ne uključuje samo administrativnu provjeru pristigle dokumentacije, nego i provjeru strateške, sektorske i analitičke utemeljenosti (usp. čl. 12. st. 1. Pravilnika o Registru Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira: „Nakon primitka zahtjeva za upis standarda zanimanja ili skupa kompetencija iz članka 7. stavaka 1. i 2., ministarstvo nadležno za rad provodi formalnu provjeru u kojoj utvrđuje udovoljava li zahtjev propisanim uvjetima iz ovog Pravilnika te sadrži li sve tražene podatke i dokumentaciju.“). U praksi to znači da se prilikom provođenja formalne provjere provjerava primjena Metodologije za izradu standarda zanimanja i skupa kompetencija, što je vidljivo iz povratnih informacija nadležnoga tijela prijaviteljima. Analizom dokumentacije uočeno je da se primjena metodologije provjerava vrlo rigidno te se ulazi i u sadržaj, iako se i tijekom stručnog vrednovanja

provjerava strateška, sektorska i analitička utemeljenost standarda zanimanja²⁹. Primjeri iz dopisa nadležnih tijela prijaviteljima koji ilustriraju navedeno nalaze se u nastavku. Primjer 7 odnosi se na nekritičku primjenu Metodologije u dijelu primjene glagolskih imenica kod zapisa kompetencija, pri čemu se traži da se u zapisu svi glagoli zamijene glagolskim imenicama, iako to nije potrebno, dok se primjeri br. 8 i br. 9 odnose na manje greške koje ne utječu na sadržaj, a ipak se traži dorada.

Primjer br. 7

Prilikom zapisa ključnih poslova molimo vas da ključne poslove zapišete kao glagolske imenice, umjesto „Određivanje i projektiranje električne instalacije za primjene u industrijskim postrojenjima i drugim zgradama i objektima“ potrebno je navesti „Određivanje i projektiranje električne instalacije za primjenjivanje u industrijskim postrojenjima i drugim zgradama i objektima“, umjesto „Uspostavljanje standarda i postupaka za provjeru i praćenje izvedbe, radnih svojstava i sigurnosti elektroničkih sustava za proizvodnju i distribuciju električne energije“ potrebno je navesti „Uspostavljanje standarda i postupaka za provjeravanje i praćenje izvedbe, radnih svojstava i sigurnosti elektroničkih sustava za proizvodnju i distribuciju električne energije“ i umjesto „Projektiranje i priprema tehničke dokumentacije“ potrebno je navesti „Projektiranje i pripremanje tehničke dokumentacije“.

Primjer br. 8

U dijelu strateške utemeljenosti kao dodatni dokument navodite „Strateški plan Ministarstva kulture RH 2019-2021“, međutim isti ste već naveli u dijelu Naziv strateškog dokumenta iz kojeg je razvidna potreba za novim standardom zanimanja. Također, u dijelu Dodatni dokumenti koji su relevantni za utvrđivanje utemeljenosti prijedloga po dva puta navodite dokumente „Strateški plan Ministarstva kulture RH 2019-2021“, „Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expression, „Ustav Republike Hrvatske“, itd.

Primjer br. 9

Prilikom navođenja šifre i naziva zanimanja/srodnog zanimanja iz NKZ-98 navodite petnaest šifri iz NKZ-98, međutim, imate dvije šifre srodnog zanimanja koje se vežu za više zanimanja, a to su: 2143.11.7 Diplomirani inženjer/diplomirana inženjerka elektroenergetike i 2143.21.7 Diplomirani inženjer/diplomirana inženjerka elektrostrojarstva i stoga nije potrebno navoditi ostalih 13 srodnih šifri zanimanja iz NKZ-98.

S druge strane, do ponavljanja stručnih vrednovanja u najvećem broju slučajeva dolazi zbog sugestija povjerenstva za vrednovanje koje imaju za cilj poboljšanje kvalitete prijedloga standarda zanimanja. Drugim riječima, na temelju studija slučaja nije identificiran poseban izazov u radu nadležnih tijela koji bi se trebao adresirati, niti poseban izazov u radu predlagatelja koji su radili na izmjenama i dopunama svojih zahtjeva. U promatranim slučajevima proces se odvijao uredno.

²⁹ Opisana praksa uvedena je na traženje sektorskih vijeća, budući da u vrijeme prije zakonskih izmjena nije bilo zadanog vremenskog roka za unosenje izmjena. S uvođenjem zakonskih izmjena došlo je i do promjena u Metodologiji, ova je praksa napuštena te je došlo do ubrzanja procesa.

Razlozi za negativna vrednovanja: standardi kvalifikacije

Za razliku od analiziranih slučajeva standarda zanimanja, **u postupcima upisa standarda kvalifikacije nisu uočena „uska grla“ koja značajno usporavaju proces.** Tijekom formalnog vrednovanja u najvećem broju slučajeva dorada je tražena jednom, a uočeno je da do zahtjeva za doradom najčešće dolazi zbog toga što se predlagatelji ne pridržavaju uputa iz Smjernica za razvoj standarda kvalifikacija u visokom obrazovanju, odnosno Smjernica za razvoj standarda kvalifikacija u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Primjeri iz dopisa nadležnih tijela prijaviteljima koji ilustriraju navedeno nalaze se u nastavku:

Primjer br. 10

... pozivamo da, u dijelu obrasca B. OPIS STANDARDA KVALIFIKACIJE:

- 1. naziv sektora kojem pripada kvalifikacija uskladite s nazivom iz članka 6. stavka 3. Pravilnika o Registru Hrvatskog kvalifikacijskog okvira*
- 2. unesete naziv standarda zanimanja.*

Primjer br. 11

Predložemo:

- 1. Kadrovske uvjete potrebno je napisati u skladu s člankom 7. Zakona o HKO-u (npr. 6.st i 6.sv)*
- 2. U opisu ishoda učenja koristiti glagole koji ukazuju na ishod kojim se stječe praktična vještina (npr. glagole prepoznati, razlikovati zamijeniti s glagolima koristiti, primijeniti i sl.)*

Primjer br. 12

Ukupan broj CSVET iz strukovnoga dijela kvalifikacije (145 CSVET-a) mora odgovarati zbroju CSVET bodova svih skupova ishoda učenja. Trenutnu razliku u dokumentu treba riješiti na način da u (svakom) standardu kvalifikacije moraju biti vidljivi svi njegovi pripadajući skupovi ishoda učenja, kao novi ili kao postojeći.

Primjer br. 13

- 1. Potrebno je ispraviti „prijedlog naziva standarda kvalifikacije“ tako da sadrži i nazive na latinskom (u muškom i u ženskom rodu).*
- 2. U rubrici „Šifra i naziv standarda zanimanja“ potrebno je upisati naziv i šifru jednog ili više standarda zanimanja s kojima se povezuje predloženi standard kvalifikacije. Postupak vrednovanja prijedloga SK moguće je provesti tek nakon povezivanja SK s odgovarajućim SZ iz Registra HKO-a (Podregistar standarda zanimanja).*

Do ponavljanja stručnih vrednovanja u najvećem broju slučajeva dolazi zbog sugestija povjerenstva za vrednovanje koje imaju za cilj poboljšanje kvalitete prijedloga standarda kvalifikacije. Niti ovdje na temelju studija slučaja nije identificiran poseban izazov u radu nadležnih tijela koji bi se trebao adresirati, niti poseban izazov u radu predlagatelja koji su radili na izmjenama i dopunama svojih zahtjeva.

Obrazovni programi

Kad je riječ o obrazovnim programima koji su povezani sa standardima kvalifikacija, valja napomenuti da se postupci usvajanja programa, a time i upisivanja u Registar HKO potpuno razlikuju od postupaka za upis standarda zanimanja, standarda kvalifikacija, skupova kompetencija i skupova ishoda učenja u Registar HKO-

a. Postupci se također razlikuju ovisno o razini HKO-a. Na predtercijarnim razinama strukovne kurikulume donosi ministar nadležan za obrazovanje i znanost na prijedlog Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, nakon provođenja e-savjetovanja, a zatim se objavljuju u Narodnim novinama. S druge strane, na razinama koje se odnose na visoko obrazovanje (razina 5 u dijelu koji se odnosi na visoko obrazovanje, 6.st, 6.sv, 7.1.st, 7.1.sv, 7.2, 8.1, 8.2), obrazovne programe donose visoka učilišta, a Agencija za znanost i visoko obrazovanje izdaje potvrdu o usklađenosti obrazovnog programa sa standardom kvalifikacije.

Stoga, provedena je analiza dostupnih podataka o upisanim obrazovnim programima (programi za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja, programi za stjecanje djelomične ili mikro kvalifikacije). Tablica 42 koja prikazuje analizu nalazi se u Prilogu 3., a prikazuje da je **postupak upisa ove vrste obrazovnih programa u Registar HKO protočan te se odvija unutar razumnih rokova.**

Tablica 35. Trajanje postupka odobravanja obrazovnih programa

Razina HKO-a	Najkraće trajanje	Najdulje trajanje
Predtercijarno obrazovanje		
Razina 2	11 dana Program obrazovanja za stjecanje djelomične kvalifikacije Rukovatelj poljoprivrednim strojevima i priključcima / Rukovateljica poljoprivrednim strojevima i priključcima	11 dana Program obrazovanja za stjecanje djelomične kvalifikacije Rukovatelj poljoprivrednim strojevima i priključcima / Rukovateljica poljoprivrednim strojevima i priključcima
Razina 3	20 dana Program obrazovanja za stjecanje mikro kvalifikacije Pranje i održavanje odjeće rublja i stolnog rublja u smještajnom objektu	20 dana Program obrazovanja za stjecanje mikro kvalifikacije Pranje i održavanje odjeće rublja i stolnog rublja u smještajnom objektu
Razina 4	0 dana (isti dan) Program obrazovanja za stjecanje mikro kvalifikacije Crtanje u prostoru pomoću računala	38 dana Program za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja Izrada i provedba projekata financiranih iz EU fondova
Razina 5	15 dana Program obrazovanja za stjecanje djelomične kvalifikacije Specijalist audio i video produkcije za videoigre / Specijalistica audio i video produkcije za videoigre	32 dana Program obrazovanja za stjecanje mikro kvalifikacije Trgovinsko poslovanje u drogeriji
Visoko obrazovanje		
Razina 6	1 dan Program obrazovanja za stjecanje mikro kvalifikacije Dizajniranje i upravljanje bazom podataka Program za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja Programiranje i primjena mikroupravljača	66 dana Program za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja Financijska analiza i planiranje
Razina 7	2 dana Program obrazovanja za stjecanje mikro kvalifikacije Stručnjak/stručnjakinja za umjetnu inteligenciju	11 dana Program obrazovanja za stjecanje mikro kvalifikacije Biopoduzetništvo

Izvor: IRO temeljem podataka koje je dostavio Naručitelj

Kako Tablica 35 prikazuje, nisu uočena „uska grla“ niti poteškoće s provođenjem postupka. Postupak u promatranim slučajevima u prosjeku traje 15 dana, pri čemu je prosječno trajanje postupka na predtercijarnim razinama nešto duže (prosječno 19 dana), a na tercijarnim razinama nešto kraće (12 dana). Najbrži postupak dovršen je u manje od jednog dana, a najduži je trajao 66 dana.

Slijed standard zanimanja – standard kvalifikacije – obrazovni program

Pri odabiru slučajeva za detaljnu analizu vodilo se računa o postojanju svih triju elemenata (standard zanimanja – standard kvalifikacije – obrazovni program) kako bi se proces mogao pratiti u cijelosti. Međutim, iako su u većini slučajeva pronađeni svi elementi, zbog različite prirode postupka odobravanja obrazovnih programa na različitim razinama HKO-a, mali je broj slučajeva u kojem se taj slijed može pratiti kroz sva tri elementa.

Zatim, treba uzeti u obzir da se standardi kvalifikacija mogu vezati uz postojeće, odnosno već upisane standarde zanimanja te da nije nužno da prijedlog za upis standarda kvalifikacije uputi isti predlagatelj koji je predložio standard zanimanja, a isto vrijedi i za prijedloge obrazovnih programa. Naime, obrazovni programi vežu se uz upisane standarde kvalifikacija ili skupove ishoda učenja koji su kroz Registar HKO-a javno dostupni svim potencijalnim predlagateljima te se u brojnim slučajevima ne može govoriti o povezanom procesu.

Dodatno, treba uzeti u obzir da ne postoje objedinjene evidencije obrazovnih programa, osim u slučaju programa za stjecanje mikrokvalifikacija, djelomičnih kvalifikacija i programa za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja koji su upisani u Registar HKO. Ipak, među analiziranim slučajevima pronađeni su neki primjeri na kojima se može pratiti tijek i trajanje postupaka, no radi se isključivo o programima za stjecanje mikrokvalifikacija ili za stjecanje i vrednovanje ishoda učenja. Ti su primjeri prikazani u Tablici 36.

Tablica 36. Primjeri slijeda standard zanimanja – standard kvalifikacije – obrazovni program

Naziv standarda	Datum upisa standarda zanimanja	Datum upisa standarda kvalifikacije	Datum odobrenja obrazovnog programa
Kozmetičar/ Kozmetičarka	29. 11. 2021	7. 3. 2022	27. 6. 2022 (Osnove šminkanja prirodnom kozmetikom)
Drogerist/Drogeristica	9. 4. 2020	10. 5. 2022	12. 9. 2022 (Trgovinsko poslovanje u drogeriji)
Radnik u domaćinstvu smještajnog objekta/Radnica u domaćinstvu smještajnog objekta	22. 2. 2021	11. 4. 2022	9. 9. 2022 (Pranje i održavanje odjeće, rublja i stolnog rublja)
Programski inženjer/Programska inženjerka	3. 8. 2018.	3. 11. 2022.	28. 11. 2023 Dizajniranje i upravljanje bazom podataka

Izvor: IRO temeljem podataka koje je dostavio Naručitelj

Iz navedenih primjera može se vidjeti da je predlagateljima nakon upisa standarda zanimanja u registar trebalo više od godine dana za pripremu i predavanje zahtjeva i upis standarda kvalifikacije, a da se odobravanje obrazovnog programa odvija nešto brže. No, sveukupno gledajući, radi se o dugotrajnom procesu u koji predlagatelj treba uložiti značajne resurse.

4.5. Perspektive dionika o učinkovitosti procesa vrednovanja

Kroz intervjuje i fokus-grupu s ključnim dionicima analizirani su stavovi i iskustva vezana za zakonodavne izmjene 2021. godine. Ova analiza pruža detaljan pregled nalaza i preporuka za poboljšanje učinkovitosti procesa vrednovanja.

Stavovi dionika o učinkovitosti procesa vrednovanja.

Jedan od ključnih nalaza je da su zakonodavne izmjene u 2021. godini dovele do značajnog skraćivanja vremena potrebnog za odobravanje standarda zanimanja i kvalifikacija. Prije izmjena, procesi su bili dugotrajni zbog potrebe za konsenzusom među brojnim dionicima i uključivanjem mnogih tijela. Nakon izmjena, procesi su postali centraliziraniji i fokusiraniji, što je omogućilo brže donošenje odluka.

Brzina, efikasnost i povećanje broja standarda.

Prema navodima sudionika intervjua, centralizacija procesa rezultirala je značajnim povećanjem broja standarda kvalifikacija u Registru HKO-a. Ovo povećanje pokazuje kako su zakonodavne izmjene omogućile bolje korištenje resursa i bolju organizaciju rada unutar agencija koje su sada zadužene za ove procese.

Citat sudionika: „Broj standarda kvalifikacija u registru je značajno porastao nakon zakonodavnih izmjena, što pokazuje da su procesi postali učinkovitiji i brži.“

Citat sudionika: „Sada imamo više od 130 standarda kvalifikacija u registru, dok smo prije imali samo 12.“

Nedostatak standardiziranih smjernica.

Unatoč poboljšanjima, dionici su istaknuli nekoliko izazova koji i dalje otežavaju procese vrednovanja. Jedan od glavnih izazova je složenost i nedostatak standardiziranih obrazaca i smjernica koje bi dionicima pružale jasne upute za provođenje procesa. Dionici su naveli da je potrebno pojednostaviti i standardizirati postojeće obrasce i smjernice kako bi postali razumljiviji i lakši za upotrebu svim dionicima. Uvođenje jasnih kriterija za vrednovanje prijave te osiguranje dosljedne primjene kroz obuku relevantnih tijela ključni su za povećanje učinkovitosti. Digitalizacija procesa omogućila bi transparentnije praćenje statusa prijave i pružanje povratnih informacija predlagateljima. Redovita revizija obrazaca i smjernica, temeljena na povratnim informacijama korisnika, osigurat će da alati ostanu relevantni i usklađeni s potrebama sustava.

Citat sudionika: „Postoji potreba za jasnim i standardiziranim obrascima i smjernicama koje bi dionicima pružale konkretne upute za provođenje procesa. Ovo bi osiguralo konzistentnost i kvalitetu u radu.“

Potreba za edukacijom i podrškom.

Također, identificiran je izazov nedovoljne edukacije i podrške za dionike, posebno one koji nisu stručnjaci u području vrednovanja kvalifikacija. Ovo često dovodi do nejasnoća i grešaka u procesima, što usporava donošenje odluka.

Citat sudionika: „Potrebna je kontinuirana edukacija i podrška za sve dionike kako bi se osiguralo da razumiju i pravilno provode procese vrednovanja.“

Problemi s konzistentnošću procesa vrednovanja.

Zakonske izmjene koje su uvedene u 2021. godini imale su značajan utjecaj na učinkovitost procesa vrednovanja standarda kvalifikacija. Decentralizacija procesa vrednovanja, gdje su nadležnosti prebačene na različite agencije, omogućila je brže i učinkovitije procese, ali je dovela i do problema s konzistentnošću.

Citat sudionika: „*Decentralizacija postupka sigurno je doprinijela nekonzistentnosti.*“

4.6. Zaključci o procesima vrednovanja

Izmjene pravnog okvira u 2021. godini donijele su značajne promjene u postupcima vrednovanja i upisa zahtjeva za standarde zanimanja, skupova kompetencija, standarda kvalifikacija i skupova ishoda učenja u Registar HKO-a. Ove promjene usmjerene su na povećanje učinkovitosti, skraćivanje rokova te jasnije definiranje odgovornosti u postupku vrednovanja zahtjeva. Uvođenjem Povjerenstva za vrednovanje standarda zanimanja i skupova kompetencija pri MROSP-u te prebacivanjem nadležnosti za vrednovanje standarda kvalifikacija i skupova ishoda učenja na specijalizirane agencije u sustavu obrazovanja, nositelji politike imali su namjeru povećati racionalizaciju i unaprjeđenje procesa vrednovanja.

Osim decentralizacije određenih postupaka vrednovanja s ministarstva na agencije u sustavu obrazovanja, ukidanje nadležnosti 25 sektorskih vijeća za stručna vrednovanja zahtjeva za upis standarda kvalifikacija i skupova ishoda učenja te uvođenje *ad hoc* povjerenstava, trebali su omogućiti veći stupanj specijalizacije i fleksibilnosti u vrednovanju pristiglih zahtjeva. Ovakva organizacija trebala je omogućiti brže i učinkovitije prilagođavanje sustava promjenama u obrazovnim i tržišnim potrebama.

Na temelju dubinske analize mikropodataka, studija slučaja i stavova dionika, moguće je izdvojiti sljedeće zaključke o procjeni učinkovitosti postupaka nakon zakonske izmjene:

1. Poslije zakonske izmjene smanjilo se trajanje cjelokupnog postupka vrednovanja standarda zanimanja i standarda kvalifikacija.

Medijalne vrijednosti trajanja postupaka pokazuju smanjenje trajanja postupka vrednovanja standarda zanimanja i standarda kvalifikacije za oko mjesec dana: s 264 na 234 dana za standarde zanimanja (odnosno s 9 na 8 mjeseci) te sa 120 na 91 dan za standarde kvalifikacija (odnosno s 4 na 3 mjeseca). Za skupove ishoda učenja i skupove kompetencija nije bilo moguće usporediti podatke budući da su prvi zahtjevi predani tek nakon zakonske izmjene.

Analiza stavova i iskustava ključnih dionika vezanih za zakonodavne izmjene iz 2021. godine potvrđuju ovu pozitivnu ocjenu: dionici smatraju da su zakonske izmjene značajno skratile vrijeme potrebno za odobravanje standarda zanimanja i kvalifikacija, što je dovelo do povećanja broja standarda u Registru HKO-a. Pojednostavljenje procesa rezultiralo je bržim i efikasnijim donošenjem odluka.

2. Iako je došlo do unaprjeđenja učinkovitosti, zaključci se razlikuju ovisno o vrsti zahtjeva.

Za standarde kvalifikacija vrijeme trajanja formalne provjere i stručnog vrednovanja znatno je kraće u periodu poslije zakonske izmjene, u usporedbi s periodom prije zakonske izmjene. Međutim, slika za standarde zanimanja je kompleksnija. S jedne strane, došlo je do znatno kraćeg trajanja cjelokupnog postupka vrednovanja, a odgovori se dobiju u kraćem roku u slučaju pozitivnih odgovora i mišljenja

tijekom formalnog ili stručnog vrednovanja. No s druge strane, podaci ukazuju da je došlo do dužeg trajanja vrednovanja u slučaju zahtjeva koji su dobili negativan odgovor kod prvog formalnog ili stručnog vrednovanja. Prilažemo sumarnu tablicu koja prikazuje navedene razlike.

Tablica 37. Sumarni prikaz razlike u učinkovitosti procesa vrednovanja standarda zanimanja i standarda kvalifikacija poslije zakonske izmjene, u odnosu na razdoblje prije zakonske izmjene (medijalne vrijednosti)

Vrsta zahtjeva	Ukupno trajanje	Prva formalna provjera		Prvo stručno vrednovanje	
		Pozitivan odgovor	Negativan odgovor	Pozitivno mišljenje	Negativan odgovor
Standardi zanimanja	234 dana (30 dana kraće)	47 dana (48 dana kraće)	45 dana (17 dana duže)	18 dana (17 dana kraće)	85 dana (41 dan duže)
Standardi kvalifikacije	91 dan (29 dana kraće)	13 dana (N/p*)	14 dana (14 dana kraće)	0 dana (21 dan kraće)	21 dan (16 dana kraće)

Izvor: IRO na temelju mikropodataka Registra HKO-a

* Napomena: zbog premalenog broju standarda kvalifikacija s negativnim odgovorom u formalnom vrednovanju prije zakonskih izmjena nije moguće usporediti razliku u trajanju s razdobljem poslije zakonskih izmjena

Treba također naglasiti da, iako je došlo do unaprjeđenja u poštivanju zakonskih rokova, i dalje postoje indikacije otvorenih izazova: formalno vrednovanje često nije dovršeno unutar zakonskog roka. Potrebno je dodatno istražiti i s dionicima prodiskutirati uzroke produženog trajanja postupaka vrednovanja kod standarda zanimanja i slučajeva prekoračivanja zakonskih rokova te provesti odgovarajuće mjere za poboljšanje. U ovom se kontekstu postavlja i pitanje kapaciteta Povjerenstva nadležnog za vrednovanje zahtjeva za upis standarda zanimanja. O kapacitetima aktera će biti riječ u narednom poglavlju, no potrebno je detaljnije razmatranje ovog pitanja i ubuduće.

3. Podaci ukazuju na velike varijacije u trajanju procesa.

I prije, i poslije zakonske izmjene uočljive su znatne razlike trajanja ukupnog procesa vrednovanja i trajanja pojedinih procesa vrednovanja. Iako većina zahtjeva često bude vrednovana unutar razumnog i učinkovitog roka, vidljiv je vrlo širok i neujednačen raspon različitih trajanja postupka vrednovanja. Kao ilustracija navedenoga, neki zahtjevi za upis standarda su u cijelosti završeni unutar jednog do dva mjeseca, dok su drugi završeni tek nakon više od 12 mjeseci.

Analiza mikropodataka ustanovila je da je navedena varijabilnost podataka vidljiva i među sektorima i unutar pojedinih sektora, odnosno da nije moguće objasniti razlike u trajanju na temelju pripadnosti određenom sektoru. Međutim, razlike prema razini obrazovanja pokazuju jasniji trend: postupci vrednovanja zahtjeva za upis standarda zanimanja i standarda kvalifikacija vezanih za visoko obrazovanje (HKO razine 6 do 7.2) traju znatno duže od zahtjeva iz predtercijarnog obrazovanja (formalna provjera kod zahtjeva za standarde zanimanja traje 48 dana duže, a 99 dana duže kod zahtjeva za standarde kvalifikacija). Potrebno je istražiti specifične faktore koji utječu na dulje trajanje vrednovanja na razinama visokog obrazovanja i provesti ciljne mjere za poboljšanje.

4. Identificirani su specifični izazovi u procesima vrednovanja.

Na temelju studija slučaja, detektirano je jedno „usko grlo“ u procesu, a odnosi se na formalno vrednovanje zahtjeva za upis standarda zanimanja. Razlozi za formiranje „uskog grla“ su eksterni (prekid procesa uslijed primjene zakonskih izmjena, pripadnost standarda u više sektora te reguliranost

profesije), ali i inherentni postupku vrednovanja (nepridržavanje ili nerazumijevanje uputa od strane prijavitelja te prestrogo vrednovanje). Na temelju razgovora s dionicima, utvrđeno je kako su unatoč ovim poboljšanjima, identificirani izazovi poput nedostatka jednostavnih smjernica koje bi dionicima pružale konkretnije upute za provođenje procesa i standardiziranih obrazaca. Trenutni alati su previše složeni i nedosljedni u primjeni, što dionicima otežava pravilno provođenje procesa i osiguravanje kvalitete prijave. Nadalje, istaknuta je i potreba za kontinuiranom edukacijom i podrškom dionicima. Također, decentralizacija procesa vrednovanja (tj. raspoređivanje odgovornosti na agencije, ovisno o razini HKO-a) dovela je do problema s konzistentnošću, što upućuje na potrebu za daljnjim usklađivanjem i standardizacijom unutar sustava.

5. Identificiran je prostor za poboljšanje u strukturi i unosu podataka u informacijski sustav Registra HKO-a.

Prilikom analize mikropodataka, identificirani su izazovi s unosom u sustav od strane nadležnih tijela, pri čemu su pozitivni ishodi stručnog vrednovanja ponekad zabilježeni zajedno s ishodima formalne provjere u jednom danu. To može dovesti do netočnih ili pogrešnih podataka u sustavu i utjecati na buduće analize. Potrebno je unaprijediti praksu unosa podataka kako bi se osigurala točnost i dosljednost. Također, budući da je analiza pokazala da bi jedan od faktora duljeg trajanja vrednovanja mogao biti duljina postupaka za regulirane profesije (zbog čekanja mišljenja nadležnih tijela), bilo bi važno unaprijediti Registar na način da posebno označava i prati takve zahtjeve.

6. Identificiran je velik prostor za poboljšanje načina vođenja evidencija obrazovnih programa usklađenih s HKO-om.

Postojeće evidencije neujednačene su te ne omogućuju niti praćenje, niti evaluaciju procesa provjere usklađenosti obrazovnih programa s HKO-om. Ovaj je izazov nužno adresirati kako bi se omogućio centraliziran i transparentan pristup informacijama, kako za korisnike, tako i za potrebe budućih evaluacija.

5. Uloge i kapaciteti aktera

5.1. Opis uloga i zaduženja glavnih aktera

Izmjena pravnih propisa u 2021. donijela je dvije značajne novine u ulogama i zaduženjima glavnih aktera koji se vežu uz primjenu HKO-a i koje su prikazane u slici niže u tekstu:

1. Decentralizacija nadležnosti za vrednovanje zahtjeva i upisa standarda kvalifikacija (SK) i skupova ishoda učenja (SIU) s centralnog nositelja politike tj. ministarstva nadležnog za znanost i obrazovanje na tri agencije u sustavu obrazovanja od kojih je svaka nadležna za vrednovanje i upis zahtjeva na određenim razinama HKO-a. Dodatno, agencije preuzimaju zaduženje pružanja administrativne i stručne podrške te imenovanja/osnivanja sektorskih vijeća:
 - Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO): nadležna za kvalifikacije na razinama 5 (u dijelu koji se odnosi na visoko obrazovanje); 6.st; 6.sv; 7.1.st; 7.1.sv; 7.2; 8.1; 8.2. Predsjednike i članove sektorskih vijeća za sektore od XV. do XXV. imenuje AZVO.
 - Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (ASOO): nadležna za kvalifikacije na razinama 2; 3; 4.1; 4.2; te razinu 5 (u dijelu koji se odnosi na specijalističko strukovno usavršavanje). Predsjednike i članove sektorskih vijeća za sektore od I. do XIV. imenuje ASOO.
 - Agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO): nadležna za kvalifikacije na razinama 1 i 4.2 (za opće obrazovanje), za koje će upis u odgovarajući podregistar obaviti ASOO, a na temelju Odluke o upisu u odgovarajući podregistar AZOO.

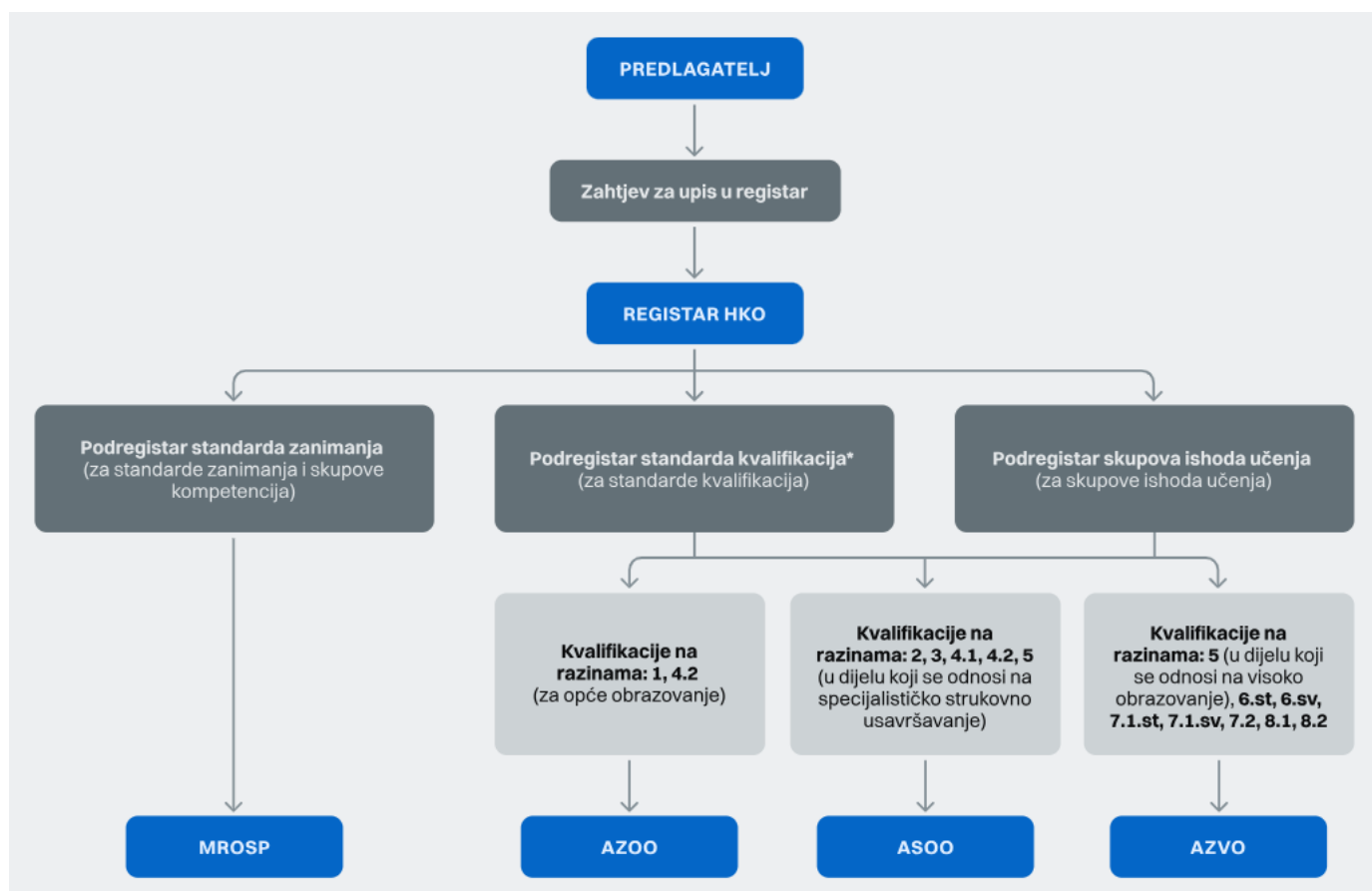
Ministarstvo nadležno za znanost i obrazovanje (sadašnji MZOM) u novom pravnom okviru obavlja poslove koordinacije primjene i razvoja HKO-a, u suradnji s ministarstvima nadležnima za rad i za regionalni razvoj te agencijama u obrazovanju. Glavni poslovi koordinacije MZOM-a odnose se na donošenja smjernica za razvoj standarda kvalifikacija u suradnji s agencijama u obrazovanju, razvoj i održavanje mrežnog sustava za vođenje Registra HKO-a te davanje stručnih uputa i izrade drugih materijala potrebnih za primjenu i razvoj HKO-a. Dvije agencije, AZVO i ASOO, postaju nadležne za vođenje Podregistra standarda kvalifikacija i SIU, dok je prije 2021. godine MZOM imao ovu nadležnost. Praksa treba pokazati koliko učinkovito i djelotvorno može biti vođenje ovih opsežnih podregistara koje sada zajednički vode dvije agencije

Opisana decentralizacija u odnosu na MZOM kao nositelja politike te poslove upisa standarda kvalifikacija i SIU u novom pravnom okviru iz 2021. nije primjenjiva na ministarstvo nadležno za rad (MROSP) koje je zadržalo ulogu centralnog nositelja politike u odnosu na poslove koje se odnose na razvoj i primjenu standarda zanimanja (SZ) i skupova kompetencija. MROSP ostaje nadležan za razvoj i izradu analitičkih podloga i metodologije za izradu SZ i skupova kompetencija te vođenja Podregistra SZ i skupova kompetencija. Dodatno, MROSP obavlja formalno vrednovanje zahtjeva za upis SZ i skupova kompetencija, osniva Povjerenstvo za stručno vrednovanje SZ te donosi odluku o upisu u podregistar SZ i skupova kompetencija. MROSP prikuplja podatke o promjenama u kompetencijama potrebnim po zanimanjima i predlaže razvoj standarda kvalifikacija i standarda zanimanja s obzirom

na potrebe tržišta rada te prikuplja i analizira podatke potrebne za mrežno sučelje tržišta rada (Portal za napredno praćenje tržišta rada).

2. Ukidanje nadležnosti 25 sektorskih vijeća (svako vijeće ima 11 članova, od kojih se osam – sektorski stručnjaci – bira na temelju javnog poziva) za stručno vrednovanje svih zahtjeva za upis u Registar HKO-a. Novim pravnim okvirom iz 2021. godine ova zadaća se povjerava:
 - jednom Povjerenstvu za vrednovanje za standarde zanimanja i skupove kompetencija koje broji sedam članova. Ovo Povjerenstvo imenuje ministar nadležan za rad i njegovo ministarstvo pruža administrativnu podršku Povjerenstvu.
 - *ad hoc* povjerenstvima koja imenuje svaka od tri agencije u sustavu obrazovanja (AZVO, ASOO, AZOO) za stručno vrednovanje zahtjeva i davanje mišljenja o ispunjenosti stručnih uvjeta za upis u odgovarajući podregistar. Svako *ad hoc* povjerenstvo sastoji se najmanje od triju članova.

Slika 15. Opis uloga i zaduženja glavnih aktera HKO-a nakon 2021. godine

Izvor: AZVO

Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala (NVRLJP) i u novom pravnom okviru iz 2021. godine zadržava ulogu koju je imalo i prije tog perioda pa ostaje središnje strateško tijelo za razvoj HKO-a koje prati i vrednuje učinke HKO-a i pojedinih kvalifikacija te daje preporuke o poboljšanjima u povezivanju obrazovanja i tržišta rada. Sektorska vijeća kojih ima 25, kao što je već navedeno, izgubila su nadležnost za stručno vrednovanje zahtjeva za upis u Registar HKO-a, no zadržala su svoju savjetodavnu ulogu kroz brigu o razvoju ljudskih potencijala u skladu s potrebama tržišta rada unutar pojedinih sektora, analiziraju postojeće i potrebne kompetencije unutar sektora te na temelju toga predlažu preporuke za razvoj sektora.

Zamjetno je kako je novi pravni okvir iz 2021. godine u cijelosti zadržao već od ranije vrlo obimnu mrežu glavnih aktera i tijela HKO (premda s djelomice promijenjenim ulogama i nadležnostima) te ju je dodatno proširio s tri agencije u području obrazovanja i s povjerenstvima za stručno vrednovanje zahtjeva za upis u Registar HKO-a. Premda taj novi pravni okvir ima jasno definirane uloge svih aktera, posebnu pozornost u narednom periodu trebat će usmjeriti na poslove koordinacije mreže svih glavnih aktera i tijela te osiguravanje da djeluju učinkovito i djelotvorno. U narednom periodu bit će važno pratiti i evaluirati financijsku isplativost ove obimne mreže aktera s obzirom na ishode njihovog rada, postizanje zadanih ciljeva te promjenu koju donose. Prema Zakonu o HKO-u glavna tijela za koordinaciju svih glavnih aktera i općenito koordinaciju primjene i razvoja HKO-a su MZOM, MROSP, MRRFEU te agencije AZVO, ASOO i AZOO pa će na njima biti najveća odgovornost za provedbu kvalitetne koordinacije svih aktera.

Na kraju, svaka obimna mreža aktera i tijela zahtijeva pažljivu i sustavnu brigu o izgradnji njihovih kapaciteta, jer je to ključni preduvjet za osiguravanje njihove učinkovitosti, djelotvornosti i postizanja zadanih ciljeva. Izgradnja kapaciteta trebala bi uključivati ne samo tehničku obuku i razvoj stručnih kompetencija, već i poticanje vršnjačkog učenja i aktivnu razmjenu informacija među akterima. Vršnjačko učenje omogućuje dijeljenje najboljih praksi i iskustava, što doprinosi unaprijeđenju kvalitete rada unutar svakog tijela. Razmjena informacija ključna je za uspostavu dosljednih i usklađenih postupaka u primjeni zakonskih okvira, čime se osigurava koherentnost i jedinstvo u provedbi HKO-a.

Ova izgradnja kapaciteta mora obuhvatiti i članove brojnih povjerenstava za vrednovanje zahtjeva za upis u Registar HKO-a, kao i svih onih aktera koji su odgovorni za izradu standarda zanimanja i kvalifikacija te skupova kompetencija i ishoda učenja. S obzirom na ključnu ulogu ovih povjerenstava i stručnjaka u osiguravanju kvalitete i relevantnosti standarda na kojima rade, njihova kontinuirana edukacija i stručna podrška neophodni su za uspješnu provedbu HKO-a. Posebnu pozornost treba posvetiti jačanju suradnje između agencija kao što su AZVO, ASOO i AZOO te preostalih glavnih tijela za koordinaciju, uključujući MZOM, MROSP i MRRFEU. Ove institucije moraju aktivno raditi na stvaranju platformi za redovitu razmjenu znanja i iskustava, što će omogućiti brzu reakciju na promjene i izazove u sektoru obrazovanja i tržišta rada. Kroz ove aktivnosti, mreža aktera postat će agilnija, kompetentnija i bolje opremljena za suočavanje s budućim izazovima, osiguravajući da HKO ispuni svoju misiju povezivanja obrazovanja s potrebama tržišta rada, pojedinaca i društva u cjelini.

Novi pravni okvir iz 2021. godine izriječno ne spominje važnost izgradnje kapaciteta svih aktera HKO-a, što se odrazilo na ograničen broj specifičnih aktivnosti usmjerenih na jačanje kapaciteta aktera. Pregledom dostupnih izvora i analiza provedenih do sada, uočava se da su napori u ovom području bili ograničeni i fragmentirani. Iako su pokrenuti neki programi edukacije i vršnjačkog učenja, njihova implementacija nije bila sustavna niti dovoljno široko obuhvatna da bi odgovorila na sve potrebe aktera uključenih u provedbu HKO-a. To ukazuje na potrebu za usmjerenijim i intenzivnijim pristupom u izgradnji kapaciteta kako bi se osigurala dosljedna i učinkovita provedba HKO-a u budućnosti.

5.2. Perspektive dionika o jasnoći uloga i kvaliteti koordinacije aktera

Jasno definirane uloge i kvalitetna koordinacija među akterima ključni su za učinkovito funkcioniranje HKO-a. Kroz intervjuje i fokus-grupu analizirani su stavovi aktera o promjenama u podjeli uloga i kvaliteti koordinacije nakon zakonodavnih izmjena 2021. godine, te su identificirani ključni izazovi i prednosti nove strukture, kao i preporuke za daljnje poboljšanje.

Jasno definiranje uloga i odgovornosti. Jedan od ključnih nalaza je da su zakonodavne izmjene dovele do jasnijeg definiranja uloga i odgovornosti među različitim agencijama i ministarstvima. Agencije ASOO, AZOO i AZVO preuzele su specifične odgovornosti vezane za standarde kvalifikacija i SIU, dok je MROSP fokusirano na formalno vrednovanje standarda zanimanja i skupova kompetencija te za osnivanje Povjerenstva za stručno vrednovanje standarda zanimanja i skupova kompetencija. Ova podjela odgovornosti omogućila je agencijama da se specijaliziraju i usmjere na svoje ključne zadatke, što je povećalo učinkovitost i smanjilo preklapanje uloga.

Citat sudionika: „*Prebacivanje nadležnosti na agencije omogućilo je bolje definiranje uloga i odgovornosti, što je rezultiralo boljom koordinacijom i efikasnijim procesima.*”

Citat sudionika: „*Agencije sada imaju jasnije definirane uloge, što im omogućuje da se specijaliziraju i fokusiraju na ključne zadatke, povećavajući tako učinkovitost.*”

Uloga sektorskih vijeća. Sektorska vijeća, iako su bila zamišljena kao ključni dijelovi sustava za vrednovanje standarda, suočila su se s izazovima u učinkovitosti i dosljednosti. Sudionici su istaknuli da su sektorska vijeća izgubila ulogu vrednovanja standarda zakonskim izmjenama u 2021. godini, što je pridonijelo nerazumijevanju njihove trenutne uloge i dodatno otežalo koordinaciju unutar sustava. Sektorska vijeća trebaju dodatnu edukaciju i bolje definirane uloge kako bi mogla učinkovito doprinositi razvoju sektora.

Citat sudionika: „*Sektorska vijeća su izgubila ulogu vrednovanja standarda tako da ja ne vidim uopće njihovu ulogu u cijelom tom procesu, pa se čine suvišnima sada.*”

Kvaliteta koordinacije među akterima. Unatoč jasnijoj podjeli uloga, identificirani su izazovi vezani za kvalitetu koordinacije među akterima. Dionici su istaknuli potrebu za boljom komunikacijom i suradnjom kako bi se osigurala dosljednost i kvaliteta procesa. Jedan od prijedloga za poboljšanje koordinacije je uspostava redovitih sastanaka i radnih skupina koje bi uključivale predstavnike svih relevantnih tijela. Ovo bi omogućilo bržu razmjenu informacija i zajedničko rješavanje problema.

Citat sudionika: „*Potrebna je bolja komunikacija i suradnja među agencijama kako bi se osigurala dosljednost i kvaliteta u provođenju procesa.*”

Citat sudionika: „*Redoviti sastanci i radne skupine s predstavnicima svih relevantnih tijela omogućili bi bržu razmjenu informacija i zajedničko rješavanje problema.*”

Citat sudionika: „*Jednostavno nedostaje koordinacija. Upravo ovo što je rekla...mi o tome moramo sjesti sa Ministarstvom zdravstva. Ajmo sjesti s Agencijom za visoko i Ministarstvom zdravstva i vidjeti što mi tu radimo.*”

5.3. Kapaciteti aktera u praksi: analiza studija slučaja

U analizu dostavljene dokumentacije vezane za odabrane slučajeve uključena je i analiza kapaciteta aktera kako bi se identificirali razlozi za eventualna odstupanja u razini učinkovitosti, prema vrsti standarda ili prema sektorima i razinama HKO-a. Proučena je dinamika održanih sjednica nadležnih povjerenstava, prisutnosti članova, detaljnost zapisnika, komunikacija s predlagateljima itd.), a poseban fokus bio je na novim akterima koji su uvedeni zakonskim izmjenama u 2021. godini te na sektorskim vijećima.

U analiziranom uzorku nije uočena razlika u trajanju postupka upisa u Registar u odnosu na pripadnost određenom sektoru niti razini HKO. No, kako je prikazano u prethodnim poglavljima, i analiza mikropodataka i analiza studija slučaja upućuju na zaključak da postupak vrednovanja zahtjeva i upisa standarda zanimanja traje duže od postupka vrednovanja zahtjeva i upisa standarda kvalifikacija, kako prije, tako i poslije zakonskih izmjena.

Tablica 38. Usporedba broja zaprimljenih zahtjeva za upis standarda u razdoblju od 2021. do 2023.

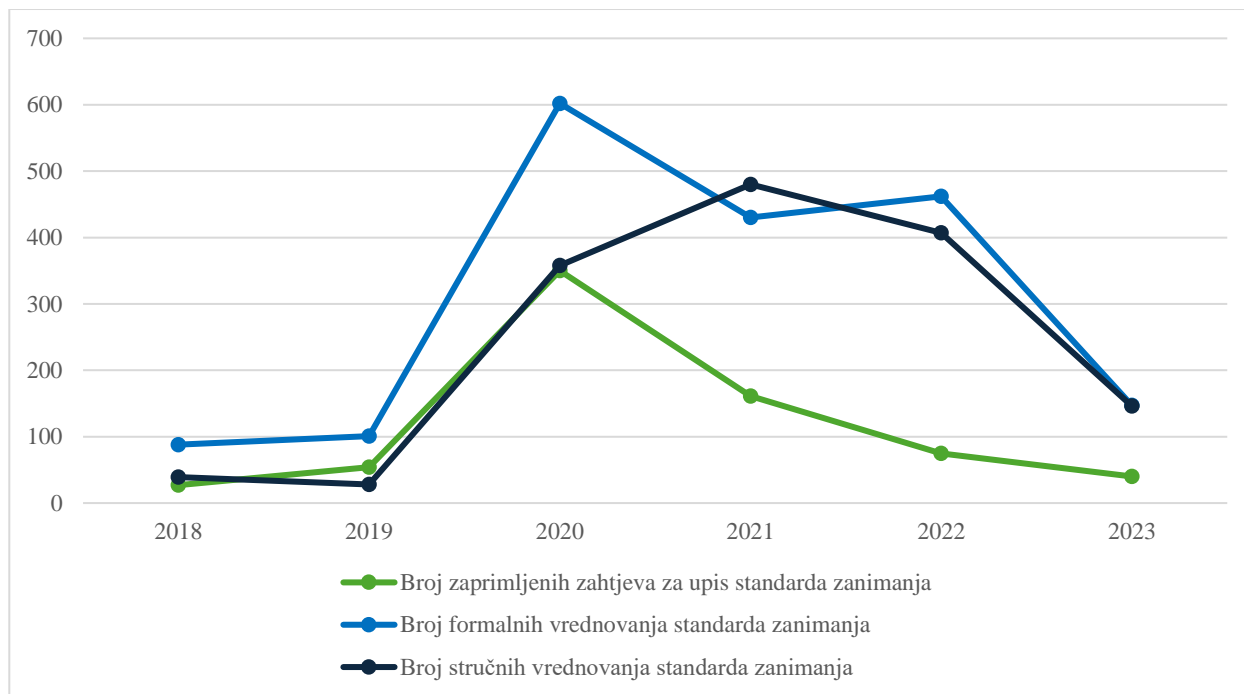
	Broj zahtjeva za upis standarda kvalifikacije i/ili skupova ishoda učenja		Broj zahtjeva za upis standarda zanimanja i/ili skupova kompetencija
	ASOO	AZVO	MROSP
Zaprimljeni zahtjevi za upis	124	n/p	276
Broj zahtjeva za upis za koje su provedene formalne provjere	150	n/p	644
Broj standarda upisanih u Registar HKO-a	166	25	498

Izvor: IRO, prema dokumentaciji koju je dostavio Naručitelj

Prema podacima u Tablici 38 dostavljenim iz MROSP-a, Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje (ASOO) odraslih te Agencije za znanost i visoko obrazovanje (AZVO), vidljivo je da je u usporedivom razdoblju nakon zakonskih izmjena broj zahtjeva za upis standarda zanimanja ili skupa kompetencija upućenih prema MROSP-u znatno veći od broja zahtjeva za upis standarda kvalifikacija ili skupova ishoda učenja upućen nadležnim agencijama. Veći priljev zahtjeva može rezultirati sporijim procesuiranjem sljedećih koraka vrednovanja, osobito ako se nije povećao broj zaposlenika raspoređenih na zadatke vezane za standarde zanimanja, koji su time dobili veće radno opterećenje.

Povećani priljev zahtjeva za upis standarda zanimanja može se promatrati na podacima dostavljenim iz MROSP-a. Slika 16 prikazuje kretanje broja zahtjeva za upis standarda zanimanja kao i broj vrednovanja u razdoblju od 2018. do 2023. godine.

Slika 16. Vrednovanje zahtjeva za upis standarda zanimanja od 2018. do 2023. godine

Izvor: IRO, prema podacima koje je dostavio Naručitelj

Vidljivo je da je tijekom 2020. godine pristigao najveći broj zahtjeva, što se može objasniti većim brojem projekata financiranih iz Europskog socijalnog fonda koji su u to vrijeme bili u tijeku, a kojima je jedan od ciljeva bio izrada standarda zanimanja. No, vidljivo je da se prema kraju promatranoga razdoblja broj pristiglih zahtjeva smanjuje. Zbog zastoja u procesu nastalog uslijed zakonskih izmjena došlo je do gomilanja pristiglih zahtjeva koji nisu mogli biti upućeni na sljedeće korake vrednovanja, što je moglo negativno utjecati na učinkovitost procesa neposredno nakon primjene zakonskih izmjena. Na to upućuje i zapisnik 1. sjednice Povjerenstva za stručno vrednovanje zahtjeva za upis standarda zanimanja i skupova kompetencija od 4. listopada 2021., u kojem se spominje „veći broj pristiglih standarda koje treba vrednovati do siječnja 2022.“. Slika 16 potvrđuje da se od 2022. godine broj vrednovanja smanjuje, što znači da je povjerenstvo ostvarilo svoje planove.

Analizom dostavljenih zapisnika sjednica povjerenstva za stručno vrednovanje zahtjeva za upis standarda zanimanja i skupova kompetencija u dva saziva (počevši od listopada 2021. do studenoga 2023. godine) dolazi se do zaključka da se sjednice povjerenstva održavaju redovito. U prvom sazivu održane su 22 sjednice, a u drugom sazivu u promatranom razdoblju održano je 15 sjednica. Iz zapisnika navedenih sjednica vidljivo je da članovi povjerenstva redovito prisustvuju sjednicama te da se pridržavaju usvojenog dnevnog reda.

Prije zakonskih izmjena, zadaću vrednovanja prijedloga za upis standarda zanimanja imala su sektorska vijeća. No, analizom zapisnika i sažetaka dostupnih na mrežnoj stranici HKO-a, može se zaključiti da su sjednice tada održavane rjeđe te da su među sektorima postojale znatne razlike u dinamici održavanja sjednica.

Tablica 39 Pregled broja sjednica Sektorskih vijeća u razdoblju od 2014. do 2021. godine

Br. sektora	Naziv sektora	Broj sjednica sektorskog vijeća u razdoblju od 2014. do 2021.
I	Poljoprivreda, prehrana i veterina	5
II	Šumarstvo i drvna tehnologija	8
III	Geologija, rudarstvo, nafta i kemijska tehnologija	8
IV	Moda, tekstil i koža	11
V	Grafička tehnologija i audiovizualne tehnologije	8
VI	Strojarstvo, brodogradnja i metalurgija	7
VII	Elektrotehnika i računarstvo	
VIII	Graditeljstvo, geodezija i arhitektura	8
IX	Ekonomija i trgovina	8 u prvom i 8 u drugom mandatu
X	Turizam i ugostiteljstvo	2 u prvom i 2 u drugom mandatu
XI	Promet i logistika	3 u prvom i 7 u drugom mandatu
XII	Zdravstvo	4
XIII	Osobne, usluge zaštite i druge usluge	3
XIV	Umjetnost	4
XV	Temeljne prirodne znanosti	5
XVI	Temeljne tehničke znanosti	2
XVII	Zrakoplovstvo, raketna i svemirska tehnika	2
XVIII	Informacije i komunikacije	9
XIX	Pravo, politologija, sociologija, državna uprava i javni poslovi	3
XX	Psihologija, edukacijska rehabilitacija, logopedija i socijalne djelatnosti	3
XXI	Odgoj, obrazovanje i sport	3 u prvom i 7 u drugom mandatu
XXII	Filozofija, teologija i religijske znanosti	1
XXIII	Povijest, znanost o umjetnosti, arheologija, etnologija i antropologija	3
XXIV	Sigurnost i obrana	8
XXV	Filologija	4

Izvor: Mrežna stranica HKO (<http://www.kvalifikacije.hr/hr/sektorska-vijeca>)

Tablica 39 prikazuje broj održanih sjednica sektorskih vijeća u razdoblju od 2014. do 2021. godine i ukazuje na velike razlike među sektorima. Primjerice u sektoru XIV., u razdoblju od rujna 2017. do studenoga 2019. godine održane su 3 sjednice, dok je u sektoru III i sektoru IV u razdoblju od rujna 2017. do prosinca 2019. godine održano 8, odnosno 11 sjednica. U nekim sektorima u promatranom razdoblju sektorska vijeća imala su dva mandata, a kod nekih sektora proteklo je značajno vrijeme između dvaju mandata (npr. u Sektoru I

prvi mandat Sektorskoga vijeća završio je u lipnju 2016. godine, a novi mandat započeo je tek u studenome 2019. godine; u sektoru VII. prvi mandat sektorskoga vijeća je završio u ožujku 2018. godine, dok je novi mandat započeo više od godinu dana kasnije - u srpnju 2019. godine).

Također, iz zapisnika se uočava da je broj procesuiranih zahtjeva po sjednici sektorskih vijeća manji u odnosu na broj zahtjeva koji su obrađeni na sjednicama Povjerenstva za stručno vrednovanje zahtjeva za upis standarda zanimanja i skupova kompetencija nakon zakonskih izmjena.

Stoga, može se zaključiti kako je zakonska izmjena kojom su uvedeni novi akteri pozitivno djelovala na učinkovitost procesa upisa standarda zanimanja, ako se kao kriterij promatra broj obrađenih predmeta.

Prije zakonskih izmjena, sektorska vijeća su bila odgovorna i za vrednovanje prijedloga standarda kvalifikacija. Budući da je u tom razdoblju u registar bio upisan izuzetno mali broj standarda, nije moguće donijeti relevantne zaključke o učinkovitosti procesa. Međutim, evidentno sporija dinamika održavanja sjednica u tom razdoblju upućuje na zaključak o dužem trajanju postupaka vrednovanja.

5.4. Perspektive dionika o kapacitetima aktera

Kapaciteti agencija i ministarstava uključenih u HKO ključni su za učinkovitu provedbu procesa i postizanje ciljeva sustava. Nakon zakonodavnih izmjena 2021. godine, kapaciteti ovih tijela postali su još važniji, jer su nove uloge i odgovornosti zahtijevale povećanje resursa, vještina i kompetencija. Kroz intervjuje i fokus-grupu s ključnim dionicima analizirani su njihovi stavovi i iskustva vezana za kapacitete aktera unutar HKO-a. Ova analiza pruža detaljan pregled nalaza i preporuka za poboljšanje kapaciteta.

Stavovi dionika o trenutnim kapacitetima aktera.

Jedan od glavnih nalaza je da su zakonodavne izmjene povećale opseg posla za agencije poput ASOO i AZVO. Iako su ove agencije preuzele ključne uloge, mnogi sudionici smatraju da njihovi kapaciteti još uvijek nisu dovoljni za učinkovito obavljanje novih odgovornosti. Sudionici intervjuja su također naveli da je uloga AZOO trenutno nejasna. Istaknuta je potreba za dodatnim stručnjacima i tehničkim resursima kako bi se nosili s povećanim zahtjevima. Nedostatak kvalificiranog osoblja i tehničke podrške može dovesti do uskih grla u procesima i smanjene učinkovitosti nadležnih ministarstava i agencija.

Citat sudionika: „Opseg posla značajno se povećao nakon zakonodavnih izmjena, ali kapaciteti agencija nisu adekvatno prilagođeni tim promjenama.”

Citat sudionika: „Potrebno je zaposliti više stručnjaka i osigurati bolju tehničku podršku kako bi se učinkovito nosili s povećanim zahtjevima.”

Nedostatak obuke i razvoja.

Osim nedostatka osoblja, sudionici su istaknuli i probleme vezane za obuku i razvoj postojećih zaposlenika. Mnogi zaposlenici nisu dovoljno obučeni za nove zadatke i odgovornosti koje su im dodijeljene nakon zakonodavnih izmjena, što smanjuje njihovu sposobnost da učinkovito obavljaju svoje poslove. Također, sudionici su istaknuli potrebu za boljom međusobnom suradnjom i koordinacijom među ministarstvima i agencijama. Iako su uloge jasnije definirane, nedostatak koordinacije i suradnje može dovesti do preklapanja odgovornosti i neučinkovitosti.

Citat sudionika: „Zaposlenici nisu dovoljno obučeni za nove zadatke i odgovornosti, što smanjuje njihovu sposobnost da učinkovito obavljaju svoje poslove.”

Preporuke dionika za poboljšanje kapaciteta.

Sudionici intervjua i fokus-grupe ponudili su nekoliko prijedloga za poboljšanje kapaciteta aktera unutar HKO-a, pri čemu je jedan od ključnih prijedloga povećanje financiranja za zapošljavanje dodatnog osoblja i osiguranje tehničkih resursa. Osiguravanjem dodatnih financijskih sredstava za zapošljavanje stručnjaka i tehničku podršku, MRSOP, MZOM i agencije bi se mogle bolje nositi s povećanim opsegom posla i poboljšati učinkovitost svojih procesa. Za implementaciju ove preporuke potrebno je razviti planove zapošljavanja i osigurati kontinuirano financiranje za održavanje i razvoj tehničke infrastrukture.

Dionici su također istaknuli važnost kontinuirane obuke i razvoja postojećih zaposlenika. Organiziranjem redovitih obuka i seminara za zaposlenike, njihove vještine i znanja za obavljanje novih odgovornosti mogu se značajno povećati. U tu svrhu potrebno je razviti programe obuke u suradnji s obrazovnim institucijama i stručnjacima iz relevantnih područja, čime će se osigurati stalno unaprjeđenje sposobnosti zaposlenika.

Dodatno, povećanje suradnje i koordinacije među nadležnim ministarstvima i agencijama ključno je za poboljšanje kapaciteta. Redoviti sastanci, radne skupine i zajednički projekti pomažu u usklađivanju napora i izbjegavanju preklapanja odgovornosti. Uspostavljanje redovitih sastanaka i radnih skupina koje uključuju predstavnike svih relevantnih agencija i ministarstava, te razvijanje zajedničkih projekata koji potiču suradnju i razmjenu znanja, može znatno doprinijeti poboljšanju suradnje i koordinacije među nadležnim tijelima.

5.5. Zaključci o ulogama i kapacitetima aktera

Novi pravni okvir iz 2021. godine zadržao je i proširio već postojeću opsežnu mrežu aktera i tijela unutar HKO-a, dodajući tri specijalizirane agencije u području obrazovanja te povjerenstva za stručno vrednovanje zahtjeva za upis u Registar HKO-a. Iako su uloge i nadležnosti aktera jasno definirane, ključno će biti usmjeriti pažnju u narednom periodu na koordinaciju ove složene mreže kako bi se osigurala njihova učinkovitost i djelotvornost u praksi. Također, u narednom razdoblju važan fokus treba biti na evaluaciji financijske isplativosti ove mreže, uz praćenje postizanja zadanih ciljeva i utjecaja koji njihova djelovanja imaju.

Naime, temeljem analize studija slučaja i dostavljene dokumentacije o radu aktera može se zaključiti da su novi akteri, povjerenstva za vrednovanje, uvedeni zakonskim izmjenama učinkovitiji od sektorskih vijeća koja su provodila stručna vrednovanja zahtjeva za upis standarda. No, evidentno je da je u promatranom razdoblju predan veći broj zahtjeva za upis standarda zanimanja koje procesuiraju jedno tijelo nego zahtjeva za upis standarda kvalifikacija koje procesuiraju tri tijela. Dodatno, tijekom razdoblja primjene zakonskih izmjena došlo je do zaostatka u rješavanju pristiglih zahtjeva, koji se prvenstveno odnosi na zahtjeve za upis standarda zanimanja. Stoga, može se zaključiti da je Povjerenstvo za stručno vrednovanje zahtjeva za upis standarda zanimanja i skupova kompetencija (pri MROSP-u) u promatranom razdoblju bilo pod većim opterećenjem od ASOO-a, AZOO-a³⁰ i AZVO-a te da je to mogući razlog duljeg trajanja postupka upisa standarda zanimanja u razdoblju neposredno nakon uvođenja zakonskih izmjena.

³⁰ AZOO u promatranom periodu nije provodio postupke upisa standarda kvalifikacije u Registar HKO-a jer ih nije bilo. Stoga, analiza studije slučaja nije obuhvatila vrednovanja u nadležnosti AZOO-a.

Rezultati intervjua i fokus-grupe potvrdili su da su zakonodavne izmjene iz 2021. godine donijele jasnije definiranje uloga i odgovornosti među različitim agencijama i ministarstvima nadležnima za HKO, što je rezultiralo boljom specijalizacijom i povećanom učinkovitošću. Međutim, izazovi u kvaliteti koordinacije među ključnim akterima HKO-a i dalje su prisutni, posebno u kontekstu potrebe za boljom komunikacijom i suradnjom među agencijama i ministarstvima nadležnima za HKO. Osim toga, kapaciteti agencija i ministarstava nisu u potpunosti prilagođeni povećanom opsegu posla i novim odgovornostima, što zahtijeva dodatna zapošljavanja stručnjaka i osiguranje tehničkih resursa. Ključno je uložiti u kontinuiranu obuku i razvoj zaposlenika unutar glavnih tijela nadležnih za HKO, kako bi se osigurala njihova sposobnost za učinkovito obavljanje novih zadataka.

Stoga, posebnu pažnju treba posvetiti izgradnji kapaciteta svih uključenih aktera, koja uključuje kontinuiranu edukaciju, vršnjačko učenje i aktivnu razmjenu informacija među dionicima. Glavna odgovornost za uspješnu koordinaciju i izgradnju kapaciteta svih aktera leži na ključnim tijelima, uključujući MZOM, MROSP, MRRFEU te agencije AZVO, ASOO i AZOO, čime će se osigurati dosljedna, učinkovita i kvalitetna primjena HKO-a u skladu s njegovim zakonskim okvirima.

6. Svrsishodnost Registra HKO-a

6.1. Opis ciljeva Registra HKO-a

Zakonom o HKO-u uspostavlja se Registar HKO-a „za potrebe sustava vođenja podataka o skupovima ishoda učenja, standardima zanimanja, standardima kvalifikacija, programima za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja, programima za vrednovanje skupova ishoda učenja, programima za stjecanje kvalifikacija te drugih podataka od interesa, radi njihova povezivanja i usklađivanja“ (Zakon o HKO-u, 2021). Zakon navodi da je registar javan i da se sastoji od:

- Podregistra skupova ishoda učenja
- Podregistra standarda zanimanja
- Podregistra standarda kvalifikacija koji je povezan s upisnicima studijskih i obrazovnih programa.

Nadalje, Zakon navodi da se Registar vodi u „informacijskom sustavu koji osigurava pohranjivanje i upravljanje podacima iz podregistara, statističke obrade i analizu podataka te međusobno povezivanje sadržaja pojedinih podregistara“ (Zakon o HKO-u, 2021.) te je dostupan na mrežnoj adresi <https://hko.srce.hr/registar/>, tj. pristupa mu se preko mrežne stranice <http://www.kvalifikacije.hr/hr/registar-hko>.

Osim navedenog Zakona, drugi najvažniji element pravnog okvira za Registar HKO-a predstavlja Pravilnik o Registru HKO-a. Trenutno je na snazi Pravilnik o Registru HKO-a iz 2021. godine (NN 96/21), koji je zamijenio raniji Pravilnik iz 2014. godine (NN 62/14). U Pravilniku je navedeno da se njime uređuje „sadržaj Registra HKO-a, postupci upisa u Registar, unutarnji i vanjski sustav osiguravanja kvalitete, sadržaj i oblik obrazaca za podnošenje zahtjeva, sadržaj podregistara“ (Pravilnik o Registru HKO-a, 2021). Pravilnik također razrađuje postupke vrednovanja i upisa u Registar HKO-a s popisom nadležnosti i obveza odgovornih tijela.³¹

Registar HKO-a sadrži i tri kategorije programa: programe za stjecanje kvalifikacija, programe za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja i programe za vrednovanje skupova ishoda učenja. Programi obrazovanja kojima se stječe kvalifikacija ili skup ishoda učenja moraju biti usklađeni sa standardima kvalifikacija ili skupom ishoda učenja iz Registra. Završetkom programa dodjeljuje se javna isprava i stječe kvalifikacija uz koju se veže razina HKO-a.

Programi za stjecanje kvalifikacija omogućavaju dobivanje cjelovitih i djelomičnih kvalifikacija za koje se izdaju svjedodžbe, diplome ili uvjerenja. Programi za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja usmjereni su na ostvarivanje specifičnih skupova ishoda učenja koji ne osiguravaju samostalan pristup tržištu rada, ali doprinose osobnom razvoju ili otvaraju mogućnosti za daljnje obrazovanje, što može rezultirati stjecanjem djelomičnih ili cjelovitih kvalifikacija. Programi za vrednovanje skupova ishoda učenja uspostavljaju kriterije i uvjete za procjenu i dokazivanje znanja i vještina stečenih neformalnim ili informalnim putem.

Ministarstvo nadležno za znanost i obrazovanje odgovorno je za osiguravanje potrebnih kadrovskih, tehničkih i organizacijskih uvjeta za funkcioniranje informacijskog sustava Registra HKO-a. S druge strane, agencije AZVO i ASOO zadužene su za unos podataka te tehničko održavanje Podregistra standarda

³¹ Detaljnije informacije o procesima vrednovanja i ulogama aktera HKO-a navedeni su poviše u tekstu.

kvalifikacija i Podregistra skupova ishoda učenja, svaka unutar svog područja nadležnosti. Samu pak mrežnu platformu Registra izradio je i održava Sveučilišni računski centar Sveučilišta u Zagrebu (SRCE) za potrebe MZOM-a kao glavnog koordinacijskog tijela za cjelokupni informacijski sustav Registra HKO-a.

Usporedbom sadržaja navedenog Zakona i Pravilnika o HKO-u te sadržaja mrežne platforme Registra HKO-a nije jasno zašto pravni okvir ne navodi da se Registar HKO-a sastoji i od Podregistra skupova kompetencija. Naime, mrežna platforma Registra HKO-a sadrži i Podregistar skupova kompetencija te obrazac HKO_SKOMP³² na temelju kojeg se predaje zahtjev za upis skupa kompetencija u Registar HKO-a. Isto tako mrežna platforma Registra pokazuje da je značajan broj skupova kompetencija upisan u Registar.

Dodatno, budući da Registar HKO-a sadrži i gore navedene tri kategorije programa, nije jasno zašto pravni okvir HKO-a ne sadrži obrasce zahtjeva za upis za sve tri kategorije programa, zašto ne upućuje na potrebu izrade metodologije i smjernica za izradu programa za upis u Registar HKO-a, zašto nema propisane procedure za vrednovanje zahtjeva za upis programa te zašto nema informacije o nadležnim tijelima za vrednovanje zahtjeva za upis programa u Registar. Također, niti jedna od navedenih informacija ne nalazi se na mrežnoj platformi Registra HKO-a.

6.2. Analiza svrsishodnosti mrežne platforme Registra HKO-a

Analizu svrsishodnosti mrežne platforme Registra HKO-a smo proveli kroz analizu pet parametara: (1) navigacijska struktura i korisničko sučelje, (2) kvaliteta i relevantnost sadržaja, (3) efikasnost pretraživanja, performanse i stabilnost, (4) podrška i pomoć korisnicima i (5) sigurnost. Ovi parametri su analizirani pregledom sadržaja mrežne platforme Registra na dan 27.8.2024. godine.

Navigacijska struktura i korisničko sučelje

Sadržaj mrežne platforme Registra HKO-a je organiziran tako da pruža osnovne informacije o Registru koje proizlaze iz Zakona i Pravilnika o HKO-u:

- informacije o **upisanim** standardima zanimanja (SZ), skupovima kompetencija, standardima kvalifikacija (SK), skupovima ishoda učenja (SIU) te programima,
- informacije o svim **zahtjevima** koji su zaprimljeni i u postupku su predlaganja, provjere i vrednovanja,
- informacije za **izradu** standarda, skupova kompetencija i SIU-a, zajedno s metodologijom, smjernicama i pripadajućim obrascima zahtjeva za upis u Registar,
- informacije o postupcima predaje svih zahtjeva za upis u Registar, s uputama za korištenje mrežne platforme Registra za registraciju predlagatelja te **postupcima učitavanja zahtjeva** kroz mrežni sustav Registra,
- informacije o **ustanovama** koje su se registrirale u mrežnu platformu Registra, s pregledom svih odobrenih zahtjeva koje su predlagale.

Navedeni sadržaj je uglavnom pregledno organiziran i lako dostupan putem izbornika na vrhu i na dnu mrežne platforme Registra HKO-a, ukoliko mu se pristupa putem stolnog računala. Sadržaju se može jednostavno pristupiti, uglavnom u rasponu od jednog do tri klika. Pristup ključnom sadržaju, upisanim standardima, skupovima kompetencija, SIU-a te programima, dodatno je olakšan kroz tražilice koje se nalaze na vrhu mrežnih stranica na kojima je dostupan taj sadržaj.

³² Ovaj Obrazac HKO_SKOMP sastavni je dio i Pravilnika o HKO-u.

Za korisnike mrežne platforme bilo bi korisno da u svakom trenutku znaju da se nalaze na platformi Registra HKO-a te da natpis i naziv Registra, idealno sa svojim logotipom, bude jasno naveden na svim mrežnim stranicama. Trenutačna mrežna platforma samo na početnoj stranici u tekstualnom djelu informira korisnike da se nalaze na mrežnoj stranici Registra, dok svaka druga stranica te stalni izbornici na vrhu i dnu stranice ne sadrže informaciju i naziv da je korisnik trenutno na mrežnoj platformi Registra HKO-a – trenutno izbornik na vrhu sadrži logotip HKO-a, što pak nije identično s Registrom HKO-a. Dodatno, dominantni dizajn mrežne stranice Registra, na nekim je mrežnim stranicama u cijelosti promijenjen pa korisnik stječe dojam da je prešao na neku drugu mrežnu platformu koja nije Registar. To je slučaj s dizajnom rubrike *Unesi standard*, te posebno s rubrikom *Upute za korištenje sustava*. Korisno bi bilo da je dizajn svih mrežnih stranica ujednačen i da se ne mijenja na pojedinim mrežnim stranicama unutar mrežne platforme Registra.

Dodatno, organizacija sadržaja u spomenutoj rubrici *Upute za korištenje sustava* vizualno odudara od ostatka mrežne platforme Registra, nije intuitivna za navigaciju, a sadržaj je djelomice nepovezan. Nije do kraja jasno kome je namijenjen sadržaj ove rubrike. Čini se da je glavni sadržaj ove rubrike namijenjen predlagateljima o tome kako moraju predati tj. učitati određeni zahtjev u mrežnu platformu Registra, no te upute nisu dovoljno pregledne i prilagođene potrebama korisnika. Dodatno, na ovoj stranici se pojavljuje obiman sadržaj koji se odnosi na administratore u ministarstvima, na sektorska vijeća, na povjerenstva za vrednovanje, na upisnik studijskih programa te na osnovne upute za rad na cjelokupnoj mrežnoj platformi Registra. Ne postoje jasne logične poveznice između cjelokupnog sadržaja ove rubrike, što bi znatno moglo otežati rad korisnicima ove rubrike. Zbog toga predlažemo da se redefinira sadržaj ove rubrike u odnosu na cjelokupnu mrežnu platformu Registra HKO-a – npr. nije jasno zašto Registar mora sadržavati alate za rad sektorskih vijeća koji su zakonskim izmjenama u 2021. godini izgubili ulogu stručnog vrednovanja zahtjeva za upis u Registar HKO-a. Korištenje sadržaja ove rubrike bi bilo olakšano kada bi svaki sadržaj imao zasebnu rubriku na zasebnom djelu mrežne platforme Registra te da im se može pristupiti putem jednog centralnog izbornika za cjelokupnu mrežnu platformu Registra.

Mrežna platforma Registra samo je djelomično prilagođena radu na mobilnim uređajima zbog čega je korištenje Registra znatno otežano na mobilnim uređajima, posebno na mobitelu. Korisničko sučelje za većinu rubrika Registra nepregledno je i teško čitljivo na mobilnim uređajima. Predlažemo da se razmotri optimiziranje Registra za rad na mobilnim uređajima.

Cjelokupna mrežna platforma Registra samo je djelomično usklađena sa Zakonom o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora (NN 017/2019). Sadrži alate za povećanje fonta, aplikaciju kontrasta, podcrtavanja linkova i alate za pomoć osobama s disleksijom. Predlažemo da se razmotri usklađivanje mrežne platforme Registra u cijelosti s navedenim Zakonom.

Nije jasno koji se točno podaci prikupljaju tj. prikupljaju li se uopće putem mrežne platforme Registra HKO-a sustavno podaci kroz dulji period³³ koji pokazuju koliko korisnika koristi ovu mrežnu platformu, koji je njihov profil, koliko traje posjet platformi, koje se stranice najčešće pregledavaju i sl. Na temelju sustavnog prikupljanja podataka, nositelji javne politike bili bi u mogućnosti donositi utemeljene odluke o unaprjeđenju mrežne platforme Registra te razvijati strategiju za povećanje angažmana korisnika mrežne platforme Registra. Navedeni podaci nisu nigdje dostupni na platformi Registra.

³³ Primjerice od 2014. godine kada je pokrenut Registar HKO-a ili primjerice od zadnjih izmjena i dopuna Zakona o HKO-u iz 2021. ili pak od izmjene i dopune Zakona o HKO-u iz 2018. godine.

Sam dizajn i struktura cjelokupne mrežne platforme Registra nisu se mijenjali od samog pokretanja Registra 2015. godine. Drugim riječima, određeni elementi na samoj platformi dograđivani su, ovisno o pravnim propisima i upisu novih zahtjeva, no vidljivo je da se od 2014. godine nije pristupilo temeljitom restrukturiranju i redizajnu cjelokupne platforme uslijed značajnih promjena u pravnom okviru HKO-a 2021. godine, zbog velikog broja upisanih zahtjeva u Registar i potrebe da se povećani sadržaj na platformi svrsishodnije organizira.

Kvaliteta i relevantnost sadržaja

Sadržaj mrežne platforme Registra HKO-a koji smo opisali poviše najvećim je dijelom usklađen sa Zakonom i Pravilnikom o HKO-u iz 2021. godine. Informacije za izradu standarda, skupova kompetencija i SIU-a, zajedno s metodologijom, smjernicama i pripadajućim obrascima zahtjeva za upis u Registar u cijelosti su usklađeni s novim pravnim okvirom. Međutim, informacije o postupcima predaje svih zahtjeva za upis u Registar, s uputama za korištenje mrežne platforme Registra za registraciju predlagatelja te uputama za učitavanje zahtjeva kroz mrežni sustav Registra, samo su djelomično usklađene s novim pravnim okvirom iz 2021. godine. To znači da pojedini dijelovi unutar rubrike *Unesi standard* te njene podrubrike *Upute za korištenje sustava* sadrže upute koje su vrijedile za period prije 2021. godine.

Značajan dio sadržaja koji je naveden u podrubrici *Upute za korištenje sustava* više nije točan jer sadrži upute koje su odgovarale pravnim propisima prije 2021. godine. Primjerice, upute za predaju zahtjeva navode informacije o izboru sektorskog vijeća za vrednovanje zahtjeva, a od 2021. godine sektorska vijeća više ne vrednuju zahtjeve. Dodatno, ova podrubrika sadrži upute i alate za članove sektorskih vijeća u kojima se opisuju njihovi zadaci stručnog vrednovanja zahtjeva za upis u Registar HKO-a, premda sektorska vijeća više ne obavljaju ove poslove od 2021. godine. Povrh toga, ova podrubrika sadrži alate i upute za Povjerenstva za vrednovanje – uvidom u sadržaj tih uputa razvidno je da se radi o povjerenstvima koja vrednuju samo zahtjeve za upis programa u Registar te da alati i upute nisu prilagođeni povjerenstvima za vrednovanje koja su uspostavljena novim pravnim okvirom 2021. godine za vrednovanje SZ-a, skupova kompetencija, SK-a i SIU-a. Pritom, potpuno je nejasno kako to da postoje povjerenstva za vrednovanje programa, a pravni okvir HKO-a nigdje ne navodi ni informacije o vrednovanjima zahtjeva za upis programa, niti informacije o postojanju povjerenstava za vrednovanje programa. Sve navedeno upućuje na to da predlagatelji koji predaju zahtjeve za upis u Registar vjerojatno imaju problem s unosom zahtjeva u Registar pa bi stoga bilo važno čim prije ažurirati sadržaj koji je netočan i koji je vrijedio do 2021. i uskladiti ga s novim pravnim okvirom koji je donesen 2021. godine.

Sadržaj uputa u podrubrici *Upute za korištenje sustava* je vrlo opsežan, detaljan te ujedno kompleksan, što bi moglo znatno usporavati predlagatelje prilikom unošenja zahtjeva u mrežni sustav Registra HKO-a. Upute za unos zahtjeva i sam unos u Registar trebalo bi pojednostaviti i učiniti intuitivnijim za predlagatelje.

Na dan 27. 8. 2024. u Registru je bilo upisano 580 standarda zanimanja, 4.780 skupova kompetencija, 384 standarda kvalifikacija i 11.371 SIU-a te 115 programa za stjecanje i vrednovanje SIU-a te nijedan program za vrednovanje SIU-a i nijedan program za stjecanje kvalifikacije. Svi ovi zapisi, uz izuzetak zapisa za programe, sadrže sve ključne elemente koji proizlaze iz pravnog okvira HKO-a te odgovaraju sadržaju propisanih obrazaca. Međutim preglednost tog sadržaja je neujednačena, a zapisi koji su vrlo opsežni su ujedno teško pregledni na mrežnim stranicama Registra. Preglednost bi bila unaprjeđena kada bi svaki zapis na samom početku mrežne stranice sadržavao navigacijski izbornik koji bi navodio što će se sve pojavljivati na određenoj stranici vezano za pojedini zapis – npr. pomoglo bi kad bi postojao navigacijski izbornik na vrhu

stranice za određeni standard zanimanja iz kojeg bi bilo vidljivo da niže na toj stranici stoje ključni poslovi s pripadajućim kompetencijama te skupovi kompetencija s pripadajućim kompetencijama; ili npr. pomoglo bi kad bi postojao navigacijski izbornik na vrhu stranice za ustanovu koja je predala zahtjeve i koji bi upućivao da se niže na toj stranici nalaze informacije o SZ-u, skupovima kompetencija, SK-u, SIU-u ili programima koje je ta ustanova predala i upisala u Registar. Bilo bi korisno imati i obrasce za predaju zahtjeva za upis programa u Registar. Svi zapisi u Registru su međusobno povezani u dijelovima u kojima je to nužno³⁴ i uočljivost poveznica bi se mogla dodatno vizualno unaprijediti tako da bude jasno kada određeni dio teksta sadrži poveznicu.

Broj zaprimljenih zahtjeva za upis s osnovnim informacijama za svaki zahtjev su također vidljivi na mrežnoj platformi Registra, no ti brojevi se ne poklapaju na pojedinim mrežnim stranicama Registra i teško je razumjeti njihov suodnos. Npr. na jednoj mrežnoj stranici je navedeno da je predano ukupno 500 zahtjeva za upis, dok je na stranici *Standardi* vidljivo da je zaprimljeno 263 zahtjeva. Važno bi bilo uskladiti kvantitativne podatke na pojedinim dijelovima mrežne platforme Registra.

Transparentnost donošenja ključnih odluka o pojedinim etapama vrednovanja zahtjeva mogla bi biti unaprijeđena na način da su na mrežnoj platformi registra vidljive ključne odluke nadležnih tijela vezane za vrednovanje svakog zahtjeva – npr. odluke ranijih sektorskih vijeća, odluke stručnih povjerenstava i konačne odluke nadležnih tijela o upisu u Registar ili odbijanju upisa. Sličan pristup objavi podataka o vanjskim vrednovanjima u znanosti i visokom obrazovanju ima AZVO, kao nacionalna agencija za osiguranje kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju.³⁵

Na mrežnoj platformi se nalaze propisani obrasci za predaju zahtjeva za sve što se upisuje u Registar, osim za programe koji se upisuju u Registar. Nejasno je na temelju kojih obrazaca su upisani programi u Registar, jer Pravilnik o HKO-u ne propisuje proceduru vrednovanja za upis programa u Registar, ne sadrži pripadajuće obrasce za programe i ne navodi koja su tijela nadležna za upis programa u Registar. Mrežna platforma Registra ne sadrži nikakve smjernice za izradu zahtjeva za upis programa. Ostaje nejasno po kojim je procedurama postojećih 115 programa za stjecanje i vrednovanje SIU-a upisano u Registar HKO-a. Stoga, važno je izraditi pravnu regulativu koja se odnosi na vrednovanje i upis programa u Registar HKO-a.

Pitanje programa se dodatno usložnjava jer su na mrežnoj stranici Kvalifikacije.hr (<http://www.kvalifikacije.hr/>), a ne na mrežnoj platformi Registra HKO-a, pronađene „Upute za izradu, usklađivanje i odobravanje obrazovnih programa visokih učilišta na razini visokog obrazovanja za potrebe financiranja vaučera“ koju je izdao MZO 2022. godine. Ova Uputa se odnosi na izradu, usklađivanje i odobravanje obrazovnih programa visokih učilišta na razini visokog obrazovanja koji se temelje na načelima cjeloživotnog učenja te koji su usklađeni sa skupovima ishoda učenja upisanim u Registar HKO-a, a u svrhu financiranja putem vaučera sredstvima iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. Uputa navodi da će visoko učilište „internim aktom propisati način izrade i vrednovanja te usklađivanje obrazovnih programa s Registrom HKO-a“ (MZO, 2022) te da za te svrhe treba koristiti *Obrazac za izradu obrazovnog programa usklađenog sa standardima skupova ishoda učenja*. Nadalje, ova Uputa propisuje koje podatke minimalno mora sadržavati ovaj Obrazac te navodi da visoko učilište svojim internim aktom propisuje izgled

³⁴ Npr. naziv SIU iz određenog standarda kvalifikacije (SK) iz Podregistra SK sadrži poveznicu na taj isti SIU zapisan u Podregistru SIU-a.

³⁵ Ovi podaci dostupni su na mrežnoj stranici <https://www.azvo.hr/ishodi-vrednovanja/>, a oni su objavljeni i na mrežnoj stranici DEQAR, europske baze za vanjska vrednovanja u visokom obrazovanju koja je dostupna na <https://www.eqar.eu/qa-results/search/>.

i sadržaj obrasca, koji može sadržavati i druge podatke osim propisanih ovom Uputom. Uputa navodi da visoko učilište mora donijeti odluku kojom se utvrđuje usklađenost obrazovnog programa sa SIU upisanom u Registar HKO-a te da tu odluku, zajedno sa spomenutim Obrascem, mora dostaviti AZVO-u radi upisa obrazovnog programa u Registar HKO-a. Konačno, ova uputa navodi da AZVO utvrđuje je li obrazovni program izrađen u skladu s Uputom te izdaje visokom učilištu potvrdu o upisu obrazovnog programa u Registar HKO-a. Ako pak program nije u skladu s Uputom, AZVO će pozvati visoko učilište na izmjenu i nadopunu obrazovnog programa.

Opisani izazov za upis programa u Registar HKO-a ukazuje, s jedne strane, na potrebu da se pravni okvir HKO-a dopuni opisom procedura upisa i vrednovanja zahtjeva za upis programa u Registar. S druge strane, mrežna platforma Registra HKO trebala bi sadržavati sve postojeće upute i obrasce koje se odnose na upis programa u Registar jer će jedino na taj način svi akteri imati sve potrebne informacije o funkcioniranju Registra HKO-a.

Efikasnost pretraživanja, performanse i stabilnost

Tražilice koje se nalaze na vrhu rubrike *Standardi i Programi* su funkcionalne, točne i korisne jer omogućuju da se pronađe ključni sadržaj koji se odnosi na sve upisane standarde, skupove kompetencija, SIU i programe. Međutim, brzina pretraživanja i učitavanja svih zapisa je neujednačena te traje duže za zapise koji su obimniji u sadržaju. Vrijedilo bi stoga ubrzati učitavanje pojedinih dijelova Registra. Dodatno, efikasnost pretraživanja mogla bi se unaprijediti kada bi postojao jedan centralni izbornik s glavnim rubrikama i podrubrikama koji bi omogućio brzo snalaženje na cjelokupnoj mrežnoj platformi Registra. Umjesto jednog centralnog sada imamo nekoliko decentraliziranih izbornika zbog čega je umanjena efikasnost pretraživanja sadržaja.

Dodatno, dizajn i navigacijska struktura mrežne platforme Registra koji se u osnovi nisu mijenjali od 2014. godine smanjuju efikasnost pretraživanja, posebice uzevši u obzir da su se okolnosti vezane za implementaciju HKO-a znatno promijenile od 2014. godine, ponajprije s obzirom na značajan broj upisanih zahtjeva u Registar te s obzirom na značajne izmjene pravnog okvira HKO-a u 2021. godini.

Prilikom povratka iz jedne rubrike u drugu ili s jedne poveznice na drugu, informacijski sustav platforme korisnika vraća na sam početak glavnih rubrika – npr. ako se vraćamo iz pregleda jednog specifičnog standarda kvalifikacije, nećemo se vratiti u prethodni korak u kojem smo bili na nazivu tog standarda unutar mrežne stranice s nazivima drugih standarda kvalifikacije, već ćemo se vratiti na početni glavni izbornik koji prikazuje zajednički izbornik za SZ, SK, skupove kompetencija i SIU (s brojem upisanih zahtjeva za svaki od njih). Ovakva navigacija znatno usporava korisnika u radu i pretraživanju sadržaja Registra.

Podrška i pomoć korisnicima

Dostupni su kontakti svih nadležnih tijela za pojedine dijelove mrežne platforme Registra HKO-a. U rubrici *Izradi standard* navedeni su kontakti svih institucija nadležnih za provjeru, vrednovanje i upis zahtjeva u Registar. Dostupni su u izborniku na dnu svake mrežne stranice i kontakti MZOM-a kao krovnog tijela za funkcioniranje informacijskog sustava Registra te kontakti za tehničku podršku SRCE-a. Međutim, veliki broj nadležnih tijela za pojedine dijelove Registra može zbuniti prosječnog korisnika mrežne platforme Registra koji traži korisničku podršku i koji nije nužno ekspert koji detaljno poznaje pravni okvir i funkcioniranje cjelokupnog sustava vezanog za HKO. Jedno centralno mjesto i samo jedan kontakt za korisničku podršku mogli bi znatno olakšati svrsishodnost postojanja korisničke podrške. Dodatno, ne postoji rubrika „često postavljana pitanja“ na mrežnoj platformi Registra koja bi mogla pomoći korisnicima Registra koji trebaju

podršku. Zbog svega navedenog interaktivnost je cjelokupne platforme vrlo niska – ne postoje alati kroz koje bi bilo vidljivo i moguće da korisnici postavljaju pitanja, komentiraju i dobivaju odgovore od nadležnih tijela.

Postoji rubrika *Upute za korištenje sustava* koja sadrži vrlo detaljne upute za korištenje informacijskog sustava Registra, posebno za one koje predaju i učitavaju zahtjeve u Registar. No, kao što je ranije navedeno, duljina i kompleksnost tih uputa s velikim brojem koraka koje je potrebno implementirati mogu ujedno predstavljati izazov za predlagatelje kojima je zbog toga potrebno puno vremena i resursa da odrade i razumiju sve korake. Zbog toga bi vrijedilo razmisliti o redizajnu i restrukturiranju cjelokupne mrežne platforme registra u svrhu da se upisivanje zahtjeva pojednostavi, vremenski skрати te time olakša za predlagatelje.

Sigurnost

Mrežna platforma Registra HKO-a dostupna je preko HTTPS protokola koji osigurava enkripciju podataka prilikom prijenosa između korisnika i servera, što bi trebalo osigurati da su podaci poput lozinki, osobnih informacija i drugih osjetljivih podataka zaštićeni od neovlaštenog presretanja. Nije jasno kako mrežna platforma Registra prikuplja, koristi, pohranjuje i dijeli korisničke podatke jer na mrežnoj platformi nismo uspjeli pronaći politiku privatnosti koja objašnjava kako se podaci korisnika koriste i štite. Također nismo mogli utvrditi koristi li mrežna platforma kolačiće (*cookies*) i kako informira korisnike o njima.

Upotrijebili smo alat *Security Headers*³⁶ kako bismo provjerili postoje li osnovne sigurnosne mjere protiv zlonamjernih napada na mrežnoj platformi Registra te nam je alat ocijenio Registar ocjenom D³⁷ na skali od F do A+, što znači da postoji prostor za unaprjeđenja sigurnosnih mjera Registra protiv zlonamjernih napada kako bi se zaštitio integritet stranice i korisničkih podataka, sprječavajući napade koji bi mogli ugroziti funkcionalnost stranice ili izložiti korisničke podatke.

6.3. Perspektive dionika o svrsishodnosti mrežne platforme Registra HKO-a

Perspektive dionika o svrsishodnosti mrežne platforme Registra analizirani su kroz 15 intervjuja i jednu fokus-grupu. Većina dionika istaknula je izazove vezane za funkcionalnost Registra HKO-a koji su obrazloženi niže u tekstu.

Tehnički aspekti i korisničko iskustvo

Jedan od najčešće spominjanih izazova vezanih za Registar HKO-a odnosi se na njegovu tehničku izvedbu i korisničko iskustvo. Sudionici intervjuja isticali su da se Registar često ruši, da je unos podataka kompliciran i nepouzdan, te da je sustav u cjelini nepristupačan za korisnike.

Citat sudionika: „Registar HKO-a je tehnički loše izveden, često se ruši i kompliciran je za upotrebu. Sustav je često nedostupan i procesi unosa podataka su previše složeni, što dovodi do frustracija među korisnicima.”

³⁶ Dostupan na mrežnoj stranici <https://securityheaders.com/>

³⁷ Skala se sastoji, počevši od najniže ocjene do najviše, od ocjene F, E, D, C, B, A, A+, na kojoj ocjena C ili viša sugerira da mrežna stranica ima osnovne sigurnosne mjere implementirane.

Citat sudionika: „Stranica toliko slabo funkcionira da svako malo pada sustav i vi ne možete uopće doći do registra. Način unosa standarda u Registar je također kompliciran i neintuitivan.”

Preklapanje i dupliranje podataka

Značajan izazov je preklapanje i dupliranje podataka unutar Registra. Postoji veliki broj sličnih ili identičnih kompetencija i ishoda učenja, što stvara pomutnju i otežava pretragu relevantnih informacija.

Citat sudionika: „Registar je potpuno zakrčen s kompetencijama i ishodima učenja koji su veoma slični ili identični. To stvara problem kod pretrage i pronalaska relevantnih podataka.”

Citat sudionika: „Postoji preveliki broj dupliciranih unosa za slične kompetencije, što otežava pronalaženje relevantnih informacija. Treba postojati nekakav filter koji bi olakšao pretragu.”

Potreba za revizijom i pojednostavljenjem

Postoji konsenzus među sudionicima da je potrebna sveobuhvatna revizija i čišćenje podataka u Registru HKO-a.

Citat sudionika: „Potrebna je revizija svih standarda kako bi se očistio Registar od redundantnih podataka i poboljšala kvaliteta zapisa. Unos podataka treba pojednostaviti kako bi se smanjila birokracija i povećala učinkovitost.”

Citat sudionika: „Trebalo pojednostaviti metodologiju unosa podataka, uvesti standardizirane obrasce i smjernice koje bi olakšale proces unosa i osigurale konzistentnost i kvalitetu zapisa.”

Preporuke dionika za poboljšanje funkcionalnosti registra HKO-a

Preporuke se mogu podijeliti na one koje se odnose na tehnička poboljšanja te na preporuke vezane za reviziju podataka. Implementacija ovih preporuka zahtijeva koordinirane napore svih dionika, uključujući agencije, ministarstva i korisnike Registra.

- **Tehnička poboljšanja - modernizacija i tehnička nadogradnja Registra HKO-a**
 - Potrebno je modernizirati tehničku infrastrukturu Registra kako bi bio stabilniji i pouzdaniji. To uključuje poboljšanje servera, baze podataka i korisničkog sučelja.
 - Potrebno je implementirati redovite sigurnosne provjere i ažuriranja kako bi se spriječili tehnički problemi i rušenja sustava.
- **Tehnička poboljšanja - unaprjeđenje korisničkog iskustva**
 - Povećati intuitivnost i pristupačnost korisničkog sučelja, što uključuje pojednostavljenje navigacije i unosa podataka.
 - Uvesti interaktivne vodiče i pomoć unutar sustava kako bi se korisnicima olakšao proces unosa podataka i pretrage.
- **Potreba za revizijom i pojednostavljenjem - revizija postojećih podataka**
 - Provesti sveobuhvatnu reviziju svih postojećih unosa u Registru kako bi se identificirali i uklonili duplicirani ili redundantni podaci.
- **Potreba za revizijom i pojednostavljenjem - pojednostavljenje metodologije unosa podataka**
 - Uvesti standardizirane obrasce i smjernice za unos podataka, uključujući korištenje padajućih izbornika za odabir kompetencija i ishoda učenja.

- Razviti centraliziranu bazu kompetencija i ishoda učenja koja bi se mogla koristiti za unos novih standarda, čime bi se smanjilo preklapanje i dupliranje podataka.
- Uvesti automatizirane alate za unos podataka koji bi smanjili potrebu za ručnim unosom i povećali točnost unosa.
- **Edukacija i podrška korisnicima**
 - Organizirati redovite edukacije i radionice za korisnike kako bi se povećala njihova sposobnost korištenja Registra.
 - Pružiti kontinuiranu tehničku podršku korisnicima kako bi im se pomoglo u rješavanju problema i poboljšanju korisničkog iskustva.
- **Povezivanje s drugim bazama podataka**
 - Uspostaviti veze s drugim relevantnim bazama podataka kako bi se omogućila automatska razmjena podataka i smanjila potreba za ručnim unosom.
 - Provesti integraciju s bazama podataka kao što su one koje održava AZVO i MROSP, čime bi se povećala učinkovitost i točnost podataka u registru.

6.4. Zaključci o svrsishodnosti Registra HKO-a

Funkcionalnost Registra HKO-a predstavlja jedno od najvažnijih područja za poboljšanje u sustavu HKO-a. Zaključak analize svrsishodnosti mrežne platforme Registra HKO-a ukazuje na potrebu značajnih unaprjeđenja u nekoliko ključnih područja. Iako platforma nudi temeljne informacije i funkcionalnosti sukladne Zakonu i Pravilniku o HKO-u, postoje izazovi s nedovoljnom preglednošću navigacijske strukture i korisničkog sučelja, s nedostatnom kvalitetom i relevantnošću sadržaja, s efikasnošću pretraživanja te s prilagodljivošću na mobilnim uređajima. Sadržaj na platformi je često neujednačen, a neke upute i informacije nisu ažurirane prema novom pravnom okviru iz 2021. godine, što može zbuniti korisnike. Dodatno, kompleksnost uputa i nedosljednost dizajna na različitim stranicama otežavaju korisnicima korištenje platforme, dok povratak na glavne izbornike prilikom navigacije usporava rad korisnika. Rezultati intervjua i fokus-grupe također su potvrdili ove nalaze.

Poseban izazov predstavlja neusklađenost pravnog okvira s upisom programa u Registar HKO-a. Iako platforma sadrži zapise o određenim programima, nedostaju jasno definirane procedure, obrasci i nadležna tijela za vrednovanje i upis programa. Ova nejasnoća zahtijeva ažuriranje pravnog okvira kako bi se osigurala dosljednost i transparentnost u upisu programa. Također, važno je integrirati sve postojeće upute i obrasce na platformu kako bi korisnici imali potpune informacije o funkcioniranju Registra. Ovi nedostaci ukazuju na potrebu za cjelokupnim restrukturiranjem i redizajnom mrežne platforme Registra HKO kako bi bolje ispunjavala svoju svrhu i omogućila jednostavnije i intuitivnije korištenje.

7. Zaključci i preporuke cjelokupnog istraživanja

Cilj evaluacije bio je vrednovati procese vezane za primjenu HKO-a, u svrhu njihova unaprjeđenja. Evaluacija je obuhvatila sve procese bitne za razvoj i primjenu HKO-a, s naglaskom na predlaganje, formalno i stručno vrednovanje i upis standarda zanimanja, standarda kvalifikacija, skupova ishoda učenja, skupova kompetencija te obrazovnih programa u Registar HKO-a. Analize predstavljene u ovom izvješću uključile su analizu pravnog okvira, mikropodataka iz Registra HKO-a, studija slučaja, intervjua i fokus-grupa s dionicima te analizu funkcionalnosti Registra HKO-a.

Preciznije, analizira je strukturirana u četiri tematske cjeline, u sklopu kojih je odgovoreno na sedam evaluacijskih pitanja koja je definirao Naručitelj, a koja su predstavljena niže u tekstu:

Tematske cjeline	Evaluacijska pitanja
1. Stanje primjene HKO-a	<u>Evaluacijsko pitanje 1:</u> Postoje li sektori ili razine HKO-a u kojima je uočena manja aktivnost u primjeni HKO-a?
2. Proces vrednovanja	<u>Evaluacijsko pitanje 2:</u> U kojoj su mjeri postojeći procesi vezani za vrednovanje standarda, skupova i programa (temeljem izmjena Zakona i pravilnika u 2021. godini) jasni, jednostavni i unutar odgovarajućeg vremenskog okvira, posebno u usporedbi s razdobljem prije zakonskih izmjena? <u>Evaluacijsko pitanje 3:</u> Postoje li sektori ili razine HKO-a u kojima su uočene izraženije poteškoće s procesom vrednovanja – i kakve?
3. Uloge i kapaciteti aktera	<u>Evaluacijsko pitanje 4:</u> Jesu li jasne uloge svih aktera koji se vežu uz primjenu HKO-a te način njihove koordinacije? <u>Evaluacijsko pitanje 5:</u> Jesu li dostatni kapaciteti novih aktera koji su uvedeni zakonskim izmjenama u 2021. godini za provedbu aktivnosti u njihovoj nadležnosti? <u>Evaluacijsko pitanje 6:</u> Jesu li dostatni kapaciteti sektorskih vijeća te Nacionalnog vijeća za provedbu aktivnosti u njihovoj nadležnosti?
4. Svrishodnost Registra HKO	<u>Evaluacijsko pitanje 7:</u> Odgovara li postojeći Registar HKO-a svim potrebama temeljem zakonskih i podzakonskih akata na snazi i na koji način se može unaprijediti?

U ovom poglavlju predstavljamo nalaze i zaključke za svaku cjelinu, kao i preporuke za rješavanje identificiranih izazova i/ili za daljnji razvoj i unaprjeđenje HKO-a.

7.1. Stanje primjene HKO-a

Opći osvrt na stanje primjene i svrsishodnost HKO-a

Zaključci

- **HKO je ključni instrument za modernizaciju i usklađivanje obrazovnih programa na različitim obrazovnim razinama s potrebama tržišta rada, društva i pojedinaca.** Donošenjem i izmjenom pravnih propisa od 2013.-2021. godine izgrađen je sveobuhvatni sustav HKO-a koji uređuje kvalifikacije na svim razinama obrazovanja u Hrvatskoj. Taj sustav ima definiran zakonodavni okvir, provedbene propise, metodologije, smjernice, upute, alate, nadležna tijela i izvore financiranja za implementaciju HKO-a. Time HKO služi kao važan instrument preko kojeg se svi relevantni dionici u jednom sektoru mogu usuglasiti oko toga koja su ključna sektorska zanimanja, koje ključne poslove obavljaju ljudi u tim zanimanjima i koje su im kompetencije za to potrebne, koje su ključne sektorske kvalifikacije, kojim obrazovnim programima se one stječu te koje ishode učenja trebaju pružiti obrazovni programi kako bi osobe stekle kompetencije za obavljanje ključnih poslova. Ključnu ulogu HKO-a za modernizaciju obrazovnih programa navodi i Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja do 2027. godine.
- **Financiranje iz EU fondova imalo je ključnu ulogu u razvoju HKO-a.** Do 2020. godine operacije financirane iz ESF-a za razvoj HKO-a značajno su doprinijele podizanju svijesti o ulozi HKO-u, jačanju institucionalnih kapaciteta i partnerstava za provedbu HKO-a te pokretanju promjena u obrazovnoj politici. Sudionici intervjua i fokus-grupa naglasili su važnost ESF-a za izradu standarda zanimanja i kvalifikacija, no upozorili su na rizik oslanjanja samo na EU fondove, zbog čega razvoj postaje ovisan o dinamici projekata, bez dugoročnog plana održivosti.
- **Identificiran je nedostatak jasnog podzakonskog okvira za praćenje usklađenosti obrazovnih programa s HKO-om te za informiranje javnosti o istome.** Iako se iz Zakona o HKO-u, Pravilnika o Registru HKO-a i mrežne platforme Registra HKO može zaključiti da Registar treba sadržavati evidenciju o određenim programima, zakoni za pojedine razine obrazovanja ne propisuju obavezan upis usklađenih obrazovnih programa s HKO-om u Registar. Rezultat je da mrežna platforma Registra HKO-a ne uključuje sve programe koji su usklađeni s HKO-om. Na razini visokog obrazovanja ni jedan studijski program nije upisan u Registar HKO-a te ne postoje javno dostupne informacije o svim programima usklađenim s HKO-om. Prema sadašnjoj praksi, ključni dionici su uskraćeni za podatke o provedbi najvažnije faze ove nacionalne politike: usklađivanje i unaprjeđivanje obrazovnih programa u skladu s potrebama poslodavaca, društva i pojedinaca.

Preporuke

- **Povećati informiranost i angažiranost dionika u primjeni i daljnjem razvoju HKO-u.**
 - Povećati informiranost i razumijevanje HKO-a kroz kampanje usmjerene na dionike, koristeći različite kanale (nacionalne konferencije, *online* platforme, seminare, informativne sesije), kako bi se motiviralo predlagatelje i osigurala kvaliteta prijedloga standarda i obrazovnih programa usklađenih s HKO-om.
- **Izraditi dugoročni plan održivog financiranja HKO-a.**

- Razviti dugoročnu strategiju financiranja HKO-a koja ne ovisi isključivo o sredstvima iz EU fondova, već uključuje stabilne izvore financiranja iz nacionalnog proračuna, kako bi se osigurao kontinuitet i održivost HKO-a nakon završetka projektnih ciklusa, dok istovremeno planira dugoročno korištenje dostupnih sredstava iz EU fondova.
 - Diversificirati modele financiranja kroz različite izvore, poput javno-privatnih partnerstava, donacija, poticaja iz gospodarstva i drugih fondova, kako bi se osigurala financijska otpornost i osigurao kontinuiran razvoj HKO-a.
 - Uspostaviti sustav za praćenje i evaluaciju učinka financiranja HKO-a, kako bi se osigurala transparentnost i učinkovitost financijskih ulaganja.
- **Unaprijediti propise koji će omogućiti vođenje centralne evidencije svih obrazovnih programa na svim obrazovnim razinama usklađenih sa standardima kvalifikacija iz Registra HKO-a.**
 - Razviti i jasno definirati procedure, obrasce i nadležna tijela za vrednovanje i upis obrazovnih programa usklađenih s HKO-om u Registar HKO-a.
 - Osigurati koordinaciju između Registra HKO-a i drugih informacijskih sustava u obrazovnom sustavu, kako bi se osiguralo da se svi obrazovni programi usklađeni s HKO-om evidentiraju i u Registru HKO-a.
 - Redizajnirati i unaprijediti funkcionalnost rubrike „Programi” u Registru HKO-a kako bi postala središnja točka za evidenciju svih obrazovnih programa usklađenih s HKO-om, čime bi se omogućilo jednostavnije praćenje i analiza podataka za sve razine obrazovanja.
 - Uspostaviti sustav redovitog praćenja i ažuriranja podataka u Registru HKO-a, uz odgovornost nadležnih tijela, kako bi se osigurala točnost i cjelovitost podataka o obrazovnim programima.

Razina aktivnosti prema sektorima

Odgovor na evaluacijsko pitanje 1: Postoje li sektori ili razine HKO-a u kojima je uočena manja aktivnost u primjeni HKO-a?

Zaključci

1. **Najveća je aktivnost u izradi standarda zanimanja, a najmanja je aktivnost u izradi skupova kompetencija.** Od 2018. do 2022. godine ukupno je predano 1.754 zahtjeva za upis svih vrsta standarda i skupova. Najviše je predano zahtjeva za upis standarda zanimanja (740), zatim skupova ishoda učenja (525) te standarda kvalifikacija (445). Za razliku od navedenih zahtjeva, puno je manji broj predanih zahtjeva za upis skupova kompetencija (44). Treba uzeti u obzir da se standardi zanimanja upisuju u Registar HKO-a od 2018. godine, standardi kvalifikacija od 2020. godine, a skupovi ishoda učenja i skupovi kompetencija od 2022. godine. Iako ovo donekle objašnjava razlike u ukupnom broju zahtjeva prema vrsti zahtjeva, primjetan je znatno manji broj zahtjeva za upis skupova kompetencija u odnosu na skupove ishoda učenja u istom razdoblju.
2. **U svakom je sektoru izrađen bar jedan standard zanimanja, ali postoje razlike u razini aktivnosti prema sektorima.** Najveći broj standarda zanimanja izradio je sektor VII. Elektrotehnika i računarstvo sa 101 zahtjevom, dok sektori X. Turizam i XVIII. Informacije i komunikacije i ugostiteljstvo imaju najveću razinu aktivnosti od svih sektora u odnosu na broj zanimanja u tim sektorima. S druge strane, najmanja aktivnost je uočena u sektorima XXII. Filozofija teologija i

religijske znanosti, XVII. Zrakoplovstvo raketna i svemirska tehnika, XIX. Pravo, politologija, sociologija, državna uprava i javni poslovi te III. Rudarstvo geologija i kemijska tehnologija.

3. **Veća je aktivnost u izradi standarda zanimanja i kvalifikacija na predtercijarnoj razini u odnosu na visoko obrazovanje.** Aktivnost u izradi standarda kvalifikacija posebno je izražena na predtercijarnoj razini (razine HKO-a 2-4), gdje je ukupan broj izrađenih standarda kvalifikacija dosegao 62% u odnosu na ukupan broj obrazovnih programa. Nasuprot tome, na razini visokog obrazovanja (razine HKO-a 6-7.2) aktivnost je znatno manja, s udjelom od samo 16%. Nema zahtjeva za upis standarda za razini HKO-a 1 ili razina HKO-a 8.1. i 8.2. Treba pak naglasiti da postoji faktori koji mogu donekle objasniti razlike u razini aktivnosti, stoga treba izbjeći preuske interpretacije da je riječ o „boljim“ rezultatima na razini predtercijarnog obrazovanja.
4. **Niska aktivnost u izradi skupova ishoda učenja i skupova kompetencija uočena je u većini sektora.** Više od polovice sektora (13) nije izrađivalo skupove kompetencija ili skupove ishoda učenja, a najviše predloženih skupova dolazi iz dvaju sektora: XXI. Odgoj, obrazovanje i sport i VII. Elektrotehnika i računarstvo.
5. **Niska aktivnost u izradi skupova ishoda učenja uočena je na razini visokog obrazovanja:** Prema razini HKO-a, velika većina zahtjeva za upis skupova ishoda učenja se odnose ne predtercijarno obrazovanje (razine HKO-a 2 do 4), dok se zanemariv udio (36 od 525) odnosi na tercijarnu razinu obrazovanja (razine HKO-a 5 do 7.2).

Preporuke

- **Potaknuti veću aktivnost predlagatelja iz određenih sektora i razina HKO-a u izradi standarda i skupova.**
 - Provoditi konzultacije s dionicima iz sektora s manjom razinom aktivnosti o razlozima za manju aktivnost i prilike za povećanu aktivnost.
 - Organizirati redovite radionice, *webinare* i *online* tečajeve s jasnim i praktičnim uputama za izradu standarda i obrazovnih programa usklađenih s HKO-om, uz lako dostupne edukativne materijale na digitalnim platformama.
 - Provoditi ciljane kampanje usmjerene na povećanje angažmana visokih učilišta u izradi standarda i skupova na razini visokog obrazovanja.
 - Uvesti financijske poticaje za izradu novih zahtjeva za upis standarda ili skupova.

7.2. Procesi vrednovanja

Odgovor na evaluacijsko pitanje 2: U kojoj su mjeri postojeći procesi vezani za vrednovanje standarda, skupova i programa (temeljem izmjena Zakona i pravilnika u 2021. godini) jasni, jednostavni i unutar odgovarajućeg vremenskog okvira, posebno u usporedbi s razdobljem prije zakonskih izmjena?

Trajanje procesa vrednovanja

Zaključci

- **Cjelokupni postupak vrednovanja standarda zanimanja traje znatno dulje od postupka vrednovanja drugih vrsta zahtjeva.** Nakon zakonske izmjene medijalno trajanje postupka vrednovanja standarda zanimanja (što uključuje i vrijeme za dorade predlagatelja) obično je oko osam mjeseci, dok za standarde kvalifikacija iznosi oko tri mjeseca. Za skupove ishoda učenja obično za postupak vrednovanja treba nešto više od dva mjeseca. Za skupove kompetencija je utvrđeno da postupak obično traje manje od mjesec dana (23 dana), međutim taj podatak treba uzeti sa zadržkom s obzirom na mali broj zahtjeva.
- **Poslije zakonske izmjene blago se smanjilo trajanje cjelokupnog postupka vrednovanja standarda zanimanja i standarda kvalifikacija.** Postupci vrednovanja nakon zakonske izmjene traju oko mjesec dana manje u odnosu za razdoblje prije zakonske izmjene. Za standarde zanimanja trajanje se smanjilo s devet na osam mjeseci, a za standarde kvalifikacija smanjilo se sa četiri na tri mjeseca. Za skupove ishoda učenja i skupove kompetencija nije bilo moguće usporediti podatke budući da su prvi zahtjevi predani tek nakon zakonske izmjene. Analiza stavova i iskustava ključnih dionika vezanih za zakonodavne izmjene iz 2021. godine potvrđuju ovu pozitivnu ocjenu: dionici smatraju da su zakonske izmjene skratile vrijeme potrebno za odobravanje standarda zanimanja i kvalifikacija, što je dovelo do povećanja broja standarda u Registru HKO-a. Pojednostavljenje procesa rezultirali su bržim i efikasnijim donošenjem odluka.
- **Najveće unaprjeđenje postupaka uočljivo je kod formalne provjere i stručnog vrednovanja standarda kvalifikacija.** Za standarde kvalifikacija vrijeme trajanja formalne provjere i stručnog vrednovanja u razdoblju poslije zakonske izmjene znatno je kraće u usporedbi s razdobljem prije zakonske izmjene, pri čemu je to osobito izraženo prilikom pozitivnog odgovora kod prvog stručnog vrednovanja.
- **Kod standarda zanimanja, neki su procesi nakon zakonske izmjene ubrzani, dok su drugi sporiji.** Podaci za standarde zanimanja ukazuju na kompleksnu sliku. S jedne strane, došlo je do znatno kraćeg trajanja cjelokupnog postupka vrednovanja, a odgovori se dobiju u kraćem roku u slučaju pozitivnih odgovora i mišljenja tijekom formalnog ili stručnog vrednovanja. No s druge strane, podaci ukazuju da je došlo do dužeg trajanja vrednovanja u slučaju zahtjeva koji su dobili negativan odgovor kod prvog formalnog vrednovanja (17 dana duže) ili stručnog vrednovanja (41 dan duže). Mogući razlozi su dulje trajanje postupka za regulirane profesije i/ili veliki broj pristiglih zahtjeva, na što ukazuju analiza dokumentacija i studije slučaja, a što bi se moglo potvrditi dodatnim analizama.
- **Podaci ukazuju na velike varijacije u trajanju procesa vrednovanja.** I prije i poslije zakonske izmjene uočljive su znatne razlike trajanja ukupnog procesa vrednovanja i trajanja pojedinih procesa vrednovanja. Iako većina zahtjeva često bude vrednovana unutar razumnog i učinkovitog roka, vidljiv

je vrlo širok i neujednačen raspon različitih trajanja postupka vrednovanja. Kao ilustracija navedenoga, neki zahtjevi za upis standarda u cijelosti su završeni unutar jednog do dva mjeseca, dok su drugi završeni tek nakon više od 12 mjeseci.

Preporuke

- (Vidi preporuke „Poteškoće s procesom vrednovanja prema sektorima i razinama HKO-a“)

Jasnoća i jednostavnost procedura

Zaključci

- **Identificirani su izazovi u percepciji jasnoće i jednostavnosti procedura za vrednovanje standarda i skupova.** Sudionici intervjua i fokus-grupa ističu kompleksnost i nedovoljnu transparentnost procesa vrednovanja. Unatoč poboljšanjima, naglašavaju nedostatak jednostavnih smjernica koje bi dionicima pružale konkretnije upute za pripremu zahtjeva, kao i standardiziranih obrazaca te jasnih i transparentnih kriterija vrednovanja. Trenutačni alati su previše složeni i nedosljedni u primjeni, što dionicima otežava pravilno provođenje procesa i osiguravanje kvalitete zahtjeva.
- **Identificirani su izazovi u provođenju formalne provjere.** Na temelju studija slučaja, detektirano je jedno „usko grlo“ u procesu, a odnosi se na formalnu provjeru zahtjeva za upis standarda zanimanja. Razlozi za formiranje „uskog grla“ u procesima formalne provjere su eksterni (prekid procesa uslijed primjene zakonskih izmjena, pripadnost standarda u više sektora te reguliranost profesije), ali i inherentni postupku provjere (nepridržavanje ili nerazumijevanje uputa od strane prijavitelja te prestrogo vrednovanje).
- **Identificirani su izazovi u bazi podataka informacijskog sustava Registra HKO-a.** Prilikom analize mikropodataka, identificirani su izazovi s unosom u sustav od strane nadležnih tijela, pri čemu su pozitivni ishodi stručnog vrednovanja ponekad zabilježeni zajedno s ishodima formalne provjere u jednom danu. To može dovesti do netočnih ili pogrešnih podataka u sustavu i utjecati na buduće analize.

Analiza je također pokazala da informacijski sustav Registra HKO-a ne nudi mogućnost posebnog označavanja zahtjeva vezanih uz regulirane profesije, što je važno budući da je upravo taj status identificiran kao jedan od mogućih faktora duljeg trajanja vrednovanja.

- **Identificirani su izazovi u praćenju obrazovnih programa usklađenih s HKO-om.** Iako neke od nadležnih institucija u području HKO-a vode evidencije o broju programa usklađenih sa standardima kvalifikacija na određenim razinama obrazovanja, postoji nedostatak strukturiranih i cjelovitih evidencija koje bi omogućile adekvatno praćenje usklađenosti programa s HKO-om. Iz navedenog razloga postoji izazov u pouzdanom utvrđivanju ukupnog broja programa usklađenih s HKO-om na svakoj razini HKO-a, što onemogućuje evaluaciju napretka provedbe HKO-a na nacionalnoj razini.

Preporuke

- **Standardizirati i pojednostaviti proces izrade i vrednovanja zahtjeva za upis novih standarda i skupova, uz kontinuiranu podršku dionicima.**
 - Pojednostaviti i precizirati smjernice za pripremu zahtjeva.
 - Provesti dodatna usklađivanja i standardizaciju obrazaca potrebnih za pripremu zahtjeva za izradu standarda te ih redovito revidirati.
 - Uvesti jasne i transparentne kriterije za vrednovanje zahtjeva te osigurati dosljednu primjenu.
 - Omogućiti transparentnost pri praćenju statusa prijave i davanju povratnih informacija predlagateljima.
 - Osigurati kontinuiranu edukaciju i podršku dionicima, kako za izradu zahtjeva, tako i za provođenje vrednovanja.
 - Poticati održavanje dijaloga među dionicima (npr. kroz organizaciju okruglih stolova) s ciljem utvrđivanja razloga i identificiranja rješenja za uočene teškoće pri provedbi procesa pripreme i vrednovanja zahtjeva.
- **Uvesti novi sustav za standardizirano praćenje usklađivanja obrazovnih programa s HKO-om.**
 - Izraditi prijedlog evidencije usklađenosti obrazovnih programa s HKO-om za sve razine HKO-a koja bi uključivala podatke o vremenu predaje/odobrenja zahtjeva za usklađivanje programa, kao i podatke o pripadajućem standardu kvalifikacije, sektoru i razini HKO-a.
 - Popuniti novi sustav evidencija postojećim podacima o odobrenim obrazovnim programima u periodu od 2018. do 2024. godine te nastaviti s popunjavanjem evidencije od 2025. godine.
 - Osigurati javnu dostupnost ažurnih podataka o usklađenosti obrazovnih programa s HKO-om putem Registra HKO-a.

Poteškoće s procesom vrednovanja prema sektorima i razinama HKO-a

Odgovor na evaluacijsko pitanje 3: Postoje li sektori ili razine HKO-a u kojima su uočene izraženije poteškoće s procesom vrednovanja – i kakve?

Zaključci

- **Postoji značajna varijabilnost u trajanju postupka vrednovanja zahtjeva za upisa novih standarda, ne samo među sektorima, nego i unutar sektora.** Temeljem mikropodataka mogu se identificirati sektori u kojima procesi vrednovanja traju znatno dulje ili kraće od medijalne vrijednosti. Međutim, postoji značajna varijabilnost i unutar gotovo svih sektora. To sugerira da izazovi s duljim trajanjem postupaka vrednovanja postoje u većini sektora HKO-a te da pripadnost zahtjeva određenom sektoru HKO-a ne može samostalno objasniti razlike u trajanju procesa vrednovanja.
- **Proces vrednovanja standarda brži je na razini predtercijarnog obrazovanja, ali postoje značajne varijacije u trajanju postupka vrednovanja na svim razinama HKO-a.** Vrednovanje zahtjeva vezanih uz razine HKO-a u predtercijarnom obrazovanju obično traje kraće od vrednovanja zahtjeva vezanih uz tercijarno obrazovanje. S druge strane, postoje faktori koji mogu donekle objasniti dulje trajanje na razini visokog obrazovanja, zbog čega treba izbjeći interpretacije koje nužno upućuju na „bolje“ rezultate na razini predtercijarnog obrazovanja, ili na „poteškoće“ na razini visokog obrazovanja.

No, kao i kod analize prema sektorima, činjenica je da unutar svake razine HKO-a postoje velike varijacije u trajanju, što sugerira da postoje izazovi na svakoj razini HKO-a po pitanju pojave dugotrajnih postupaka vrednovanja. Drugim riječima, pripadnost određenoj razini HKO-a ne podrazumijeva uvijek brži ili sporiji ishod vrednovanja.

Preporuke

- **Identificirati i otkloniti izazove i prepreke koje rezultiraju duljim trajanjima određenih postupaka vrednovanja standarda prema sektorima i razinama HKO-a.**
 - Provesti konzultacije s povjerenstvima za vrednovanjem, stručnjacima i svim relevantnim dionicima za identificiranje faktora koji utječu na dulje trajanje određenih postupaka vrednovanja, s naglaskom na sljedeće slučajeve:
 1. dulje trajanje postupka vrednovanja za standarde zanimanja
 2. dulje trajanje postupka vrednovanja za zahtjeve na razini visokog obrazovanja
 3. varijacije u trajanju prema sektorima i unutar svakog sektora
 4. varijacije u trajanju prema razini HKO-a i unutar svake razine HKO-a.
 - Definirati i donijeti prijedlog mjera za unaprjeđenje učinkovitosti i djelotvornosti postupaka vrednovanja na temelju analize.
- **Povećati podršku za predlagatelje standarda i skupova.**
 - Organizirati ciljane edukacije i pružiti tehničku podršku predlagateljima kako bi se olakšao proces izrade i predlaganja novih standarda i skupova.

7.3. Rad i kapacitet HKO aktera

Jasnoća uloga aktera

Odgovor na evaluacijsko pitanje 4: Jesu li jasne uloge svih aktera koji se vežu uz primjenu HKO-a te način njihove koordinacije?

Zaključci

- **Zakonske izmjene iz 2021. godine unaprijedile su specijalizaciju i učinkovitost glavnih aktera unutar HKO-a, ali su stvorile izazove u radu sektorskih vijeća.** Novi pravni okvir iz 2021. godine zadržao je i proširio mrežu aktera unutar HKO-a, dodajući tri specijalizirane agencije i povjerenstva za stručno vrednovanje zahtjeva za upis u Registar HKO-a. Jasnije definiranje uloga i odgovornosti među agencijama i ministarstvima rezultiralo je boljom specijalizacijom i povećanom učinkovitošću većine aktera. Međutim, zakonodavne izmjene su sektorskim vijećima oduzele ulogu u vrednovanju standarda, što je, prema sudionicima intervjua i fokus-grupe, stvorilo nerazumijevanje njihove trenutne uloge i otežalo koordinaciju unutar sustava.
- **Nedostatak učinkovite koordinacije među akterima HKO-a ugrožava dosljednost provedbe.** Unatoč jasnijoj podjeli uloga, pregledom relevantnih analiza uočeni su izazovi u kvaliteti koordinacije među akterima HKO-a. Iako su uloge bolje definirane, ostaje potreba za poboljšanjem komunikacije

i suradnje kako bi se osigurala dosljednost i kvaliteta procesa. Posebno su istaknuti problemi u suradnji među agencijama i ministarstvima nadležnima za HKO, što i dalje predstavlja prepreku za učinkovitu provedbu sustava HKO-a. Također, ovo izvješće pokazalo je da nijedno od postojećih tijela HKO-a u praksi ne preuzima centralnu koordinaciju za sve dijelove HKO sustava, što perpetuira fragmentirani razvoj HKO-a.

- **Nedostatak planiranja izgradnje kapaciteta aktera HKO-a usporava implementaciju ciljeva HKO-a.** Pregledom relevantnih propisa i literature uočeno je da, paralelno s izmjenom pravnih propisa u 2021. godini, nedostaje planiranje izgradnje kapaciteta svih aktera HKO-a. Ovaj nedostatak rezultirao je ograničenim brojem specifičnih aktivnosti usmjerenih na jačanje kapaciteta aktera unutar sustava HKO-a. Analiza dostupnih izvora pokazuje da su dosadašnji naponi na ovom području bili fragmentirani i nedovoljni, što otežava učinkovitost i održivost provedbe HKO-a.

Preporuke

- **Razmotriti osnivanje centraliziranog tijela za provedbu HKO-a.**
 - Pokrenuti raspravu o osnivanju centraliziranog tijela s javnim ovlastima, koje bi bilo nadležno za operativnu koordinaciju i provedbu svih segmenata HKO-a. Takvo tijelo imalo bi kapacitet i resurse za učinkovito upravljanje ključnim procesima HKO-a te donošenje operativnih odluka.
 - Razmotriti mogućnost da ovo tijelo bude javna agencija, ali rasprava treba odlučiti kakva bi struktura bila najprikladnija. Naglasiti da ovo tijelo ne bi zamijenilo postojeće Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala (NVRLJP), koje nema operativne zadaće niti kapacitet koji bi takvo tijelo trebalo imati.
 - Osigurati da osnivanje ovog tijela omogući dosljednost u primjeni zakonskih okvira, poboljša suradnju među akterima te ubrza prilagodbu obrazovnog sustava promjenama na tržištu rada i u društvu.
- **Poboljšati koordinaciju i komunikaciju među akterima HKO-a.**
 - Uspostaviti redovite međuresorne sastanke glavnih aktera HKO-a, posebno između agencija, ministarstava i sektorskih vijeća, kako bi se osigurala dosljednost u provedbi HKO-a i razjasnila trenutna uloga svakog aktera u procesu. Sjednice Nacionalnog vijeća za razvoj ljudskih potencijala mogle bi biti korištene za ovu svrhu.
 - Razviti platforme za redovitu razmjenu informacija i najboljih praksi među ključnim akterima, potičući vršnjačko učenje i dijeljenje iskustava između nadležnih agencija te ministarstava.
- **Revidirati ulogu sektorskih vijeća unutar HKO-a.**
 - Jasno definirati trenutnu ulogu sektorskih vijeća u novom zakonodavnom okviru kako bi se otklonilo nerazumijevanje i poboljšala njihova funkcionalnost unutar sustava HKO-a, uključujući suradnju s agencijama i ministarstvima.
- **Vidi i preporuke pod „Kapaciteti novih aktera“ i „Kapaciteti sektorskih vijeća i Nacionalnog vijeća“**

Kapaciteti novih aktera

Odgovor na evaluacijsko pitanje 5: Jesu li dostatni kapaciteti novih aktera koji su uvedeni zakonskim izmjenama u 2021. godini za provedbu aktivnosti u njihovoj nadležnosti?

Zaključci

- **Identificirana je neravnomjerna opterećenost novih aktera HKO-a, što predstavlja izazov za njihovu učinkovitost.** Analiza studija slučaja i dokumentacije o radu aktera pokazala je da su novi akteri uvedeni zakonskim izmjenama 2021. godine učinkovitiji od sektorskih vijeća koja su provodila stručna vrednovanja zahtjeva za upis standarda. Međutim, povjerenstvo za stručno vrednovanje zahtjeva za upis standarda zanimanja i skupova kompetencija pri MROSP-u u promatranom je razdoblju bilo pod većim opterećenjem od ostalih aktera (ASOO, AZOO i AZVO).
- **Identificirana je potreba za jačanjem kapaciteta novih aktera HKO-a kroz ulaganje u ljudske i tehničke resurse.** Intervjui i fokus-grupa pokazali su da kapaciteti agencija i ministarstava nisu u potpunosti prilagođeni povećanom opsegu posla i novim odgovornostima, a konkretni se izazovi odnose na ljudske i tehničke kapacitete.

Preporuke

- **Planirati i provoditi sustavnu izgradnju kapaciteta aktera HKO-a.**
 - Razviti sveobuhvatan program izgradnje kapaciteta koji uključuje tehničku obuku, razvoj stručnih kompetencija, poticanje vršnjačkog učenja i razmjenu informacija među akterima, čime bi se povećala njihova učinkovitost u osiguravanju kvalitete i relevantnosti standarda.
 - Osigurati kontinuiranu edukaciju za zaposlenike u nadležnim tijelima HKO-a, za članove povjerenstava za vrednovanje zahtjeva za upis u Registar HKO-a te svih aktera odgovornih za izradu standarda zanimanja, kvalifikacija, i skupova kompetencija te ishoda učenja, kako bi se povećala njihova stručnost i sposobnost odgovora na promjene u obrazovanju i tržištu rada.
 - Osigurati kontinuirano financiranje za razvoj i održavanje tehničke infrastrukture.

Kapaciteti sektorskih vijeća i Nacionalnog vijeća

Odgovor na evaluacijsko pitanje 6: Jesu li dostatni kapaciteti sektorskih vijeća te Nacionalnog vijeća za provedbu aktivnosti u njihovoj nadležnosti?

Zaključci

- **Kapaciteti Nacionalnog vijeća za razvoj ljudskih potencijala su dostatni za provedbu aktivnosti u njegovoj nadležnosti.** Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala zadržalo je svoju ulogu i razinu aktivnosti i nakon zakonskih izmjena iz 2021. godine. Analiza nije identificirala izazove vezane uz kapacitet ili učinkovitost rada ovog tijela.
- **Sektorska vijeća suočena s izazovima u učinkovitosti i redefiniranoj ulozi.** Zakonske izmjene iz 2021. godine dovele su do smanjenja uloge sektorskih vijeća, koja su izgubila nadležnost za vrednovanje standarda te su sada savjetodavna tijela. Analiza dokumentacije ukazuje na

smanjenje angažmana sektorskih vijeća nakon ove promjene. Iako nisu zabilježeni izazovi s kapacitetom, postoji potreba za povećanjem njihove učinkovitosti u novoj savjetodavnoj ulozi.

Preporuke

- **Povećati aktivnost i učinkovitost sektorskih vijeća.**
 - Osigurati redovito održavanje sjednica sektorskih vijeća kako bi se potaknuo kontinuirani rad na razvoju sektora i osigurala dosljednost u njihovim aktivnostima.
 - Omogućiti dodatne edukacije za članove sektorskih vijeća s ciljem jačanja njihove uloge u savjetodavnom procesu, kako bi mogli učinkovitije doprinositi razvoju standarda i relevantnih sektorskih politika.

7.4. Registar HKO-a

Odgovor na evaluacijsko pitanje 7: Odgovara li postojeći Registar HKO-a svim potrebama temeljem zakonskih i podzakonskih akata na snazi i na koji način se može unaprijediti?

Zaključci

- **Identificirani su izazovi s funkcionalnošću mrežne platforme Registra HKO-a.** Iako platforma nudi temeljne informacije i funkcionalnosti sukladne Zakonu i Pravilniku o HKO-u, postoje izazovi s nedovoljnom preglednošću navigacijske strukture i korisničkog sučelja, s nedostatnom kvalitetom i relevantnošću sadržaja, s efikasnošću pretraživanja i stabilnošću sustava te s prilagodljivošću na mobilnim uređajima. Također, uočena je neujednačenost sadržaja i zastarjelost informacija na mrežnoj platformi Registra HKO-a.
- **Identificirani su izazovi s unosom podataka u informacijski sustav Registra HKO-a.** Identificirani su izazovi s točnošću unosa podataka nadležnih tijela HKO-a, kao i brojna preklapanja i dupliranja podataka, što može utjecati na buduće analize i odluke važne za razvoj HKO-a.
- **Identificirani su izazovi s evidencijom obrazovnih programa usklađenih s HKO-om na mrežnoj platformi Registra HKO-a.** Trenutačni sustav evidencija obrazovnih programa u mrežnoj platformi Registra HKO-a ne omogućuje adekvatno praćenje i evaluaciju usklađenosti obrazovnih programa s HKO-om.

Preporuke

- **Unaprijediti funkcionalnost mrežne platforme Registra HKO-a.**
 - Provesti cjelovito restrukturiranje i redizajn mrežne platforme Registra HKO-a, uključujući i vizualno rješenje, kako bi se poboljšala preglednost sadržaja, navigacija, korisničko sučelje, efikasnost pretraživanja, stabilnost sustava i prilagodljivost na mobilnim uređajima.
 - Ažurirati sadržaj i upute na mrežnoj platformi Registra u skladu s pravnim okvirom iz 2021. godine kako bi se osigurala dosljednost i transparentnost informacija.
 - Integrirati sve postojeće upute i obrasce na mrežnu platformu Registra, s fokusom na intuitivnost i jednostavnost korištenja za krajnje korisnike.

- **Unaprijediti prakse unosa i praćenja zahtjeva kako bi se osigurala točnost i pouzdanost Informacijskog sustava Registra HKO-a.**
 - Provesti reviziju postojećih unosa u Registru kako bi se uklonili redundantni unosi.
 - Pojednostaviti i automatizirati unos podataka u mrežnu platformu Registra kako bi se osigurala točnost unosa.
 - Unaprijediti unos specifičnih zahtjeva (npr. za regulirane profesije) u Registar.
 - Razviti sustav koji će omogućiti praćenje i analizu procesa vezanih uz upis obrazovnih programa usklađenih s HKO u mrežnu platformu Registra.

- **Osigurati edukaciju i podršku korisnicima za upotrebu mrežne platforme Registra HKO-a.**
 - Organizirati redovite edukacije i radionice za korisnike kako bi se povećala njihova sposobnost korištenja mrežne platforme Registra HKO-a.
 - Pružiti kontinuiranu tehničku podršku korisnicima mrežne platforme Registra kako bi im se pomoglo u rješavanju problema i poboljšanju korisničkog iskustva.

Ostale preporuke za poboljšanje Registra HKO-a nalaze se u zaključku poglavlja 6.3 (str. 146-147).

Prilog 1: Vodiči (protokoli) za intervjuje i fokus-grupu

Vodič za intervjuje s predstavnicima dionika

1. Učinkovitost postojećih procesa nakon zakonskih izmjena 2021.

- Možete li opisati kako su zakonske promjene iz 2021. godine utjecale na efikasnost procesa odobravanja standarda?
- Kako biste ocijenili koordinaciju među svim uključenim akterima (tijela i dionici) prije i nakon promjena? Postoje li područja koja zahtijevaju poboljšanja?
- Postoje li neka "uska grla" u dijelovima procesa koji su vam poznati? U kojim bi se točkama proces mogao unaprijediti (ubrzati, pojednostaviti ili povećati kvalitetu ishoda)?

2. Jasnoća uloga uključenih aktera

- Jesu li, po vašem mišljenju, uloge svih aktera jasno definirane u kontekstu primjene HKO-a?
- Možete li identificirati neka područja gdje bi jasnija definicija uloga mogla poboljšati proces?

3. Kapaciteti novih aktera nakon zakonskih izmjena

- Kako ocjenjujete kapacitete novih aktera uvedenih zakonskim izmjenama 2021. za provedbu aktivnosti u njihovoj nadležnosti?
- Postoje li specifični izazovi s kojima se novi akteri suočavaju?

4. Kapaciteti sektorskih i Nacionalnog vijeća

- Kakvi su kapaciteti sektorskih vijeća i Nacionalnog vijeća za provedbu aktivnosti u njihovoj nadležnosti?
- Postoje li određene oblasti u kojima bi pojačanje kapaciteta moglo doprinijeti boljem izvršavanju njihovih funkcija?

5. Sektori ili razine s izraženijim poteškoćama

- Postoje li specifični sektori ili razine HKO-a gdje je uočena manja aktivnost ili veće poteškoće u primjeni?
- Koje bi mjere mogle pomoći u prevladavanju tih poteškoća?

6. Djelotvornost i svrsishodnost Registra HKO-a

- Odgovara li postojeći Registar HKO-a svim potrebama temeljem važećih zakonskih i podzakonskih akata?
- Kako biste ocijenili djelotvornost Registra?
- Na koji način mislite da se Registar HKO-a može dodatno unaprijediti?

Vodič za fokus-grupu

1. Uvod

- Uvodne napomene: Moderator kratko objašnjava ciljeve fokus-grupe, pravila ponašanja, i važnost svakog doprinosa.
- Predstavljanje: Kratko predstavljanje svih sudionika s naglaskom na njihovu povezanost s HKO-om.

2. Glavne tematske diskusije

Tema 1: Razumijevanje HKO-a i njegova primjena

- Kako sudionici percipiraju osnovni koncept HKO-a?
- Koji su ključni procesi u kojima koriste HKO i kako ocjenjuju njihovu efikasnost?

Tema 2: Evaluacija napretka i zakonskih promjena

- Kakav je bio napredak u primjeni HKO-a od njegovog uvođenja?
- Kako su zakonske izmjene utjecale na procese i praktičnu primjenu HKO-a?

Tema 3: Izazovi i prepreke

- Koje su najveće prepreke i izazovi u implementaciji HKO-a koje su sudionici iskusili?
- Koji su najveći izazovi za korisnike HKO-a?
- Postoje li specifični sektori ili razine unutar HKO-a koji su posebno pogođeni?

Tema 4: Poboljšanja i budući koraci

- Kako sudionici vide budućnost HKO-a?
- Koje konkretne prijedloge imaju za poboljšanje HKO-a?

3. Zaključak

- Sumiranje ključnih točaka: Moderator sumira glavne točke rasprave, potvrđuje s sudionicima, i navodi sljedeće korake.

Zahvala sudionicima na vrijednom doprinosu i vremenu

Prilog 2: Popis literature

Strateški dokumenti, izvješća i druge publikacije

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih [ASOO]. (2023). Metodologija izrade sektorskog kurikulumu, strukovnog kurikulumu i kurikulumu ustanove za strukovno obrazovanje – smjernice i upute za izradu. Zagreb: ASOO. <https://www.asoo.hr/wp-content/uploads/2023/10/Metodologija-izrade-sektorskog-kurikuluma-strukovnog-kurikuluma-i-KUSO.pdf>

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih [ASOO]. (2022). Metodologija za izradu programa obrazovanja odraslih za stjecanje mikrokvalifikacija, djelomičnih kvalifikacija i cjelovitih kvalifikacija financiranih putem vaučera i drugih izvora financiranja. Zagreb: ASOO. https://www.asoo.hr/wp-content/uploads/2022/07/Metodologija_pdf.pdf

Agencija za znanost i visoko obrazovanje [AZVO]. (n.d.). Registar Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (internetska stranica). <https://www.azvo.hr/vrednovanja/primjena-hrvatskog-kvalifikacijskog-okvira/>

Ministarstvo rada i mirovinskog sustava [MRMS]. (2019). Metodologija za izradu standarda zanimanja. Zagreb:MRMS. Dostupno na poveznici <http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2019-06/Metodologija%20za%20izradu%20standarda%20zanimanja.pdf>

Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike [MROSP] (n.d.). Portal za napredno praćenje tržišta rada. Digitalni profili sektora. <https://trzisterada.gov.hr/digitalni-profil-sektora.html#:~:text=Profil%20sektora%20je%20alat%20za,ponuda%20obrazovnih%20programa%20potrebama%20poslodavaca>.

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike [MROSP]. (2021). Završno izvješće u sklopu Ugovora o provedbi evaluacije (vrednovanja) u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020., Grupa 3: Vrednovanje Prioritetne osi 3 „Obrazovanje i cjeloživotno učenje“. Zagreb: MROSP. https://www.esf.hr/wordpress/wp-content/uploads/2021/09/Zavr%C5%A1no-izvje%C5%A1%C4%87e_evaluacija_PO3_Obrazovanje-i-cjelovotno-u%C4%8Denje_2021.pdf

Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike [MROSP]. (2023). Metodologija za izradu standarda zanimanja i skupova komentencija. Zagreb: MROSP. http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2023-12/Metodologija_za_izradu_standarda_zanimanja_i_skupova_komentencija.pdf

Ministarstvo znanosti i obrazovanja [MZO]. (2022). Smjernice za razvoj standarda kvalifikacije u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Zagreb: MZO. <http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2022-12/Smjernice%20u%20strukovnom%20obrazovanju%20i%20osposobljavanju.pdf>

Ministarstvo znanosti i obrazovanja [MZO]. (2022). Smjernice za razvoj standarda kvalifikacije u visokom obrazovanju. Zagreb: MZO. <http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2023-11/Smjernice%20za%20razvoj%20standarda%20kvalifikacija%20u%20visokom%20obrazovanju.pdf>

Ministarstvo znanosti i obrazovanja [MZO]. (2022). Uputa za izradu, usklađivanje i odobravanje obrazovnih programa visokih učilišta na razini visokog obrazovanja za potrebe financiranja putem vaučera sredstvima iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. Zagreb: MZO. <http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2022-12/Uputa%20za%20izradu%20u%C4%91ivanje%20i%20odobravanje%20obrazovnih%20programa%20visokih%20u%C4%8Dili%C5%A1ta%20na%20razini%20visokog%20obrazovanja%20za%20potrebe%20financiranja%20putem%20vau%C4%8Dera.pdf>

Ministarstvo znanosti i obrazovanja [MZO]. (2023). Smjernice za priznavanje prethodnog učenja u sustavu visokog obrazovanja. Zagreb: MZO. <http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/news/2024-02/Smjernice-za-priznavanje-prethodnog-ucenja-u-sustavu-visokog-obrazovanja.pdf>

Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine i Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2024. godine. <https://mzo.gov.hr/vijesti/nacionalni-plan-razvoja-sustava-obrazovanja-za-razdoblje-do-2027-godine-i-akcijski-plan-za-provedbu-nacionalnog-plana-razvoja-sustava-obrazovanja-za-razdoblje-do-2024-godine/5415>

Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala [NVRLJP]. (2016). Smjernice za usklađivanje studijskih programa sa standardima kvalifikacija i izradu novih studijskih programa usklađenih s Hrvatskim kvalifikacijskim okvirom. Zagreb: NVRLJP. <http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2017-07/Smjernice%20za%20uskladivanje%20studijskih%20programa%20sa%20SK.pdf>

Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala [NVRLJP]. (2016). Stav Nacionalnog vijeća za razvoj ljudskih potencijala o nacrtu prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o HKO-u. Zagreb: NVRLJP. Zagreb: NVRLJP. <http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2017-07/Stav%20NVRLJP-a%20o%20Nacrtu%20prijedloga%20Zakona%20o%20izmjenama%20i%20dopunama%20Zakona%20o%20HKO-u.pdf>

Smjernice za unaprjeđenje osnovnog obrazovanja odraslih (2015.-2017.) https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/ObrazovanjeOdraslih/Publikacije/smjernice_za_unaprjeđenje_osnovnog_obrazovanja_odraslih_i_cjelozivotnog_ucenja_u_republici_hrvatskoj.pdf

Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije. http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2018-03/SOZT_hrvatski.pdf

Zakonski i podzakonski akti

Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (NN 22/13, 41/16, 64/18, 47/20, 20/21). <https://www.zakon.hr/z/566/Zakon-o-Hrvatskom-kvalifikacijskom-okviru>

Pravilnik o Registru Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (NN 62/14). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_05_62_1161.html

Pravilnik o Registru Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (NN 96/21). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_09_96_1741.html

Zakon o obrazovanju odraslih (NN 144/21). <https://www.zakon.hr/z/384/Zakon-o-obrazovanju-odraslih>

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22, 155/23, 156/23). <https://www.zakon.hr/z/317/Zakon-o-odgoju-i-obrazovanju-u-osnovnoj-i-srednjoj-%C5%A1koli>

Zakon o osiguravanju kvalitete u visokom obrazovanju i znanosti (NN 151/22). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_12_151_2330.html

Zakon o strukovnom obrazovanju (NN 30/09, 24/10, 22/13, 25/18, 69/22). <https://www.zakon.hr/z/383/Zakon-o-strukovnom-obrazovanju>

Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN 119/22). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_10_119_1834.html

Pravilnik o kriterijima za odabir kompetencija potrebnih za rad, za odabir pružatelja usluga i za dodjelu vaučera polaznicima formalnog ili neformalnog obrazovanja odraslih (NN 38/22). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2022_03_38_471.html

Obrasci HKO-a

Obrazac prijedloga standarda zanimanja ili skupova kompetencija.

http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2021-10/Obrazac%20prijedloga%20standarda%20zanimanja%20ili%20skupova%20kompetencija_3.docx

Obrazac Zahtjeva za upis standarda zanimanja. http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2021-10/Obrazac%20Zahtjev%20za%20upis%20standarda%20zanimanja_2.docx

Obrazac Zahtjeva za upis skupa kompetencija. http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2021-10/Obrazac%20Zahtjeva%20za%20upis%20skupa%20kompetencija_1.docx

Obrazac Zahtjeva za upis standarda kvalifikacije na razinama visokog obrazovanja.

http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2021-10/Obrazac%20Zahtjeva%20za%20upis%20standarda%20kvalifikacija%20na%20razinama%20visokog%20obrazovanja_1.docx

Obrazac Zahtjeva za upis skupa ishoda učenja na razinama visokog obrazovanja.

http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2021-10/Obrazac%20Zahtjeva%20za%20upis%20skupa%20ishoda%20u%20C4%8Denja%20na%20razinama%20visokog%20obrazovanja_1.docx

Obrazac Zahtjeva za upis standarda kvalifikacije na ostalim razinama.

http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2021-10/Obrazac%20Zahtjeva%20za%20upis%20standarda%20kvalifikacije%20na%20ostalim%20razinama_1.docx

Obrazac Zahtjeva za upis skupa ishoda učenja na ostalim razinama.

http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2021-10/Obrazac%20Zahtjeva%20za%20upis%20skupa%20ishoda%20u%20C4%8Denja%20na%20ostalim%20razinama_1.docx

Prilog 3: Pregled analize studija slučaja

Tablica 40. Prikaz analize postupka upisa standarda zanimanja u Registar HKO

Razina	Sektor	Naziv standarda zanimanja	Ukupno trajanje (broj dana)	Najdulje trajanje pojedinačnog koraka	Broj negativnih formalnih vrednovanja	Broj negativnih stručnih vrednovanja	Broj skupova kompetencija	Tijekom zakonskih izmjena
2	XIII	Vizažist/Vizažistica	178	56	2	0	7	prije
2	I	Rukovatelj/Rukovateljica poljoprivrednim strojevima i priključcima	459	431	0	0	7	poslije
3	X	Pomoćni kuhar/Pomoćna kuharica	324	149	0	1	5	prije
3	X	Radnik/Radnica u domaćinstvu smještajnog objekta	217	80	1	2	8	prije
3	VII	Pomoćni računalni serviser/operater/Pomoćna računalna serviserka/operaterka	330	93	3	1	5	poslije
3	I	Cvjećarski tehničar dizajner/Cvjećarska tehničarka dizajnerica	627	170	2	1	6	za vrijeme
4.1.	VI	CNC operater/CNC operaterka	337	155	2	0	8	za vrijeme
4.1.	VIII	Soboslikar ličilac dekorater/Soboslikarica ličiteljica dekoraterka	564	184	1	0	12	za vrijeme
4.1.	V	Grafički tehničar/Grafička tehničarka	625	220	2	2	9	za vrijeme
4.1.	IX	Prodavač/Prodavačica	689	360	3	1	8	prije
4.1.	IX	Prodavač/Prodavačica (revidirani)	53	35	0	0	8	poslije
4.2.	XIII	Kozmetičar/Kozmetičarka	353	137	1	0	12	za vrijeme
4.2.	XIII	Kozmetičar/Kozmetičarka (revidirani)	45	45	0	0	12	poslije
4.2.	IV	Modni tehničar/Modna tehničarka	343	92	3	1	9	prije
4.2.	IV	Modni tehničar/Modna tehničarka (revidirani)	49	31	0	0	22	poslije

Razina	Sektor	Naziv standarda zanimanja	Ukupno trajanje (broj dana)	Najdulje trajanje pojedinačnog koraka	Broj negativnih formalnih vrednovanja	Broj negativnih stručnih vrednovanja	Broj skupova kompetencija	Tijekom zakonskih izmjena
4.2.	III XII	Ekološki tehničar/Ekološka tehničarka	1127	716	6	1	7	prije
4.2.	XII	Dentalni asistent/Dentalna asistentica	343	144	2	0	9	poslije
4.2.	II	Šumarski tehničar/Šumarska tehničarka	574	138	0	4	14	tijekom
4.2.	VII	Tehničar za mehatroniku/Tehničarka za mehatroniku	995	571	2	2	9	prije
4.2.	XI	Tehničar za sigurnost cestovnog prometa/Tehničarka za sigurnost cestovnog prometa	238	105	1	1	5	poslije
5	IX I	Drogerist/ Drogeristica	923	185	6	2	5	prije
5	VII XVIII	Specijalist za razvoj videoigara/Specijalistica za razvoj videoigara	352	278	2	1	9	poslije
6.st.	VII VI	Inženjer mehatronike/Inženjerka mehatronike	311	78	1	2	7	prije
6.sv.	XIV	Slikar/Slikarica	444	303	2	1	9	tijekom
6.sv.	VII	Inženjer elektrotehnike/Inženjerka elektrotehnike	637	225	3	0	7	tijekom
6.sv.	XV	Ekolog/Ekologinja	495	271	2	0	13	tijekom
6.sv.	XXI	Odgojitelj djece rane i predškolske dobi/Odgojiteljica djece rane i predškolske dobi	1404	434	5	1	9	tijekom
6 (stara razina)	XVIII VII	Programski inženjer/Programska inženjerka	637	251	4	1	11	prije
7.1. st.	VII	Stručnjak/Stručnjakinja za podatkovnu znanost	295	85	0	1	11	prije
7.1. st.	XIX	Stručnjak/Stručnjakinja za utvrđivanje i naplatu javnih davanja	442	156	2	2	5	tijekom
7.1. st.	XIX	Stručnjak/Stručnjakinja za ljudske potencijale	477	146	2	1	5	prije

Razina	Sektor	Naziv standarda zanimanja	Ukupno trajanje (broj dana)	Najdulje trajanje pojedinačnog koraka	Broj negativnih formalnih vrednovanja	Broj negativnih stručnih vrednovanja	Broj skupova kompetencija	Tijekom zakonskih izmjena
7.1. sv.	XXIV	Forenzični istražitelj/Forenzična istražiteljica mjesta događaja	564	104	2	1	20	prije
7.1. sv.	XXI	Andragog /Andragoginja	946	663	4	0	10	tijekom
7.1. sv.	IX	Stručnjak/Stručjakinja za poslovni razvoj	904	241	3	1	8	tijekom
7.1. sv.	VII	Diplomirani inženjer/Diplomirana inženjerka elektroenergetike i elektrostrojarstva	0	229	4	0	6	tijekom

Izvor: IRO

Tablica 41. Prikaz analize postupka upisa standarda kvalifikacije u Registar HKO

Razina HKO-a	Sektor	Naziv standarda kvalifikacije	Ukupno trajanje (broj dana)	Najdulje trajanje pojedinačnog koraka (broj dana)	Broj negativnih formalnih vrednovanja	Broj negativnih stručnih vrednovanja	Broj skupova ishoda učenja	Tijekom zakonskih izmjena
2	XIII	Vizažist/Vizažistica (strukovni dio kvalifikacije)	71	49	3	0	8	poslije
2	I	Rukovatelj/Rukovateljica poljoprivrednim strojevima i priključcima	99	34	4	1	7	poslije
3	X	Pomoćni kuhar/Pomoćna kuharica (standard strukovnog dijela kvalifikacije)	141	48	4	3	20	poslije
3	X	Radnik/Radnica u domaćinstvu smještajnog objekta (standard strukovnog dijela kvalifikacije)	3	3	0	0	15	poslije
3	VII	Pomoćni računalni serviser/operater/Pomoćna računalna serviserka/operaterka (standard strukovnog dijela kvalifikacije)	183	66	3	1	24	poslije
3	I	Cvjećarski tehničar dizajner/Cvjećarska tehničarka dizajnerica (standard strukovnog dijela kvalifikacije)	36	19	1	2	69	poslije
4.1.	VI	CNC operater/CNC operaterka (standard strukovnog dijela kvalifikacije)	90	34	1	0	34	poslije
4.1.	VIII	Soboslikar ličilac dekorater/Soboslikarica ličiteljica dekoraterka (standard strukovnog dijela kvalifikacije)	18	14	1	0	54	poslije
4.1.	V	Grafički tehničar tiska/Grafička tehničarka tiska (standard strukovnog dijela kvalifikacije)	234	98	1	3	51	poslije
4.1.	IX	Prodavač/Prodavačica (standard strukovnog dijela kvalifikacije)	8	4	1	0	49	poslije
4.2.	XIII	Kozmetičar/Kozmetičarka (standard strukovnog dijela kvalifikacije)	0	0	0	0	33	poslije
4.2.	XIII	Kozmetičar/Kozmetičarka (standard strukovnog dijela kvalifikacije) - revidirani	49	16	1	1	41	poslije

Razina HKO-a	Sektor	Naziv standarda kvalifikacije	Ukupno trajanje (broj dana)	Najdulje trajanje pojedinačnog koraka (broj dana)	Broj negativnih formalnih vrednovanja	Broj negativnih stručnih vrednovanja	Broj skupova ishoda učenja	Tijekom zakonskih izmjena
4.2.	IV	Modni tehničar/Modna tehničarka (standard strukovnog dijela kvalifikacije)	71	30	3	1	38	prije
4.2.	III XII	Ekološki tehničar/Ekološka tehničarka (standard strukovnog dijela kvalifikacije)	30	27	3	0	40	poslije
4.2.	XII	Dentalni asistent/Dentalna asistentica (standard strukovnog dijela kvalifikacije)	272	167	2	5	80	poslije
4.2.	II	Šumarski tehničar/Šumarska tehničarka (standard strukovnog dijela kvalifikacije)	64	28	1	1	68	poslije
4.2.	VII	Tehničar za mehatroniku/Tehničarka za mehatroniku (standard strukovnog dijela kvalifikacije)	75	28	1	1	91	poslije
4.2.	XI	Tehničar cestovnog prometa/Tehničarka cestovnog prometa (standard strukovnog dijela kvalifikacije)	65	21	1	2	55	poslije
5	IX I	Drogerist/ Drogeristica	630	221	4	2	7	tijekom
5	VII XVIII	Specijalist za razvoj videoigara/Specijalistica za razvoj videoigara	91	39	2	1	7	poslije
6. st.	VII VI	Stručni/a prvostupnik/prvostupnica (baccalaureus/baccalaurea) inženjer/inženjerka mehatronike	99	38	2	1	40	prije
6.st.	XIV	Sveučilišni prvostupnik/Sveučilišna prvostupnica (baccalaureus/baccalaurea) slikarstva	532	308	1	4	91	poslije
6.sv.	VII	Sveučilišni prvostupnik (baccalaureus) inženjer / Sveučilišna prvostupnica (baccalaurea) inženjerka elektrotehnike i informacijske tehnologije	372	133	1	1	23	poslije
6.sv.	XV	Sveučilišni prvostupnik (baccalaureus) ekologije / Sveučilišna prvostupnica (baccalaurea) ekologije	381	238	2	2	65	poslije

Razina HKO-a	Sektor	Naziv standarda kvalifikacije	Ukupno trajanje (broj dana)	Najdulje trajanje pojedinačnog koraka (broj dana)	Broj negativnih formalnih vrednovanja	Broj negativnih stručnih vrednovanja	Broj skupova ishoda učenja	Tijekom zakonskih izmjena
6.sv.	XXI	Sveučilišni prvostupnik (baccalaureus)/Sveučilišna prvostupnica (baccalaura) ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja	229	40	2	4	26	poslije
6.sv.	XVIII VII	Sveučilišni prvostupnik informatike/Sveučilišna prvostupnica informatike	89	40	2	1	14	poslije
7.1. st	VII	Stručni specijalist/Stručna specijalistica inženjer/inženjerka računarstva za podatkovnu znanost	390	172	2	1	62	prije
7.1. st.	XIX	Magistar/Magistra javne uprave	372	156	1	1	32	prije
7.1. st.	XXIV	Magistar forenzičnih znanosti istražitelj mjesta događaja /Magistra forenzičnih znanosti istražitelj mjesta događaja	454	243	2	1	31	tijekom
7.1. sv.	XXI	Magistar/Magistra andragogije	24	21	0	0	37	prije
7.1. sv.	IX	Sveučilišni magistar/Sveučilišna magistra poslovne ekonomije u poduzetništvu	589	590	4	7	11	poslije
7.1. sv.	VII	Sveučilišni magistar inženjer/Sveučilišna magistra inženjerka elektrotehnike za elektroenergetiku	381	229	2	1	24	poslije

Izvor: IRO

Tablica 42. Prikaz analize postupka upisa obrazovnih programa u Registar HKO

Razina	Sektor	Vrsta programa	Naziv programa	Ukupno trajanje postupka (broj dana)	Broj skupova ishoda učenja
2	I	Program obrazovanja za stjecanje djelomične kvalifikacije	Rukovatelj poljoprivrednim strojevima i priključcima / Rukovateljica poljoprivrednim strojevima i priključcima	11	7
3	X	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Pranje i održavanje odjeće rublja i stolnog rublja u smještajnom objektu	20	1
4	XIII	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Osnove šminkanja prirodnom kozmetikom	15	2
4	X	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Priprema jela uz potpuno iskorištavanje namirnica	28	2
4	IX	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Društveno odgovorno poslovanje	20	4
4	IX XI	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Rukovatelj viličarom u skladišnom prostoru	20	1
4	VI	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Dijagnostika i servisiranje hibridnih vozila	7	2
4	VI	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Crtnje u prostoru pomoću računala	0	1
4	XIII	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Pripravljane kozmetičkih proizvoda	20	3
4	VIII	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Digitalna kartografija	20	1
4	IX	Program za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja	Izrada i provedba projekata financiranih iz EU fondova	38	5
5	IX	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Trgovinsko poslovanje u drogeriji	32	4
5	VII	Program obrazovanja za stjecanje djelomične kvalifikacije	Specijalist audio i video produkcije za videoigre / Specijalistica audio i video produkcije za videoigre	15	10
6	VII	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Dizajniranje i upravljanje bazom podataka	1	2
6	X	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Kulturni turizam destinacije	9	7
6	X	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Zdravstveni turizam	1	5
6	IX XVIII	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Produktni menadžer	15	9

Razina	Sektor	Vrsta programa	Naziv programa	Ukupno trajanje postupka (broj dana)	Broj skupova ishoda učenja
6	IX	Program za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja	Financijska analiza i planiranje	66	3
6	IX	Program za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja	Digitalna vidljivost poslovanja i sadržajni marketing	7	2
6	X	Program za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja	Mediterranska prehrana	11	7
6	X	Program za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja	Upravljanje događanjima	7	6
6	XVIII	Program za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja	Upravljanje organizacijskom komunikacijom	7	6
6	VII	Program za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja	Programiranje i primjena mikroupravljača	1	2
6	XVIII	Program za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja	Upravljanje ljudskim potencijalima	17	4
7	XXI	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Upravljanje ljudskim potencijalima i kvalitetom u obrazovanju	9	3
7	VII	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Administriranje infrastrukture u oblaku bazirane na Microsoft tehnologijama	9	2
7	XVII VII	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Strateško upravljanje suvremenim poslovnim sustavima	17	6
7	VII	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Biopoduzetništvo	11	3
7	VII	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije	Stručnjak/stručnjakinja za umjetnu inteligenciju	2	9
7	XXI	Program za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja	Upravljanje ustanovom za obrazovanje odraslih	7	6

Izvor: IRO

Popis tablica i slika

Popis tablica

Tablica 1. Uzorkovanje za studije slučaja	36
Tablica 2. Prikaz poveznica korištene metodologije s evaluacijskim pitanjima.....	41
Tablica 3. Broj zahtjeva za upis standarda ili skupa te ishodovni status zahtjeva	51
Tablica 4. Razina aktivnosti na izradi standarda zanimanja po sektorima	53
Tablica 5. Razina aktivnosti na izradi standarda kvalifikacija na razini predtercijarnog obrazovanja po sektorima	55
Tablica 6. Razina aktivnosti na izradi standarda kvalifikacija na razini visokog obrazovanja po sektorima	56
Tablica 7. Razina aktivnosti na izradi skupova kompetencija i skupova ishoda učenja na razini predtercijarnog i tercijarnog obrazovanja po sektorima.....	58
Tablica 8. Razina aktivnosti na izradi programa za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja prema razini HKO-a	60
Tablica 9. Broj obrazovnih programa usklađenih s HKO-om, prema razini obrazovanja.....	61
Tablica 10. Broj predanih zahtjeva koji su nakon postupka vrednovanja odobreni i upisani u Registar HKO-a, prema razdoblju predavanja zahtjeva	76
Tablica 11. Prije zakonske izmjene: trajanje cijelog procesa vrednovanja.....	77
Tablica 12. Tijekom perioda zakonske izmjene: trajanje cijelog procesa vrednovanja.....	77
Tablica 13. Poslije zakonske izmjene: trajanje cijelog procesa vrednovanja	78
Tablica 14. Provjera ispunjavanja formalnih uvjeta zahtjeva: udio negativnih ili pozitivnih prvih odgovora nadležnih tijela (za sve vrste zahtjeva), prema vremenskom razdoblju	81
Tablica 15. Rokovi za pozitivne i negativne odgovore o ispunjavanja formalnih uvjeta zahtjeva.....	81
Tablica 16. Prije zakonske izmjene: trajanje procesa prve formalne provjere	82
Tablica 17. Tijekom perioda zakonske izmjene: trajanje procesa prve formalne provjere	83
Tablica 18. Poslije zakonske izmjene: trajanje procesa prve formalne provjere	84
Tablica 19. Stručno vrednovanje: udio negativnih odgovora ili pozitivnih mišljenja nadležnih tijela (za sve vrste zahtjeva) kod prvog stručnog vrednovanja, prema vremenskom razdoblju	87
Tablica 20. Rokovi za pozitivna mišljenja i negativne odgovore o stručnom vrednovanju zahtjeva	88
Tablica 21. Prije zakonske izmjene: trajanje procesa prvog stručnog vrednovanja	88
Tablica 22. Tijekom perioda zakonske izmjene: trajanje procesa prvog stručnog vrednovanja	89
Tablica 23. Poslije zakonske izmjene: trajanje procesa prvog stručnog vrednovanja	89
Tablica 24. Standardi zanimanja: trajanje formalne provjere prema razini HKO-a, poslije zakonske izmjene (samo negativni odgovori)	96
Tablica 25. Standardi zanimanja: trajanje stručnog vrednovanja prema razini HKO-a, poslije zakonske izmjene (samo negativni odgovori).....	98
Tablica 26. Standardi zanimanja: trajanje formalne provjere prema sektoru HKO-a (samo negativni odgovori), poslije zakonske izmjene.....	100
Tablica 27: Standardi zanimanja: trajanje stručnog vrednovanja prema sektoru HKO-a (samo negativni odgovori), poslije zakonske izmjene	101
Tablica 28. Standardi kvalifikacije: trajanje formalne provjere prema razini HKO-a, poslije zakonske izmjene (samo negativni odgovori).....	106
Tablica 29. Standardi kvalifikacije: trajanje stručnog vrednovanja prema razini HKO-a, poslije zakonske izmjene (samo negativni odgovori).....	108

Tablica 30. Standardi kvalifikacija: trajanje formalne provjere prema sektoru HKO-a (samo negativni odgovori), poslije zakonske izmjene	110
Tablica 31. Standardi kvalifikacija: trajanje stručnog vrednovanja prema sektoru HKO-a (samo negativni odgovori), poslije zakonske izmjene	111
Tablica 32. Analiza evidencija nadležnih institucija	114
Tablica 33. Obrazovanje odraslih: elementi interne evidencije obrazovnih programa.....	114
Tablica 34. Pregled uzorka studija slučaja.....	116
Tablica 35. Trajanje postupka odobravanja obrazovnih programa.....	123
Tablica 36. Primjeri slijeda standard zanimanja – standard kvalifikacije – obrazovni program	124
Tablica 37. Sumarni prikaz razlike u učinkovitosti procesa vrednovanja standarda zanimanja i standarda kvalifikacija poslije zakonske izmjene, u odnosu na razdoblje prije zakonske izmjene (medijalne vrijednosti).....	127
Tablica 38. Usporedba broja zaprimljenih zahtjeva za upis standarda u razdoblju od 2021. do 2023.	133
Tablica 39 Pregled broja sjednica Sektorskih vijeća u razdoblju od 2014. do 2021. godine.....	135
Tablica 40. Prikaz analize postupka upisa standarda zanimanja u Registar HKO	165
Tablica 41. Prikaz analize postupka upisa standarda kvalifikacije u Registar HKO	168
Tablica 42. Prikaz analize postupka upisa obrazovnih programa u Registar HKO	171

Popis slika

Slika 1. Elementi i tijela HKO-a do 2021. godine	43
Slika 2. Elementi i tijela HKO-a nakon 2021. godine	46
Slika 3. Vrednovanje za upis u Podregistar standarda zanimanja i skupova kompetencija do 2021. godine	69
Slika 4. Vrednovanje za upis u Podregistar standarda zanimanja i Podregistar skupova kompetencija nakon 2021. godine	71
Slika 5. Vrednovanje za upis u Podregistar standarda kvalifikacija te Podregistar skupova ishoda učenja do 2021. godine	72
Slika 6. Vrednovanje za upis u Podregistar standarda kvalifikacija te Podregistar skupova ishoda učenja nakon 2021. godine	74
Slika 7. Sumarni prikaz: usporedba trajanja cijelog procesa vrednovanja, od datuma predavanja zahtjeva do datuma upisa odobrenog zahtjeva u Registar HKO-a	79
Slika 8. Standardi zanimanja: distribucija frekvencija trajanja cjelokupnog postupka vrednovanja prije i poslije zakonske izmjene, u mjesecima.....	92
Slika 9. Standardi zanimanja: distribucija frekvencija trajanja formalne provjere (prvi odgovor) prije i poslije zakonske izmjene, u mjesecima.....	93
Slika 10. Standardi zanimanja: distribucija frekvencija trajanja stručnog vrednovanja (prvi odgovor) prije i poslije zakonske izmjene, u mjesecima.....	94
Slika 11. Standardi kvalifikacije: distribucija frekvencija trajanja cjelokupnog postupka vrednovanja prije i poslije zakonske izmjene, u mjesecima.....	103
Slika 12. Standardi kvalifikacija: distribucija frekvencija trajanja formalne provjere (prvi odgovor) prije i poslije zakonske izmjene.....	104
Slika 13. Standardi kvalifikacije: distribucija frekvencija trajanja stručnog vrednovanja (prvi odgovor) prije i poslije zakonske izmjene.....	105
Slika 14. Standardi kvalifikacije: razlike u trajanju prve formalne provjere između razina pretercijarnog i visokog obrazovanja, poslije zakonske izmjene (samo negativni odgovori)	107
Slika 15. Opis uloga i zaduženja glavnih aktera HKO-a nakon 2021. godine.....	130
Slika 16. Vrednovanje zahtjeva za upis standarda zanimanja od 2018. do 2023. godine.....	134

Financijsko izvješće

Ovo financijsko izvješće sastavni je dio Završnog izvješća prema Ugovoru o pružanju usluge evaluacije procesa vezanih uz primjenu Hrvatskog kvalifikacijskog okvira. Ugovor je sklopljen sukladno Pozivu na dostavu ponude od 11. ožujka 2024. godine, a ukupna vrijednost ugovora prikazana je u tablici niže:

Predmet Ugovora	Količina	Cijena (bez PDV-a)	PDV (25%)	Cijena (s PDV-om)
Pružanje usluge evaluacije procesa vezanih uz primjenu Hrvatskog kvalifikacijskog okvira	1	24.000,00 EUR	6.000,00 EUR	30.000,00 EUR

Način plaćanja dogovoren je člankom 4. Ugovora, kako slijedi:

- 30% ukupno ugovorenog iznosa bit će isplaćeno nakon odobrenja Početnog izvješća
- 70% ukupno ugovorenog iznosa bit će isplaćeno po odobrenju Završnog izvješća

U skladu s ugovorenom dinamikom, 21. lipnja 2024. izdan je račun za 30% ugovorenog iznosa, kako slijedi:

Cijena (bez PDV-a)	PDV (25%)	Cijena (s PDV-om)
7.200,00 EUR	1.800,00 EUR	9.000,00 EUR

Račun za preostali dio ugovorenog iznosa bit će izdan po odobrenju Završnog izvješća, kako slijedi.

Cijena (bez PDV-a)	PDV (25%)	Cijena (s PDV-om)
16.800,00 EUR	4.200,00 EUR	21.000,00 EUR

Navedeni iznosi pokrivaju sve troškove koji proizlaze iz ugovorne obveze pružanja usluge evaluacije procesa vezanih za primjenu Hrvatskog kvalifikacijskog okvira.